PAHLAVI, GUJARÂTI AND ENGLISH DICTIONARY.

BY

JAMASPJI DASTUR MINOCHEHERJI JAMASP ASANA,

FELLOW OF THE UNIVERSITY OF BOMBAY, AND

MEMBER OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY.

VOLUME II.

A.Y. 1248. A.C. 1879.

BOMBAY—JEHANGIR BEJANJI KARANI, 18, PARSI BAZAR.

LONDON—MESSRS. TRÜBNER & CO., 57 & 59, LUDGATE HILL.

BOMBAY:

PRINTED AT THE EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.

પેહેલવી-ગુજરાતી અને ઇંગ્રેજી શબ્દકોષ.

રચનાર,

જામાસ્પજી દસ્તુર મીનોચેહેરજી જામાસ્પ આસાના,

મુંબઈની યુનીવરસીટીનાં ફેલો, અને મુંબઈની રાયલ એસી-
આટીક સોસાઈટીના મેમ્બર.

દફતર ૨ જું.

સને ૧૨૪૮ યજદજરદી.　　સને ૧૮૭૯ ઈસવી.

મુંબઈ—જેહાંગીર બેજનજી કરાંની,
ના૦ ૧૮, પારસી બજાર.

લંદન—મીસીઅરસ ત્રુબનરની કુંપની,
૫૭ અને ૫૯, લદગેત હીલ.

૧૨૭૭

મુંબાઈ મધ્યે
એજયુકેશન સોસાઈટીનાં છાપખાનામાં છપાવી પ્રગટ કરયું છે.

OPINIONS ON VOLUME I.

Pahlavi, Gujarâti, and English Dictionary. By Jamaspji Dastur Minocheherji Jamasp Asana. Vol. I. Bombay Education Society's Press, 1877. (London: Trübner & Co., 1877.)

(*Bombay Government Gazette*, 9th August 1877.)

A PRAISEWORTHY attempt to supply the desideratum of a Dictionary of a difficult and obscure dead language. To the Dictionary is prefixed a pretty long essay, under the name of Introduction, in which the origin and age of the Pahlavi language are discussed.

(*Academy*, 8th September 1877.)

THE partial publication of the first attempt at a complete Dictionary of the Pahlavi language may perhaps be taken as an indication that the study of Pahlavi is beginning to emerge from the mythic state in which the dogmatic scepticism of some writers and the misplaced ingenuity of others have hitherto managed to involve it. It is hardly creditable to the good sense of English scholars that they should have so utterly neglected the numerous Pahlavi manuscripts which, for more than a century, they have known to be still preserved by their fellow-subjects—the Parsis in Western India. That this neglect has been due rather to prejudice than to any shrinking from difficulties on their part is evident from the labour and ingenuity which they have so successfully spent upon the cuneiform and hieroglyphic records, which were originally far more inaccessible and complicated than the Pahlavi writings. Deserted by English scholars, to whom they had a right to look for advice, the Parsis have had to rely upon the assistance of Frenchmen, Danes, and Germans in studying their religious literature, and have begun, at last, to make researches themselves. They have already published several Pahlavi texts and a good Grammar of the language, and now issue the first instalment of a complete Dictionary.

. . . .

Dastur Jamaspji's Dictionary, when complete, will give nearly all the traditional readings of each written form which the student is likely to meet with, arranged in a convenient order for reference, together with the traditional explanation of each reading. This information

will be a most important assistance to the Oriental scholar, even in those cases where he may prefer his own readings and explanations to those handed down by tradition, as it will enable him to identify the words with certainty. . . . .

Dastur Jamaspji commences his work with an Introduction, both in English and Gujarâti, in which he discusses the age, origin, and meaning of Pahlavi and Huzvârish. . . . . .
He gives afterwards a table of the Pahlavi letters and their various compound forms and readings, with an explanation of the alphabetical order adopted in the Dictionary. This is based upon the order of the letters in the Sanskrit and other Indian alphabets, which is perhaps the most convenient arrangement for the Parsis, whose vernacular is Gujarâti. . . . .

The Dictionary itself, in this first instalment, extends to 168 pages, and contains the explanation of more than 1,400 words. Each word is given in the Pahlavi character with its traditional pronunciation, both in Gujarâti and Roman type, followed by its meaning both in Gujarâti and English. Some of the more unusual words have references to the works in which they have been found; and in many cases the Avesta and Persian synonyms are given, but the author has wisely refrained from venturing too far into etymological speculation. His object has been to produce a Dictionary which shall be practically useful to the reader of Pahlavi texts; and with this view he has arranged all the verbal forms in their alphabetical order, as in a vocabulary, and not collected under their primary forms; he has also introduced many double words which are not strictly compounds, and many corrupt forms which are attributable to the eccentricities of copyists. Some persons may consider this mode of compilation objectionable, but it will certainly be convenient to the student to find all probable readings of any combination of letters arranged in juxtaposition.

With regard to the copiousness of the Dictionary there can be no question, although it is difficult to compare it with other glossaries, because of the differences in alphabetical arrangement. It may, however, be estimated to contain about twenty times as many words as have been published in previous glossaries, so far as this first instalment goes. The meanings attached to the several words appear to be fairly correct, and it would be hazardous to object to any of them without examining the texts in which they occur. . . . . . .
The collection and preparation of materials for this Dictionary have been the work of many years, and were commenced by the author's

father. Being in possession of an extensive library of manuscripts, and assisted by the loan of manuscripts from other libraries, the author has been able to collect the words occurring in nearly the whole of the Pahlavi literature known to be extant, the amount of which may be estimated at about forty times that of the *Bundahish.* The progress of Pahlavi studies during this period of preparation has more than once compelled him to recast his work, till it has assumed a practical form which will render it an indispensable book of reference for all Pahlavi students, whether Parsi or European, as soon as it is completed. They have only to hope that Dastur Jamaspji will soon be enabled to finish the work he has so ably begun.

E. W. WEST.

(The *Revue Critique,* No. 37, 15th September 1877, Article 176.)

ONE of the great practical difficulties which hinder research in Pahlavi is the absence of a dictionary. Till now it has been limited, and wisely so, to the preparation, so fast as the publication of the texts advanced, of vocabularies of the terms which they contain. . . . . Here at last is a regular Pahlavi Dictionary, of which the first volume has just appeared; it is the work of one of the most respected priests of the Zoroastrian community of Bombay, Dastur Jamaspji Minocheherji Jamasp Asana.

If it be recollected what was said in the *Review,** some time ago, about the general character of the Pahlavi writing, about the multiplicity of sounds which the greater part of the characters and combinations of characters represent, it will be understood that the preparation of a Pahlavi dictionary presents a special difficulty of its own which at first sight seems insurmountable, namely, how to arrange the words so that the student can find them when he looks for them. . . . . In truth a Pahlavi dictionary can only be a dictionary of characters, and not one of words; the words ought to follow each other according to the form of the character, and not according to its sound; this is the only scientific and safe system; this is the system founded by M. West in his excellent glossary of the *Ardâ Virâf,* which is the model of the class. This is the system which M. Jamaspji has adopted. The author arrived at it independently of M. West, and by his own judgment (p. cxiv.). This fact does him great

---

* No. 33 (18th August 1877), article 156.

honour, and shows a true scientific intuition. This volume contains the words beginning with the character for *a* (pp. 1–42), with the group *aa* (pp. 42–87), and the greater part of the words beginning with the group *aav* (the volume stops at the group *aavv* and word *khahand*). The words which it contains are borrowed not only from the texts published and known in Europe, but also from unedited works, such as the *Dâdistân*, the *Nirangistân*, the Pahlavi *Rivâyats*, which are frequently cited. This work, therefore, brings new and varied materials to our knowledge, and on this account M. Jamaspji has every right to the gratitude of the admirers of Pahlavi. . . . . This is the first attempt made to arrange a general catalogue of Pahlavi forms, and, as we have seen, this catalogue errs not through poverty, but through excess of riches. It is an undertaking which does great honour both to the enterprise of the author and to his learning, and it exhibits an extent of reading which is rarely met with. One merit peculiar to the work, and which we hope will appear more in the continuation, consists in the information which the author is in a position to furnish, better than any one, about liturgical and mythical terms; he has had little opportunity for this in the first volume; we may, however, cite the articles *hâvanân* (p. 166), *Hôshhang* (p. 118), &c. . . . . . Although we cannot assent to all the ideas expressed in the Introduction, let us hasten to add that the theological spirit which animates it has nothing of that exclusive and aggressive character that we are always in danger of meeting with in countries less distant. Dastur Jamaspji is imbued with a deep and sincere sympathy for European learning; and while pointing out, vigorously and very justly, the claims to fame on the part of the old Dasturs (who have preserved the traditions of Zoroastrian learning from the Middle Ages even to our own times, and were the first teachers of European scholars), he proclaims with feeling and gratitude the services rendered by the latter, in their turn, to Parsi learning and religion: "We are also greatly indebted to them," &c. (see Introduction, xvii., xviii.) "in cordially thanking them for the facilities of study they have given us." Such are the sentiments which animate the upright and intelligent Parsi priesthood, which does not imagine its creed endangered by being submitted to scientific investigation, but exalts it by its tone of learning and its wide toleration.

JAMES DARMESTETER.

(*Native Opinion*, October 7, 1877.)

THE progress of every kind of learning would have been much more rapid had the facilities for publishing books been as great as now, when they are printed by thousands of copies, whilst in former times they existed only in manuscripts, and a student was, considering their high price, generally compelled to copy those he needed most. Pahlavi was one of the languages the acquisition of which was, down to our times, fraught with great difficulties, inasmuch as neither grammars nor dictionaries nor other Pahlavi books could be easily procured. Of late, however, the persevering efforts of scholars, in connection with the aid afforded by liberal patronage, have in a great measure removed the greatest obstacles from the path of students, and the most recent publication of this kind is Dastur Jamaspji's *Pahlavi Dictionary*, specimens of which have, before its appearance in print, been submitted in manuscript to the late Dr. Wilson, to Dr. E. W. West, to Dastur Hoshang Jamasp, to Mr. Dhunjeebhoy Framji, to Mr. K. R. Cama, and to Dr. F. C. Andreas, all of whom approved of the plan and made various judicious suggestions, so that the work may be said to have come out backed by competent authorities. . . . .
. . . . . This Dictionary must be considered as an extremely valuable contribution to Pahlavi literature ; it ought to be patronized so as to encourage him to bring his whole work to a successful issue.

(*Bombay Gazette*, 17th October 1877.)

. . . .

WE now come to the second indispensable requirement, a dictionary, and consequently to the notice of the work before us. A dictionary is, as it were, the storehouse of a language, and its austere character and grave authority stand towards the student almost in the same position as a mentor. The want specially of a Pahlavi Dictionary as a standard authority for consultation may be easily imagined when we consider that formerly the study of the language could only be pursued under the tuition of different teachers, who held different opinions upon points of importance, and who cried down each other as propounders of false teachings. Bewildered by such conflicting doctrines, and doubtful which was true, the student generally gave up the pursuit in despair of ever gaining the goal of success when the signposts pointed to such different directions. No attempt at a complete *bonâ fide* dictionary has been ever made before the present work. Glossaries of words have

certainly been appended to various editions of the ancient Pahlavi books by Dr. Martin Haug, Dastur Peshutanji, and several other Oriental scholars, but these of course could be useful only within a limited sphere. The present work aims at something far more complete and universal, and stands towards such glossaries as a broad river stands towards a tiny rivulet. Its object seems to be, as it were, a glossary of glossaries, or a universal collection of words culled from all the ancient Pahlavi records now extant. The labour of arranging these words is, it must be acknowledged, one of supreme difficulty, which, when we consider that this is the first part, has yet to be encountered and overcome. If the same zeal and ability are displayed in the future parts as are undoubtedly shown in the present one, we may predict for the author a brilliant success. Though now only standing on the threshold, still he has rolled away the first stone from the cave of knowledge, and has made a good beginning, which is proverbially half the battle. Nearly 2,000 words are here collected, which we do not consider could have been more lucidly explained and ably arranged than is done here. As the author states in the preliminary note, the composition of a dictionary of an obscure and difficult language like the Pahlavi must not be placed on the same footing as that of a known and current tongue, the labour of reference and general research being enormous. Even in a current language the work is by no means light, as, to take for example, a current language of the day, we see dictionary superseding dictionary as new words creep in and meanings of old words are entirely changed or modified. If the composition of these requires labour and learning, in how much greater a degree are they required in a work like the present? We must consider the author wise in publishing his work in successive parts: first because it will bring it within the reach of many who could not spare the cost of the complete dictionary in a lump sum, and secondly because it will enable him to rectify errors and supply additions in the part succeeding the one in which they occur or are deficient.

The tables annexed to the Introduction very lucidly explain the compound forms of letters, their mutual combinations, and the alphabetical order of the compilation. In the body of the work the words are arranged first in their phonetic rendering into Gujarâti and English, and then with their significance in the same languages. Besides these, he has shown the various modes in which they are pronounced or spelt in different books, the names of which are added for reference. Words uniform in shape but differing in pronunciation are arranged according

to their orthography, which materially aids the student in searching for them. The original form in which the work was intended to appear seems to have been as a simple Pahlavi-Persian Vocabulary, which was begun by the author's father and abruptly stopped by his lamented death, when it was continued by the author.

Feeling, however, that the work would prove of much greater usefulness, and circulate in a far more extended sphere, both in Europe and India, by the addition of English to the Gujarâti meanings, the author determined to issue it in its present enlarged form, though thereby entailing an immense increase of labour and expense, which it is hoped will be practically rewarded by a large sale of the work. When we consider the author's manifold duties and responsibilities as high-priest of the Parsees in Bombay, we may wonder that he found leisure to employ his mind upon so great an undertaking. He seems to have been very careful to submit his project to the opinions of other scholars before venturing on its publication, for we find appended to the Introduction several letters from the late Dr. Wilson, Dr. West, Dustoor Hoshungji Jamaspji, and other eminent Orientalists, warmly approving of MS. specimens of the work submitted for their inspection, and highly eulogistic of the general object of the undertaking. The fact of his having sought their opinions clearly proves that he is earnest in the pursuit of his enterprise, and chooses rather to seek the opinions of others than trust to his own abilities. This speaks well for the reliability of the work. . . . .

We feel sure that, if the work is as well continued as it has been begun, the recognition and appreciation of this ancient language will become far more wide-spread than it is at the present day. We heartily wish the Dustoorji Saheb every success in his patriotic undertaking.

(*Bollettino Italiano degli Studii Orientali*, 25th June 1877.)

UNTIL now, there was published only one small Dictionary of the Pahlavi language. This is the first attempt at a complete and regular Pahlavi Dictionary, interpreted with the assistance of Gujarati and English, and we are indebted for this to a learned Parsee Orientalist of Bombay, himself a son of a learned Orientalist who had not completed the work, now happily finished. The work commences with a preliminary note, in which the author explains the method he has followed. The same is followed by a long, interesting, and cleverly written introduction, about the position of the Pahlavi language as compared with the other Aryan languages, and with the Persian in parti-

cular; also a minute description of the Pahlavi alphabet . . . . . But other similar notices are very rare, and less important to a learned native, for which, however, all European Aryanists must feel grateful to the author for this precious work.

ANGELO DE GUBERNATIS.

(*Times of India*, November 23, 1877.)

WHILST the labours of some of our great Danish and German scholars in the field of Oriental learning are known and appreciated, the Parsees are not far behind them in similar pursuits. . . . . . . We have now before us an important work by Dustoor Jamaspji, in the shape of a Pahlavi Dictionary, embodying the result of hard work and considerable acumen.

Pahlavi is one of the most difficult of Oriental languages. It has hitherto baffled the efforts of some of the greatest scholars in their attempts to interpret some of its dark and obscure passages, and its peculiar and mysterious idioms. This difficulty was greatly enhanced by the absence of a grammar and a dictionary, which are indispensably necessary for the acquisition of any language. They may justly be styled the eyes of a language. We are glad to observe that both these wants have now been supplied, and in a way that will reflect credit on their respective authors. We have now more than one Pahlavi grammar and a Pahlavi dictionary, the last of which demands our attention. . . . . It is, indeed, the result of much labour. The importance of a work like the present has long been felt. Several compilations in the shape of small glossaries have been given to the public, but no scholar has yet attempted to give a complete dictionary of the Pahlavi language. It is therefore highly gratifying to see that a Parsee Dustoor has come forward to supply this long-felt want. We congratulate our author on his having fairly started a work that has the credit of being the first of its kind. It will doubtless be of great use to native as well as European students. The work contains, unfortunately, many errors. But errors there must be,—they cannot possibly be avoided in works of the kind. We can afford to pass over them, on the ground that the work is peculiar. Moreover, it is the first attempt of our author, and, as such, deserves to be encouraged. . . . . .

This is a brief notice of the Pehlvi Dictionary. Its importance will be admitted even by European scholars. . . . .

(*Bibliographische Anzeigen*, 1877.)

THE work before us had already been begun by the father of the author, Minocheherji Edalji Jamasp Asana, after the pattern of the Burhan-i-Kati, in Pehlavi as well as in Persian; the son has given the translation of the words in Gujarati and English, and the deserved acknowledgments of Dr. J. Wilson, Dr. West, Hoshang Jamasp, Dhunjeebhai Framji, Khurshedji Rustomji Cama, and Dr. Andreas are printed in both languages at the end of the preface. . . . .

From the foregoing it can be seen that the proffered fund of the Pahlavi language is capable of many corrections; it is to be desired that Dustoor Jamaspji Minocheherji, while continuing his great and well deserving work, will allow the critic a larger field; notwithstanding we cannot but bestow our best thanks for the rich material, for the greater part not accessible to us in Europe, which he has published, and will yet publish for the enrichment of our knowledge of the Pehlavi language.

FERDINAND JUSTI.

(*Trübner's American and Oriental Literary Record*, 1877.)

PAHLAVI scholars will be glad to learn that the first volume of the long-expected *Pahlavi, Gujarâti*, and *English Dictionary*, by Jamaspji Dastur Minocheherji Jamasp Asana, has now been published. The work was designed and commenced by the father of the author, who, as the high-priest of the Parsee community at Bombay, was in a specially favourable position to collect the fragments of this ancient tongue and to draw them to the light. At the suggestion of the well-known Orientalist Mr. K. R. Cama, a Gujarâti and an English translation of the Pahlavi words have been added to enhance the usefulness of the book, which has also had the benefit of the co-operation of Drs. E. W. West and Andreas. . . . . . .

(*Journal of the Indian National Association*, March 1878.)

VERY lately a Parsee *Dustoor* published the first volume of a Pehlvi, Guzerati, and English Dictionary, the only book of its kind, and a work of much persevering labour.

THE Dictionary, as far as I can see, is the result of immense labour, and offers a very valuable assistance to the reading and understanding of the still difficult and puzzling Pehlavi.

Professor N. L. WESTERGAARD.

(*Essays on the Parsis*, by Dr. Martin Haug,
2nd Edition, page 61.)

In concluding these remarks upon the progress of Zoroastrian studies among the Parsis, it may be mentioned that Dastur Jamaspji Minochiharji Jamaspasana of Bombay has been engaged for many years in collecting materials for a Pahlavi Dictionary, the first part of which is now in the press. This Dictionary is likely to be exceedingly useful, being by far the largest collection of Pahlavi words hitherto made. . . . . It will adhere strictly to traditional readings and interpretations, of which it ought to form a permanent record, valuable to all parties in these times of progressive transition.

આ પુસ્તકના પેહેલા ભાગ ઉપર અપાયલાં મતો.

પેહેલવી—ગુજરાતી અને ઈંગ્રેજી શબ્દકોષ રચનાર દસ્તુર જામાસ્પજી માનોચેહેરજી જામાસ્પ આસાના—ભાગ ૧ લો.

(ગવરમેંત ગેઝેત, તારીખ ૯ મી આગસ્ત ૧૮૭૭).

એક અધરી અને ગુઢ મહુદ ભાષાના શબ્દકોષની ખુટ પૂરી પાડવાને એક તારીફલાયક કોશેશ કરવામાં આવી છે. શબ્દકોષની પેહેલાં દીબાચાને નામે એક સુંદર લાંબો નિબંધ આપવામાં આવ્યો છે, જેમાં પેહેલવી ભાષાની સરૂઆત તથા તેના જમાના વિષે તકરાર ચલાવવામાં આવેલી છે.

(ધી એકેદેમી, ૯ મી સપતેમ્બર ૧૮૭૭).

જે પુરાણોક્ત હાલતમાં કેટલાક લખનારાઓનું મતવાદી નાસ્તીકપણું અને બીજાઓની ખોટી કલ્પનાઓ પેહેલવી ભાષાના અભ્યાસના બાબમાં હમણાં સુધી સમાયલાં હતાં, તેવી હાલતમાંથી એ ભાષાના બહાર નીકલી આવવાની સરૂઆતની એક નિશાન તરીકે કદાચ એ ભાષાના એક સંપૂર્ણ શબ્દકોષ પાછલ થતી પેહેલવેહેલી કોશેશનો આ છપાયલો ભાગ ગણી શકાય. એક સદી કરતાંબી વધારે અગાઉ અંગ્રેજ વિદ્યાર્થીઓનાં જાણવામાં આવ્યું હતું કે તેઓનાં પોતાનાં રાજમાં વસનારા પશ્ચિમ હિંદુસ્થાનના પારસીઓએ પેહેલવી ભાષાના પુષ્કલ હસ્તલેખો હજુ સુધી જાલવી રાખ્યા છે, તે છતાં, તેઓએ એ હસ્તલેખો મેલવવા પાછલ સદંતર ગફલતી કીધી એ તેમની નેક બુદ્ધિને મુદલ જેબ આપતું નથી. તેઓએ મેહેનતને લીધે નહીં, પણ ઘણુંકરીને કંઈક વેહેમને લીધેજ એ ગફલતી કીધી હોય, એવું, એ ભાષાનાં લખાણ કરતાં વધારે અગમ્ય અને ગુંચવણ ભરેલા ખીલારીકા તથા સંકેતિક અક્ષરરીકા લેખો પાછલ તેઓએ ફતેહમંદીથી જે મેહેનત અને ચતુરાઈ વાપરી છે તે ઉપરથી ખોદ્દલું માલમ પડેછે. અંગ્રેજ વિદ્યાર્થીઓ (જેમની મસલહત પુછવાને પારસીઓને પેહેલ્લો હક છે) ની આ બેદરકારીને લીધે પારસીઓને, પોતાના ધરમને લગતાં ભાષાજ્ઞાનના અભ્યાસને સારૂ, ફેંચો, વલંદાઓ અને જર્મનોની મદદનો આધાર લેવો પડતો હતો; અને અંતે તેઓએ પોતેજ નવી નવી શોધો કરવાને સરૂ કીધું છે. તેઓ પેહેલવી ભાષાની ઘણીક પ્રતો તથા એ ભાષાનું

સારૂં વ્યાકરણ છપાવી બહાર પાડી ચુકા છે, અને હવે એક સંપૂર્ણ શબ્દકોષનો પેહેલો ભાગ પ્રગટ કરવાને સરૂ કીધું છે.

દસ્તુર જામાસ્પજીનો શબ્દકોષ જ્યારે સંપૂર્ણ થશે ત્યારે કેતાબોમાં લખાયલી મલી આવતી દરેક શીકલનાં દસ્તુરોથી થતા આવેલાં ઘણાં ખરાં સઘલાં વાચનો તથા તેમના અર્થો શોધવાને અભ્યાસીઓને સવલ પડે એવી રીતે તેમાં શબ્દો ગોઠવાયલા આપણને મલી આવશે. આએ વાચનોથી કરી એ શબ્દકોષ પુર્વ દેશની ભાષાઓના અભ્યાસીને સઉથી અગતની મદદ થઈ પડશે; અને વલી જે અભ્યાસી દસ્તુરોથી થતા આવેલા ઉચ્ચારો અને અર્થો કરતાં પોતાનાં વાચન તથા અર્થને વધારે પસંદ કરતો હશે, તેને પણ સઉથી અગતની મદદ થઈ પડશે, કારણ કે એ શબ્દકોષથી કરીને બોલોનું વાચન ખાતરીથી સિધ્ધ કરી શકાશે. . . . દસ્તુર જામાસ્પજી પોતાનો આ ગ્રંથ ગુજરાતી તથા ઈંગ્રેજી એ બંધે ભાષાઓમાં દીબાચો આપી સરૂ કરેછે, જેમાં પેહેલવી ભાષાના પુરાતમપણાં બાબે તથા તેની સરૂઆત બાબે અને પેહેલવી તથા હુજવારેશ એ બેઉ બોલના અર્થે બાબે તકરાર ચલાવવામાં આવી છે. . . . ત્યાર પછી પેહેલવી હરૂફો તથા તેમની તરેહવાર જોડાયલા શિકલો અને તેમનાં વાચનોના કોઠા આપવામાં આવ્યા છે, અને તેની સાથે આ શબ્દકોષમાં દાખલ કીધેલી ધોરણ વિશે સમજ આપવામાં આવી છે. આએ કોઠાઓમાં મૂલાક્ષરોની ગોઠવણ સંસ્કૃત અને એવી બીજી હિંદુસ્થાનને લગતી ભાષાઓના મૂલાક્ષરોને કાયદે કરવામાં આવી છે, જે પારસીઓને માટે, તેઓની બોલાતી ભાષા ગુજરાતી હોવાને લીધે, ઘણીજ સેહેલ થઈ પડશે.

આ પેહેલા ભાગમાં શબ્દકોષના ૧૯૮ સફા સમાયલા છે, અને તેમાં ૧,૪૦૦ થી વધારે શબ્દોની સમજણ આપવામાં આવેલી છે. દરેક બોલ પેહેલવી હરૂફમાં આપ્યો છે, તે સાથે તેનો ગુજરાતી તથા રોમન હરૂફે આગલા વખતથી થતો આવેલો ઉચ્ચાર આપ્યો છે, અને તેની પુઠે ગુજરાતી અને ઈંગ્રેજી એ બેઉ ભાષામાં અર્થ આપેલા છે. કેટલાક વધારે અસાધારણ બોલોને માટે કેતાબોનો હવાલો આપવામાં આવ્યો છે; અને ઘણે ઠેકાણે પેહેલવી બોલને મલતા અવસ્તા તથા ફારશી ભાષાઓના બોલો આપેલા છે. પણ ધાતુ સંબંધી કલ્પનામાં ગ્રંથકર્ત્તાએ ઝોંકાવ્યું નથી તેમાં તેઓએ ડાહાપણ કીધું છે. પેહેલવી ભાષાની મતો વાંચનારને વેહેવારોપયોગી થાય એવા હેતુથીજ તેવણે આ શબ્દકોષ રચ્યો છે; અને તેથીજ તેવણે શબ્દોને, એક ફરહંગમાં શબ્દો ગોઠવવામાં આવે તેમ, તેમના અસલ લખાતા આકાર પ્રમાણે એકઠા કરવાને બદલે, તેમના બોલાતા આકારોને મૂલાક્ષરના અનુક્રમે ગોઠવ્યા છે.

તેવણે ઘણાક બેવડાયલા શબ્દો દાખલ કીધા છે, જે ચોકસ કરીને મિશ્રીત શબ્દો તરીકે ન ગણાય; અને શબ્દોના ઘણાક બગડેલા આકારો આપેલા છે, જે નકલ કરનારાઓનાં બેઢંગાપણાંને લીધે બનેલા છે. કેટલાક વિદ્યાર્થીઓ એ ગોઠવણીની રીતને વાંધા ભરેલી ગણે, પણ એ ભાષાના અભ્યાસીને એકજ જગામાં ગોઠવાયલાં કોઈબી શબ્દનાં સઘલાં ધ્યાનમાં ઉતરે એવાં (અનુસરતાં) વાચનો શોધવાને ખચીત સેહેલું થઈ પડશે. જોકે, આ શબ્દકોષની ગોઠવણીની ધોરણ બીજી ફરહંગોથી જુદી હોવાને લીધે, તે ફરહંગો સાથ સરખાવવાને અઘરૂં છે તે છતાં, આ તેના વિસ્તાર (સંપૂર્ણતા) માટે તો કંઈબી શક લેઈજવાઈ શકાશે નહીં. તોપણ જેટલો આ પેહેલો ભાગ વિસ્તારાયલો છે, તે પ્રમાણે જોતાં તો, આગલ છપાયલી ફરહંગોમાં જેટલા બોલોનો સંગ્રહ સમાયલો છે, તેના કરતાં વીસઘણો મ્હોટો સંગ્રહ આ શબ્દકોષમાં સમાશે, એવો અટકલો થઈ શકેછે. ઘણા ખરા બોલોના અર્થો ઘણા સહી (શુદ્ધ) માલમ પડેછે, અને જયાંસુધી જે પ્રતોમાંથી એ બોલોને લીધા હોય, તે પ્રતો સાથ તેમના અતરે થયલા અર્થોને આપણે સરખાવીએ નહીં ત્યાંસુધી, તેમાંના કોઈબી અર્થને સારૂ શક લેઈજવો એ જોખમ ભરેલું છે. . . . .

આ શબ્દકોષ બનાવવા તથા તેમાં સમાયલી બાબદો એકઠી કરવા પાછલ ગ્રંથકર્ત્તા ઘણાં વરસનાં કામે લાગેલા છે, અને એની સરૂઆત તેવણના બાવાથી થઈ હતી. પોતા પાસે હસ્તલેખોનું એક મ્હોટું કેતાબખાનું હોવાથી તથા બીજા પુસ્તકખાંનાના હસ્તલેખોની મદદ મલવાથી, પેહેલવી ભાષાનો એલમ જેટલો હાલે હસ્તી ભોગવે છે, તેટલામાં સમાયલા સઘલા બોલો એકઠા કરવાને ગ્રંથકર્ત્તા સાગર્થ્યવાન થયા છે, જેનો જુમલો બુનદેહેશમાં સમાયલા બોલો કરતાં આસરે ચાલીસ ઘણો વધારે અંકાઈ શકાય. પેહેલવીના અભ્યાસનો વધારો થવાને લીધે, જયાંસુધી આ શબ્દકોષની વેહેવારોપયોગી ગોઠવણ બની નહીં ત્યાંસુધી, ગ્રંથકર્ત્તાને વખતે વખત તેમાં ફેરફાર કરવો પડયો હતો, અને આ છેલ્લી ગોઠવણથી જયારે એ પુસ્તક પૂરૂં થશે ત્યારે પેહેલવી ભાષાના પારસી તેમજ યુરોપીઅન વિદ્યાર્થીઓને એક અગત્યના સાધનની કેતાબ થઈ પડશે. દસ્તુર જામાસ્પજીએ આટલી બધી કાબેલીઅતથી જે ગ્રંથ સરૂ કીધો છે, તે પૂરો કરવામાં જલદીથી શકિતવાન થાય, એવું એ ભાષાના અભ્યાસીઓએ માત્ર ઈચ્છવું જોઈએ. **ઈ. ડબલ્યુ. વેસ્ત.**

(રીવીઉ ક્રિતીક, ૧૫ મી સપતેમ્બર ૧૮૭૭. આંક ૩૭ મો, કલમ ૧૭૬ મી).

પેહેલવી ભાષાના એક શબ્દકોષની ગેરહાજરીબી એ ભાષાને લગતી શો- ધોને અટકાવનારી અગતની અડચણોમાંની એક અડચણ છે. હમણાં સુધી

એ ભાષાનો શબ્દકોષ હદમાં રહેલો હતો, અને જેમ જેમ એકેકી પ્રત છપાતી ગઈ તેમ તેમ તે દરેકમાં સમાયલા બોલોને લગતીજ ફરહંગ તેના છપાવનારાઓએ આપી હતી. . . હવે અંતે મુંબઈની જરતોસતી કોમનાં સઉથી માનપામેલા દસ્તુરો મધેનાં એક, દસ્તુર જામાસ્પજી મીનોચેહેરજી જામાસ્પ આસાનાએ એક કાયદાસરનો સંપૂર્ણ શબ્દકોષ બનાવવા માંડયો છે, જેનો ૧ લો ભાગ હમણાંજ છપાઈ બહાર પડયો છે.

પેહેલવી ભાષાના હરૂફોની સાધારણ લીપી વિશે તથા દરેક હરૂફના અને તેમના જોડાયલા આકારોના તરેહવાર રીતે થતા ઉચ્ચારો વિશે થોડુંકની વાત ઉપર આ **રીવીઉ ક્રીતીક**ના આગલા આંકમાં* જે લખાણ કરવામાં આવ્યું છે, તે જો વાંચનારને યાદ હશે તો, એ ભાષાનો શબ્દકોષ બનાવવામાં જે ખાસ મુશ્કેલી પડેછે, અને જે પેહેલી નજરે જોતાં દુર કરી ન શકાય એવી માલમ પડેછે, તે ધ્યાનમાં ઉતરશે. અને તે મુશ્કેલી એ છે કે, બોલોને કેવી રીતે ગોઠવવા કે જેથી અભ્યાસીને તેને જોઇતો બોલ શોધી કાઢવાને સવલ પડે. . . . ખરું જોતાં, પેહેલવી ભાષાનો કોષ શબ્દોનો નહીં પણ હરૂફોની શીકલનોજ બની શકે; હરૂફોના ઉચ્ચાર પ્રમાણે નહીં પણ તેઓના આકાર પ્રમાણે શબ્દો એક એકની પુઠે ગોઠવવા જોઈએ, અને શાસ્ત્રીય અને સુતરી રીતી માત્ર એજ છે. મી૦ વેસ્તે પોતાની **અરદાવીરાફનામા**ની નામીચી ફરહંગમાં એવીજ ગોઠવણનો પાયો નાખ્યો છે, જે ઉપર જણાવેલા વર્ગના શબ્દકોષનો એક નમુનો છે. મી૦ જામાસ્પજીએ જે ગોઠવણીની ધોરણ પકડી છે, તેબી એજ છે. ગ્રંથકર્ત્તાએ એ ધોરણ મી૦ વેસ્તની ફરહંગ જોઈને નહીં, પણ સ્વતંત્રપણે અને પોતાની સમજ પ્રમાણે દાખલ કરી છે. આ બાબદથી તેવણ મોટાં માનને લાયક ઠરેછે, અને તેથી એક ખરું શાસ્ત્રીય અંતરજ્ઞાન માલમ પડી આવેછે.

આ ભાગમાં સફે ૧ લેથી તે સફે ૪૨ મે સુધી **અ** (ـو)ની શીકલનાં બોલો સમાયલા છે; સફે ૪૨ મેથી તે સફે ૮૭ સુધી બે **અ** (ـوو) ની શીકલનાં બોલોનો જથો આવેલો છે; અને બે **અ** અને **ઉ** (ـوو) ની શીકલનાં બોલોનો મ્હોટો ભાગ આવેલો છે, અને એ ભાગ (ـوو) 'ખાહંદ' બોલ આગલ આવીને અટકે છે. આ ભાગમાં આવેલા શબ્દો માત્ર યુરોપમાં છપાયલી અને જણાયલી કેતાબોમાંથી લીધા છે એટલુંજ નહીં, પણ 'દાદેસ્તાન,' 'નેરંગસ્તાન' 'પેહેલવી રેવાયતો' જેવી નહીં છપાયલી કેતાબો, જેમાંથી ગ્રંથકર્ત્તાએ વારેઘડીએ દાખલાઓ આપ્યા છે, તેવી કેતાબોના શબ્દોબી એમાં સમાવેલા છે. તેટલા માટે આએ ગ્રંથ આપણી

* આંક ૩૩ મો (૧૮ મી આગસ્ત ૧૮૭૭) ૧૫૬મી કલમ.

જાણમાં નવી અને તરેહવાર બાબદો આણેછે અને તેથી મી૦ જામાસ્પજીને પેહેલવી ભાષાનાં અભ્યાસીઓનો ઉપકાર મેલવવાનો પૂરતો હક છે. . . . .

પેહેલવીની શીકલોની એક સાધારણ ટીપ ગોઠવવામાં આ પેહેલવેહેલીજ કોશેશ છે, અને જેમ આપણે ઉપર જોયું તેમ, આ ટીપમાં જે ભુલો થઈ છે, તે તેની કંગાલીયતને લીધે નહીં, પણ તેના અતીશે દબ્યને લીધેજ થઈ છે. આ કામ ગ્રંથકર્ત્તાનાં સાહસકર્મને તેમજ તેવણનાં જ્ઞાનને મ્હોટી શોભા આપેછે, અને કવચિતજ મલીઆવે એવાં વાચનનો વિસ્તાર આપણને દેખાડી આપેછે. આ ગ્રંથમાં જે મોટી ખુબી સમાયલી છે, તે એ છે કે, એમાં પ્રાર્થનાવિધીને લગતા તથા પુરાણોકત શબ્દોની સમજણ આપવામાં આવી છે, જે આપવામાં બીજા કોઈબી કરતાં ગ્રંથકર્ત્તા વધારે સારી રીતે યોગ્ય છે. આ પેહેલા ભાગમાં એ ખુબી દેખાડવાને ગ્રંથકર્ત્તાને ઘણી થોડી તક મલી છે, તોપણ હમો 'હાવનાન' (સફે ૧૬૬ મે) અને 'હોશંગ' (સફે ૧૧૮ મે) એ બોલો ઉપર હમારા વાંચનારાઓનું ધ્યાન ખેંચીએ છીએ; અને આશા રાખીએ છીએ કે આ ગ્રંથના હવે પછી નિકલતા ભાગોમાં આ ખુબી આપણને વધારે સમાયલી દીસશે. . . . . .

જોકે, દીબાચામાં જણાવેલા સઘલા વિચારો સાથે હમો એકમત થઈ શકતા નથી, તોપણ આટલું તો હમોને કેહેવુંજ જોઈએ છે કે, જે એખલપેટાપણું તથા છેડતી શોધવાનાં ચિન્હ આપણને હિંદુસ્તાન કરતાં વધારે નજદીકના દેશોના લોકનાં લખાણ મધેથી મલી આવવાની ધાસ્તી રહેછે, તેવું એખલપેટાપણું કે છેડતી શોધવાનાં ચિન્હ આ દીબાચામાં સમાયલા ધરમ સંબંધી તેજ (ઝનુન)માં મુદલ માલમ પડતાં નથી. દસ્તુર જામાસ્પજીએ યુરોપીઅન વિદ્યાર્થીઓની કદર ગંભીર અને સાફ દીલથી બુજી છે; અને આગલા દસ્તુરો (જેઓએ મધ્યમ કાલથી તે હાલ સુધી જરતોસતી ધરમશાસ્ત્રના લખાણો જાલવી રાખ્યાં, તથા જેઓએ યુરોપીઅન વિદ્યાર્થીઓને પોતાના ધરમની વાકેફી આપી) ની તારીફ કરતાં, યુરોપીઅન વિદ્યાર્થીઓએ તેના બદલામાં પારસી ધરમ અને તેના શાસ્ત્રની જે સેવા બજાવી તે વિશે તેવણ અંતઃકરણથી ઉપકાર જાહેર કરેછે, (જુઓ દીબાચો સફે ૭૮ થી તે સફે ૮૦ સુધી). સુધા અને બાહોશ પારસી દસ્તુરો, જેઓ પોતાના ધરમની શાસ્ત્રીય શોધો થતી જોવામાં કાંઈ હરકત ભરેલું વિચારતા નથી, પણ તેને લગતાં વિદ્યાજ્ઞાનનો ચાહો તેમનામાં હોવાથી તથા તે ઉપર છુટથી અપાતા વિચારોની છાંટ તેમનામાં ન હોવાથી સામા પોતાના ધરમને ઉંચી પદવી આપેછે, તેઓનાં યુરોપીઅન વિદ્યાર્થીઓ માટે આવા સારા વિચારો છે.

જેમ્સ દારમેસ્તેતર.

(નેતીવ ઓપીન્યન, તા૦ ૭ મી અકતોબર ૧૮૭૭.)

જેમ હાલે ચોપડીઓ છાપવાનું કામ જેટલી સેહેલાઈથી ચાલેછે, અને જેમ ચોપડીઓની હજારો નકલો હાલે છપાય છે, તેમ જો આગલા વખતમાં હતે તો દરેક જાતની વિદ્યાનો વધારો ઘણોજ જલદીથી થતે. આગલા વખતમાં ચોપડીઓ માત્ર હસ્તલેખોમાંજ હસ્તી ભોગવતી હતી, અને તેઓની કિમતભી ઘણીજ મોંઘી હોવાને લીધે, જે વિદ્યાર્થીને તેવા એક હસ્તલેખની ગરજ પડતી તો તેને તેની નકલ લેવી પડતી હતી. પેહેલવીભી એવાજ વરગની એક ભાષા હતી અને એ ભાષાનાં વ્યાકરણ તથા શબ્દકોષ ન હોવાને લીધે, તથા એ ભાષાનાં પુસ્તકો સેહેલાઈથી ન મલી આવવાને લીધે, એનો અભ્યાસ કરવા પાછલ હાલે સુધી ઘણી અડચણો નડતી હતી. તોપણ આજ થોડુંક થયું વિદ્યાર્થીઓની આગ્રહી કોશેશોથી અને તેઓને ઉદાર આસરો મલવાથી અભ્યાસીઓની ઘણીખરી અડચણો દુર થઈ છે. અને આવી જાતનો સઉથી છેલ્લો ગ્રંથ દસ્તુર જામાસ્પજીનો પેહેલવી શબ્દકોષ છે. એ ગ્રંથ છપાવવાની આગમજ તેના હાથના લખેલા નમુનાઓ ગ્રંથકર્ત્તાએ મરહુમ દાકતર વિલસન, દાકતર ઈ૦ ડબલ્યુ૦ વેસ્ત, દસ્તુર હોશંગ જામાસ્પ, મીસીઅરસ ધનજીભાઈ ફરામજી, ખરશેદજી રૂસતમજી કામા અને દાકતર એફ. સી. આનદ્રીઆસનાં મત માટે મોકલ્યા હતા. એ સઘલાઓએ એકમતથી ગ્રંથકર્ત્તાની ધોરણને પસંદ કીધી હતી. અને કેટલીક યોગ્ય સૂચનાઓ કીધી હતી. તેટલા માટે આએ ગ્રંથ ઘણો વજનદાર હોવો જોઈએ, એવું આપણને માનવાને બની આવેછે . . . . આ શબ્દકોષને પેહેલવી ભાષાના વિદ્યાભ્યાસને એક અત્યંત કિમતી મદદ થયલી ગણવી જોઈએ છે અને ફતેહમંદી સાથ આ ગ્રંથ પૂરો કરવાને બની આવે તેટલા સારૂ ગ્રંથકર્ત્તાને મ્હોટો આશ્રો મલવો જોઈએ છે.

(બોમબે ગેઝેત, તા૦ ૧૭ મી અકટોબર ૧૮૭૭).

. . . . શબ્દકોષ ગોયા એક ભાષાની વખાર છે, અને તેની પ્રતિષ્ઠા તથા તેનો વજનદાર વિશ્વાસ એક ડહાપણવાલા મંત્રીની મીસાલે તેના અભ્યાસીઓને મદદ કરેછે. આગલા વખતમાં અગતની બાબદોમાં જુદું જુદું મત ધરાવનારા અને એક બીજાને ખોટું શિખવનારા તરીકે વખોડનારા જુદા જુદા ઉસ્તાદોની જયારે આ ભાષા શિખનારાઓને તાલીમ લેવી પડતી હતી, ત્યારે એક બીજાનાં વિરૂદ્ધ મતથી કટાલીને અને ખરું ખોટું કોણ છે તે વિશે શકમાં રહીને અભ્યાસીઓ ફતેહ મેલવવાની આસામાંને આસામાં નિરાશ થઈ એ અભ્યાસ છોડી દેતા હતા. તે વખતનો જયારે વિચાર

કરીએ છીએ ત્યારેજ એ ભાષાના એક વજનદાર શબ્દકોષની કેટલી ગરજ છે, તે આપણાં ધ્યાનમાં સેહેલાઈથી આવેછે. આ ગ્રંથ બહાર પડવાની આગમજ એક સારો વજનદાર શબ્દકોષ બનાવવા પાછલ કોઈએબી યત્ન કીધો ન હતો. દાકતર મારતીન હૉગ, દસ્તુર પેશોતનજી અને બીજા ભાષા શાસ્ત્રીઓએ જે જે કેતાબો છપાવી તે કેતાબોની સાથે માત્ર તેમાં સમાયલા બોલોનીજ ફરહંગ આપી હતી, અને તેથી તે ઘણી થોડી ઉપયોગી છે; પણ દસ્તુર જામાસ્પજીના ગ્રંથની નેમ તો એક વધારે સંપૂર્ણ અને આખી ભાષાનો શબ્દકોષ આપવાની છે, અને તેથી જેમ એક મ્હોટી નદી સાથ નહાનાં નાળાંઓને સરખાવીએ તેમ આ શબ્દકોષ સાથ એની અગાઉ છપાયલી ફરહંગો સરખાવી શકાય. આ તો એક ફરહંગોની ફરહંગ છે, અથવા તો હાલ સુધી મોજુદ રહેલા સઘલા પેહેલવી ભાષાના અસલી લેખોના બોલોનો એક આખો સંગ્રહ છે. આપણને કબુલ કરવું જોઈએ છે કે, બોલોને ગોઠવવાનું કામ અત્યંત અઘરું છે. અને જયારે આપણે જોઈએ છે, કે આ આસ્તો પેહેલો ભાગ છે, ત્યારે એવાં કામમાં પડતી અઘરાઈનો હજુ તો મ્હોટો ભાગ ગ્રંથકર્ત્તાને ઓલંગવાનો રહેલો છે. જેટલી ચાલાકી અને ખંતીપણેથી આ ભાગમાં મેહેનત લીધેલી જોઈએ છે, તેવીજ મેહેનત જો ગ્રંથકર્ત્તા પોતાના બીજા ભાગો પાછલ લેશે તો ખચીત એક મહાભારત ફતેહ મેલવેલી કેહેવાશે. ગ્રંથકર્ત્તાએ હજુ તો ઉંબર ઓલંગ્યો છે તેટલામાંજ એવણે જ્ઞાનના ગુફામાંથી પેહેલો પથ્થર ગગડાવી નાંખ્યો છે, અને સરૂઆત ઘણી સારી રીતે કીધી છે, જેથી અરધી લડાઈ જીતવા બરોબર થયું છે. બે હજાર બોલોનો સંગ્રહ આ ભાગમાં સમાયો છે, અને જેવી સ્પષ્ટ રીતે આ ગ્રંથમાં બોલોના અર્થો આપ્યા છે તથા જેવી ચાલાકીથી તેઓને, ગોઠવવામાં આવ્યા છે, તે કરતાં વધારે સારી રીતે અર્થો અપાય અથવા ગોઠવાય એવું હમે ધારતા નથી. જે પ્રમાણે ગ્રંથકર્ત્તા પોતાના ખુલાસામાં જણાવે છે તેમ, પેહેલવી જેવી અઘરી અને જુની ભાષાના શબ્દકોષની રચનાને હાલની કોઈ વપરાતી ભાષાના શબ્દકોષની રચના બરોબર નહીં ગણવી જોઇયે કારણ કે, એવી જુની ભાષામાં બોલ તથા શોધ કરવાની મેહેનત અતી મ્હોટી છે. ચાલુ ભાષાનો શબ્દકોષ રચવામાંબી કોઈ થોડી મેહેનત પડતી નથી. આપણે દાખલા તરીકે કોઈબી ચાલુ ભાષા લેઈજીએ તો, તેમાં જેમ જેમ નવા બોલો દાખલ થવાથી અથવા જુના બોલોના અર્થમાં ફેરફાર થતો જવાથી તેવી ભાષાનો શબ્દકોષ નકામો થવાને લીધે નવો કોષ બનાવવાની જરૂર પડેછે તેમાં જયારે મેહેનત અને વિદ્વત્તાની અગત પડેછે, ત્યારે આ શબ્દકોષ જેવા ગ્રંથમાં કેટલી બધી મેહેનત અને વિદ્વત્તાની અગત પડવી જોઈએ? આ ગ્રંથને જુદા જુદા ભાગોમાં કાહાડવામાં ગ્રંથકર્ત્તાએ ડહાપણ કીધું છે, કારણ કે તેથી

બે ફાયદા થશે. પેહેલો ફાયદો એકે એ ચોપડી વેચાતી લેનારને સવલ પડે, અને બીજો ફાયદો એકે જે ભુલો રહી ગઈ હોયતે અથવા જે બોલો છાપવાના રહી ગયા હોય તે બીજા ભાગોમાં સુધારવા તથા વધારવાને બની આવે.

દીબાચાની પછવાડે જે કોઠાઓ આપવામાં આવ્યા છે, તે ઉપરથી જોડાક્ષરોની સમજણ, તેઓની જોડાવાની રીત અને હરૂફોની ગોઠવણીની સમજ ઘણી ખુલ્લી રીતે માલમ પડી આવેછે. શબ્દકોષના ભાગમાં શબ્દોના ઉચ્ચાર તથા અર્થો ગુજરાતી તથા ઈંગ્રેજીમાં આપેલા છે. એ વતરેગે ગ્રંથકર્ત્તાએ બોલો જુદી જુદી કેતાબમાં જેટલી રીતે લખવા તથા વાંચવામાં આવ્યા છે તેટલી રીતે તેમના ઉચ્ચાર આપ્યા છે, અને તેને સારૂ કેતાબોના હવાલા આપ્યા છે. બોલોને તેમના ઉચ્ચાર પ્રમાણે નહીં પણ તેમની શીકલ પ્રમાણે ગોઠવવામાં આવ્યા છે, જેથી વિદ્યાર્થીઓને જોઈતા બોલો શોધવાને ઘણું સેહેલ થઈ પડશે. આ ગ્રંથ ગ્રંથકર્ત્તાના બાવાએ પેહેલવી ફારશી ફરહંગના આકારમાં બનાવવાને સરૂ કીધો હતો, પણ તેવણનાં દલગીરી ભરેલાં મરણથી એ કામ અટકી પડયાને લીધે ગ્રંથર્ત્તાએ તે કામ ચાલુ રાખ્યું છે.

આ ગ્રંથ યુરોપ અને હિંદુસ્તાનમાં વધારે ફેલાય, અને તેનો વધારે ઉપયોગ થાય એવા હેતુથી ગ્રંથકર્ત્તાએ તેને તેના અંગ્રેજી તરજુમા સાથે હાલી વધારેલા આકારમાં છપાવ્યો છે, અને તેથી તેવણને વધારે મેહેનત તથા ખરચમાં પડવું પડયું છે. પણ આશા છે કે લોકો તેની વધારે નકલો ખરીદીને તેનો બદલો વાલી આપશે. મુંબઈના પારસીઓના વડા ધરમગુરૂ તરીકેના ગ્રંથકર્ત્તાનાં કામકાજો અને જોખમો છતાં, આવાં મહાભારત કામમાં પોતાનો ફુરસદનો વખત રોકવાને તેવણથી બનેલો જોઈ આપણને અજાયબી ઉત્પન્ન થાયછે. પોતાનું કામ છપાવવાને હીમત કરવાની આગમજ બીજા વિદ્યાર્થીઓના તે માટે મતો લીધાં છે, તે ઉપરથી ગ્રંથકર્ત્તા પોતાના આ કામ પછવાડે ઘણી સંભાલ લેતા હોય એવું દીસે છે; કારણકે એવણે પોતાના દીબાચાની પુઠે મરહુમ ડૉકતર વીલસન, ડૉકતર વેસ્ત, દસ્તુર હોશંગજી જામાસ્પજી વિગેરે બીજા ભાષા શાસ્ત્રીઓનાં મતો આપેલાં આપણે જોઈએ છીએ. એઓ આએ ગ્રંથના પોતા ઉપર તપાસને માટે આવેલા હસ્તલેખ નમુનાની દીલોજાનથી વખાણ કરેછે, અને ગ્રંથકર્ત્તાનાં આ કામની ભારી તારીફ કીધી છે. એવણ પોતાનાં કામ પાછલ કેટલા ખંતી છે અને પોતાની શકતી ઉપર આધાર રાખવાને બદલે પારકાઓનાં મતો મેલવી તે પ્રમાણે ચાલવાને કેટલા ખુશી છે, તે આ મતો આપણને દેખાડી આપેછે, અને તેથી આ ગ્રંથ ઘણો વિશ્વારા રાખવા જોગ છે. . . . .

જેવી સારી રીતે આ ગ્રંથ સરૂ થયો છે તેવીજ રીત હવે પછીબી ચાલુ રાખવામાં આવશે તો ખચીત આ જુની ભાષાનો અભ્યાસ જેટલો આજે ચાલુ છે,

અને તેની કદર આજે જેટલી બુજાય છે, તેના કરતાં વધારે અભ્યાસ ચાલશે અને વધારે કદર બુજાશે. હમો દસ્તુરજી સાહેબને તેવણનાં આ દેશહીતકારી કામમાં મ્હોટી ફતેહ ઈચ્છીએ છીએ.

(બુલેતીનો ઈતાલ્યાંનો દેગલાઈ સ્તદીઆઈ ઓરીએન્તેલાઈ,
૨૫ મી જુન ૧૮૭૭.)

હમણાં સુધી તો પેહેલવી ભાષાનો એક નાહાનો શબ્દકોષ છપાયલો હતો. પેહેલવી ભાષાનો એક સંપૂર્ણ અને કાયદાસરનો કોષ બનાવવા પાછલ આ પેહેલવેહેલીજ કોશેશ છે, અને તેને માટે મુંબઈના એક કાબેલ પારસી ભાષાશાસ્ત્રીના આપણે ઉપકારી થયા છીએ. ગ્રંથકર્ત્તાના બાવાબી એક કાબેલ ભાષાશાસ્ત્રી હતા; તેવણે આ કામની સરૂઆત કીધી અને તેવણના છોકરાએ તે ફતેહમંદીથી સંપૂર્ણ કીધું છે. આ શબ્દકોષની ગોઠવણીની રીત સમજમાં ઉતારવા સારૂ ગ્રંથકર્ત્તાએ પેહેલવેહેલાં તેનો ખુલાસો આપ્યો છે, અને તેની પુઠે એક લાંબો મનોરંજક અને કાબેલીઅત ભરેલો દીબાચો આપ્યો છે, અને તેમાં પેહેલવી ભાષાને બીજી એરીઅન ભાષાઓ સાથે, તેમાં મુખ્ય કરી ફારશી ભાષા સાથે, સરખાવીને તેનું પુરાતમપણું જણાવ્યું છે; અને દીબાચાની પુઠે પેહેલવી મૂલાક્ષરોનું બારીકીથી વર્ણન કીધું છે. . શબ્દકોષમાં કેટલાક બોલોનું વર્ણન કદાચ કાબેલ દેશીઓ, જેઓ તે સમજતા હશે, તેઓને ઘણું ઉપયોગી નહીંબી લાગે, તોપણ આ કિમતી ગ્રંથને માટે સઘલા યુરોપીઅન વિદ્યાર્થીઓએ ગ્રંથકર્ત્તાના ઉપકારી થવું જોઈએ છે.

એનજીલો દી ગુબરનેતીસ.

(તાઈમ્સ ઑવ ઈન્દીઆ, ૨૩ મી નવેમબર ૧૮૭૭.)

પૂર્વ દેશની ભાષાના વિદ્યાભ્યાસના સંબંધમાં આપણાં કેટલાક મ્હોટા મ્હોટા દેનીશ અને જરમન વિદ્યાર્થીઓથી થયલી કોશેશો જયારે જાહેર થઈ છે, અને તેમની કદર બુજાય છે, ત્યારે પારસીઓબી એવી કોશેશો કરવામાં કાંઈ તેમનાથી ઘણા પછાત નથી. . . . હમણાંજ દસ્તુર જામાસ્પજીએ પેહેલવી ભાષાના શબ્દકોષના આકારમાં એક ઉપયોગી ગ્રંથ બાહાર પાડયો છે, જે સખત મેહેનત તથા પુષ્કલ તિક્ષણ બુદ્ધિનું પરીણામ છે.

પેહેલવી, એ પૂર્વ દેશની સઉથી અઘરી ભાષાઓ મધેની એક ભાષા છે. કેટલાક મ્હોટા મ્હોટા વિદ્વાનોબી એ ભાષાના કેટલાક કઢંગા અને ગુંચવણ ભરેલા ફકરાઓ અને અસાધારણ અને ગુપ્ત રૂઢીઓ સમજવામાં હમણા સુધી ગોતું ખાતા હતા. વ્યાકરણ અને શબ્દકોષ, જે દરેક ભાષા શિખવામાં

અગતનાં છે, અને જે ખરેખર જોતાં તો ભાષાની આંખો છે, તેમની ગેરહાજરીને લીધે આ અડચણોમાં વધારો થઈ પડયો હતો. હમે જોઈને ખુશી છીએ કે, આ બંને ખુટો તેમના ગ્રંથકર્ત્તાઓને જેબ આપે એવી રીતે આપણને પૂરી પાડવામાં આવી છે. હમણાં આપણને પેહેલવી ભાષાનાં એક કરતાં વધારે વ્યાકરણો અને એક પેહેલવી શબ્દકોષ મલી આવેછે, અને આ છેલ્લો ગ્રંથ (શબ્દકોષ) આપણું હાલ ધ્યાન ખેંચેછે . . . ખરેખર એ એક ભારે મેહેનતનું ફલ છે, આવા ગ્રંથની અગત આજ લાંબો વખત થયો એ ભાષાના અભ્યાસીઓને માલમ પડી હતી. નહાની ફરહંગોના આકારમાં બોલોના સંગ્રહ ઘણા છપાયા છે, પણ કોઈબી વિદ્યાર્થીએ પેહેલવી ભાષાનો સંપૂર્ણ શબ્દકોષ બનાવવાને હમણાં સુધી કોશેશ કરી ન હતી, તેટલા માટે એક લાંબા વખતની ખુટ પૂરી પાડવાને એક પારશી દસ્તુરને મેદાન પડેલા જોઈ મ્હોટી ખુશહાલી ઉત્પન્ન થાયછે. આ ગ્રંથ તેની જાતનો પેહેલોજ હોવાથી, ગ્રંથકર્ત્તાને હમો મોબારકબાદી આપીએ છીએ. બેશક એ ગ્રંથ દેશી તેમજ યુરોપીઅન વિદ્યાર્થીઓનેબી મ્હોટો ઉપયોગી છે. કમભાગ્યે આ ગ્રંથમાં ઘણી ચુકો દીસે છે, પણ એવી ચુકો આ જાતના ગ્રંથમાં થાય એ સ્વભાવિક છે, અને તે દુર થઈ શકે એવુંબી નથી, માટે તે ઉપર વધારે બોલવાનું દરગુજર કરીએ છીએ; ગ્રંથકર્ત્તાની આ જાતનો ગ્રંથ રચવામાં પેહેલવેહેલીજ કોશેશ હોવાથી તેને ઉત્તેજન આપવું જોઈએ છે . . . . પેહેલવી શબ્દકોષ વિશે આ એક ટુંક ખબર છે. યુરોપીઅન વિદ્યાર્થીઓબી એનું ઉપયોગીપણું કબુલ કરશે. . . .

(બીબલ્યોગ્રાફીશે એનઆઈગેન, ૧૮૭૭.)

જે ગ્રંથાવિશે હમે બોલવા માગીયે છીએ તે ગ્રંથકર્ત્તાના બાવા મનચેરજી એદલજી જામાસ્પ આસાનાએ 'બુરહાને કાતે'ની ઢપે પેહેલવી અને ફારશી ભાષાઓમાં બનાવવાને સરૂ કર્યો હતો, અને ગ્રંથકર્ત્તાએ તેને ગુજરાતી અને ઇંગ્રેજી ભાષાઓમાં બનાવ્યો છે, અને તેને માટે દાકતર વીલસન, દાકતર વેશ્ત, દસ્તુર હોશંગ જામાસ્પ, મીસીઅરસ ધનજીભાઈ ફરામજી અને ખરશેદજી રૂસ્તમજી કામાથી મેલવેલાં લાયક મતો દીબાચાની પુઠે બેઉ ભાષામાં આપ્યાં છે . . . . હમોએ ઉપર જણાવ્યું તે ઉપરથી માલમ પડશે કે પેહેલવી ભાષાના બોલોના આ જથામાં ઘણો સુધારો થવો જોઈએ છે; અને હમે ઈચ્છીએ છીએ કે દસ્તુર જામાસ્પજી પોતાના આએ મહાભારત અને તારીફ લાયક ગ્રંથને આગલ ચલાવતાં આપણને વિચાર આપવાને વધારે બોહોલું મેદાન કરી આપશે. તોપણ આપણાં જ્ઞાનનાં સણગારને માટે જે અમૂલ્ય અને

યુરોપમાં આપણને સદંતર અજાણી બાબદો આ ભાગમાં છાપી છે, તથા હવે પછીના ભાગોમાં છાપશે તેને માટે એવણનો મ્હોટો ઉપકાર માન્યા વગર હમો-ને ચાલતું નથી.

ફરદીનાન્દ યુસ્તી.

(ત્રબનરનું અમેરીકન એંદ ઓરીએંતલ લીતરરી રેકર્ડ.)

પેહેલવી ભાષાના અભ્યાસીઓ સાંભળીને ખુશી થશે કે, જામાસ્પજી દસ્તુર મીનોચેહેરજી જામાસ્પ આસાનાએ જે પેહેલવી ગુજરાતી અને ઈંગ્રેજી શબ્દ-કોષ આજ લાંબો વખત થયો બનાવવા માંડયો હતો; તેનો પેહેલો ભાગ હાલે છપાઈ બહાર પડયો છે. આએ ગ્રંથ ગ્રંથકર્ત્તાના બાપે બનાવવા માંડયો હતો, જેવણ મુંબઈનાં પારસી ટોલાંના વડા ધરમગુરૂ હોવાથી આ અસલી ભાષાના લેખો એકઠા કરવાને તથા તેઓને અજવાલામાં લાવવાને ખાશ રીતે યોગ્ય હતા. પ્રખ્યાત થયલા ભાષાશાસ્ત્રી મી૦ ખ. રૂ. કામાંની એલતેમાસ ઉપરથી આ ગ્રંથના ઉપયોગનો વધારો કરવાને અરથે પેહેલવી શબ્દોનો ગુજ-રાતી તથા ઈંગ્રેજી તરજુમો ઉમેરવામાં આવ્યો છે. મી૦ કામાનાં મતને દાકતરો ઈ૦ દબલ્યુ. વેસ્ત અને એફ. સી. એનદીઆસે સ્વીકાર્યું છે. . . .

(જરનલ ઑવ ધી ઈંદીઅન નેશનલ એસોશીએશન, માર્ચ ૧૮૭૮).

હમણાંજ થોડુંક થયું એક પારસી દસ્તુરે પેહેલવી ગુજરાતી અને ઈંગ્રેજી શ-બ્દકોષનો પેહેલો ભાગ છપાવ્યો છે; એ શબ્દકોષ તેની જાતનો પેહેલોજ છે અને ઘણી આગ્રહી મેહેનતનું કામ છે.

મારા વિચાર પ્રમાણે આ શબ્દકોષ અતી ઘણી મેહેનતનુ ફલ છે અને તે પેહેલવી ભાષાનાં ઘણાં અઘરાં અને ગુંચવણ ભરેલાં લખાણો વાંચવા તથા સમજવામાં ઘણીજ કિમતી મદદ આપેછે.

પ્રોફેસર એન. એલ. વેસ્તરગાર્દ.

(દાકતર મારતીન હૉગના પારસીઓ વિશે નિબંધો,

આવૃત્તિ બીજી, સફો ૬૧ મો.)

જરતોશતી ધરમને લગતી ભાષાઓના અભ્યાસના વધારાને લગતા આ ટી-કા સમાપ્ત કરતાં આએર્બી જણાવવું જોઈએ છે કે, મુંબઈના દસ્તુર જામાસ્પજી મીનોચેહેરજી જામાસ્પ આસાના એક પેહેલવી ભાષાનો શબ્દકોષ બનાવવા પાછલ ઘણાં વરસ થયાં ગુંતાયલા છે, જેનો પેહેલો ભાગ છપાવા માંડયો છે. પેહેલવી ભાષાના શબ્દોનો હમણાં સુધી થયલો મ્હોટામાં મ્હોટો જથો આ

શબ્દકોષમાં સમાવામાં આવવાનો હોવાથી, તે અત્યંત ઉપયોગી થઈ પડશે, એવી આશા રાખવામાં આવેછે . . . . એ શબ્દ-કોષમાં શબ્દોના અસલથી થતા આવતા ઉચ્ચારો તથા માએનાઓનો મ્હોટો ભાગ સમાવવામાં આવશે, અને તેથી તે એવાં વાચન તથા માએનાઓના એક લેખ તરીકે ગણાશે, તથા અભ્યાસના વધારાના આ જમાનામાં સઘલા અભ્યાસીઓને કિમતી થઈ પડશે.

(મુંબઈના જામે જમશેદ, તા૦ ૧૫ મી અકતોબર ૧૮૭૭.)

હમારા ગીઆ અંકમાં પેહેલવી ભાષા, તેનું પુરાતમપણું અને હાલના અભ્યાસ વિશે થોડોક એશારો કીધો હતો ; હવે આગલ ચાલતાં તપાસીએ જે એ પુરાતન ભાષાના અભ્યાસની મદદમાં વ્યાકરણની સાથે બીજી કેહી મદદની જરૂર છે. વ્યાકરણની સાથે એક કોષની જરૂર કોઈબી અભ્યાસીને પડેછે. કોષની રચના વ્યાકરણથી તદન જુદીજ છે. બલકે કોષની રચના વ્યાકરણથી દેખઈતી ઘણી બીકટ છે. કોઈબી ભાષાના ચાલુ વાકયની ગોઠવણ મનમાં ઉતરે અને બીજી થોડીક અંદરની બાંધણીની સમજ પડે કે, વ્યાકરણના કાએદાનો તે ભાષાની કોઈબી કેતાબમાંથી સંગ્રહ કરવો એ જો કે એક બીકટ કામ છે પણ કોષની બનાવટથી ઘણું સેહેલ છે. કોષની બનાવટમાં તો તેના રચનારને જેટલી કેતાબો મલે અને જેટલા તેમાંના બોલોનો સંગ્રહ થાએ તેટલો થોડો. આપણે જોઈએ છે કે ઈંગ્રેજી જેવી પોતાની પુખત ઉમરે આજે આવેલી ભાષાનો જો કે ઘણાક કોષ નીકલ્યા છે તોબી જે નવા નીકલતા જાયછે તેમાં જુનાઓના કરતાં બોલોનો સંગ્રહ વધારે ને વધારે આવતો જાયછે. હવે જેવી ઈંગ્રેજી ભાષાના કોષમાં આટલી બધી મેહેનત છે, તારે પેહેલવી જેવી મુવેલી ભાષાનો એક કોષ બનાવવો એ કેટલું અઘરૂં કામ છે, તે વાંચનારને સમજવાને સેહેજ છે, વ્યાકરણ અને કોષની મદદથી ઘણીક વેળા અભ્યાસીને ઉસતાદ વગર પોતાનું કામ ચલાવવાને બની આવેછે. હવે આજે થોડાંક વરસો થયાં એ ભાષાના અભ્યાસીઓ કોષ વગર શું કરતા હતા. આજે એક ઉસતાદનો હાથ ધરયો કે તેનાથી એક બોલનો અર્થ એક રીતે મેલવ્યો, અને બીજા બોલને વાસતે જયારે પુછે કે પેલા ઉસતાદને જો ખબર હોય તો કેહે, અને નહીં તો કોઈ અજબ રીતનો ભમરડો મારે એમ કરતાં કંટાલીને પેલો અભ્યાસી કોઈ બીજા ઉસતાદ પાસે જાય તો, જેટલુ પેલો અભ્યાસી પેહેલા ઉસતાદથી શિખેલો હોએ તેમાંનુ ઘણુ ખરું બલકે સદંતર બધુંજ ફેરવાઈ જાએ, અને બીચારા પેલા અભ્યાસીને પોતાનો અભ્યાસ પાછો નવેસરથી ચાલુ કરવો પડે, અને એવાં ફાંફાં મારી કંટાલીને પોતાનો

શોખ છોડી દેવો પડે; તેવામાં પેલા અભ્યાસીને જે બે ઈઆ ત્રણ ઉસતાદો થાએ તે ઉસતાદોમાં જો અસલથી કોઇને અણબનાવ ચાલતો હોએ તારે તો પેલા ચેલાની કમબખતીજ થાએ અને તે બીચારાને તરેહવાર તાનાજાની સાંભલવી પડે. હવે દસ્તુરજી સાહેબ જામાસ્પજીએ પેહેલવી કોષ બનાવવા માંડયો છે તેની આગમજ કોઈએબી એવા કોષની જરૂર પૂરતી રીતે અભ્યાસીને અને આલમને પૂરી પાડવાની કોશેશ કીધી નથી. આજ દીન સુધી જેબી કોશેશો એ કામ તરફ વિદ્યાર્થીઓએ કીધી છે તે અધુરી હતી તેમાં જરથોસતી વિદ્યાર્થીઓ જેઓએ આજે મુખ્ય કરીને ગુજરાતી ભાષા પોતાના વહીવટમાં ચાલુ રાખી છે તેઓમાંનાં થોડાકોએ જે કોશેશો કીધી છે જે ફકત દસતુરજી જામાસ્પજીનાં કામને ઉસ્કેરણી તરીકે કેહેવાઈ શકાએ. જે સાહેબોએ જેબી કેતાબ એ ભાષાની પ્રગટ કીધી તે સાહેબોએ તેજ કેતાબમાં મલેલા અઘરા બોલોનો કોષ આપ્યો. મરહુમ ડાકટર હૉગે કોઈ કેતાબ છપાવી કે તેને લગતાજ બોલોનો કોષ તેમાં આપ્યો તેમજ દસતુર પેશોતનજી અને બીજા સાહેબોએ. પણ આપણને શું જોઈએ છે–આપણને વધારે જરૂર તો આખા પેહેલવી ભાષાના કોષની છે.

અસલી મહાભારત પેહેલવી કેતાબો જેવી કે નેરંગસ્તાન, દીનકરદ, દાદેશતાને દીની, શેકનદ ગુમાની, બુનદેહશ ઈત્યાદિમાંના બોલોનો કોષ હજુ સુધી આપણને દસ્તુર જામાસ્પજીની આગલ કોઈ બીજાએ બનાવી આપ્યો નથી. અભ્યાસીઓને એ વિશે મોટી અડચણ પડતી હતી અને હજુરબી તે અડચણ તદન મટી ગઈ નથી. હજુ તો દસતુરજી સાહેબ જામાસ્પજીએ પોતાની ડીક્ષનેરીનું પેહેલુંજ દફતર કાહાડયું છે, અને જેવું પૂરતું ધ્યાન એવણે હજુરતો શરૂઆતમાંજ એ કામપર આપ્યું છે. તે પરથી આપણને ખોલું દીસેછે કે એ કામ પૂરું થતે આલમને અતીશે ઉપયોગી થઈ પડશે. પેહેલવી ભાષાના મૂલાક્ષરોમાંના હજુરતો એક ઈઆ બે શબ્દનો નીવેડો આવ્યો નથી કે એવણે પોતાની બાહોશી અને જાતીચંચલાઈથી નજદીક દોહોડ હજાર બોલોનો સંગ્રહ કરયો છે અને એવીજ રીતે કાબેલીઅતથી જો એવણ પોતાની દસતુરીના માનવંતા અને જોખમદાર હોદાને જેબ આપી એ મહાભારત કામ પાર પાડશે તો જાવેદાન તક એ કિરતી એવણનાં બચાંઓનાં રાજમાં પણ આલમને મોહોડે ગવાતી આવશે. એવણે પોતાની કેતાબને એકથી વધારે ભાગમાં બાહાર પાડવાનો એવણનો ઈરાદો ઘણો અકલપસંદ છે, એથી કરીને સરવેના હકમાં એક મોટો ફાયદો થયો છે. તે એ જે એક મુવેલી અને નજદીક નાબુદ થએલી ભાષાનો કોષ બનાવવાના અત્યંત અઘરાં કામમાં

કોઈબી રીતે ભુલ ચુક એક ભાગંમાં થએલી આપણને માલમ પડે, અને આપણી ફરજ તરીકે તે ભુલ એવણનાં ધ્યાન ઉપર લાવીએ તો એવણને તેનો સુધારો ત્યાર પછીનાં દફતરમાં કરવાને બની આવે. વલી બીજો ગુણ એ જે એવી એક ઉપયોગી કેતાબ જે આપણ દરેક જરથોસતીએ પોતાનાં મુકામમાં આપણા નહીં તો આપણાં બચાંઓનાં કામમાં આવે એવી નેમથી રાખવાની જરૂર છે. અને એવી ઉપયોગી કેતાબને એકદમ એકજ વખતમાં ૨૦) ૨૫) ઈઆ ૩૦) રૂપિઆની મોટી કિંમતે ખરીદવી ભારી પડે તેથી તેજ કેતાબ થોડી થોડી મુદતે નાંખેલા ભાગોમાં નીકલે તે દરેક ખરીદદારને ઘણુંજ સવલ પડે. એવિશે આપણને એવણ સાહેબનો મોટો ઉપકાર માનવો જોઈએ છે. એવણના કોષના પેહેલા દફતરમાં મરહુમ ડાકતર વીલસન, ડાકટર વેશ્ત દસ્તુર હોસંગજી જામાસ્પજી, શેઠ ધનજીભાઈ ફરાંમજી પટેલ, શેઠ ખોરશેદજી રૂસતમજી કામાજી, અને ડાકટર એફ. સી. એનદરીઆસ જેવા કાબેલ વિદ્યાર્થીઓનાં મત આપેલાં છે. એ મત જોતાંજ માલમ પડેછે કે આપણા દસતુરજીએ તદન પોતાની આપખુદી એ કામમાં વાપરી નથી. એવું માલમ પડેછે કે એવણનો પેહેલો ઈરાદો એ કોષને જુદીજ ધોરણ ઉપર રચવાનો હતો. પણ પાછલથી કેટલાક વિદ્યાર્થીઓની અમૂલ્ય સૂચના ઉપરથી એ કેતાબની બનાવટ આજની સુધરેલી ધોરણ ઉપર રાખી અને જોકે તેમ કરતાં એવણને દેખઈતી રીતે તરજુમાના મોટા ખરચ અને બીજી કેટલીક વધારે મેહેનતમાં પડવું પડયું છે, તોબી એ પુસ્તક સરવે કોઈને વધારે ઉપયોગી થઈ પડે એવા હેતુથી એવણે તે ખરચ અને મેહેનતની દરકાર કીધી નથી. એવણે આપેલા દીબાચામાં પેહેલવી અને અવસતા ભાષાનો જમાનો છેક દુનીઆની શરૂવાતમાં લઈ ગીઆ છે, અને તેની સાબેતીમાં જે જુદે જુદે ઠેકાણે કેતાબોમાંથી ફકરા ટાંકી બતાવ્યા છે તેપરથી આપણને એવણના વિચારો પર પૂરતો એતેકાદ રાખવાને બની આવેછે. પેહેલવી ભાષાના જમાના પર આજે કેટલીક રીતે અજવાલું પડયું છે. પણ એ ભાષા એરીઅન છે તે ફકત શેઠ ધનજીભાઈ પટેલેજ પેહેલવેહેલું બતાવ્યું છે. અને ત્યાર બાદ દસતુરજી સાહેબ જામાસ્પજી તે કાએમ રાખતાં આગલ વધીને પૂર ખોલાસેવાર બતાવે છે કે પેહેલવી ને અવસતા ભાષા છેક દુનીઆની શરૂવાતથીજ ચાલુ છે. અને તે વખતે ફકત એરીઅન ભાષાજ ચાલુ હતી તેથી પેહેલવી પણ એક એરીઅન ભાષા છે. આજના વખતોમાં એવણે પોતાના વિચારોથી પેહેલવી ભાષાના જમાનાપર સારું અજવાલું પાડયું છે. એવણે પોતાના કોષમાં ગુજરાતીમાં અર્થ અને ઉચ્ચાર આપી પાછા તેના ઈંગ્રેજીમાં અર્થ અને ઉચ્ચાર આપવાને જે દુરઅંદેશી ભરેલી લોકની સૂચનાને પસંદ કીધી છે, તેમાં જોકે દેખઈ-

તો એવણને મોટો ખરચ કરવો પડયો છે તોબી તેમ કીધાથી આજે એવણનું પુસ્તક જેટલું હિંદુસ્તાનમાં કામનું થાઈ પડયું છે, તેટલુંજ બલકે તેથીબી ઘણુંજ છઆદે યુરોપખંડમાં ઉપયોગી થાઈ પડે એવી આપણને વકી રાખવી જાઈએ છે. એવણના કોષનું પેહેલું દફતર ફકત કોષની ગરજ સારતું નથી, અને ઉપર કહેઆ મુજબ પેહેલવી ભાષાના જમાનાનો ખોલાસોજ દેખાડતું નથી પણ કેટલેક દરજજે વ્યાકરણના પણ કાઈક ભાગની ગરજ સારેછે. પેહેલવી ભાષાના વાચનમાં હજી ઘણો મતફેર છે તેમાં મુખ્ય કરીને મૂલાક્ષરોની જોડણીની સમજ આજે જેટલી એવણે વધારે રીતે દેખાડી છે તેટલી થોડાકોએજ દેખાડી હશે. આજ દીન તલક જેટલી તરાંહનાં વાચનો બાહાર પડચાં છે તેના કરતાં એવણે વધારે સારી રીતે એ ભાષા વાંચી છે. અને તે આપણને કેમ માલમ પડેછે કે, એવણે જેબા બોલ વાંચ્યા છે તે દરેકના અર્થ સુધ્ધાં સમજ પડે તેમ માએના સાથે વાંચ્યા છે. વલી જોડાક્ષરોની સમજ પણ એવણે ઘણીજ મનમાનતી અને સમજ પડે તેમ આપી છે. જો કોઈબી અભ્યાસી તે કાયદે એ ભાષાનું વાચન કરે તો જરૂર તેને ઘણાક બોલો જે અઘરા માલમ પડેછે તે સેહેલ થઈ પડે; એ કાએદો આપ્યાથી એવણે કેટલેક દરજજે વ્યાકરણની ગરજ પોતાના કોષથીજ સરે તેવું સેહેલ કરી આપ્યું છે. પેહેલવી ભાષાના મૂલાક્ષરો બીજી કોઈબી ભાષાની માફક નથી. એ ભાષામાં ચોકસ શબ્દ એકથી વધારે રીતે વંચાય છે. અને કોઈબી અભ્યાસીને એક બોલ શોધવાને અઘરું પડે તેમ તે બોલને બીજી ભાષાના કોષની માફક તેના ઉચ્ચાર પ્રમાણે નથી ગોઠવ્યા. પણ દરેક શબ્દને તેના આકાર પ્રમાણે ગોઠવ્યા છે જે ઘણુંજ અકલપસંદ છે. એ કેતાબની રચનામાં એક બીજી એવણે ઘણી સારી રીત વાપરેલી માલમ પડેછે. તે એ જે કોઈબી બોલ જે કેતાબમાંથી મલ્યો છે તે કેતાબનું નામ અને તેમાંનાં વાક્યમાં તેનો ચાલુ અર્થ જેબી વંચાયો છે તેજ આપ્યો છે અને બીજો કોઈબી રીતનો પોતાની તરફનો વિચાર આપેલો દેખાતો નથી. જે સાહેબોનાં મત એવણે કેતાબમાં આપ્યાં છે તે સાહેબો એવણનું કામ તપાસી એવણને પૂરતી રીતે એ જોખમદાર કામમાં શકિતવાન અને હુશિઆર સમજે છે. એવણ સાહેબે જે લાંબો દીબાચો આપ્યો છે તેમાંના વિચારો આજની નવી શોધો તથા કેલવાએલા વિચારોને મલતા આવેછે. અને કોઈબી વાંચનાર ધ્યાન દઈને વાંચશે તો એ ભાષા અસલ કેવી મહાભારત હતી તે માલમ પડશે, એટલુંજ નહીં પણ પોતે અથવા પોતાનાં બચ્ચાંઓને એ ભાષા શેખવાની વલણમાં જરૂર નાંખશે.

(**ચજદાં પરસ્ત**, તારીખ ૧૪ મી એપરેલ ૧૮૭૮.)

દસતુરજી સાહેબ જામાસ્પજીની પેહેલવી ફરહંગને બાહેર પડયાને **આજ મ**-હિનાઓ થઈ ગયા છે, તોપણ તેની પોંહોંચ કબુલ કરવાને અમો આટલા બધા પછાત પડયા છઈએ, તે માટે દરગુજર ચાહવાને ખોટી નહીં થતાં ફકત તે વિશે આજ દને સેહેજ એસારો કરવા માગીએ છીએ. કમભાયગે પેહેલવી ભાષાના અમારા અજ્ઞાનપણાંને લીધે અમો દસતુરજી સાહેબ જામાસ્પજીની ફરહંગને કોઈબી જાતનો ઘટતો ઈનસાફ આપી શકવાને અશકત છઈએ, તોપણ તેના ઉપરના દેખાવ ઉપરથી, તથા દસતુરજી સાહેબના દીબાચાપરથી અમો આટલું તો જણાવી શકીશું કે એ ફરહંગ રચવામાં એ દસતુરજીને અતીશય મેહેનત કરવી પડી છે. એક ફરહંગ બનાવવાનું અને તેને ઘટતા આકારમાં રચવાનું કામ કાંઈ જેવું તેવું નથી, તેનો ખ્યાલ ફકત આટલાજ ઉપરથી આવશે કે ડાકટર જાનસન જેવા મહા વિદ્વાનને ઇંગ્રેજી ભાષાની એક ફરહંગ બનાવ-વાને એક દાહેકા કરતાં પણ વધારે વરસ લાગ્યાં હતાં. આ દાખલાથી જોતાં દસતુર જામાસ્પજીની પેહેલવી, ગુજરાતી અને ઈંગ્રેજી ફરહંગને સારી મેહેનત અને દીલસોજીનાં કામના પરીણામ તરીકે આપણે લઈ શકાયે. છીએ, અને જો તેમાં કાંઈ પણ ખામી હોય તો તે દરગુજરની આંખે જોવા માટે આટલુંજ જણાવવું બસ થશે કે દસતુરજી સાહેબની આ ફરહંગ તદનજ નવી અને પેહેલી વાર છપાઈ છે. આ ફરહંગ વિશે કેટલાક કાબેલ અને વિદ્વાન ગૃહસ્થોનાં મત આપણને આજ સુધી જણાવવામાં આવ્યાં છે, તે સઘલાં જોતાં તો દસતુર જામાસ્પજીની મેહેનતને પૂરતો જસ મલ્યો છે; અને તેમને તેથી પોતાનાં એ કામમાં વધારે ઉલટ સાથે આગલ ચાલવાને બની આવશે, એવી આપણે આશા રાખી શકીશું.

(**જ્ઞાનવર્ધક**, અકટોબર ૧૮૭૭.)

આ બિના ખુશાલી ભરેલી છે કે આજ થોડીક મુદત થઈ પેહેલવી જેવી પાદ-શાહ પેહેલવાનોની પેહેલે વાંધેની નામીચી કદીમ જબાન, જે એક વેલાએ આ-ખી ઈરાન સરજમીનમાં બોલાતી હતી તેની પર તારીફ લાયક ધ્યાન આપાવા લાગ્યું છે; અને શબ્દકોષ જેવી તેની એક મોહોટી અગતની ખુટ હાલ પૂરી પા-ડવામાં આવી છે. એ માન આપણા જાણીતા દસ્તુરજી સાહેબ જામાસ્પજીને ઘટે છે; જેવણે પોતાનો પેહેલવી શબ્દકોષ બાહાર પાડી પ્રજાની એક અછી સેવા બજાવી છે. અગત કરીને તેમાં જરથોસ્તી આલમને મગરૂર થવાનો

સબબ એ છે કે પરજ્ઞાતવાલા પણ ભલા "ઓરીએનટલીસતો" ને બદલે એ પુસ્તક દસ્તુરજીએ બનાવ્યું છે; જેની એક નકલની પોંહોંચ માન સાથે અતરે કબુલ રાખીએચ.

એ દફતરના છેલા નજદીક પોણીબસો પાનાં શબ્દકોષે રોકયાં છે; બાકીનાં પેહેલા એટલાંજ પાનામાં ખુલાસો અને દીબાચો મુખ્ય છે. એમાં કદીમ પણ અધરી પેહેલવી ભાષા ઉપર એક વાંચવા જોગ રીસાલો દીબાચાને રૂપે આપણા આગલ આવ્યો છે; જેમાં તેના પુરાતનપણાં, અર્થ વિગેરે બાબેના શક શુબેહેને તોડવાની કોશેશ કીધી છે. આ ફરહંગ તેની જાતની પેહેલી હોવાથી તેમાં કાંઈ ભુલ ચુક થાય એ સ્વાભાવિક છે ને તેમ બન્યું છે . . . .

એ પુસ્તકની એક ખુબી તેમાં આપેલા ધરમ સંબંધી બોલોની જે સમજ આપવામાં આવી છે તેમાં છે. લેકીન એના બીજા દફતરોમાં એવા બોલોની વધારે લંબાણથી સમજ આપેલી જોવાને હમો ઈચ્છીએ છીએ. આ પેહેલા વાલમની છપાઈ સારી તથા બાંધણી સુંદર છે. સામટી રીતે જોતાં પેહેલવી શબ્દકોષ જેવાં એક ભારે અગતનાં, મોહોટી મેહેનતવાલાં, ને પુશકલ વિદત્તાના ખપની જરૂરવાલાં પુસ્તકને બાહાર પાડવામાં જે ફતેહ દસ્તુરજી સાહેબ જામાસ્પજીએ મેલવી છે, તે માટે હમો તેમને મુબારકબાદી આપવાની રજા લઈએ છીએ.

(વિદ્યામિત્ર, અકતોબર ૧૮૭૭.)

જયારે કોઈ વિષય સુંદર ને સફાઈદાર છપાઈમાં આપણા જોવામાં આવેછે, ત્યારે આપણે ખુશી થૈયે છીયે; જયારે તે વિષય વિદત્તા શોભાવતો પંડીતાઈની ઓલખ દેખાડનારો જોઈએ છીયે, ત્યારે આપણે તેથી પણ વધુ ખુશી થૈયે છીયે પણ જયારે તે નામીચો વિષય પ્રગટ કર્તાને એક શ્યાણી કોમનો મોતેબર દરજજો ભોગવનાર ને પંકાયલા વિદ્વાન પંડીત જોઈએ છીયે, ત્યારે આપણી ખુશી બેહદ હોય છે. એક મશહુર પંડીતના વિદ્યા શોભાવનાર અભ્યાસની પૂણતા જોઈ આપણાથી તે ઉપર હેતનાં વાદલાં સંયોગો યશ વરસવાને બાકી રેહેતો નથી. આપણે તે ઉંચા દરજજાના વિદ્વાનને મ્હોટું આદરમાન દેવા તેવા કિમતી ગ્રંથ મારફતે એસ્તેકબાલ લેવા જવાને તત્પર થૈયે છીયે. તેવા મહાન ઉદ્યોગી પંડીતના વિદ્યાભ્યાસને દીલોજાનથી ઉત્તેજન આપવા આપણી તમામ શકતી હાજર કરવાને રાજી થૈયે છીયે, પણ આપણે તેવી ઉત્તમ પ્રકારની થતી મેહેરબાનીને વખાણી ગ્રંથકર્ત્તાના મોહોટા દરજજાને સભ્યતાનો શૃંગાર જોઈએ છીયે, ત્યારે તો તે ઉપર અથાગ સંતોષ પામીએ છીએ.

આ રીતે હર્ષભેર પેહેલવી શબ્દકોષના પેહેલા વાલમ અને તેના વિદ્વાન કર્ત્તા દસ્તુર જામાસ્પજીને મુબારકબાદી ઈચ્છીએ છીયે. આપણી પારસી કોમની અમૂલ્ય ને જોખમદાર દસ્તુરીનાં ઉત્તમ માનમાં ઉધરેલા એઓ આજ ઉત્તમ પંગતીના ગ્રંથકર્ત્તા ગણાઈ ચુકા છે. ઉત્તમ પ્રકારના આ પેહેલવી શબ્દકોષનો ઈંગ્રેજી ગુજરાતી ગ્રંથ રચનાર કેહેવાતા પોતાની કોમનુ શ્રેષ્ટ આદરમાનરૂપી મત પામ્યા છે. અતી દીકટ અતી પુરાણા અને અભ્યાસી આ વિષયથી મચકુર દસ્તુરે વિદ્વાન આલમમાં સાબેત કર્યું છે કે એઓ પોતાના અમૂલ્ય વખતને આ જગતની સેવામાં ગુજારવાને સદા ખંતી છે. એઓની એ સેવા એઓને માન પમાડનારી છે.; એઓને માન પમાડીને વિદ્વાન આલમને માન પમાડેછે, એ બહુ તારીફ લાયક છે. એ ઉદ્યોગ પસંદ પડતો ને વિદ્વાનોને પ્રશંસા પમાડનારો છે. દસ્તુરીના પાદશાહી મરતબા ઉપર બીરાજનારને સ્વાભાવિક છે કે અભ્યાસીપણું તાબેદાર કરી લે, પણ આ ખ્યાલ આપણા વિદ્વાન દસ્તુરે કેવલ લુલો કર્યો છે અને તેની સાબેતીઓ જોઈએ તો ખુલી મલી આવેછે. આજ વરસો થયાં આપણા આ બાહોસ ગ્રંથકર્ત્તા દસ્તુરે અછા નીબંધોથી પોતાના ટોલાંને પોતાની શકિત કેવી છે, તેમાં કેટલું આબ ને તેજ ને વિદ્વત્તા સમાયાં છે, તે ઓલખ આપી છે. અને તેવી પ્રકારના વિદ્યા ઉદ્યોગથી આગલ વધીને આજ અથાગ શકિતની ઓલખમાં આ કિમતી પેહેલવી કોષ, તેના ઈંગ્રેજી ને ગુજરાતી તરજુમા સાથ આપણી હજુર ઝલકાવ્યો છે. જેઓને પ્રાચીનકાલની ગુપ્તરૂપ ધારણ કરેલી વિદ્યાભ્યાસનો કાંઈક ખ્યાલ છે, તેઓ આ પેંહેલવી શબ્દકોષના આરંભથી હેરત થયા છે, પણ તે આરંભ જયારે પારશી કોમના એક દસ્તુરથી થયલો જોઈએ છે ત્યારે તેઓ હેરત થયા સાથ ખુશી ને સંતોષ જાહેર કરેછે. આગલા જમાનામાં ઈરાનની શાહાનશાહત વખતે રાજદરબારની જબાન પેહેલવી હતી, અને તેથી એકવાર આ જબાન સજીવન થાય તો ગુજરેલા પુરાણા વખતના રાજયધોરણોને શાહાનશાહતના કારોબાર ઉપર અજવાલું પડે. જે જમાનામાં શીકનદરે આપણું દુન્યાં પગ હેઠલ ધરી રાખનારૂં રાજય, શાહાનશાહ દારાના દસ્તથી જીતીલીધું તે જમાનામાં તો પેહેલવી એટલી ખીલેલી ને દરબારની વપરાતી જબાન હતી કે તે વેલાના શીકનદરનાં પરાક્રમનાં એહવાલો પેહેલવીમાંજ વિદ્વાનોએ નોંધી લીધા હતા. એ પેહેલવી જબાનને ફરીથી એકવાર અરદેશર બાબગાન ને શાપુર જેવા જોરેમંદ ઈરાની શાહાનશાહોએ તાજી કરી અને એવી ખીલવી કે તે પછી શું ધરમ કે શું રાજપ્રકરણને લગતા તમામ લખાણો તેમાંજ થયાં. તે ભાષાનો આજના જમાનામાં આખો કોષ ઉપજાવ્યાનાં કામ માટે જે અસલી વિદ્યાનો ખાં. તેમ ઘણીએક બીજી ગુંચવણોને ભેલસેલ સમજવાને સામર્થ હોય તેજ ફતેહમંદ ઉતરે; તેમ દસ્તુર ફતેહમંદ ઉતર્યા છે.

દસ્તુર પુરાતન જબાનના માહીતગાર જણાયા છે અને એઓની શક્તિ આ કામ પાર ઊતારવા યોગ્ય છે. તે ઉગમણ જબાન જાણકોએ પોતાના આભિપ્રાયમાં જણાવ્યું છે તે અભિપ્રાય મજકુર દસ્તુરની શકિત વખાણે છે. દસ્તુરનાં આ કામ આરંભને દીલોજાનથી પાર ચાહનારાઓમાં મોહોટા ને જાણીતા કાબેલ વિદ્વાનોનાં નામ બીરાજે છે. ડાકટર વીલસન જેવો બાહોશ પંડીત, ડાકટર એન્દ્રીઆસ જેવો જરમન વિદ્વાન ને વેસ્ત જેવો ઉગમણ તરફની ભાષાનો અભ્યાસી આ પેહેલવી કોષની આવૃત્તિને મોહોટાં માન ને જશને અમરતાનું એક મુખ્ય સાધન માનીને આપણા દસ્તુરની જેહેમતનાં મહા વખાણ કરેછે. પારસીઓના જાણીતા મહા કાબેલ પંડીતો, મી૦ ખરશેદજી રૂસ્તમજી કામાં, પુણેવાલા દસ્તુર હોશંગજી જામાસ્પજી અને મી૦ ધનજીભાઈ ફરામજી પટેલ, આપણા દસ્તુરના આ ઉદ્યોગને નામદારી નવાજનારો ને પારસીઓનાં નામને યશ પમાડનારો સમાન મત આપેછે. આજના આપણી હજુરમાં વસેલા વિદ્વાનોએ દસ્તુરનાં પેહેલવી શબ્દકોષનાં ભારી કામના વખાણ ગાઈ પોતાને સ્તુતિપાત્ર કર્યા છે, દસ્તુરનાં આ કામ ઉપર સંતોષની નજરે ચોકસ તપાસ જણાવવામાં જે તેઓએ ખાલેસપણું વાપરયું છે તે બંધે તરફ સારો સંબંધ બાંધે છે. ઉગમણ જબાનના મહાન અભ્યાસીઓનાં ઉંચા મત પામીને દસ્તુરજીએ પણ તેવાજ મત લાયક કામ બજાવ્યું છે તે કયો પંડીત એઓની મેહેનત ને વિદ્વત્તાને જશ ભરેલી સ્વીકારવા ના પાડશે? આ રીતે આપણા પંડીત દસ્તુર પોતાના અથાગ શ્રમના મોટા ગ્રંથ વિશે યશને માનપાત્ર થયા એ શુભ થયું છે. એ શુભ થવામાં સ્વચ્છ આનંદ સમાયો છે. સ્વચ્છ આનંદ એટલા માટે સમાયો છે કે, આવા ઉગમણ જબાનનાં અજવાલાં કરનારા કામમાં આજ તલક યુરોપના વિદ્વાનોએ જોકાવીને નામ કાઢયાં છે. જરમન દેશના વિદ્વાનો સર્વથી શ્રેષ્ઠ પદવીએ ઉદ્યોગમાં પામ્યા છે. પછે ફ્રેન્ચો અને ગ્રેટબ્રીટનના ભાષા અભ્યાસીઓનાં નામો અસલી જમાનાની જબાન પ્રગટ કરવામાં આશકારા છે. પેહેલવી ભાષા આ જમાનામાં કેવલ બીંદુ થઈ પડેલી તે ઊપર જે પણ કોશેશ, ખ્યાલ કે અજવાલું પડતું તે સઘલું યુરોપના વિદ્વાનોથી પડતું હતું. તે પ્રખ્યાત વિદ્વાનમંડલમાં પારસી કોમની સામેલગીરી થઈ છે, અને તે પણ પારસી કોમના મરતબાવાલા ને બુજોરગ દસ્તુર જેવા તત્વવેત્તાથી આરંભ થયો છે. એ ઉલટ ને ઉદ્યોગનો ખુશાલી પમાડનારો ફેરફાર આપણાં મન આનંદમય કરેછે. આપણાં જબાન વિશે અસલથી લાગુ પડેલા બેદરકારીના બટામાંથી આજે આપણી કોમને મજકુર દસ્તુરે મોકલી કરી છે. મોકલી કરીને ઈજતને દરજજો દીધો છે. તે જેઓ બારીકીથી ચોકસ તપાસ કરેછે તે તરત સ્વીકારે છે. અને આ ગ્રંથમાં બીજી હાંસીલ સમાયલી છે. તે હાંસીલ આપણને

આપણા એક મહાવિદ્વાન બેહેસ્તનશીન દસ્તુર મીનોચેહેરજીની નવેસરથી જાહેર આવતી ઓલખ છે. અવલમાં પેહેલવી શબ્દકોષનો આરંભ એ મરહુમ દસ્તુરજીએ કર્યો હતો, જેઓની કાબેલીઅત માટે આપણા પ્રસિદ્ધ વિદ્વાનોનું ઉંચું મત છે. પણ પ્રવીણ દસ્તુરજીના અકાલ મૃત્યુએ એ કામ આજ વર્ષો આગલ હયાતીમાં આવતાં અટકી ગયું, એનો કાંઈ ખુલાસો આપણો ગ્રંથકર્ત્તા પોતાના ગ્રંથ શીરૂઆતે આપેલા ખુલાસામાં આપેછે. તે મરહુમ દસ્તુરજી મીનોચેહેરજી માટે જે કાંઈ હમારા સાંભલવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે તેઓ ઉગમણ ભાષામાં એક એવા મહાપંડીત થઈ ગયલા જણાય છે કે તેવા ઉસ્તાદો આપણા ટોલામાં કદાચજ મલી આવશે. ફારશી, જંદ, સંસ્કૃત, પેહેલવી ઈત્યાદિ પ્રાચીનકાલની ભાષાઓ તો તેમને ઘરની ભાષા માફક સેહેલ ને સાધારણ હતી. મરહુમની ફારસી ગજલો ને મુનાજાતો, સંસ્કૃત ને જંદ દુવાઓ પેહેલવી તરજુમા અને એ વિગરે આરબી લખાણો આજ પણ એઓનાં પુસ્તકખાનામાં હયાત હશે, એવા નામીચા દસ્તુરે આરંભેલા પેહેલવી કોષનો, તેમની મરજીને અનુકૂલ આવતો જનમ આપવાનું કામ તેઓનાંજ વિદ્યાભ્યાસી ને ચંચલ પુત્રથી આજના સુધરેલા વખતમાં આજના અતી ઘણા સુધારાને ઉપયોગીપણાં સાથ ઈંગ્રેજી જબાન સાથે પાર પડતું જોઈ પારસી કોમની છાતીમાં બેશક મોહોટાઈનો ઉછાલો થાશે. દસ્તુર મીનોચેહેરજી જો હયાત રહ્યા હતે તો પેહેલવી કોષ, ફારસી જબાનના તરજુમા સાથ જાહેર પાડતાં ઉગમણ જબાનમાં મોહોટું નામ કાઢી જાતે, અને ઈરાન દેશના ફારસી વિદ્વાનો પાસ ઓર પણ પોતાની ફારસી જબાન માટે ઉંચું મત બંધાવ્યામાં ફતેહ પામતે. વલી આ અમૂલ્ય ગ્રંથમાં એક સબબ આજ અછા હીત સહીત ગુપ્ત સમાયલો છે. તે આપણી સઘલી પારસી કોમને સુધરાઈને ખાલેસીમાં ઉત્તમ કહેવાડે છે. આ સબબ તે, તેનું આપણા માજી ગવરનર સાહેબ. સર ફીલીપ એડમન્દ ઉડહાઊસને અર્પણ થવું છે. આ છેલો હાકમ પોતાની હાકેમીની સરૂવાત આપણી કોમ સાથ નાદુરસ્ત લાગણીથી કરી ચુકો હતો. તે નામદાર આપણ સંગાથે બેદરકારી ને ગુમાનથી વર્તવાને હીમત કરી શકયો, તેણે આપણી પારસી મોહોટાઈ અને મરતબાને બેબીસાત ગણીને આપણી ઊપર નાલાયકી ગુજારી, જે માટે આપણા પાણીવાલા ફીરકાએ ગ્રેટબ્રીટન હિંદુસ્તાનના વજીરને ફરીયાદ ગુજારી હતી. તે દીલગીરીભરેલો આયામ વહી ગયો. વખત ફેરવાયો, અને આપણા દસ્તુર ગ્રંથકર્ત્તા એ છેલા હાકેમને પારસીઓનાં ઊદાર દીલ, ખાલેસી, ધીરજ ને ક્ષમાનો એવો તો મોતેબર દાખલો દેખાડે છેકે પારસી લોહી વખણાયું છે. આ એક દાખલો એવો સંતોષકારક બન્યો છે કે બીજા એવા ન્હાના અગણીત દાખલાઓ નીર્જીવ તરફથી બન્યાં કરતાંને

સરસ ને મતલબને અનુસરતું છે. આ દાખલામાં માજી ગવરનર સાહેબને પારસી ક્ષમાશકિતનો સીધો ખ્યાલ આવ્યોજ હશે. પારસી કોમપર કોપથી જોનારા તે હાકમે આ એક પારસીઓમાં પાદશાહી દરજજેના જ્ઞાની દસ્તુરથી મલેલા અર્પણ આદરમાન સંજોગે પારસી ફીરકાની મ્હોટાઈ અને સુધરાઈ ને ઊદારતા ને ઊંચા લોહીની કિમતી અસર બુજી હશે, ગુજરેલા ગેરઈનસાફ ઊપર ઓર તેને દલગીરી ઊપજી હશે. એ બેશક બનવા જેવું છે. એ સુધરાઈ ને સફાઈ પામેલા ઉંચાં દીલના દાખલાથી મજકુર દસ્તુરે આંવતા હીંદુસ્થાનના હાકેમોની નજરમાં આપણી કોમને માન ને ઈજત પમાડી છે. એ દસ્તુરે ભરેલું કદમ બહુ વાજબી છે. એ કદમ ભરાયું, તે ભરનારના મોહોટા ને ઈજતવાલા મરતબા તરફ જોતાં નેક થયું છે. એ કદમ ગુણીને પસંદ છે. લાંબો તરક પોંહોંચાડનારા આ અર્પણથી સંતોષ માને છે. કોઈ ગુજરેલા બેહોશ બનાવનું કપટ રાખી દીલ સાંકડું દેખાડવાનું કામ દાનાવો પસંદ રાખનાર નથી. વેર ને હરીફાઈમાં મોહોટા વિદ્વાનો પોતાની વિદ્યા લજાવવાના કામથી હાથ ઊઠાવે છે, સાંકડા મનમાં ડહાપણ જલવાતું નથી; તેવી સ્થીતિમાં આવી પડી પશ્ચાત્તાપ સંગ્રહ કરવો એ કામ આપણી પારસીની અસલી ને પુરવીણ કોમને બીલકુલ લાયક નથી. તેની આપણા કાબેલ દસ્તુરે દર્યાફત કરી છે. તે દર્યાફત કરીનેજ એ અર્પણ કરવાનો ખ્યાલ મનમાં ઊત્પન્ન કર્યો હશે, ઘણાક કલાકો એ ખ્યાલ દૃઢ કરવામાં ગુંતાયા હશે. એ કદમ ભરવામાં ખરી ફરજને હૈડે ધરી હશે. અને તે સિદ્ધ થતાં પરીણામે આ કદમ ઉપર અમલ કરી તે ભરાયું છે એવો ચોકસ અટકલો થાયછે. એ લાંબી નેગાહથી પારસી ઈજતમાં વધારો થયો છે એ ઉપકાર પારસી ફીરકા ઊપર પેહેલવી શબ્દકોષનો ગ્રંથ વરસાવવાને ભાયગશાલી નિવડયો છે. એ જયારે આપણા ધ્યાનમાં ચોકસ કરેછે, ત્યારે તે ગ્રંથ પોતામાં સમાયલી અમૂલ્ય ને વિદ્વાન સેવાથી કેવો ઘટારત ને ગુણવાન નીપજયો છે એ વિશે જેટલું બોલાય તેટલું થોડુંજ. પેહેલવી શબ્દકોષ અનેકાર્થે સમાયલી તજવીજોથી હમને તો બહુ સંતોષ પમાડે છે. એ એક લેખે આ જમાનાની સુધરેલી પારસી જ્ઞાનશકિતની માતબરી છે.

છેહલે ઊગમણ જબાનના પ્રવીણ જાણનારા જયારે એ કિમતી ગ્રંથની સેવા મોહોટા હેત ઊમંગથી સ્વીકારે, ત્યારે આપણથી એના કાબેલ રચનારને એ અતી ઊપયોગી કામમાં ફતેહ ઈચ્છયા વિના એ ગ્રંથને વાજબી ઈનસાફ આપી શકાતો નથી. એવી વાજબી ઈચ્છામાં જ્ઞાનીઓ ફકત નામનીજ સામેલગીરી ધરાવશે નહીં પણ એ કામ દરમેઆન જોઈતી સઘલી મદદને ફિરતી આપવાને મેદાન પડશેજ. વલી પારસી ટોલાના દરેક જણ પોતાની કોમનો મોહોટા મરતબાનો દસ્તુરનો પેહેલવી ગ્રંથ ખરીદી દવ્યનો બોજો એવો ઊપર પડવા દેનાર

નથી, કે જેથી જેવો આરંભ થયો તેવીજ સમાપ્તિ થતાં ગ્રંથકર્ત્તાને મહાન અમર યશ મલે, સેવટે અમો આપણા ગ્રંથકર્ત્તા દસ્તુર સાહેબને એવણના ઊદ્યોગમાં સંપૂર્ણતાની મુબારકબાદી ચાહીએ છીએ.

પણ એટલું તો જણાવવાને ભુલવું નહીં જોઈએ કે આ ગ્રંથ જેવો સરસ વિદ્ત્તાથી પૂર છે તેવીજ સરસ છપાઈ લેવાઈ છે. આપણી ટાપુના પ્રખ્યાત એજુકેશન સોસૈટી પ્રેસમાં આ ગ્રંથ છપાયો છે. જ્યાં છપાઈના છાપાની સુંદરતા ખીલવવાને કસી બાકી રાખી નથી. એવી સરસ છપાઈનો ગ્રંથ આજ તલક હમારા જોવામાં ફકત મી૦ અરદેશર ફરામજી મુસની હિંદુસ્થાનની મુસાફરીનો આવ્યો છે જેમાં તેના કાબેલ કર્ત્તાએ આપણા પેહેલવી શબ્દકોષ ગ્રંથકર્ત્તા જેવો શોખ બતાવ્યો છે. પણ આ પેહેલવી ગ્રંથમાં તો છપાઈની સુંદરતાની હદજ થઈ છે. ઝલકાટ ભરેલા જાડા કારડ જેવા લીસા કાગલો ઊપર પેહેલવી જેવી પુરાણી જબાનનાં ખીલા, હાલ જમાનાની ઈંગ્રેજી ને ગુજરાતીના સુંદર આકાર સાથે જાણે છપાઈની ખુબસુરતીનું ચિત્ર થઈ રહ્યું હોય એવો આ ગ્રંથ શોભી રહ્યો છે. ઘણીજ સરસ છપાઈ, ઘણોજ ઉપયોગી અમૂલ્ય ગ્રંથ ને મહાન દરજજો ધરાવનાર કાબેલ કર્ત્તા એ સંધા સાધન સાથ મલ્યાથી સર્વે કહી શકશે કે પેહેલવી શબ્દકોષ આપણા પુસ્તકખાંનાની ઊત્તમમાં ઊત્તમ શોભા થઈ છે.

આએ કેતાબ ખરીદદાર સાહેબોનાં નામની વધુ ટીપ.

નકલ.	
૨	શેઠ અબદુલ સકુરમુસા (ગ્યારીસા).
૧	શેઠ અરદેશર બેરામજી કાપડીઆ.
૧	શેઠ ઍદલજી મેહેરવાનજી.
૬	કલકતાની નામદાર સરકાર.
૧	શેઠ ખરશેદજી કાવરાજી.
૧૦	સર જંમશેદજી જીજીભાઈ તરાંસલેશન ફંડ ખાતેથી.
૧	શેઠ જીવનજી ઍદલજી ગોમીસા.
૧	શેઠ દાદાભાઈ પેસતનજી.
૨	શેઠ દાદાભાઈ બેજનજી કાતરક.
૧	શેઠ દાદાભાઈ રૂસતમજી અપુ.
૧	શેઠ દોરાબજી કામાજી બરૂચા.
૧	શેઠ દોરાબજી ફરદુનજી ઉસતાદ.
૧	શેઠ નવરોજજી જેહાંગીરજી ગાંમદીઆ.
૧	શેઠ નવરોજજી માનેકજી શેઠનાં.
૧	શેઠ નસરવાનજી નવરોજી બોદ.
૧	શેઠ નસરવાનજી ફરદુનજી પારખ.
૧	શેઠ પેસતનજી ઍદલજી સરાફ.
૧	શેઠ ફરાંમજી અરદેશર દાવર.
૧	શેઠ ફરામજી હોરમજજી બમનજી શેઠનાં.
૧	શેઠ બમનજી ખરશેદજી બાંદુપવાલા.
૧	શેઠ બરજોરજી રૂસતમજી મીસતરી.
૧	શેઠ બેહેરામજી નશરવાનજી સંજાણાં.
૩	મદરાસની નામદાર સરકાર.
૧	દાકતર માનેકજી આદરજી.
૧	શેઠ રતનજી જમશેદજી જસાવાલા.
૧	શેઠ રતનજી જમશેદજી ફરદુનજી પારખ.
૧	રોયલ લાઈબરેરી ઑવ બરલીન.
૩	શેઠ રૂસતમજી દાદાભાઈ માદન.
૧	શેઠ હોરમજજી બેજનજી દસતુર.
૧	શેઠ હોરમજજી મેહેરવાનજી નારીએરવાલા.

અહાનદ, અહાને, ahânad, ahânê. ક્રિ૦ અ૦ બીજું, બીજી મરતબે. Adv. Another, a second time.

અહુને, ahunê. વિ૦ આજેજ. Adj. Unable, weak, humble, hopeless.

અહુન્યે, આનીયે, ahunyê, ânîyê. વિ૦ બીજું. Adj. Another.

આવંદ, âvand. એક પ્રત્યય છે, જેનો અર્થ "રાખનાર," "ધરાવનાર" થાયછે:—જેમકે =શક્તિ ધરાવનાર, કૌઅત રાખનાર. A suffix denoting "one who keeps—possesses":—as in =one who keeps strength—vigour.

આહોએ, âhôê. ના૦ એબ, ઈલ્લત. Blemish, vice. Pâz.

ખાનગ, khâng. આએ બોલ એક ફરહંગમાંથી લીધો છે અને તેનો પાજંદ છે. This word is taken from a glossary, and its Pâz. equivalent is

ખાનદ, khânad. ક્રિ૦ વાંચેછે, ભણેછે, પઢેછે. V. Reads, recites, studies (pres. 3rd sing.).

ખાને, khânê. ના૦ ઘર, મકાન, રહેઠાણ, વાસો. Subs. A house, an abode, residence. Comp. Per. خانه

ખાવંદ, khâvand. ના૦ સાહેબ, ખોદાવંદ, બુજોર્ગ, ધણી, ભરથાર. Subs. Lord, master, a man of authority, an elderly and venerable man, a husband.

યાવંદ, yâvand. વિ૦ પામનારૂં, હાંસલ કરનારૂં. Adj. Obtaining, acquiring. Comp. Per. یابند

હવંદ, હાવંદ, havand, hâvand. Vand. VIII. ક્રિ० અ० ખઈ, ખરેખર, બરાબર, એકસરખી રીતે, મલતું; પોતે. Adv. Truly, positively, properly, alike, equally, personally.

હવંદ, havand. વિ० એકસરખું, શબ્દ० અ० નજદીક, આગલ. ના० હદ. Adj. Similar. Prep. Near, before. Subs. A limit.

હવંદ, havand. ક્રિ० થાએ, હોએ. V. May be—become—happen. Av.

હવંદ, havand. Vand. VIII. સર્વ० પોતે, જેમકે = 'તે પોતે દેવ'. Pron. One's self.

હાન, hâna. વિ० બીજું. Adj. Another. Av.

હાવંદ, hâvand. ના० પડતલ જગ્યા. વિ० એકસરખું. Subs. Waste land, an uninhabited or uncultivated tract of land. Adj. Like, similar. Av.

હાવંદ, hâvand. ના० ઉતરતી અંધારી, અંધારીનું ઉતરવું. Subs. The shading darkness, decline of darkness.

હાવંદ, hâvand. ક્રિ० અ० એટલું બધું. Adv. So much.

અખુઈ, હવંઘેહ, akhuî, havanghêh. વિ० દિલવાલું, દિલોજાન; કીર્તિવાલું. Adj. Hearty, cordial, sincere; glorious, illustrious.

અખ્વી, akhvî. વિ० દિલગુરદાવાલું, કએઆશ રાખનારૂં. Adj. Hearty, contemplative.

અહનવી, અહુની, ahnavî, ahunî. ના૦ મેહેરબાંની, રેહેમ, નરમ દિલ, બક્ષેશ, રેહેમત. Subs. Favour, regard, mercy, kindness, a soft—kind heart, gift.

અહૂઈ, અહૂગી, ahûî, ahûgî. ના૦ સાહેબી, મ્હોટાઈ, પાદશાહી, બુજોરગી; જીંદગી, હૈયાતી. Subs. Mastery, rule, authority, sovereignty, greatness, command; life, existence.

આહૂયે, âhûyê. ના૦ કરપીન ગુનાહ કરવો તે, મરદુમ દુશ્મની, મનુષ્ય જાત સાથનો દ્વેષ. Subs. Committing a wicked crime, enmity with mankind, misanthropy.

ખાવી, khâvî. Yt. Serôs. વિ૦ ઉંઘરેટું, ખાબવાળું, જાગૃત નહીં. Adj. Sleepy, drowsy, not wakeful.

હાઊશ, hâûsh. ના૦ જ્ઞાત, નાત, જાત. વિ૦ મલતું, લગતું. Subs. A caste, a sect, kind, sort, class. Adj. Similar, alike.

હાની, hânî. વિ૦ બીજું, ઉલટું; જેમકે […]='બીજી-ઉલટી મોરાદ-ઈચ્છા.' Adj. Another, contrary, reverse; as in […] = another or contrary wish—desire.

હાવોશ, hâvôsh. Gloss. ના૦ પેગમબરની ઉમત, કોમ, શાગેરદ, શિષ્ય, ચેલો; તરજુમો. Subs. People of the same belief, nation, tribe; a pupil, a disciple; translation.

ખાનીહા, khânîhâ. ના૦ નેહેરો, ઝરાઓ, નાલાંઓ. Subs. Rivulets, brooks, springs. Per. خانیها

હાનીહા, hânîhâ. ના૦ હાવનીમો, ખાંડણીઓ. Subs. Hâvanîms, metallic mortars.

અ-હોશી, a-hôshî. Dâd. ના૦ અમરપણું. Subs. Immortality. Comp. Av. , Per. هُش

અ-હોશીહા, a-hôshîhâ. ક્રિ૦ અ૦ વગર મોહોતે; મુરખાઈપણે, જંગલીપણાથી. Adv. Without death; foolishly, in a savage manner.

અ-હોશોમંદ, a-hôshômand. Dâd. વિ૦ મોહોત વગરનું, અમર. Adj. Immortal, deathless, imperishable. Comp. Av.

હાન-બેહેર, hân-bêhêr. ના૦ બીજો ભાગ. Subs. Another share, portion.

હવન-ગાહ, havan-gâh. ના૦ પડતલ જગા, ખેડાણ વગરની જગા. Subs. Waste land, fallow—uncultivated land.

હાવન-ગાસ, હાવન-ગાહ, hâvan-gâs, hâvan-gâh. ના૦ હાવન ઘેહનો વખત, સહવારનો વખત, દાહાડાની પેહેલી ઘેહ. Subs. The time of Hâvan, the morning time, the first division of the day. Comp. Av.

અ-ખુનશંદી, a-khunshandî. વિ૦ નાખુશ થયલો, અસંતોષી. ના૦ નાખુશી, અધીરાઈ. Adj. Displeased, discontented, dissatisfied. Subs. Displeasure, dissatisfaction, impatience. Pâz. Contrast Per. خرسندي.

ખા-દાન, khândân. ના૦ નસલ, પેહેડી, અવલાદ, ખા-

નદાન. Subs. Family, race, pedigree, descent, generation. Per. خاندان

ખાનેશ્ને, khânêshnê. ના૦ પઢવું, ભણતર, ભણવું. Subs. Act of learning—reading—reciting.

યાવનદાન, yâvandân. ના૦ પામનારાં. Those who obtain.

હુનશ્ને, hunashnê. ના૦ છુંદવું, કુટવું, નિચવવું. Subs. Act of pounding—beating—squeezing.

હાવન-શેગાફ્તન, hâvan-shêgâftan. ક્રિ૦ હાવનીમ વજાડવી. V. To sound—ring a Hâvanîm (a metallic mortar).

હાની-કામ, hânî-kâm. ના૦ બીજી-ઉલટી ઈચ્છા. Subs. Another or contrary wish.

હાવોશ્ત, હાવેશ્ત, hâvôsht, hâvêsht. See hâvôsh.

હાવોશ્ત, hâvôsht. ના૦ પેગમબરના ઉમત; શાગેરદ, બંદો, ગોલામ. Subs. People of the same belief; a pupil, a servant, a slave.

હાવેશ્તાન, hâveshtân. ના૦ બખ્ત-આફ્રીદ નામના દસ્તુરનાં છોકરાનું નામ. Subs. Name of the son of Dastur Bakht-âfrîd.

હાવોશ્તાંન, hâvôshtân. ના૦ શાગેરદો; પેગમબરની ઉમતો. Subs. Pupils; men of the same belief.

અ-હુઈદાર, a-hûîdâr. વિ૦ દેહેશત—ધાસ્તી નહીં રાખનાર. Adj. Not fearing—dreading.

અહુઈદાર, ahûîdâr. વિ૦ સાહેબી કરનાર,

મ્હોટાઈ ભોગવનાર. Adj. Enjoying superiority—greatness.

અહુ-દાદાર, ahû-dâdâr. ના૦ પેદા કરનાર ધણી. Subs. The Lord Creator.

અહુન-દાદાર, ahûn-dâdâr. ના૦ શુરાખ કરનાર. Subs. One who makes a hole.

અહુનીદાર, ahûnîdâr. વિ૦ શુરાખવાળું. Adj. Having holes, perforated.

હાવેશ્તાર, hâvêshtâr. ના૦ સાગેરદી કરનાર, શિખનાર. Subs. An apprentice, a learner.

હાવોશ્તાર, hâvôshtâr. ના૦ શિષ્યપણું કરનાર, શિખનાર, શિખાઉ. Subs. A youth or scholar under the care of an instructor or tutor, a learner, a tyro.

હાવેશ્તી, hâvêshtî. ના૦ શાગેરદી, ચેલાપણું. Subs. Pupilage, apprenticeship.

હાન-શતુનીહા, hân-shatunîhâ. ના૦ બીજાં શેહેરો. Subs. Other cities.

હાવેશ્તગીહા, hâvêshtagîhâ. ક્રિ૦ અ૦ શિષ્યની રીતે, ચેલા તરીકે. Adv. In a way deserving of a pupil—apprentice.

અહુ-ગામે, ahû-gâmê, ના૦ ખરાબ—દરીદ્ર પગલાં. Subs. Ominous footsteps.

અહુ-જામે, ahû-jâmê. ના૦ ખરાબ—મેલાં કપડાં. Subs. Bad—dirty clothes. + = Per. جامه

[Pahlavi] અહૂ-શમઘ, ahû-shamagh, ના૦ ખરાબ—ખોરૂં તેલ. Subs. Bad—rancid oil.

[Pahlavi] હનગામે, hangâmê. ના૦ વખત, મોહોસમ. Subs. Time, season. Per. هنگام

[Pahlavi] હાન-જામે, hân-jâmê. ના૦ બીજાં—પડત કપડાં; બીજો—પડત જામ—પ્યાલું. Subs. Other—unused clothes; another cup, an unused goblet. [Pahlavi] + [Pahlavi] = Per. جام

[Pahlavi] હાન-દામે, hân-dâme, ના૦ બીજી પેદાયશ. Subs. Other creations. [Pahlavi] + [Pahlavi] = Av. [Avestan], Sans. **धामन्**, Per. دام

[Pahlavi] હાન-શમે, hân-shamê, ના૦ બીજું નામ. Subs. Another name. Comp. Ar. اسم

[Pahlavi] આએ બોલ પેહેલવી 'દામદાદ'માં, પેગમબર અશો જરથુશ્તની બાબદમાં આવેલો છે. This word occurs in the subject on Zoroaster in the book called *Dâmdâd*.

[Pahlavi] અ-ખુબે, a-khubê. વિ૦ ખુબી વગરનું, સારૂં નહીં. Adj. Devoid of goodness—merit, not good. Contrast Av. [Avestan], Per. خوب

[Pahlavi] અહુઈ, ahuî. See [Pahlavi] ahûî.

[Pahlavi] અહુયે, ahuyê. ના૦ પાદશાહી, સાહેબી; અહુરમજદી. Subs. The kingly office or dignity, royalty; Godhead, Hôrmazdî.

[Pahlavi] આનોયે, ânôyê. ના૦ તે જગા, તે જેહાંન. Subs. That place, that world (*i.e.*, the next world).

ખાવગી, khâvgî. ના૦ ખાલેસી, પાકીજગી, નિર્મલતા. Subs. Purity, cleanness, guilelessness, limpidity, clearness.

ખાવી, khâvî. Yt. Serôs. વિ૦ ખાબવાલું, ઉંઘરેટું. Adj. Sleepy, drowsy.

હાનીએ, hânîê. ક્રિ૦ અ૦ બીજું, બીજી રીતે. Adv. Another, a second time, in another way.

હાવંદી, hâvandî. Dink. વિ૦ માફક, બરાબર. Adj. Similar, agreeably uniform.

હૂબે, hûbê. ના૦ પુષ્ટિ, હીમાયત ; ખાંધ, ખભું. Subs. Support, protection, advocacy; a shoulder.

આએ બોલ દીનકર્દનાં ચોથાં દફતરમાં નીચે જણાવેલી એબારતમાં આવેલો છે:—This word occurs in the following sentence of the 4th volume of the Dinkard:—

અહવંદી, ahvandî. See hâvandî.

અહુ-વેશ, ahu-vêsh. ના૦ વધારે એબ–ખામી. વિ૦ વધારે ખરાબ. Subs. More defects—blemishes—failings. Adj. Worse, more depraved—evil.

યાવંદી yâvandî. વિ૦ પામવા—હાંસલ કરવા લાયક, મેલવવા જોગ. Adj. Obtainable, that may be procured.

હાન્દી, hândî, ક્રિ૦ અ૦ બીજી રીતે, જુદી રીતે. Adv. In another way, in a different manner.

હાન-નસા, hân-nasâ. ના૦ કોઈ બીજો નસો, બીજી કોહોતી ચીજ. Subs. Some other putrid matter, some

other dead body in a state of decomposition. Comp. Av.

હાન-વેશ, hân-vêsh. વિ૦ બીજું ઘણું. Adj. Something more, much more.

હાવંદી, hâvandî. ના૦ બરાબરી, સરખાપણું, સરખામણી. Subs. Equality, similarity, likeness.

હાવનદિશ, hâvandish. ક્રિ૦ અ૦ એવું, તેવું, એ પ્રમાણે. Adv. Such, so, in such a manner.

અહ્વંદીહા, ahvandîhâ. ક્રિ૦ અ૦ બરાબર રીતે, એકસરખી રીતે, સરખામણીની રીતે. Adv. Equally, uniformly, similarly, by comparison.

ખાવંદીહા, khâvandîhâ. ક્રિ૦ અ૦ ખાવંદપણાની રીતે, ધણીપણાથી. Adv. In a manner befitting (or worthy) of a husband.

હવંદ-શીદા, havand-shîdâ. ના૦ ખરેખર દેવ, પોતે દેવ. Subs. Himself a Dêv, really a Dêv. Comp. Av.

અહવંદીહેદ, હવંદીહેદ, ahvandîhêd, havandîhêd. ક્રિ૦ બરાબર—સરખું થાયછે. V. Becomes equal—similar—alike. (Pres. 3rd sing.)

અ-ખુનેશ્ને, a-khunêshnê. ના૦ પઢવા વગરનું, નહીં ભણવું. Subs. Not reciting—reading; state of being not recited—read.

અહુઈગાન, અહુઈયાન, ahûîgân, ahûîyân. ના૦ સાહેબો, મ્હોટાઓ, બુજોરગો, સાહેબી કરનારા—રાખનારા. Subs. Grandees, lords, elders, those that exercise authority, those who govern—sway.

ખાનેશ્ને, khânêshnê. ના૦ પઢવું, ભણતર. Subs. Reciting, reading.

હવંદશ્ને, havandashnê. ના૦ બરાબર—સરખું કરવું. Subs. Doing equal—alike—similar.

ખાવીગી, khâvîgî. See , khâvagi.

અ-ખુ-સંદી, a-khunsandî. ના૦ નાખુશી, દલગીરી. Subs. Displeasure, dissatisfaction, sorrow. Contrast Per. خرسندي

અ-ખુ-સંદીહાતર, a-khunsandîhâtar. ક્રિ૦ અ૦ વધારે દલગીરીથી—નાખુશીથી. Adv. In a more dissatisfied—displeased manner, more sorrowfully.

અહુએ-દસ્તોબર, ahuê-dastôbar. ના૦ દસ્તુરોમાં વડો—સરદાર. Subs. The Dasturân Dastur, the chief among the Dasturs.

અહુ-દસ્તોબર, ahu-dastôbar. ના૦ એક પુરૂષનું નામ છે, જેમકે Subs. Name of a person ; as in—

ખાવંદીતર, khâvandîtar. વિ૦ વધારે ધણીઆતું—ધણીને લગતું, વધારે એખલાને લગતું વલગતું. Ad. More personal, more belonging to a proprietor, more pertaining to one only.

હવંદ-સતર, havand-satar. Dâd. વિ૦ સેતારા—તારાના જેવા. Adj. Resembling stars, star-like.

હવંદીતર, havandîtar. ના૦ વધારે બરાબરી—સરખાપણું. Subs. Greater similarity—equality.

[illegible] હાવંદીતર, hâvandîtar. વિ૦ વધારે મલતું આવતું, વધારે બરાબરીઉં. Adj. More equal—similar—resembling.

[illegible] અહુન-જીનાક, ahun-jînâk. ના૦ તે જગા, તેજ જગા. Subs. That place, that very place.

[illegible] અ-ખુરસંદ, a-khursand. વિ૦ અસંતોષી, નારાજ, અધીરૂં, ગંભીર. Adj. Discontented, displeased, impatient, grave. Av. [illegible], Pâz. [illegible]

[illegible] અ-ખુનસંદી, a-khunsandî. ના૦ અધીરાઈ, નારાજી, અસંતોષ, નાખુશી, દલગીરી. Subs. Impatience, discontentedness, dissatisfaction, sorrow.

[illegible] અ-ખુનસંદીહા, આનુસોઈહા, a-khunsandîhâ, ânusôîhâ. ક્રિ૦ અ૦ નાઉમેદીથી, દલગીરીથી, નાખુશીથી, અસંતોષીપણે, રજા વગર. Adv. Hopelessly, sorrowfully, unwillingly, discontentedly, without permission.

[illegible] અ-ખુનસંદતર, a-khunsandtar. વિ૦ વધારે નાખુશ—દલગીર, વધારે અસંતોષી—અધીરૂં. Adj. More displeased—sorry, more discontented—impatient.

[illegible] અહુએ-દીન, ahuê-dîn. ના૦ દીનનો સરદાર, દાવર. Subs. The chief of the religion, *Dâvar*.

[illegible] અ-દોસ્તાન, a-dôstân. Yt. Serôs. ના૦ દોસ્તો નહીં તે, દુશ્મનો. ("દોસ્ત" ને માટે અસલ શિકલ [illegible] એ પ્રમાણે આવેછે.) Subs. Not friends—companions, enemies.

ઓખે-ઉસ્તોમંદ, અંગુ-સ્તોમંદ, ôkhê-ustômand, angu-stômand. See akhîstômand. Av. Pâz.

હવંદીદન, havandîdan. ક્રિ૦ બરાબર—સરખું થવું હરીફાઈ કરવી. V. To be equal—alike—similar, to vie with, to compete.

હાન-સ્તોરી, hân-stôrî. ના૦ બીજો પાલક, બીજા કુટુંબનો પાલક. Subs. Another adopted son, the adopted son of another family.

અહુ-સરોશી, ahu-saroshî. ના૦ હોકમવાલો ગુરૂ, ફરમાંન આપનાર સાહેબ. Subs. An authoritative religious teacher, one who issues mandates. + = Av. (from Av.)

ખુન્બે, khunbê. ના૦ મટોડીનું વાસણ. (અસલ શિકલ , , એ પ્રમાણે આવે છે.) Subs. An earthen pot—vessel.

હવંદ-વાજ, havand-vâz. ના૦ બરાબર—ઘટતી બાજ. Subs. A proper *Bâj*.

હવંદ-વાજોમંદ, havand-vâzomand. Nêrang. વિ૦ ઘટતી બાજવાલું, મુગું રેહેનારૂં. Adj. Relating to a proper *Bâj*, keeping silence.

અહૂઈનાદ, ahûinâd. ક્રિ૦ સાહેબી હોજો. V. May he enjoy mastery.

અખ્વીની, અખ્વીએ, akhvînî, akhvîê. વિ૦ રોશન વિચારવાળું, લાંબી નેગાહવાળું, દૂર અંદેશી. Adj. Having a clear idea, provident, foresighted.

અહુએ-દોસ્તી, ahuê-dôstî. ના૰ દોસ્તીનો સાહેબ. Subs. Master of friendship (lit.).

અહૂ-ગંદ-દદી, ahû-gand-dadî. વિ૰ ખરાબ ગંદ આપનારૂં. Adj. Emitting a strong—offensive smell, stinking.

અહૂ-ગંદીદી, ahû-gandídí. વિ૰ ખરાબ ગંદગી કરનારૂં. Adj. Polluting, contaminating.

અહૂ-વીનસ્તી, ahû-vînastî. ના૰ ખરાબ નજર. Subs. An evil sight.

હવંદ-વસ્તી, havand-vastî. વિ૰ એકસરખી રીતે બાંધનારૂં. Adj. Binding similarly.

અહૂ-દુદે, ahû-dudê. ના૰ ખાનદાનનો વડો. Subs. The head of a family, *paterfamilias* (L.).

અહુનાંન-વઈરાંન, ahunân-vaírân. ના૰ યજશનેનાં ૧૯ મા હાનું નામ. Subs. The name of the 19th chapter of Yasna.

અહુનાન-વારાન, અહુનેમ-વારાન, ahunân-vârân, ahunêm-vârân. ના૰ "અહુનેમ વઈરીમ" નામની બંદગી. Subs. The prayer *Ahuna vairya*. Comp. Av.

ખાન્દે, khânde. ના૰ પઢનાર. Subs. A reciter.

હાવંદ-કેરફે, hâvand-kêrfê. ના૰ સમતોલ સવાબ. Subs. Evenly proportioned merit (arising from virtuous actions).

અહૂઈ-કેરફગી, ahûi-kêrfagî. વિ૰ સવાબની ઉપર સાહેબી ભોગવનારૂં. Adj. Enjoying supremacy over righteousness.

ખાવંદ-કેરફ઼ગી, khâvand-kêrfagî. ના૦ સવાબ-કારી પુરૂષ, પુણ્યવાન શખ્સ. Subs. A righteous—virtuous man, a person sanctified or purified through the acquisition of virtue.

યાવંદ-કેરફ઼ગી, yâvand-kerfagî. ના૦ સવાબ પામનાર—મેલવનાર. Subs. One who obtains the reward of virtue.

હાવંદ-કેરફ઼ગી, hâvand-kêrfagî. ના૦ એકસરખા સવાબનાં કામો. Subs. Evenly proportioned virtuous deeds.

અહુનેચ, ahunêcha. ક્રિ૦ અ૦ હજુબી, હમણાં પણ; કોઈબી રીતે. Adv. Even now, even at the present time.

હવંદચ, havandacha. વિ૦ બરાબર પણ—બી. Adj. Even equal—alike.

હાનીચ, hânîch. ક્રિ૦ અ૦ ત્યારે ખસુસન, જ્યાંહાં—સુધી, હજુ વેર—સુધી. Adv. Certainly then, till, as long as, till now, as yet.

હાવની-ચ, hâvanî-cha. વિ૦ બીજું. ક્રિ૦ અ૦ હજુ પણ Adj. Another. Adv. Even now.

હાવંદીચ, હાવંદચ, hâvandîcha, hâvandacha. વિ૦ પ્રમાણ પ્રમાણેબી, સરખુંબી. ક્રિ૦ અ૦ એટલું બધું પણ, હજુબી. Adj. Even proportionate—similar. Adv. Even so much, even up to this time. Av. +

અહૂઈવાંન, ahûîvân. ના૦ સાહેબી રાખનારા, મ્હોટાઈ ભોગવનારા. Subs. Those who exercise authority, those who enjoy superiority.

અહુ-વીઝાન, ahu-vîzân. ના૦ ખાલેસ સાહેબો ; ખો-લાસો કરનાર સાહેબો ; સાચું બોલનાર ધણી ; ખરાબ ખોલાસો કરનાર ; ગાલેબી રાખનાર ધણી. Subs. Pure—guileless masters, elucidators, expounders, truth-speakers ; misinterpreters ; those who get the upper hand.

આહુઈવાન, âhûîvân. વિ૦ એબદાર, એબ રાખનાર. Adj. Defective, faulty, ugly, deformed. (plu.)

હાને-ઈજાન, hânê-îzân. ના૦ બીજી આરાધના—વખાણ—તારીફ. Subs. A second adoration, another praise.

અહુનવેદ, ahunvêd. ના૦ એક રોજનું નામ છે કે જેને "હોનવદ" કરી કહેછે; એક ફરેસ્તાનું નામ. Subs. The name of a day called *Hônvad*, the name of an angel. Compare Av.

અ-હુનીત, a-hunit વિ૦ ભીનું—તરી—નમ વગરનું નહીં હોએ. Adj. Dry, parched up, without moisture —freshness.

અહુનવેદ-ગાસ, અહુનવેદ-ગાહ, ahunvêd-gâs, a-hunvêd-gâh. ના૦ હોનવદ ગાથા ; એક રોજનું નામ છે; હોનવદ ગાથાનો વખત; એક કવિતારૂપી બંદગીનું નામ. Subs. *Hônvad Gâthâ;* the name of a day ; the time of *Hônvad Gâthâ ;* the name of a prayer written in verse. Av.

અખુનીદન, અહુનીદન, akhunîdan, ahunîdan. ક્રિ૦ નહીં કુટવું—છુંદવું, નહીં નિચવવું—ગાલવું—તૈયાર કરવું. V. Not to pound—beat, not to squeeze—

wring, not to strain—filter, not to prepare. Priv. + = Av. Rt. (in ,)

ખાને-તુમ khânê-tûm. ના૦ અંધારૂં ઘર, દોજખ. Subs. A dark house (lit.), hell.

અખુનીદે, અહુનીદે, akhunîdê, ahunîdê. ભૂ૦ કૃ૦ વિ૦ નહીં કુટેલું—ગાલેલું, નિચવ્યા વગરનું, તૈયાર કીધા વિનાનું. Past part. adj. Not pounded—strained—filtered, not squeezed, not prepared. Av.

યાવંદતર, Yâvandtar. વિ૦ વધારે મેલવનારૂં—પામનારૂં.—હાંસલ કરનારૂં. Adj. More acquiring—obtaining.

યાને-મીનશ્ની, yanê-mînashnî. ના૦ વિચારની ખુશી, દિલની ખુશી—ઈચ્છા. Subs. The pleasure of thought, the heart's desire.

હાવંદ-મીનશ્ને, hâvand-mînashnê. ના૦ એક-સરખો વિચાર, સ્થીર વિચાર, સાચો વિચાર. Subs. A similar idea, settled—cool mind, true opinion.

અહુએ મીનશ્ને, ahuêmînashnê. ના૦ સારી મનશાનીનો ધણી. Subs. A man of good intentions—thoughts.

આહનગર, âhangar. ના૦ લોહાર. Subs. A black-smith. Per. آهنگر

અહુ-વઈરીઉક, ahu-vaîrîuk. ના૦ સાહેબની મોરાદ, મોરાદનો સાહેબ, અહુનવર. Subs. The master's wish—desire; the master of the wish, *Ahunvar*.

હાવંદ-રોબાકી, hâvand-rôbâkî. વિ૦ એકસરખા

રેવાજવાળું. Adj. Having a similar custom, having an unchanged usage.

અખૂન, akhûn. ના૦ મેખ, ચુક. Subs. Peg, a nail, a pin, a tack.

અખો, akhô. ના૦ કીઆસ, દિલ, વિચાર. Subs. Reasoning, judgment, thought.

અહૂ, અહૂર, ahû, ahûr, ના૦ સાહેબ, હોરમજદ, ધણી. Subs. Lord, Ahura-Mazda, owner: Comp.

ખાઉન, khâûn. ના૦ બાજ પક્ષિ, જોસ્સાવાલો વાઘ; મસ્તાનો બબર જાનવર. Subs. A falcon, hawk, a ferocious tiger, a furious leopard.

ખાઉન, khâûn. ના૦ જે પથ્થરનાં ઈંધોરા ઉપર ઈજશ્નેના તમામ આલાતો મુકીને ઈજશ્ને કરેછે તે; ખાલેસી; દરિયો. Subs. A stone pedestal on which all the utensils used for the Yasna ceremony are placed; purity, guilelessness; the sea.

ખાને, khânê, ના૦ ઘર. Subs. A house, edifice.

હયુન, હીન, hayun, hîn. Yac. IX. ના૦ યુનાન; દુશ્મન. Subs. Greece; an enemy.

હવંન, havan. See હાવંદ, hâvand.

હાઉન, hâun. Yac. IX. ના૦ હાવનીમ, ખાંડણી, પેહેલી ઘેહ. Subs. Hâvanim. For particulars see

હાને, hânê. વિ૦ બીજું; બાકી. Adj. Another, remaining.

અહુન-વનાહ, ahun-vanâh. ના૦ બીજો ગુનાહ, બીજી મરતબેનો ગુનાહ. Subs. Another crime, a sin committed a second time. + = Pâz.

[Pahlavi], [Pahlavi] = Per. گناه = a crime. Comp. Av. [Pahlavi] + [Pahlavi]

[Pahlavi] અહૂન-ખોએ, ahûn-khôê. નાo બદખાસિયત, બુરી આદત, ખરાબ તબિયત. Subs. Evil nature, bad quality, depraved habit. [Pahlavi] + [Pahlavi] = Per. خوي

[Pahlavi] અહૂવાને, ahûvânê. નાo બદકાર, ખરાબી કરનાર. Subs. An evil-doer, one who does harm.

[Pahlavi] યઉનાને, Yaunânê. નાo યુનાન દેશનો રેહેવાસી. Subs. A native of Greece.

[Pahlavi]

[Pahlavi] હાવોનાને, hâvônânê. નાo see [Pahlavi]

[Pahlavi] આહુ-વાનીદાર, âhû-vânîdar. નાo (લોકોનું) દુઃખ—(લોકોની) મુશ્કેલી દૂર કરનાર. Subs. A destroyer of (people's) wrongs—injuries; one who removes the troubles—difficulties of men.

[Pahlavi] આહુ-વાનીદન, âhû-vânîdan. ક્રિo દુઃખ ભાંજવું, ખોડ ભાંજવી, આજાર તોડવો. V. To remove pain—illness—defect.

[Pahlavi] ખાનાદ, khânâd. ક્રિo પઢજો. V. Do recite.

[Pahlavi] આઈઈને-અર્જાસ્પ, âîînê-arjâsp. નાo પાદશાહ અરજાસ્પનાં કાએદા—ધારા. Subs. The laws of King *Arjâsp*, the customs—manners established by King *Arjâsp*.

[Pahlavi] અહોન-વદ, ahônvad. નાo ફ્લોની વૃદ્ધિનો સાહેબ. Subs. The lord of the growth and increase of fruits.

[Pahlavi] આવંદ, âvand. નાo વાસણ. Subs. A pot, a vessel.

હાનીએ, hânîê. વિ૦ બીજું. Adj. Another.

હાવન્દ, hâvand. વિ૦ બરાબર, એકસરખું. Adj. Similar, alike.

અહૂઈ, ahûî. સાહેબી, મ્હોટાઈ, નેકી. Mastery, greatness, goodness.

અહૂરી, ahurî. વિ૦ હોરમજ્દને લગતું, હોરમજ્દી. Adj. Relating to Ahura-Mazda, Ahura-Mazdian.

અહૂ-વેહ, ahû-vêh. ના૦ ભલો સાહેબ. A good master.

યાન-વની, yân-vanî. વિ૦ ખુશી ટાલનારૂં. Adj. Removing pleasure—comfort.

હાવની, hâvanî. ના૦ હાવનનો વખત. Subs. The time of *Hâvan*. For particulars see

હાઉન-ઘાહચ, hâun-ghâhcha. ના૦ હાવનનો વખતબી. Subs. Even the time of *Hâvan*. For particulars see , hâun-gâs.

અહુઈ-નીહેદ, ahuî-nîhed. ક્રિ૦ (બીજાની) ખરાબી (પોતાની તરફ) ખેંચેછે. V. Draws (towards one's self) the evils (of others), imitates others' vices.

અહૂઈહેદ, અહૂરીહેદ, ahuihêd, ahurîhed. ક્રિ૦ સાહેબી વાલું થાય. V. May become ruling.

હાન-જામે, hân-jâmê. See

હાવન્દી, hâvandî. ના૦ સરખાપણું. Subs. Resemblance, similarity.

અખૂ-વીનશનીહા, akhû-vînashnîhâ. ક્રિ૦ અ૦ દિલની નજરથી, દિલની નેગાહ રાખવાથી. Adv. With the eye of one's heart (lit.).

હાવંદચ, hâvandacha. A.V. ક્રિ૦ અ૦ બરાબર રીતે. Adv. Similarly.

જાનુનેદ, jânunêd. Pah. Shâh. ક્રિ૦ થાય, હોય. V. May become—be.

અહૂઈદન, ahûîdan. ક્રિ૦ સાહેબી કરવી; ખરાબી કરવી. V. To sway, to domineer; to do harm—injury.

અહૂ-નેરૂ, ahû-nêru. ના૦ સારી તકદીર, પુરતી શક્તિ. Subs. Good luck, sufficient strength.

આહૂ-નેરૂ, âhû-nêru. ના૦ બદજોર, ખરાબ શક્તિ, ખરાબ તકદીર. Subs. Evil power—strength, ill-fate.

અખુન-નેરૂકે, akhun-nêrukê. ના૦ પુખ્ત વિચાર, પક્કો અભિપ્રાય. Subs. Mature deliberation, ripe judgment.

હૂ-નેરૂક, hû-nêruk. ના૦ પુરતું કઉઅત, પુખ્ત જોર. Subs. Sufficient strength—energy, adequate vigour—force. + = Per. نیرو

આખો-વનાહ, âkhô-vanâh. ના૦ બુરા ગુનાહ. Subs. A bad crime.

ખાને, khâne. ના૦ ઘર, મથક. Subs. A house, residence. Per. خانه

અહુએ-કામ, ahuê-kâm. ના૦ મોરાદનો સાહેબ, ઈચ્છાનો ધણી. Subs. One master of his own wishes, one who does according to his own desires. + Av. = Sans. काम = Per. کام = desire.

હાવન-ચ, hâvana-cha. ના૦ હાવનનો વખત. Subs. The time of *Hâvangeh*.

અખુને-પરદે, akhunê-pardê. ના૦ દુનિયાંનો પરદો, ઘેરનો ઓથો. Subs. The shadow of the earth, the shade of a house.

અ-ખુનમ, a-khunam. ક્રિ૦ હું નહીં પઢું–ભણું. V. I may not learn—read—recite.

અ-હુનુમ, a-hunum. ક્રિ૦ હું હોમ નહીં કુટું. V. I may not pound *Hom*.

ખાનૂમ, khânûm. ક્રિ૦ હું પઢું—ભણું. V. I may learn—recite.

હાવનીમ, hâvanîm. See hâun.

હુનુમ, hunum. ક્રિ૦ હું હોમ કુટું. V. I may pound *Hom*.

અખુને-મીનશ્ને, akhunê-mînashnê. ના૦ વિચારનું મથક, દિલનું મથક, દુનિઆઈ વિચાર. Subs. The seat of thought, the position of the heart, worldly thought.

અહુએ-મીનશ્ને, ahuê-mînashnê. See

અ-હુએ-મીનશ્ને, a-huê-mînashnê. ના૦ ખરાબ મત—વિચાર. Subs. An evil thought, a bad—wicked conception.

યાની-મીનશ્ને, yânî-mînashnê. ના૦ મનની ખુશ હાલત, મનનો ખુશી ભરેલો જોસ્સો. Subs. A happy state of mind, a warm expression of idea.

અહુનવર, ahunvar. ના૦ એકવીસ નુસ્ક જે પેગમબર

અશો જરતોશ્ત ખોદાની દરગાહથી લાવ્યા હતા તેને કહે છે; એક બંદગીનું નામ છે, કે જેને "યથા અહૂ વઈર્યો" કરી કહેછે. એ "યથા" ખોદાતઆલાની એક કુદરત છે, કે જેમાંથી તે કીરતારે "એકવીસ નુસ્ક" પેદા કીધા, જેમાં જગતના તમામ ભેદો આવેલા છે; તે ખુબી ભરેલા એકવીસ નુસ્કનાં નામો અવસ્તા તથા પેહલવીમાં નીચે જણાવ્યા મુજબ આવેલાં છેઃ-(૧) યથા—સતુદયશ્ત; (૨) અહૂ—સતુદગર; (૩) વઈર્યો—વહીશ્તમાંથ્ર; (૪) અથા —બઘ; (૫) રતુશ—દ્વાજદેહોમાસ્ત; (૬) અષાદ—નાદુર; (૭) ચીદ—પાંચેમ; (૮) હચા—રતુશ્તાયદ; (૯) વન્હેઉશ—બરશ; (૧૦) દજદા—કશશરૂબ; (૧૧) મનન્હો—વિશ્તાસ્પ; (૧૨) શીઅઓથનનામ—ખેશ્ત; (૧૩) અંહ્હેઉશ—સફંદ; (૧૪) મજદાય—જરશ્ત; (૧૫) ક્ષથ્રેમચા—બગાનયશ્ત; (૧૬) અહુરાય—ન્યાદુમ; (૧૭) આ—દુસ્પારમ; (૧૮) યિમ—દ્વાસુર્જેદ; (૧૯) દરેગુબ્યો—અશ્કારમ; (૨૦) દડદ—જવીદ દેવદાદ (વંદીદાદ); (૨૧) વાસ્તારેમ—હાદોખ્ત. એ એકવીસ નુસ્ક ત્રણ ભાગોમાં વેહેંચાયલા હતા. પેહેલ્લા સાત નુસ્ક દીનની હકીકતથી ભરેલા હતા, કે જેમાં હોકમ, મનાઈ, ઘટતું, અંઘટતું એ બીના આવેલી હતી. બીજા સાત નુસ્કમાં તબાબત, હિકમત, તથા તમામ દુનિયાં ચલાવવાનો કારોબાર; અને ત્રીજા સાત નુસ્કમાં નજુમ, જોતિષશાસ્ત્ર, તથા સેતારા, તથા ગરેહોની ગેરદેશ વિશેનું બયાન આવેલું હતું. Subs. The name of a prayer called *yathâ;* this *yathâ* is one of the powers of God by which twenty-one *Nosks* were created. These *Nosks* contain all the mysteries of the whole universe. Their names, according to Avastâ and Pahlavi books, are as follow:—(1) Yathâ—Satud-yasht; (2) Ahû—Satudgar; (3) Vairyô—Vahîshta Mânthra; (4) Athâ—Bagha; (5) Ratush—Dvâzdêh

Hômâst; (6) Ashâd—Nâdûr; (7) Chíd—Pâchêm; (8) Hachâ—Ratûshtâyêd; (9) Vaṇheush—Barash; (10) Dazdâ—Kashasrub; (11) Manaṇhô—Vishtâsp; (12) Shyôthênanâm—Khêsht; (13) Aṇhêush—Safand; (14) Mazdâi—Zarast; (15) Khshathrêmchâ—Bagân Yasht; (16) Ahurâi—Nyâdûm; (17) Â—Huspârêm; (18) Yim—Dvâsruzêd; (19) Drêgubyô—Askâram; (20) Dadad—Javíd-dêv-dâd, (Vandidâd); (21) Vâstârêm—Hâdokht. These *Nosks* were divided into three parts:—the first seven gave an account of the Zoroastrian religion:—as, positive and negative precepts, &c., edicts and interdicts. The second seven (of these *Nosks*) treated of ethics, the medical science, philosophy, civil duties; and the last seven discoursed on astrology, astronomy, the forms and revolutions of the heavenly bodies. Av.

હોનર, hônar. ના૦ હુનર, હિકમત, સારો મારગ, નેકી, ખુબી. "હુનર"નું અસલ રૂપ એ પ્રમાણે આવેછે. Subs. Art, skill, contrivance, a good course, virtue, goodness.

અહુએ-રદ, ahûê-rad. ના૦ ધરમગુરૂઓમાં વડો, દસ્તુરાંન દસ્તુર; ખોદા. Subs. The chief amongst religious preceptors, the Dasturân Dastur; God.

અહુ-વ-રદ, ahû-va-rad. ના૦ સાહેબ અને' ગુરૂ.

Subs. The master and the religious teacher. Comp. Av. See Vend. II., para. 43.

હોનરે-તન, hônarê-tan. ના૦ બદનની કસરત, તનની ચાલાકી, તનનો હુનર. વિ૦ કસરતવાળું. Subs. Gymnastic feats, agility of the body. Adj. Skilled in gymnastic feats.

અખોએ-વર-મીનશને, akhoê-var-minashne. ના૦ અંતઃકરણ; ચેતવણી. Subs. Conscience; warning, hint.

અહુક, અહૂ, ahûk, ahû. See ahû.

આહુક, âhûk. ના૦ હરણ; એબ. Subs. A deer, an antelope; a blemish, vice. Per. آهو

ખુને, ખાને, khunê, khânê. ના૦ ઘર, મકાન, રેહેઠાણ; જાનવરનું દર. Subs. A house, abode, residence; a burrow where small animals lodge.

અએદુન-કાર, aêdun-kâr. ના૦ એવું-એ રીતનું કામ. Subs. Such a work, an action like this.

અખુનેકાર, akhunêkâr. ના૦ દુનિયાઈ કામ. Subs. Worldly affairs—business.

અહૂકાર, ahûkâr. ના૦ બદકાર, બુરૂં કામ કરનાર; બુરૂં કામ. Subs. An evil-doer, one who does wicked actions; an evil deed.

હાને-કાર, hânê-kâr. Dâd. ના૦ બીજું કામ; ઉલટું કામ, બીજો ધંધો; Subs. Another work; a contrary action, another profession.

અખુન-કામગી, akhun-kâmagî. ના૦ મોરાદી દુનિયાં, ખાકી દુનિયાં. Subs. The world of hope—(lit.), this frail world.

અહૂ-કામગી, ahû-kâmagî. ના૦ મોરાદનો ધણી. Subs. One who is the master of his wishes—desires.

અ-ખવીગી, અ-ખવગી, a-khavîgî, a-khavagî. Seros. Yt. ના૦ જાગૃત હાલત, હુશિયારી, બેદારી, સાવધપણું; વિ૦ ઉંઘ વગરનું, જાગૃત, હુશિયાર, સાવધ; Subs. Sleeplessness, wakefulness, vigilance. Adj. Sleepless, wakeful, vigilant, careful, cautious. See

અ-ખૂહી, a-khûhî. વિ૦ આદત—ટેવ વગરનું. Adj. Having no innate quality.

અહૂગી, અહુયે, ahûgî, ahuyê. ના૦ સાહેબી, મ્હોટાઈ, સરદારી. વિ૦ સાહેબીવાળું, મ્હોટાઈ રાખનારૂં. Subs. Mastery, greatness, sovereignty, command. Adj. Enjoying superiority—greatness.

ખાનેગી, khânêgî. વિ૦ ખાનગી, છુપું, મોઘમ, ભેદવાળું. Adj. Private, concealed, secret, mysterious.

ખોહી, khôhî. વિ૦ આદત-ટેવવાળું. Adj. Having innate—intrinsic qualities.

દાને-કશ, dânê-kash. Bund. ના૦ દાનાં ખેંચનાર—લઈ જનાર.* Subs. One that carries away the corn. Compare Av. Per. دانه‌کش

યાનગી, yângi. ના૦ ખુશી, મોજમજાહ. Subs. Delight, pleasure, mirth.

અહુ-કેશ્વર, ahu-kêshvar. ના૦ કેશ્વરનો ધણી, પાદશાહ. Subs. The master of a region, a king.

હાન્-કેશ્વર, hân-kêshvar. ના૦ બીજો કેશ્વર-ખંડ. Subs. Another region—continent. Comp. Av.

અહૂ-કીનીદગી, ahû-kînîdagî. ના૦ ખરાબ કરવું, Subs. Doing harm—injury.

આહૂ-કીનીદગી, âhû-kînîdagî. ના૦ એબ લગાડવી, ખોડખાંપણ કાહાડવી. Subs. Blemishing; finding fault with.

ખાનગી, khângî. See khânêgî.

અખો-કેરદાર, akhô-kêrdâr. ના૦ કએઆસ કરનાર, દુર અંદેશી કરનાર. Subs. One who reasons, a fore-sighted man.

અહૂ-કેરદાર, ahû-kêrdâr. ના૦ બદ કેરદાર, બુરાં કરતુક. Subs. An evil action, a wicked deed. Comp. Per. کردار (Rt. कृ = to do).

હૂ-કેરદાર, hû-kêrdâr. ના૦ નેક કેરદાર, સારાં કરતુક. Subs. A good action, a virtuous deed.

આહનગર, âhangar. ના૦ લોહાર. Subs. A blacksmith. Per. آهنگر Sans. अयस्कार.

આહૂગર, âhugar. ના૦ એબ કરનાર, ગીબત—નિંદાખોર પુરૂષ. Subs. One who finds fault with, a backbiter, a slanderer.

યાનગર, yângar. ના૦ ખુશી ભોગવનાર, મોજ મારનાર. Subs. One that enjoys pleasure, a pleasurist.

આહનગરી, âhangarî. ના૦ લોહારનું કામ—ધંધો. Subs. The business—work of a blacksmith.

આહૂગરી, âhûgarî. ના૦ નિંદા, બદગોઈ, ગીબત. Subs. Defamation, detraction, backbiting. See

યાનગરી, yângarî. ના૦ મોજીલાપણું. Subs. Jollity.

અહૂકેરદાર, ahûkêrdâr. ના૦ કામ કરનાર. Subs. The doer of an action.

અએદુનચ, aêdunacha. ક્રિ૦ અ૦ એ રવેશેબી, એવી રીતેબી. Adv. Even in this manner, even thus.

અએનીચ, aênîcha. ના૦ કીનોબી. Subs. Even revenge—spite.

અન્યેચ, anyêcha. વિ૦ બીજાબી, બાકીનાબી. Adj. Even others, even the remaining.

અહુનચ, ahunacha. ક્રિ૦ અ૦ બીજી મરતબે, ફરીને, એ રવેશેબી. ઉભયા૦ અ૦ તોપણ, વલી; જે કાંઈ Adv. Again, a second time, even another, even in this manner. Conj. However, also, moreover.

ઈદદેચ, idadêcha, Yt. Seros. વિ૦ અહિંયાંનું, આએ દુનિયાંનું. Adj. Of this world, sublunary.

હનચ, હાનેચ, hanacha, hânêcha. Dâd., Nêrang. ક્રિ૦ અ૦ એ વતરોગે—શિવાય, ત્યારે ખસુસન, જ્યાંહાં સુધી, હજુવેર. સર્વ૦ બીજું, કોઈબી, વલી બીજું. Adv. Except—besides this, certainly then, as long as, till now, as yet. Pron. Another, second, anyone, even another.

હેનચ, hênacha. ના૦ ફોજ, લશકર. Subs. An army, a force. Av.

હાનચ-અઈર, hânacha-aîr. Dink. ના૦ બીજા દીનદારબી. Subs. Even other religious—devout persons.

હુર-ચેહેર, હુ-ચેહેર, hur-chêhêr, hu-chêhêr. Dink. વિ૦ સૂરજના ચેહેરાનું, રોશન ચેહેરાનું, સારા ચેહેરાનું. Subs. Having the face like the sun, having a beautiful—beaming appearance, having good features.

આહનજીદાર, âhanjîdâr. ના૦ ખેંચનાર, તાણનાર. Subs. One who pulls—stretches.

અયુજશ્ને, ayujashnê. ના૦ ઊઠાવવું, ઊઠાવવાનું કામ. Subs. Act of raising—lifting up.

આહન-જશ્ને, âhan-jashnê. ના૦ ખેંચાણ, તાંણ, આકર્ષણ. Subs. Pulling, stretching, attraction.

અહુનજીદન, ahunjîdan. ક્રિ૦ હાંકવું, હાંકી કાઢવું, દૂર કરવું, ખેંચવું, હીલવવું, લટકાવવું. V. To drive, to drive away, to avoid, to pull, to shake, to hang up, to suspend.

આહનજીદન, âhanjîdan. ક્રિ૦ પીવું ; ખેંચવું, તાંણવું. V. To drink ; to pull, to stretch. Comp. Av. + (in——see Vend. IX., paras. 9 and 10).

અયુજમ, યઅઉજમ, ayujam, yaaujam. Dink.

ક્રિ૦ કોશેશ—મેહેનતકરૂં. V. I may endeavour—work.

હાન-ચમ, hân-cham. ક્રિ૦ અ૦ બીજા કેટલા? બીજા શા સારૂ? ફરી કાંએ? બીજી મરતબે કાંએ? ના૦ બીજો સબબ. Adv. How many others? why others? why once more—again? why a second time? Subs. Another reason—cause.

અહુનચ-મરા, ahunacha-marâ. ક્રિ૦ અ૦ એ પ્રમાણે મને. Adv. In this manner to me.

હાન-ચમ-રા, hân-cham-râ. ક્રિ૦ અ૦ બીજાં કેટલાંને, બીજાં કારણોને માટે. Adv. To how many others? for other reasons.

હાન-ચ-મરા, hân-cha-marâ. બીજુંબી માહારે માટે, બીજું મહનેબી. Even something also for me, even anything else to me.

અહુ-નેજારી, ahu-nêzârî. Dâd. ના૦ અતિશય નાતવાની, ખરાબ નાતવાની. Subs. Excessive weakness—debility, dangerous infirmity.

અહનવત, ahanvat. ના૦ અહુન્વદગાથા; છઠા ગાહાંમબારનાં પેહેલ્લા રોજનું નામ; પેહેલ્લા ગાથાનું નામ. Subs. The *Ahunvad Gâthâ*; the name of the first day of the sixth Gâhâmbâr; the name of the first Gâthâ.

આહન-વદાખ્તે, âhan-vadâkhtê. ના૦ પીગલેલી ધાતુ; પીગલેલું લોઢું. Subs. Melted metal, melted iron.

આહને—તાવીદન, âhanê-tâvîdan. ક્રિ૦ લોઢું ગરમ કરવું—ગારવું. V. To make iron hot, to purify iron.

અહુન્વદ, ahunvad. See , ahanvat.

અહુ-તનું, ahu-tanu. ના૦ રોગી તન, બદશિકલ શરીર; નાપાક તન. Subs. A diseased body, an ugly body, an impure—defiled body.

અહુનતન, ahunatan. ક્રિ૦ પકડવું, ધરવું. V. To catch, to hold, to seize, to arrest, to catch hold of.

ખાન્દન, khândan. ક્રિ૦ પઢવું, વાંચવું, અભ્યાસ કરવો. V. To learn, to study, to recite, to read.

ખુનતન, khunatan. ક્રિ૦ હોમ કુટવો. V. To pound *Hôm*.

હાન-તનુ, han-tanu. ના૦ બીજું તન—માણસ. Subs. Another body—person.

અખુન્દે, akhundê. વિ૦ સ્વાદિષ્ટ નહીં કીધેલું; નહીં ભરડેલું, છાલાં સાથનું. Adj. Not made palatable—tasteable, not ground coarsely or roughly, not husked.

અ-ખુન્દે, a-khundê. Vand. VII. વિ૦ નહીં દલેલું—પીસેલું, બારીક નહીં કીધેલું. Adj. Not ground, not reduced to powder.

હાનતે, hântê. ના૦ વાંઝણી ઓરત, વિધવા, રંડાએલી ઓરત. Subs. A barren woman, a widow. Pâz.

આહુઅદપઈતી, âhuadpaitî. Yas. XL. ના૦ "યસ્નેમ સૂઈરીમ" ની બંદગીનાં છઠ્ઠા હાનું નામ છે; યજશ્નેના

ચાલીસમાં હાનું નામ. Subs. The name of the sixth section of the prayer called "*Yasnêm-Sûirîm;*" the 40th chapter of Yasna. Av.

અહુઈવાન, ahuivân. ના૦ સાહેબી કરનારા, મ્હોટાઈ ભોગવનારા. Subs. Those who exercise authority, those who enjoy greatness.

અહુવાન, ahuvân. ના૦ ફેરફાર. ક્રિ૦ અ૦ ઉલટ-પાલટ. Subs. Alteration. Adv. Upside down, in confusion.

ખાનેવાન, khânêvân. ના૦ ઘરધણી, ઘરવાલો. Subs. The master of a house, a landlord.

યાનવાન, yânvân. ના૦ ખુશી ભોગવનારા. Subs. Those that enjoy pleasure.

અહૂ-પાને, ahû-pânê. ના૦ પાસબાંની કરનાર ધણી, વાલી, રખેવાલ. Subs. A protector, a guardian, a warder.

અહૂવાન, ahûvân. Dink. ના૦ ફેરફાર; સાહેબો, ધણીઓ. Subs. Change, alteration; lords, masters.

આહૂવાન, ના૦ એબદાર, એબીઅલ, અસલ ચીજમાં ખામી થવી; ફેરફાર. Subs. Those that are deformed—ugly—full of blemishes; change, alteration.

અ-ખ્વફ્ને, a-khvafnê. વિ૦ જાગૃત, હુશિયાર, સજાગરૂં. Adj. Sleepless, wakeful, vigilant.

અહુનવત, ahunvat. See , ahunvêd.

અહૂપત, ahûpat. ના૦ દસ્તુર. Subs. A Parsi high-priest, *Dastur*.

આહૂપત, âhûpat. ના૦ ખોડખાપણનો ધણી, એબિયલ માણસ. Subs. One who is full of vices—defects, an ugly person.

અહુનવદ-ગાહ, ahunvad-gâh. Nêrang. See ahunvêdgâs.

અ-હૂફ્તન, a-hûftan. ક્રિ૦ નાખુશ કરવું, સારૂં નહીં કરવું; મજબુત નહીં કરવું. V. To displease, not to do good; not to make firm—strong.

અ-ખુરમ, a-khuram. વિ૦ નાખુશ, દલગીર. Adj. Not cheerful, sad. Comp. Per. خرم

ખુરમ, khuram. વિ૦ ખુશ, મગન. Adj. Cheerful, delighted.

ખાનેમાન, khânêmân. ના૦ ઘેરનો સરસામાન. Subs. The furniture—moveables of a house.

હાન-માન, hân-mân. ના૦ બીજું ઘર, પરાયું ઘર. Subs. Another house, a house pertaining to some other person.

અહુમબેદ, ahumbêd. ક્રિ૦ છુપું કરે, સંતાડે, ઢાંકે, સાંતે. V. May conceal, may hide—cover.

અખોઈ-મીનશ્ને, akhôi-mînashnê. ના૦ અંતઃકરણનો વિચાર. Conscientious opinion.

અહુન્વર, ahunvar. See ahunvar.

અહુ-વર, ahu-var. ના૦ સાહેબની ઈચ્છા; હોનવર. Subs. The will of God; *Honvar*. Av.

અ-હોનર, અ-હુનર, a-hônar, a-hunar. વિ૦ માહીતગારી

વગરનું, વગર હિકમતનું, વગર ખુબીનું ; બોથડ ; ધંધા વગરનું. Adj. Unskilful, not dexterous, having no excellence, stupid ; out of employment.

ખાવુર, ખાવોર, khâvur, khâvôr. ના૦ બરદાસ્ત કરનાર, મેહેરબાની કરનાર—રાખનાર, સોસનાર, વેઠનાર, માફ કરનાર ; બરદાસ્ત, સોસના, મેહેર ; ખોદાતઆલાનાં નામો મધેનું એક નામ છે. Subs. One who treats with care and attention, a protector, one who shows kindness, one who puts up with—forbears, a forgiver ; treating with care and attention, enduring kindness ; one of the names of God. Comp. Av.

હુનર, hunar. ના૦ કલા, હુન્નર, કારીગરી. ("હુનર" ને માટે સાધારણ શિકલ એ પ્રમાણે આવેછે.) Subs. Art, skill, workmanship. Comp.

હાન-રાહ, hân-râh. ના૦ બીજો રસ્તો, ઉલટો માર્ગ ; નો બગડેલો આકાર. Subs. Another road, a contrary path. Corrupt form of

અહૂરાનીશ, ahûrânîsh. Nia. Khur. વિ૦ અહુરને લગતું. Adj. Relating to Ahura. Comp. (in Yasna Chap. 68, para. 10).

અ-હુનરવંદ, a-hunarvand. વિ૦ હુન્નર—કલા વગરનું, ખુબી વિનાનું. Adj. Unskilful, having no art—excellence. Comp. Av. +

અ-હુનરવંદી, a-hunarvandî. ના૦ હુનર વગરની

હાલત, અજ્ઞાનપણું, મૂર્ખાઈ, અપટપણું. Subs. Unskilfulness, ignorance, folly, stupidity, silliness.

અ-હુનરી, a-hunarî. See a-hunarvand.

અહુ-વરી, ahunvarî. વિ૦ અહુનવરવાળું, એકવીસે નુસ્કને લગતું. Adj. Relating to *Honvar*, pertaining to 21 Nosks.

અહુ-વરી, ahu-varî. ના૦ મોરાદવાલો સાહેબ, મોરાદમંદ ધણી, પતીજ વાલો ધણી. Subs. One lord of his own wishes, one who does according to his own desires, an inquisitive master.

યાનવરી, yânvarî. વિ૦ મોજ—ખુશી ભોગવનારૂં. Adj. Enjoying, making merry.

હોનરી, hônarî. વિ૦ હુનર-કલાવાલું. Adj. Skilful, well versed in any art.

ગાવોરસ, gâvôras. Gloss. ના૦ બાજરી. Subs. A cereal grain, *Holcus spicatus*.

અહુએ-રબ્બમમન, ahuê-rabbamaman. ના૦ દિલનો ધણી—માલેક. Subs. Master of one's self, lord of one's own will.

અહુ-રબ્બમમન, ahû-rabbamaman. વિ૦ ખરાબ દિલનું. Adj. Having a bad heart.

આહુએ-રબ્બમમન, âhuê-rabbamaman. ના૦ દિલની એબ—ખામી. Subs. Vice—defect of the heart.

અહુનવર-ગવશ્ને, ahunvar-gavashnê. ના૦ અ-

હુનવર પઢવો—બોલવો. Subs. Reciting—reading Ahunavar.

ખાવોરીનશ્ને, khâvôrînashnê. નાo બરદાસ્ત કરવી, મેહેરબાની કરવી, ખમીજવું. Subs. Treating with care and attention, showing kindness, enduring, forbearing.

ઓરવદ-અસ્પ, અઊરવદ-અસ્પ, ôrvad-aspa, aûrvad-aspa. Dâd. નાo તેજ ઘોડા રાખનાર; જરતોશતનાં બપાવાના બાપનું નામ. Subs. Having swift steeds (lit.); the name of the great-grandfather of Zoroaster. Compare Av.

અ-ખુરદાર, a-khurdâr, વિo નહીં ખાનાર, ભુખું રેહેનાર. Adj. Not eating, remaining hungry. Comp. Av.

હાવન-રદી, hâvan-radî. નાo હાવનગેહની સરદારી—વખત. Subs. The supremacy of the angel presiding over the *Hâvan Gêh*, the time of *Hâvan*. Av.

અહુન-રમે, હાન-રમે, ahun-ramê, hân-ramê. નાo પરાયો—બીજો ટોલો. Subs. Another tribe, a foreign community.

અહૂ-રમે, ahû-ramê. નાo ટોલાંનો વડો સરદાર, અંજુમનનો દસ્તુર; ખરાબ ટોલો—અંજુમન. Subs. The leader of a tribe, the head of a community, the Dastur of an assembly; a bad tribe—community.

હૂ-રમે, hû-ramê. નાo નેક ટોલો—અંજુમન, સારા

ચાકર નફર. Subs. A good tribe—community: a good retinue.

અ-આદુ, a-âdu. Vand. XIX. વિ૦ જીવ વગરનું, મરવા લાયક; નકામું, પાપી. Adj. Lifeless, subject to death, useless, sinful.

અખ્ખૂ, akhû. Dink. ના૦ દિલ; ખોદાતઆલાની ખાસિયતોમાંની એક ખાસિયતનું નામ. વિ૦ દાનાવ, અક્કલમંદ. Subs. The heart; one of the attributes of God. Adj. Prudent, wise, sagacious.

અખ્ખોહ, akhôh. ના૦ ખોદાતાલાનાં નામો મધેનું એક નામ છે. તમામ દાના, સઘલું જાણનાર. વિ૦ દાનાવ, અક્કલમંદ. Subs. One of the names of God. Allwise, omniscient. Adj. Wise, sensible, intelligent, sagacious.

અયોક, ayôk. સંખ્યા૦ વિ૦ એક, ૧. ('એક'ને માટે સાધારણ, શિકલ એ પ્રમાણે આવેછે.) Numer. adj. One, 1. Compare

અહૂ, અહૂક, ahû, ahûk. See ahû or ahûk.

અહૂ, આહૂ, ahû, âhû. ના૦ પશેમાની, પસ્તાવો; એબ; ઘણો ખુશ ચેહેરો; હરણ, મૃગ. વિ૦ ઠીક નહીં, અઘટિત, એબદાર, નાપાક, પાપી, ખરાબ. Subs. Repentance, contrition, defect; a very beautiful face, a cheerful look; a deer, an antelope. Adj. Unsuitable, undeserving, deformed, impure, sinful, bad.

આઈને, âînê. ના૦ તરેહ, રીત, જાત, કાયદો. Subs. Manner, way, sort, a regulation, law. Compare Per. آئین

[Pahlavi] આહૂ, આહુક; આહી, âhû, âhuk, âhî. ના૦ એબ, ખામી, દાઘ, ગંદગી, અપવિત્રાઈ, નજીસાત, નુકસાન; દુઃખ, ઈજા, પશેમાંની. Subs. Deformity, ugliness, defect, blot, impurity, filthiness, damage, blemish; loss, injury; repentance. Compare Av. [Avestan], [Avestan], Sans. **आसित**, Per. آهو

[Pahlavi] આહંગ, âhang. ના૦ આવાજ, પોકાર; ઈરાદો, ધારણા, ઠેરાવ. ક્રિ૦ અ૦ જલદી, ઉતાવલે. Subs. Noise, voice, intention, resolution. Adv. Hastily, quickly. Per. آهنگ

[Pahlavi] ખાને, khânê. ના૦ ઘર, મથક. Subs. House, dwelling, residence. Per. خانه

[Pahlavi] ખુક, khuk, Dâd. ના૦ ડુક્કર. Subs. A hog, a pig. Per. خوک

[Pahlavi] ખોહ, અખોહ, khôh, akhôh. ના૦ ખસલત, આદત. વિ૦ બુરૂં, ખરાબ. Subs. Habit, innate quality, natural disposition. Adj. Bad, wicked. Per. خوي

[Pahlavi] જશ્ને, jashnê. ના૦ જશન, ખુશીની મીજલસ—મેલાવડો. Subs. A feast, a merry-making assembly, a pleasure-party.

[Pahlavi] દશ્ને, dashnê. See [Pahlavi] dashnê.

[Pahlavi] દાને, dânê. ના૦ ઠલિઓ, દાણો. Subs. A seed or stone (of a fruit), a single grain of corn. Compare [Pahlavi]

[Pahlavi] દો-ખોહ, dô-khôh. ના૦ બેખાસિયત, બેવડી આદત. Subs. Two characteristics, two innate qualities.

[Pahlavi] મેરેજુ, mêrêzû. ના૦ દેશની સિમા—હદ-મર્યાદા. Subs. The limits or boundaries of a country. Compare Av. [Avestan]

યાને, yânê. ઉભયા૦ અ૦ યાને, એટલે જે. Conj. That is to say, namely.

હાને, hânê. Vand. VIII. વિ૦ હેલાએદું, જુદું, બાતેલ, સંબંધમાં ન આવે એવું. Adj. Separate, excluded, unconnected, detached.

ખાને-ખાને, khânê-khânê. ક્રિ૦ અ૦ ઘેરેઘેર. Adv. In every house.

ખાને-અબીતરાન, khânê-abîtarân. ના૦ માબાપનું ઘર, Subs. A parental house.

અહુ-ગાન, ahugân. ના૦ સાહેબી ભોગવનારા. Subs. Those that enjoy supremacy.

અહૂઆંન, આહૂઆંન, ahûân, âhûân. ના૦ સાહેબ લોકો; ગૃહસ્થો; બદકારો, ખરાબ લક્ષણનાં પુરૂષો. Subs. Men great by birth, rank, or nature; gentlemen; evil persons, men of bad qualities.

ખાને-અંદરૂન, khânê-andarun. ના૦ ઘરની અંદરનો ભાગ, ખડકી. Subs. The ground-floor of a house. Per. خانه اندرون. Contrast

અખોહાન, akhôhân. Subs. plu. See akhô.

અયોગાન, ayôgân. ના૦ એકદિલી—વિચાર; બચ્ચું. Subs. Oneness of heart or mind, unanimity; a child, an infant.

અહુગાંન, ahugân. ના૦ બચાંઓ. ક્રિ૦ ઉડવું. Subs. Children, infants. V. To fly, to soar.

આહુગાન, આહુયાન, âhugân, âhûyân. ના૦ એબો. વિ૦ એબદાર. Subs. Defects, deformities. Adj. The ugly, the mis-shapen (plu.).

[illegible] આહૂ-ખોહ, ahû-khôh. ના૦ ખરાબ ખાસિયત-આદત-ટેવ. Subs. A bad characteristic, an evil nature.

[illegible] આહુગાને, âhugânê. ક્રિ૦ અ૦ એબ ભરેલી રીતે. Adv. In an ugly—ungraceful manner, in a scandalous way.

[illegible] અયુગાંને, ayugânê. ક્રિ૦ અ૦ એક રીતે, એકસરખી રીતે. Adv. In one way, uniformly.

[illegible] અહુગાંને, ahugânê. ક્રિ૦ અ૦ ખરાબ રીતે. ના૦ સારી ખસલત—આદત, રૂડાં લક્ષણ; સાહેબો. Adv. In a bad way—manner. Subs. A good quality—nature, good behaviour; lords, masters.

[illegible] અયોગાંનગી, ayôgânagî. ના૦ એકદિલી, એક વિચાર, સંપ, મસલેહત. Subs. Oneness of heart or mind, unanimity, concord, peace, advice.

[illegible] અહુગાંનગી, ahugânagî. ના૦ બચપણ, બાલાવસ્થા. Subs. Childhood, infancy.

[illegible] અહુગાંનીએ, ahugânîê. વિ૦ સાહેબીવાલું, મ્હોટાઈ ભોગવતું. Adj. Ruling, enjoying superiority—greatness.

[illegible] અયુગાંનગીહા, ayugânagîhâ. ક્રિ૦ અ૦ એકાંતપણે, એકમારગી રીતે; એક દિલથી, એક વિચારથી. Adv. In a lonely way; in a quiet—unobtrusive manner; unanimously, with one accord.

[illegible] અહુગાંનગીહા, ahugânagîhâ. ક્રિ૦ અ૦ મ્હોટાઈની રીતે, દબદબા ભરેલી રીતે; બદકારીથી. Adv. In a masterly way, pompously; wickedly.

[illegible] આહુઈ-ખોહ, âhuî-khôh. વિ૦ એબિયલ ખાસિયતનું. Adj. Having a depraved nature.

આહૂ-હમાર, âhû-hamâr. ના૦ (બીજાઓની). એબની ઉપર ધેઆન આપનાર. Subs. One who marks or fixes the mind on the vices (of others).

અહૂઓમંદી, ahûômandî. ના૦ બદ શિકલી, બેડોલી, દુષ્ટતા. Subs. Ugliness, deformity, viciousness.

આહુઓમંદી, âhûômandî. વિ૦ એબ—ખામી ભરેલી હાલત. Subs. State of being ugly—defective.

ખાનેઓમંદી, khânĕômandî. ના૦ ઘરખાતું—ખટલો, ઘટતું મકાન. Subs. Household establishment, the troubles and cares of a family; a proper abode.

અહુઓમંદી, ahûômandî. ના૦ હકદાર ધણી, લાયકીવાલો ગૃહસ્થ. Subs. The rightful owner, a gentleman of established principles.

આહૂ-ઓમંદી, âhû-ômandi. See âhûômandî.

ખાનેઓમંદી, khânêômandî. See khânêômandî.

ખાને-આવી, khânê-âvî. ના૦ પાણીનું મથક—સ્થલ—મૂલ. Subs. The original place—source of water.

ખાને-આતશી, khânê-âtashi. ના૦ આતશનું મથક—સ્થલ—મૂલ, દરેમેહેર. Subs. The original place—source of fire, a fire-temple, a *Darêmêhêr*.

અહુ-કામે, ahu-kâmê. ના૦ મુરાદનો સાહેબ. Subs.

An absolute lord, one who is the master of his own wishes. Compare Av. +

ખાને-એ, khânê-ê. ના૦ એક ઘર. Subs. A house.

અયુદગી, ayudagî. Yand. VII. ના૦ ગલીચી, Subs. Filthiness, dirtiness.

અ-હુઈ, a-huî. વિ૦ સાહેબી—નેકી વગરનું, ના૦ ખરાબી, બદી. Adj. Devoid of superiority—virtue. Subs. Badness, vice.

અહુગી, ahugî. ના૦ સાહેબી, મ્હોટાઈ; ખરાબી બદી. Subs. Mastery, greatness; badness, vice.

આહૂઈ, âhûî. ના૦ એબિચલપણું, બદશિકલી. Subs. Deformity, ugliness, uncouthness.

ખાંનગી, khângî. વિ૦ છુપું, મોઘમ, ખાંનગી. Adj. Private, secret, equivocal.

અહુઈઆ, ahuîâ. ક્રિ૦ અ૦ સાહેબીથી, મ્હોટાઈપણે; ખરાબ રીતે. Adv. In a lordly—masterly way; in a bad manner.

આહૂઈઆ, âhûîâ. ના૦ એબ—ઈલ્લતવાલા પુરૂષો. Subs. The deformed, the vicious (plu.).

ખાને-ગાહ, khânê-gâh. ના૦ ઘરની જગા. Subs. The site of a house. Compare Per. خانگاه

જશ્ને-ગાહ, યાને-ગાહ, jashnê-gâh, yânê-gâh. ના૦ ખુશી-મોજમજાહ ભોગવવાની જગા—વખત. Subs. The place of feasting—enjoyment, the time for enjoyment—feasting. Comp. Per. جشنگاه

દશ્ને-ગાહ, dashnê-gâh. ના૦ જમણી બાજુ—જગા Subs. The right side—direction.

ખાને-ગાહ, khânê-gâh. ના૦ તખ્તની જગો, સિંહાસન, પેહલું મથક. Subs. A throne, a royal seat, the first—original seat. Pâz.

અહુકીહેદ, ahukîhêd. ક્રિ૦ સાહેબી કરેછે, મ્હોટાઈ ભોગવે છે; બુરાઈ—ખરાબી કરેછે. V. Enjoys superiority, rules; does evil—harm (pres. 3rd sing.).

અહૂ-શીદ, ahû-shîd. ના૦ નુરમંદ સાહેબ. Subs. The lord of brightness—lustre.

આહુઈશેદ, âhuishêd. ક્રિ૦ એબિચલ કરશે. V. Will make ugly—deformed.

આહુ-કશેદ, âhu-kashêd. ક્રિ૦ એબ ખેંચે-પકડે. V. May catch one's vice or defect.

ખાને-શોહર, khânê-shôhar. ના૦ ભતાર—માટીનું ઘર. Subs. The house of one's husband, one's own husband's roof. Per. خانهٔ شوهر

અયોકશોસ્ત, ayôkshôst. ના૦ ધાતુ. Subs. Metal. Comp. Av. ,

અહુ-કયાન, ahu-kayân. કયાની સરદારો. Subs. Leaders of the Kyânî dynasty.

અહૂગાન, ahûgân. સાહેબો, શેરદારો, વડીલો. Subs. Masters, leaders, ancestors.

આહૂદાન, âhûdân. Dâd. વિ૦ એબિચલ. Adj. Deformed, faulty.

ખાનેદાન, khânêdân. ના૦ પેહડી, ખાનદાન, ઘેરના માણસો. Subs. A generation, a family, domestics. Compare Per. خاندان

અહુઈ, ahuî. વિ૦ સાહેબીવાળું—ધરાવનારૂં. Adj. Enjoying mastery—superiority.

ખાનગી, khângî. See ખાનગી.

અહુ-કેશ્વર, ahu-kêshvar. વિ૦ ખરાબ કેશ્વર. Subs. A bad region. (= not good) + = Av. = a region.

ખાને-એ-બબા, khânê-ê-babâ. Vand. V. ના૦ ઘરનો એક દરવાજો. Subs. A door of a house.

હાને-જીનાક, hânê-jinâk. Vand. VII. ના૦ બીજી જગો, એલાહેદી જગો. Subs. Another place, a separate—private locality.

અહુકીનશનાનદ, ahukînashnânad. Vand. XIX. વિ૦ પાપી જીંદગીવાળું. ના૦ પાપી-ગુનેહગાર જીંદગી, નકામી જીંદગી. Adj. Having a sinful life. Subs. A sinful—useless life.

આહૂ-સપુજે, ahû-sapuje. ના૦ એબ છુપાવનાર—ઢાંકનાર. Subs. One who hides or conceals faults—defects.

અહુ-કસ્ફ-નરાન, ahu-kasfa-narân. ના૦ ઉંચી બુનિયાદના નરો, મોભાવાલાં માણસો. Subs. Men of noble birth, influential and respectable men.

અહુ-કસ્ફ-વરાન, ahu-kasfa-varân. ના૦ મોટા લોકો, ખુબીવાલા—એલમવાલા લોકો. Subs. Great men, men of real worth—learning.

અહૂ-દેઝ-વરાન, ahû-dêz-varân. ના૦ પહાડોનાં ખરાબ ગોફા. Subs. Bad caves of mountains.

અહૂ-દેઝવરાન, ahû-dêzvarân. ના૦ કિલ્લો રાખ-નાર ધણીઓ. Subs. Castellans, lords of a castle.

આહૂ-સ્પુરાંન, ahû-spurân. ના૦ પુરી એબ રાખ-નારા, એબ ભરેલાઓ. Subs. Those that are full of blemishes—defects, clothed with vice (plu.).

ખાન-કસ્ફવરાન, khân-kasfavarân. ના૦ કીમતી ખાણો. Subs. Precious mines.

હાન-કસ્ફ-વરાન, hân-kasfa-varân. ના૦ બીજા કીમતી પહાડો, ખજાનો રાખનારા બીજા પહાડો. Subs. Other valuable mountains, other mountains containing riches.

હૂસ્પુરાન, hûspurân. ના૦ બુજોરગો, મ્હોટાઓ, ચુનંદાઓ. Subs. Those who are great—exalted in rank, those that are the best.

આહૂ-સપુજે, âhû-sapuje. See âhû-sapuje.

અયુકસ્ત, ayukst. ના૦ નો ટુંકો આકાર. Subs. Contraction of ayukshôst.

ખાને-બીરૂન, khânê-bîrun. ના૦ ઘરની બાહેરની જગો, ઓટલો. Subs. A vestibule, an open space before the door, but covered ; a *veranda*.

ખાને-બના-કરદે, khanê-banâ-kardê. Vand. III. ક્રિ૦ ઘર બાંધ્યું. V. Built a house (past tense).

અહુકીનશ્ને, ahukînashnê. Yas. X. ના૦ નાપાકી, ઈસ્તાન, આફત; ખરાબી, કીનો રાખવો, બાંજવું તે.

Subs. Impurity, uncleanliness, *menses*, calamity, misfortune, badness, harm, harbouring revenge, breach.

અહુકીનશ્નાનદ, ahukînashnânad. Vand. XIX. See

અહુકીનશ્ની, ahukînashnî. See ahukînashnê.

અહુકીનશની, ahukinashnî. દરદ, રંજ, બલા, પલીદી, નજાસત. Subs. Ailment, disease, pain of body, calamity, uncleanness, filthiness.

અહીકીનશ્ને, ahîkînashnê. See ના૦ અપવિત્રાઈ, નજાસાઈ, ખરાબ કરવું, બગાડવું, વિ૦ નકામું, પડતલ, કામમાં ન આવે તેવું. Subs. Impurity, filthiness, defilement, pollution, spoiling. Adj. Useless, obsolete, waste.

આહીકીનશને, આહીનશને, âhîkinashnê, âhînashnê. વિ૦ નજસી, મેલું, નાપાક થયલું, ખરાબ થયલું Adj. Filthy, polluted, dirty, profane.

આહુકીનશ્ને, âhukînashnê. ના૦ ખરાબ ચીજથી દુર રેહેવું; એબદાર ચીજને છોડી દેવી. Subs. Avoiding polluted—filthy things; giving up a thing which brings on disgrace or which is full of blemishes.

અહુકીનેન્દ, ahukînênd. ક્રિ૦ તેઓ ઈજા-દુઃખ દેછે, તેઓ લડાઈ કરેછે; ના૦ લડાઈ. V. They do harm—injury, they fight—contend (pres. 3rd plu.). Subs. A battle, a contest, a war.

અહુકીનેદ, ahukinêd. ના૦ કોશેશ, મેહેનત. Subs. Endeavour, effort, an attempt, toil, pains, labour.

અહુકીનેદ, ahukînêd. ક્રિ૦ ખરાબી કરેછે, કીનો—કપટ રાખેછે ; ભાંજેછે, તોડેછે ; ખરાબી કરે ; ના૦ રીમની. V. Does evil, keeps enmity—revenge ; breaks, sunders (pres. 3rd sing.) ; may do harm. Subs Filthiness, impurity.

આહોઈનેદ, âhôînêd. ક્રિ૦ નજીસાઈ—અપવિત્રાઈ—ગંદગી કરે. V. May pollute—defile, may make filthy.

અહુકીનીદાર, ahukînîdâr. ના૦ ઈજા કરનાર, કીનો રાખનાર ; ભાંજનાર ; એબિચલ બનાવનાર, રીમની, નકામી ચીજ. Subs. One who does harm, one who harbours revenge ; one who breaks ; filthiness, an useless thing.

અહુકીનીદારી, ahukînîdârî. See ahukînashnê.

આહુકીનીદારી, âhukinidârî. ના૦ એબ કાહાડવી, ખાંમી શોધવી. Subs. Finding fault with, viewing in a bad light.

અહુકીનીદારે, ahûkinidârê. ના૦ ખરાબી, રીમની. Subs. Impurity, filthiness, foulness.

અહુકીનીદન, ahukînîdan. ક્રિ૦ રીમન કરવું ; રીમન થવું, નાપાક કરવું, કીનો રાખવો, લડાઈ કરવી, ઈજા—દુ:ખ દેવું, તોડવું, નુકસાન કરવું, બગાડવું, એબિચલ કરવું. V. To pollute, to defile ; to be polluted, to render im-

pure; to harbour revenge, to fight, to wage war, to do harm, to do evil, to break, to corrupt, to cause injury, to make deformed.

અહુકીનીદગી, ahukînîdagî. નાo ખરાબ—અપવિત્ર કીધેલું તે. Subs. Pollutedness.

અહૂ-દવીદગી. ahû-davîdagî. નાo દોડનારૂં—ધસારો કરનારૂં દુઃખ. Ravaging disease, aggravating pain.

અહુકરદે, ahu-kardê. ભૂo કૃo એબિયલ કીધેલું. V. Having made ugly—deformed (past partic.).

આહૂ-દદે, âhû-dadê. ભૂo કૃo એબ આપેલું. Past partic. Vice inherited.

ખાનેગર, khânêgar. નાo ઘર બાંધનાર, મીસ્તરી, ઘરધણી. Subs. A house-builder, an architect, a landlord.

અખોએ, akhôê. વિo ખવાસ વગરનું, બદખવાસી. નાo દિલમાંની એક શક્તિનું નામ છે. Adj. Having no innate quality, having a bad nature. Subs. The name of one of the powers in the human body.

અહુકે, ahukê. વિo ખરાબ, નઠારૂં, બુરૂં. Adj. Bad, evil, wicked.

આહંગે, આહંકો, âhangê, ahankô. Dink. નાo ઈરાદો, ઠેરાવ, મતલબ, ધારણા; ખાતું, સ્થાપેલી મંડલી; કાયદો, રીતભાત, સરેશ્તો. Subs. A design, a purpose, an intention; an institution, an established society; a custom, a rule, a usage. Per. آهنگ

ખુક, khuk. Dâd. See Khuk.

ખોએ, khôê. ના૦ ખાસિયત, આદત, ટેવ. Subs. Characteristic nature, habit. Comp. Per. خوي

અહુ-કના, ahu-kanâ. ના૦ દરએક ધણી; દરેક ખરાબી—એબ. Subs. Every master—owner; every evil—defect—deformity.

અહુકની, અહુકી, ahukanî, ahukî. ના૦ ખરાબી. Subs. Badness, evil.

ખાને-અએ, khânê-aê. Dâd. ના૦ આએ ઘર. Subs. This house. As in

અહુઈનાક, ahuînâk. વિ૦ સાહેબી ભોગવતું, ખરાબી—બદી ભરેલું. Adj. Exercising authority; full of evil—vice.

યાનીનાક, yâninâk, વિ૦ આનંદી, મોજીલું. Adj. Jolly, gay.

ખાને-વાદી, khânê-vâdî. ના૦ પવનનું મથક, મૂલ. Subs. The original place—source of wind.

આહુઈએ, âhuîê. ના૦ એબ. વિ૦ એબિયલ. Subs. Blemish, defect. Adj. Faulty, deformed.

અહુએ-એરવદ, ahuê-êrvad. ના૦ એરવદોમાં વડો; દસ્તુર. Subs. The head among *Hêrbads;* a *Dastur.*

અહુ-કોસ્તે, ahûkôste. ના૦ ખરાબ માર્ગ, નરસી બાજુ. Subs. A bad way—direction.

અહુકનીદાર, ahukanîdâr. ના૦ ખરાબી કરનાર,

અપવિત્ર કરનાર; ખરાબ કેરદાર. Subs. One who does evil, a profaner, one who pollutes.

[Avestan] આહુ-કનીદાર, âhu-kanîdâr. ના૦ એબ કરનાર, ગીબતખોર. Subs. One who finds fault with, a slanderer, a backbiter.

[Avestan] અહુ-કનીદન, ahu-kanîdan. ક્રિ૦ ખરાબ કરવું, એબદાઘ લગાડવું. V. To do harm, to cause evil.

[Avestan] અહુ-ઈવાનીદન, અહૂ-વાનીદન, ahuî-vânîdan, ahû-vânîdan. ક્રિ૦ ખરાબીને તોડવી, બદીને નાબુદ કરવી. V. To destroy an evil, to extirpate vice. [Avestan] (=آهو = vice) + [Avestan] = Av. [Avestan] (in [Avestan], [Avestan], see Vandidad, Fargs. 19, 9, and 20, 8).

[Avestan] અહુ-કુનાનીદન, ahu-kunânîdan. ક્રિ૦ ખરાબ કરાવવું. V. To cause to do evil (causal).

[Avestan] આહુ-કુનાનીદન, âhu-kunânîdan. ક્રિ૦ એબ—નિન્દા કરાવવી. V. To cause to scandalize—defame.

[Avestan] આહુકુનશ્ને, âhukunashnê. See [Avestan], âhu-kînashmê.

[Avestan] અહુ-કુનેહ, ahu-kunêh. ના૦ છત્રપતિ. Subs. One having a *chhatra* (canopy), *i.e.* a king.

[Avestan] આહૂ-નેહ, ahû-nêh. ના૦ એબ છોડનાર—મુકનાર. Subs. One who leaves off his vicious habits.

[Avestan] અ-આદુ-જીવશ્નાન, a-âdu-zîvashnân. Vand. XIX. વિ૦ મરવા લાયક જીંદગીનાં, પાપી—નકામી જીંદગી ગુજારનારા. Adj. Having a mortal existence, passing a sinful—useless life (plu.).

28

[illegible] અશોતર, ashôtar. વિ૦ વધારે પ.ક—અશો—સાચું, Adj. More pure—righteous—truthful.

[illegible] અહુ-કર, ahu-kar. ના૦ કઉઅતનો ધણી, મોરાદનો સાહેબ, Subs. A man of strength, one who carries his own wish—will.

[illegible] અહુ-ગર, ahu-gar. ના૦ ખરાબ—ખરાબી કરનાર. Subs. One who does evil—harm.

[illegible] આહુગર, âhugar. ના૦ એબ કરનાર, ગીબતખોર. Subs. One who finds fault with, a backbiter.

[illegible] આહંગર, âhangar. ના૦ લોહાર. Subs. A black-smith. Per. آهنگر

[illegible] યાનગર, yângar. ના૦ ખુશી—મોજમજા ભોગવનાર. Subs. One who enjoys—feels pleasure, one who makes merry.

[illegible] હાનગર, hangar. ના૦ પડત—ઉજડ કરનાર ; બીજી કુદરત—શક્તિ. Subs. One who lays waste ; another power—authority.

[illegible] આહંગરી, âhangarî. ના૦ લોહારનો ધંધો—કામ. Subs. The profession—business of blacksmith.

[illegible] યાનગરી, yângari. વિ૦ દોલતમંદ, ખુશી ભોગવનારૂં —કરનારૂં. Adj. Wealthy, enjoying pleasure, making merry.

[illegible] હુકરી, hukarî. વિ૦ હુકર પહાડને લગતું. Adj. Relating to the *Hûkar* mountain.

[illegible] આહુકરીનશ્ને, âhukarînashnê. See [illegible], âhukînashnê.

[Avestan] અહૂ-રદે, ahû-radê. See [Avestan], ahu-ramê.

[Avestan] અહુ-રદેગી, ahû-radêgî. નાo સરદારની સત્તા ; સાહેબી. Subs. The authority of a leader; command, mastery.

[Avestan] અહુ-કરફ્તુમ, ahu-karaftum. વિo ઘણાજ ખરાબ શરીરનું. Adj. Having the ugliest body. Prohib. [Avestan] + [Avestan] = Av. [Avestan]

[Avestan] અએદુનચ, aêdunach. ક્રિo અo એ રવેશે—મીસાલે. Adj. In this manner—way. Compare [Avestan]

[Avestan] અ-ઓ-ચ, a-ô-cha. ક્રિo અo તેબી નહીં. Adv. Not even that.

[Avestan] અ-ઓજ, a-ôj. વિo બુલંદ દરજ્જાનું નહીં, ઊંચું નહીં, કૌવતવાળું નહીં. Adj. Not elevated in rank, not exalted—high, not strong. Priv. [Avestan] + [Avestan] = Av. [Avestan], Sans. ओजस्, Per. اوج

[Avestan] અખદ, akhad. Vand. III. નાo દુનિયાં, પૃથ્વી. Subs. The world, the earth. As in [Avestan]

[Avestan] અખોચ, akhôcha. નાo દરએકનું દિલ. Subs. The heart—wish of every one.

[Avestan] અયુજ, ayuj. નાo કોશેશ, મેહેનત. Subs. Endeavour, effort, exertion, trouble.

[Avestan] અશોચ, ashôcha. વિo અશોબી, પવિત્રબી, સાચુંબી. Adj. Even pure—righteous—truthful. [Avestan] = Av. [Avestan], Per. اشو + [Avestan] = Av. [Avestan], Sans. च = and, also.

અહાન-ચ, હાન-ચ, ahâna-cha, hâna-cha. ક્રિ૦ અ૦ બીજી મરતબે. Adv. A second time.

અહુચ, ahucha. વિ૦ અશો, પાક—નેક. ના૦ સાહેબ. Adj. Pure, holy, virtuous. Subs. A lord, master.

અહુનચ, ahunacha. કીધા પછી (?) After doing (?)

આહનજ, âhanj. ક્રિ૦ તું નાખ. V. Throw thou (imper.).

હાનચ, હા-ચ, hânacha, hâncha. વિ૦ બીજું, બાકી, બીજુંબી. ક્રિ૦ અ૦ બીજું, એ વગેરે, ઈત્યાદિ, ત્યારે, ખસુસન, જ્યાંહાંસુધી, હમણા સુધી—હજુવેર Adj. Another, remaining, even another. Adv. Moreover, beside this, *et cetera*, certainly then—at that time, as long as, till now, as yet.

હુનજ, hunja. ના૦ مرغ أُسغر

હંજ, hanj. ના૦ ખેંચવું, લાવવું, કાઢવું, નાખવું. Subs. Pulling, taking out, bringing, throwing.

યુજાનદ, yujânad. ક્રિ૦ અડકે, સંબંધમાં આવે-લાવે, જોડે, બાંધે, નિભાવે, ટેકો આપે. V. May touch, may come or bring in contact with; may join—unite, may bind; may sustain—support—prop.

આહનજન, âhanjan. ના૦ સખત જીવનું આદમી, સખત મેહેનત કરનાર. Subs. A hard-hearted man, one who works hard.

અયુજાક, ayujâk. ના૦ ઉંચે ચઢનાર, ઉંચી પદવી મેલવનાર. Subs. One who ascends—mounts; one who attains a high dignity.

હાનજાક, hânjâk. Dad. ના૦ ખેંચનાર, ગલી જનાર. Subs. One who pulls—swallows—devours.

[Avestan] અખોચ-યતાર, akhôcha-yatâr. Dâd. ના૦ દરેકનું દીલ (કાંઈ ચીજ ઉપર) આહેશ કરનાર—દોડનાર. Subs. The heart of every one longing for or hankering after (something).

[Avestan] અયુજીદાર, ayujîdar. ના૦ કોશેશ—મેહેનત કરનાર. Subs. One who endeavours, one who works—labours.

[Avestan] હાનજીદાર, hânjîdâr. ના૦ ખેંચનાર. Subs. One who pulls.

[Avestan] હાનજીદે, hânjîdê. ક્રિ૦ ખેંચે, તાંણે. V. May pull—stretch.

[Avestan] અઓજી, aojî. See [Avestan] aoj.

[Avestan] અયુજશ, ayujash. See [Avestan] ayuj.

[Avestan] અહુ-ચ-શ, ahu-cha-sh. ના૦ વલી તે સાહેબ, તે સાહેબ પણ, જે કોઈ સાહેબ; વલી તે ખરાબ, જે કાંઈ ખરાબ. Subs. Even that master—lord; whatever master; even that bad person or thing, whatever bad.

[Avestan] અહુ-ચેશ, ahu-chêsh. ના૦ ખરાબ ચીજ. Subs. A bad thing.

[Avestan] હાનચશ, hânachash. સર્વ૦ તે, બીજુંબી; બીજું જે કાંઈ. Pron. That, even another; whatever else.

[Avestan] હાન-ચેશ, hân-chesh. ના૦ બીજી ચીજ, પરાઈ વસ્તુ. Subs. Another thing, a thing belonging to another person.

[Avestan] હંજશ, hanjash. ના૦ ખેંચાણ, તાંણ. Subs. Act of pulling—drawing, attraction.

હાન-ચે-અદશ, hân-chê-adash. Nerang. ના૦ બીજો કોઈ શખ્સ, પરાયો શખ્સ. Subs. Another person, a stranger.

હાનજીહેદ, hanjîhêd. Dâd. ક્રિ૦ ખેંચેછે, ગળી જાય છે. V. Pulls, swallows, devours (pres. 3rd sing.).

અહુનચ-જીનાક, ahunacha-jînâk. ના૦ બીજી જગા. Subs. Another place.

અ-ઓજશ્ને, a-ojashnê. ના૦ ઉંચાણ વગરની હાલત, ચઢાંણ નહીં તે, બુલંદ નહીં તે. Subs. State of being not elevated—steep—lofty.

અયુજશ્ને, ayujashnê. Vand. V. ના૦ કોશેશ કરવી; ઉઠાવવું. Subs. Endeavouring, making efforts, raising, lifting up.

અહુજશ્ને, અહંજશ્ને, ahujashnê, ahanjashnê. ના૦ ખેચાણ, ખેંચવું, લાવવું, કોશેશ, મેહેનત. Subs. Pulling, attraction, bringing, endeavour, work, labour.

આહંજશ્ને, âhanjashnê. ના૦ પાછું ખેંચવું; નહીં ખેંચવું, હટવું. Subs. Act of drawing—pulling back; act of not pulling, receding, stepping back.

યુજશ્ને, yujashnê. ના૦ જોડવું, વળગાવવું, બાંધવું, મજબુત કરવું; જેમકે Subs. Joining, sticking, binding, strengthening. Comp. Av. Rt. Sans. युज्.

હંજશ્ને, hanjashnê. See , hanj.

અહુ-ચેહેર, ahu-chêhêr. ના૦ ખરાબ શક્તિ—ચેહેરો. Subs. Evil power—strength, an ugly face. + = Av. = Per. چهر

હાન્ચે hânchê. See hânach.

હાનજે, hânjê. ના૦ ખેંચાણ. Subs. Pulling, attraction.

હાનજીદે, hânjidê. Dâd. ભૂ૦ કૃ૦ ખેંચાયલું, તણાયલું. Past part. Drawn, strained.

અખુજીનદ, akhujînad. ક્રિ૦ ઊઠાડે, ઊભો કરે. V. May raise—lift up, may set up.

અખેઝીનદ, akhêzînad. Pand. Adar. ક્રિ૦ ઊઠાડે. V. May raise up—lift up.

અખોજીનદ, અખેજીનદ, akhôjînad, akhêjînad. ક્રિ૦ ઊઠે ; ઊઠાડે. V. May rise ; may raise.

અયુજીનદ, યોજીનદ, ayujînad, yôjînad. ક્રિ૦ પોંહોંચે, કોશેશ—યત્ન કરે. V. May reach, may endeavour—exert.

આહુજીનદ, âhujînad. ક્રિ૦ હાંકે, ફસરે, ઊઠાડે. V. May drive, may move slowly (as an infant), may raise—lift. Paz.

હાનજીનદ, hânjînad. ક્રિ૦ ખેંચે, તાંણે, ચલાવે, હાંકે. V. May pull—drag; may make to proceed, drive—urge.

આખેજીનીદન, âkhêjinîdan. ક્રિ૦ ઉઠવું. V. To get up, to rise.

અ-ઓજીને, a-ôjînê. વિ૦ કઉવત—શક્તિ વગરનું; ખરાબ આબરૂનું, માન વગરનું, પ્રવીણ નહીં તે, ઠોઠ, બોથડ. Adj. Having no strength—power; disreputable, having no respect, not proficient, dull, stupid, wanting intelligence.

અ-ઓજીન-તર, a-ôjîn-tar. વિ૦ વધારે લાયક નહીં તે. Adj. More unworthy.

અયુજેદ, ayûjêd ક્રિ૦ ચઢે. V. May rise—ascend.

અહુજેદ, ahujêd. ક્રિ૦ હાંકે, ઢકેલે, દુર કરે, ઉપર આવે, બાહેર ખેંચે-કાઢે, આરાસ્તે કરે, સણગારે, લટકે; ટાંગે, લટકાવે, પડે. V. May drive away, may urge, may push—shove, may avoid, may come up, may pull—draw out, may adorn—decorate, may be suspended; may hang up, may fall.

આવેજેદ, âvêzêd. See ahujêd. ભૂ૦ કૃ૦ લટકાવેલું, હીલવેલું. Past Part. Hung, suspended, shaken, agitated.

આહંજેદ, âhanjêd. ક્રિ૦ ખેંચી કાહાડે, ખેંચે. V. May draw out, may pull.

હાંનજેદ, hânjêd. ક્રિ૦ ગલીજાય, ખેંચે; પડે, ટાંગે. V. May devour, may pull; may fall, may hang.

અયુજીદન, ayujîdan. ક્રિ૦ કોશેશ કરવી, પોંહોંચવું, ચઢવું. V. To endeavour, to reach, to ascend, to rise.

અહુજીદન, ahujîdan. ક્રિ૦ હાંકવું, હાંકી કાહાડવું,

દુર કરવું, ઢકેલવું, ખેંચવું. V. To drive, to drive away, to avoid, to push, to shove, to pull.

[illegible] અહંજીદન, ahanjîdan. ક્રિ० ખેંચવું, ઊઠવું, હીલવવું, લટકાવવું. V. To pull, to rise—get up, to agitate, to move, to shake, to hang up.

[illegible] આખેજીદન, âkhêjîdan. ક્રિ० ઊઠાડવું, ઊંચું કરવું. V. To raise, to lift up.

[illegible] આહંચીદન, આહંજીદન, આહેંજીદન, હંજીદન, âhanchîdan, âhanjîdan, âhênjîdan, hanjîdan. ક્રિ० ખેંચવું, તાંણવું, ઘસડવું, ઉપર લાવવું, બાહેર ખેંચી કાઢવું, ફુંકવું, પીવું, નાખવું. V. To pull, to stretch, to draw out, to bring up, to blow, to drink, to throw, to fling. Compare Av. [illegible] + [illegible], Per. آهنجیدن

[illegible] યુજીદંન, yujidan. ક્રિ० જોડવું, બાંધવું, મજબુત કરવું. V. To join—bind—strengthen. Av. [illegible]

[illegible] અઓજીદે, aojîdê. વિ० ઉંચું—બુલંદ નહીં કીધેલું. Past partic. adj. Not exalted—elevated.

[illegible] હાનજીદે, hânjidê. See [illegible] hânjidê.

[illegible] અ-ઓજ-ગરશનીહા, a-ôj-garashnihâ. ક્રિ० અ० કુવત નહીં પકડવાથી. Adv. By reason of not gaining strength.

[illegible] યવ-ચેન્દ, yav-chênd. S. G. ક્રિ० અ० યા કેટલું—જેટલું. Adv. Or how much—many; or as much—as great.

[illegible] યોચેન્દ, yôchênd. ક્રિ० અ० કેમ? કેવી રીતે? કેટલી રીતે? કેટલાક. Adv. How? in what manner? in how many ways? some.

અ-ઓજે, a-ôjê. નાο કુવત વગરની હાલત, તાકાત વગરની હાલત; નાતવાની, મ્હોટાઈ વગરનું, ખરાબ આબરૂ, Subs. Want of power—strength; weakness, want of greatness, disrepute. Priv. + = Av. = Sans. **ओजस्** = Pâz. = strength.

આહનજે, âhânjê. નાο ખેંચવું, ખેંચાણ. Subs. Act of drawing—bringing up.

હાન્જે, hânjê. See hânjê.

અહુનચ-કબદ, ahunacha-kabad. ક્રિο અο ઘણું કરીને. Adv. Mostly, for the most part.

હાન્જગર, hânjgar. નાο ખેંચનાર, બાહેર કાઢનાર. Subs. One who pulls—draws out.

આખેજમ, âkhêzam. ક્રિο હું ઉઠું. V. I may rise—get up.

યોજમ, yôjam. Yas. ક્રિο હું કોશેશ—મેહેનત કરૂં. V. I may endeavour—work.

અ-ઓજદાસીદન, a-ôzdâsîdan. ક્રિο નહીં ઉજાડવું—માંજવું, સાફ નહીં કરવું. V. Not to scour—rinse, not to burnish. Prohib. + = Av. + = Per. زدودن

અ-હુઝીવશનાન, a-huzîvashnân. નાο નેકી સાથે નહીં જીવનારા, બદીથી જીવનારા; રાહજન. Subs. Those who do not lead virtuous lives, those that pass their lives wickedly; highwaymen.

અહુ-ઝીવશ્ને, ahu-zîvashnê. નાο ખરાબ જીંદગી;

સારી રીતે જીંદગી નહીં ગુજારવી. Subs. A bad life; leading a wicked life. Contrast Av.

આહંઝીદન, âhanzîdan. See , âhanchîdan, âhênjîdan.

આહેંઝીદન, âhênzîdan. See , âhanchîdan, âhênjîdan. ક્રિ૦ કંટાળી જવું, ચામડી ઉખેડી કાહાડવી, છાલ છોલવી, તરવું. V. To be vexed, to skin, to peel, to swim. Compare Per. آهنجیدن

અહુ-જોર, ahu-zôr. ના૦ જોર-કુવતનો સાહેબ—ધણી. ખરાબ જોર-શક્તિ. Subs. A man of strength, evil power—force.

હાન-જોર, hân-zôr. ના૦ બીજો જોર; "જોર" ઈઆને ક્રિયાનું સાધણ, ભેટ, કાંઈબી ચીજ ક્રિયાની રૂએ આપવાની તે; ઈજશ્નેની ક્રિયાથી પવિત્ર થએલું પાણી. Subs. Another *Zôr;* a *Zôr* is anything offered or presented in worship or sacred service, an offering, an oblation; water consecrated by the Yasna ceremony. Comp. Av.

અ-ખુદ, a-khud. વિ૦ પોતાનું નહીં, પરાયું, પારકું, બીજાનું, પોતે નહીં. Adj. Not one's own, foreign, alien, not one's self. Prohib. + = Av. = Sans. स्वतः = Per. خود

હાન્ત, hânta. ના૦ વિધવા, રાંડીરાંડ. Subs. A widow.

હુત, hut. ના૦ "મીન" નામની રાશી; મ્હોટી માછલી. Subs. The sign Pisces; a large fish. Ar. حوت

અ-ખુદાઈએ, a-khudâîê. ના૦ પાદશાહી વગરની હાલત, સાહેબી—મ્હોટાઈ વગરની હાલત; સાદાઈ. Subs. The state of being without kingly dignity—mastery, the state of being without any greatness; simplicity.

અ-ખુદા, a-khudâ. વિ૦ ધણી વગર; ખોદાની મદદ વગર. Adj. Having no master; without the help of God.

અ-ખુદાઈ, a-khudâî. ના૦ સાહેબી—પાદશાહી વગરની હાલત; બુરી બાદશાહી. Subs. State of being without mastery—regal power; bad rule.

ગશોતા, gashôtâ. ના૦ કમાન, આરકું. Subs. A bow, an arch.

અ-ખુદાઈ, a-khudâî. See , a-khudâîê.

અ-ખુદાઈ, a-khudâî. ના૦ ખરાબ સાહેબી, ખરાબ રાજ્ય, ખરાબ સલતનત. Subs. Evil power—authority, a bad kingdom. Contrast Per. خدائي

અ-ખુદાઈએ, a-khudâîê. See , a-khudâî. વિ૦ સાહેબી વિનાનું, પાદશાહી વગરનું. Adj. Having no mastery—kingdom.

ખુદાઈ, khudâî. ના૦ સાહેબી, પાદશાહી, મ્હોટાઈ. Subs. Mastery, rule, kingdom, greatness.

અ-ખોદાઈયચ, a-khôdâîyacha. વિ૦ બુરાં રાજ્યને લગતું; પાદશાહીને છાજતું નહીં; બુરાં રાજ્યને લીધે. Adj. Belonging to a bad kingdom, unworthy of a kingdom; owing to misrule.

અ-ખુદ-શતુની, a-khud-shatunî. વિ૦ હમ શેહેરી

નહીં, સ્વદેશી નહીં. Adj. Not a fellow-citizen, not of one's own country. Prohib. + = Av. = one's own + = Av. , Per. شهر = a city ; = Per. ي

હાદોખ્ત, hâdôkht. ના૦ એક નુસ્કનું નામ છે. એ નુસ્કની ૩૦) પરગરદ હતી, પણ હાલમાં માત્ર ત્રણજ જલ-વાઈ રહી છે. એમાં તમામ પેદાએશોનું વર્ણન, તથા તેની અજાએબીઓ, ઈત્યાદિ વિશેનું લખાણ આવેલું છે. Subs. The name of a Nosk. This Nosk was divided into thirty chapters, out of which only three are preserved up to this time. It treats of the different creations, their wonders, &c.

આખ્તન, âkhtan. ક્રિ૦ ખરાબી કરવી, છાંટવું, ઉપર ખેંચવું, લટકાવવું, પોંહોંચવું, મ્યાનમાંથી બાહાર કાઢવું, ખસી કરવું, બીહીવું. V. To do evil, to sprinkle, to draw up, to hang up, to reach, to unsheathe (a sword), to castrate, to fear. Comp. Per. آختن

ખાનદન, khândan. ક્રિ૦ પઢવું, વાંચવું, શિખવું. V. To recite, to learn, to read. Per. خواندن

અ-સુદે, a-sudê. વિ૦ ફાયદા વગરનું. Adj. Unprofitable. Comp. Per. بي‌سود

આસુદે, âsudê. વિ૦ સુખી, શાંત, આસાએશવાળું. Adj. Happy, peaceful, at rest. Per. آسوده

અખુતર, akhutar. વિ૦ વધારે દુર અંદેશી. Adj. More foresighted, more far-seeing.

અહુતર, ahutar. વિ૦ વધારે ખરાબ, ના૦ ખરાબ ધણી-શેઠ. Adj. Worse. Subs. A bad master.

આહુ-તર, âhu-tar. વિ૦ વધારે એબિચલ, વધારે ખામીવાળું. Adj. More deformed—ugly, more defective.

ખાવતર, khâvtar. વિ૦ વધારે ઉંઘનાર, વધારે આલસુ. Adj. More sleepy, more drowsy.

અયોવ, ayôv. ઉભય૦ અ૦ યા, અથવા. Conj. Or, either.

અ-હુફ, અ-ખુવ, a-huf, a-khuv. વિ૦ ખુબી વગરનું, સારૂં નહીં, ખરાબ, નારવા, ઘટતું નહીં તે, શોભઈતું—ખુબસુરત નહીં. Adj. Having no worth—merit, bad, unworthy, improper, not elegant—beautiful. Prohib. + = Av. = Per. خوب = good.

હુફ, huf. વિ૦ સારૂં, નેક, ઘટતું, શોભઈતું, ખુબસુરત; પ્રમાણિક. Adj. Good, virtuous, worthy, elegant; honest.

આખુપાઈએ, âkhupâîê. ના૦ બુરાઈનો પાયો, ગુનાહનું મૂલ. Subs. The cause of evils, the root—germ of crimes (see Patet Ader., chap. 3.)

અહુવાન, આહુવાન, ahuvân, âhuvân. See ahûvân and âhuvan.

અખોવાન, akhôvân. વિ૦ કએઆશ—તર્કવાળું. Adj. Full of reasoning—argument, logical.

અહુવાન, આહુવાન, ahuvân, âhûvân. See ahuvân, âhuvân.

અહુવાને-હોનર, ahuvânê-hônar. ના૦ હુન્નરનાં સાહેબો. Subs. Masters of art—skill.

અ-ઓપસ્તી, a-ôpastî. ના૦ હીનપસ્તી વગરની હાલત. Subs. State of being not disgraceful.

અ-ઉફ્તાદન, a-uftâdan. ક્રિ૦ નહીં પડવું—બનવું—થવું; સલામત રેહેવું; ટકવું. V. Not to fall, not to happen—arrive; to remain secure—safe; to continue, to remain. Prohib. + = Per. اُفتادن

અહુપતિ, ahupati. ના૦ સાહેબ, ધણી, પાદશાહ. Subs. A lord, master, ruler, king, husband.

અહુફ્તે, ahufte. વિ૦ ખરાબ કીધેલું. Adj. Polluted, spoiled, defiled.

અ-ઓફ્તન, અ-હુફ્તન, a-ôftan, a-huftan. ક્રિ૦ ઢાંકવું, છુપાવવું, પેહેરવું. V. To cover, to conceal, to hide, to keep anything secret; to put on, to wear.

અ-ખુફ્તન, અ-ખોફ્તન, a-khuftan, a-khôftan. ક્રિ૦ નહીં સુવું, જાગૃત રેહેવું. V. Not to sleep, to be awake, Prohib. + = Av. = Sans. स्वप् = Per. خفتن = to sleep.

અ-યુફ્તન, a-yuftan. ક્રિ૦ નહીં પામવું—હાંસલ કરવું. V. Not to get—acquire.

અહુફ્તન, ahuftan. ક્રિ૦ ખરાબ કરવું—થવું. V. To defile, to soil; to be defiled—soiled.

ખુફ્તન, khuftan. ક્રિ૦ સુવું, ઉંઘાવું, ખોટું કરવું, જુદું કરવું, અઘટતું કામ કરવું. V. To sleep, to repose; to do wrong, to separate, to do an unworthy act.

હુફ્-તન, huf-tan. ના૦ સારૂં તન, દેખામણું શરીર. Subs. A good—elegant body.

અ-ઓફ્તે, a-ôftê. ભૂ૦ કૃ૦ પેહેરેલું નહીં, નાગું, છુપું-ઢાંકેલું નહીં; જાહેર. Past partic. Unclothed, naked, not hidden—concealed, open.

અ-ખુફ્તે, a-khuftê. વિ૦ નહીં સુતેલું—ઉંઘાએલું. Adj. Wakeful, not sleeping, watchful, vigilant.

અ-હુપ્તે, a-huptê. ભૂ૦ કૃ૦ ખરાબ કીધેલું. Past partic. Soiled, defiled.

અહુફ્તે, ahûfte. વિ૦ છુપું, ગુપ્ત, ખાનગી, છાનું. Adj. Secret, private, concealed, hidden.

યાનપતે, yânpatê. નાં૦ ખુશીનો માલેક, ખુશી ભોગવનાર. Subs. One who enjoys pleasure—mirth.

અ-ઓફ્તગી, a-ôftagî. વિ૦ નહીં પડે એવું, મજબુત, મક્કમ. Adj. That cannot fall down, strong, firm.

અ-ઓફ્તગી, a-ôftagî. નાં૦ નહીં ઢંકાયલી—કપડાં નહીં પેહેરેલી હાલત. Subs. The state of being not covered—clothed.

ખુફ્તગી, khuftagî. નાં૦ ઉંઘરેટાપણું. Subs. Sleepiness.

હુફ્-તગી, huf-tagî. નાં૦ સારૂં કઉવત. Subs. Sufficient strength.

અહુ-પતી, ahu-patî. નાં૦ ખરાબ ધણી; દુનિયાંનો ધણી. Subs. A bad master; the master of the world.

અહુફ્-તર, ahuf-tar. વિ૦ વધારે ખરાબ. Adj. Worse.

હોપમન, hôpaman. નાં૦ મોહોડું. Subs. The mouth.

અખો-ફરેહ, akhô-farêh. નાં૦ ઘણીજ દુર અંદેશી,

ઘણો જ ઉંડો વિચાર. Subs. Great foresight—forethought.

અખુમ, akhum. ના० દુનિયાં. Subs. The world.

અહુમ, ahum. ના० See , akhum. વિ० સર્વથી ઉંચું—બુલંદ. Adj. Highest, most elevated.

અહુમાનાક, ahumânâk. વિ० મલતાપણું નહીં, એક મલતું નહીં, નામુવાફેક, બરાબરીઉ નહીં, બેમીશાલ. Adj. Dissimilar, unlike, not conformable to, unequal. Prohib. + + ; Compare Av. = Pâz. = Per. همتا , مانند

હુમાનાક, humânâk. ના० મીસાલ, દાખલો, ઉપમા. Subs. A simile, an example, comparison.

અહુમ્બ, ahumb. વિ० છુપું, ખાનગી. Adj. Hidden, secret, concealed.

અહુમ્બીહેદ, ahumbîhêd. Dâd. ક્રિ० છુપું થાય-છે—કરેછે, ઢાંકેછે. V. Becomes hidden; conceals, hides (pres. 3rd sing.).

અહુમબીહેદ, ahumbîhêd. See ahumbihêd.

અહુમ્બશ્ને, ahumbashnê. ના० છુપું કરવું, છુપું થવું. Subs. Keeping concealed, becoming secret.

અખુમ્બયાન, akhumbayân. ના० રોશન ગરોથમાન. Subs. The shining *Garôthmân*, the highest brilliant paradise.

અહુમ્બશ્ને, ahumbashnê. See , ahumbashnê.

અઉમીદાન, aumîdân. ના૦ નાઉમેદ લોકો, નિરફલ થયલાઓ. Subs. Those that are disappointed—defeated of expectation.

અહુમસ્તાંન, ahumastân. ના૦ સર્વેથી મ્હોટું મથક Subs. The largest abode.

અહુમસ્તાંન, ahumastân. Pah. Shah. વિ૦ ખરાબ શિકલનાં, દેહેશત નાક, ડરામણાં. Adj. Ill-shaped, ugly, dreadful, frightful (plu.).

અહુમબીદંન, ahumbidan. ક્રિ૦ છુપું કરવું—થવું. V. To conceal, to hide.

અ-ઓમન, a-ôman. સર્વે૦ આપણાં વગર. Pron. Without us.

અયુમન, અએ-મન, ayuman, aêman. ના૦ આંખ, નજર. Subs. The eye, look, sight. Ar. عین Comp.

અહુ-મન, ahu-man. ના૦ બુરો વિચાર; બુરૂં મન, સઉથી સરસ મનની શકિત, મનની ઉપર સરદારી ભોગવનાર. Subs. An evil thought, mind which is not good ; the master-mind, one who enjoys superiority over his mind.

અ-ઓમંદ, a-ômand. વિ૦ નાલાયક, અઘટિત. Adj. Unworthy, improper.

અખુ-મંદ, akhu-mand. Dâd. વિ૦ ચિન્તા ભરેલું, ફીકરમંદ. Adj. Concerned, oppressed with cares and anxieties.

અયો-મોગ, ayômôg. ના૦ એક જોડો, એક મોજું. A single shoe of a pair, a stocking.

અહુ-મુએ, ahu-muê. ના૦ ખરાબ બાલ. Subs. Bad hair. Comp. + = Per. موي = hair.

અહુ-મોગ, ahu-môg. ના૦ આતશની ચાકરી કરનાર ગુરૂ. બોય દેનાર. Subs. The priest who renders service to the sacred fire, keeper of the sacred fire.

અહુ-મંગ, ahu-mang. ના૦ ખરાબ ટેવ, ખરાબ જાદુગર, લાફ મારનાર ધણી, જુઠું બોલનાર ગુરૂ. Subs. Bad habit, an evil conjuror, a vaunter, one who commends himself, a lying preceptor.

અહુ-મંદ, ahu-mand. ના૦ લાયક ગુરૂ. Subs. A worthy preceptor.

અહુમંદ, અહોમંદ, ahumand, ahômand. વિ૦ સાહેબી રાખનાર; સાહેબ-સાહેબીને લાએક. Adj. Enjoying superiority—mastery; worthy of a master, fit to enjoy mastery—sway.

અ-હુમ્નદ, a-humnad. ક્રિ૦ નથી, છે નહીં; વિ૦ હસ્તી વગરનું. V. Is not, is not in existence. Adj. Not having existence.

આહુમંદ, âhumand. ના૦ શક, ગુમાન. વિ૦ એબિયલ, એબ ભરેલું, જુઠું બોલનાર, બદ બુનિયાદ-નસલનું. Subs. Doubt, suspicion, surmise, uncertainty. Adj. Deformed, ugly, faulty, disgraceful, speaking falsehood, mean, ignoble, of low birth.

ખાવમંદ, khâvmand. વિ૦ ઉંઘરેટું, ખાબ ભરેલું. Adj. Sleepy, inclined to sleep, drowsy.

હોમ્નદ, hômnad. ક્રિ૦ તેઓ છે. V. They are.

અ-ઓમંદી, a-ômandî. ના૦ નાલાએકી, અણઘટારતપણું. Subs. Impropriety, unfitness.

અ-ખોમંદી, akhômandî. ના૦ ફકેઆશી, દુરઅંદેશી. Subs. Reasoning, forethought.

અહુમંદી, ahumandî. ના૦ ધણીઆતીપણું; સાહેબી રાખનાર. Subs. Ownership, proprietorship; one who enjoys superiority—mastery. Av.

અહુમત, ahumat. ના૦ "અહુનવદ ગાથા." Subs. "*Honvad Gâthâ,*" the first of the five Gâthâs.

અ-હુમત, a-humat. વિ૦ સારા વિચારનું નહીં. Adj. Not having a good thought. Prohib. + = Av.

અહુમત, ahûmata. Vand. XIX. See ahumat.

અહુર, ahura. Pah. Shâh., Kâr. Ard. ના૦ અહુરમજ્દ, સાહેબ, માલેક, ધણી, પાસબાન, નેઘાહ રાખનાર, ગુરૂ, જીવ—જીંદગી બક્ષનાર, Subs. Ahura-mazda, a lord, master, owner, protector, a guardian, a religious teacher, the bestower of life. Comp. Av. = Sans. **असुर.**

અખુર, akhur. ના૦ ઢોરનું ઘાસ; ઢોરનું મકાન, તબીલો. Subs. Grass, hay; a place for cattle, a stall, a stable.

અહુર, હુર, ahur, hur. ના૦ ખરાબ દારૂ. Subs. Bad liquor. Prohib. + = Av. = Sans. **सुरा.**

અ-હોનર, a-hônar. Kâr. Ard. વિ૦ હુનર—કલા કારીગરી વગરનું. Adj. Artless, wanting skill—workmanship.

આખર âkhar. ક્રિ૦ અ૦ પછી, પાછળ, પછવાડે, પુઠે, પાછલું, બીજું. Adv. After, behind, in the rear; afterwards, subsequently, back, hind, further; that which follows, next, that which comes behind.

આખુર, અખુર, âkhura, akhur. ના૦ તબેલો, ઢોરોનું મકાન, ઘોડાને ઘાંસ ખાવાની જગા, એક હાડકાંને કહેછે કે, જેને અરબીમાં ترقوه કરી કહેછે. Subs. A stable, a place where cattle are kept, a place used for horses to eat grass; the collar or breast bone, called in Arabic ترقوه Per. آخر

આખુર, âkhur. ના૦ પાએગાહ, દબદબો. Subs. A vestibule; a stable; dignity, pomp.

ખાવર, khâvar. Kâr. Ard. ના૦ પશ્ચિમ અથવા આથમણ દિશા (કોઈ વખતે પૂર્વ દિશાને માટેબી આવેછે); ઉગમણ તરફના પ્રાંતો; ખોદા તાલાના નામો મધેનું એક નામ. વિ૦ મેહેરબાન, બરદાસ્ત કરનાર; સોસનાર. Subs. The West (but sometimes used for the East); the eastern provinces; one of the names of the Almighty Creator. Adj. Kind, gracious, favourable, treating with care and attention, enduring. Per. خاور

ખાવલ, khâval. ના૦ તોપખાનું, મોરચો. Subs. A battery, fortified lines, fortifications.

ખુર, khur. ના૦ જખમ, ઘા, ચરબેતો ; માણસનાં આંગને હડી આંગલ જેટલું કાપી જખમ કરવાના ગુનાહનું નામ ; ખાવું, પીવું ; ઘર, મથક, જેમકે, 'પીવાનું પાણી, ગોફો'. Subs. A wound, a sore, a bruise ; name of the sin of making a wound in the human body 2½ inches deep ; meat, eating, drinking ; house, residence. Av. ; Comp.

સાવર, sâvar. ના૦ આકાર, ચેહેરો, શિકલ. Subs. Form, figure, features, shape.

હુર, hur. ના૦ સૂર્ય, ખુરશેદ. Subs. The sun. Comp. = Av. = Per. هور

અહુરે, ahurê. ના૦ સાહેબ, ધણી, માલેક. Subs. Lord, master, owner.

અહુરહે, ahurahê. ના૦ સાહેબ-ખોદા-ધણીનું; સાહેબ, ધણી ; સાહેબી. Subs. Lord's, God's, master's (gen. sing.), Lord, master ; mastery, sway, rule. Comp. Av.

અહુરહીઆ, ahurahîâ. ના૦ મણીનું પાણી, ધાત. Subs. Seminal fluid, *semen virile*.

અહુરહે, ahurahê. ના૦ સાહેબનું, ધણીનું. Subs. Master's, owner's (gen. sing.)? Av.

અહુરાઈ, ahurâî. ના૦ અહુરમજદ, સોલમાં નુસ્કનું નામ છે, કે જેને પેહેલવીમાં "ન્યાદુમ" કરી કહેછે. એ

નુસ્કની પ૪ પરગરદ હતી, પણ હાલે એ નુસ્કવિશે કાંઈ પણ નિશાની રહી નથી. એમાં નીતિશાસ્ત્ર, ધરમના ફરમાનો તથા મનાઈ તથા ફિલસુફી વિશેનું બ્યાંન આવેલું હતું. Subs. Ahura Mazda. Name of the 16th Nosk, known in Pahlvi by the name of Nyâdûm. This Nosk contained 54 Fargards, but at present there are no traces of the book. It treated of ethics, philosophy, religious mandates and interdicts.

અહુરહીઆ, ahurahîâ. ના૦ See , ahurahîâ.

હાનરાહ, hâurâh. Dâd. ના૦ ઉલટો માર્ગ, બીજો રાહ. ક્રિ૦ અ૦ કોઈબી રીતે. Subs. A contrary—wrong path, another way. Adv. Anywise.

અહુરાની, ahurânî. ના૦ સાહેબ. Subs. A lord, master.

અખુ-રાસ્ત, akhû-râst. N. Atash ના૦ ખરૂં દેલ. Subs. A sincere heart.

અ-ખુરાંન, akhurân. ક્રિ૦ ના ખવડાવતો. ના૦ નહીં ખાનારા. V. Don't feed—nourish (imper. causal). Subs. Those who do not eat. Comp. + = Per. خوران

અંહુરાન, ahurân. ના૦ સાહેબો, માલેકો, ફરેશતાઓ. Subs. Lords, masters; owners, angels; Comp. Av.

અહુરાની, ahûrânî. ના૦ અએ સાહેબ—ધણી-

ખોદા ; વિ૦ સાહેબનું, ધણીનું. Subs. O master—Lord! Adj. Belonging to the master—lord. Av. 𐬀𐬵𐬎𐬭𐬀𐬵𐬈

𐬀𐬵𐬎𐬭𐬁𐬥𐬍𐬱 અહુરાનીશ, ahurânîsh. ના૦ કુવો, તલાવ, ચશ્મો, કારંજો ; કુવા—તલાવ—ચશ્મા—કારંજાનું પાણી. Subs. A well, a pond, a tank, a playing fountain, a *jet d'eau*, water of a well—pond—spring—playing fountain.

𐬀𐬑𐬎𐬭𐬁𐬥𐬍𐬛𐬀𐬥 અ-ખુરાનીદન, a-khurânîdan. ક્રિ૦ નહીં ખવડાવવું. V. Not to feed—nourish. Prohib. 𐬀 + 𐬑𐬎𐬭𐬁𐬥𐬍𐬛𐬀𐬥 = Per. خورانيدن from خوردن = to eat.

𐬑𐬁𐬎𐬀𐬭𐬁𐬥 ખાવરાન, khâvarân. ના૦ ખોરાસાનમાં આવેલાં એક શહેરનું નામ છે. Subs. The name of a city in Khôrâsân.

𐬀𐬵𐬎𐬭𐬉𐬵𐬔𐬀𐬭𐬍 અહુરેહગરી, ahurêhgarî. વિ૦ સાહેબી કરનારૂં. Adj. Enjoying mastery, swaying.

𐬀𐬵𐬎𐬮𐬁𐬔𐬉𐬭𐬍 અહુ-લાગેરી, ahu-lâgêrî. ના૦ ખરાબ નબલાઈ, ઘણી દુબલાઈ. Subs. Bad weakness, much leanness. Comp. Per. لاغري

𐬀𐬑𐬋𐬭𐬁𐬙𐬎𐬥𐬀𐬙𐬀𐬥 અખો-રાતુનતન, akhô-râtunatan. ક્રિ૦ કએઆશ—વિચાર દોડાવવો, ધેઆન લગાડીને જોવું. V. To reflect, to ponder.

𐬀𐬵𐬎𐬭𐬀𐬨𐬀𐬰𐬛 અહુર-મઝ્દ, ahûra-mazd. ના૦ મહા જ્ઞાની સાહેબ; મહા બલવાન—પેહેલી શક્તિ. Subs. Omniscient Lord; Omnipotent, First Power. Av. 𐬀𐬵𐬎𐬭𐬋 𐬨𐬀𐬰𐬛𐬃

𐬀𐬵𐬎𐬭𐬍 અહુરી, ahurî. Dâd. ના૦ સાહેબી, મ્હોટાઈ. Subs. Mastery, superiority, greatness.

આખરી, âkharî. ક્રિ૦ પુરવાઈ રેહેવું, સમાપ્ત થવું; પછવાડે બનવું, પાછલથી થવું. V. To be filled up, to be finished, to come to an end; to happen afterwards.

ખાવરી, khâvarî. ના૦ બરદાસ્ત—સોસવા—મેહેરબાંનીપણું; બરદાસ્ત, મેહેરબાંની, દયા, માફી. Subs. Act of forbearing — enduring — suffering — condescending; hospitable entertainment, treating with care, endurance, forbearance, kindness, grace, mercy, pardon.

અ-ખુરશ્ન, અ-હવરશ્ન, a-khurashna, a-havarashna. વિ૦ નહીં ખાતો, ભુખે મરતો. Adj. Not eating; starving to death.

અ-ખુરશ્ને, a-khurashnê. વિ૦ વગર ખાધે-ખોરાકે; ભુખે. Adj. Without eating—food.

અ-ખુરશ્ની, a-khurashnî. વિ૦ See a-khurashnê.

અ-ખોરશ્ને, a-khôrashnê. ના૦ નહીં ખાવું, ભુખું રેહેવું, Subs. Not eating, remaining hungry. See a-khurashnê. Prohib. + = Per. خورش = eating, food.

અહુરે-સતોરાન, અખુરે-સતોરાન, akhurê-satôrân, akhurê-satôrân. Pah. Shah, Kâr. Ard. ના૦ ઢોરોનો ચરાવનાર, ઢોરોની પાસબાની કરનાર, ઢોરોનો ધણી, ગોવાળિઓ, ભરવાડ. Subs. One who tends cattle, one who guards sheep in the pasture, a shep-

herd, a cowherd. 𐬯𐬙𐬎𐬭 = av. 𐬯𐬙𐬀𐬎𐬭𐬀, Per. ستور = cattle, a beast of burden.

𐬀𐬑𐬎𐬭𐬯𐬀𐬧𐬛 અ-ખુરસંદ, akhursand. વિ૦ નારાજી, નાખુશ, દલ-ગીર, નિરાશ. Adj. Dissatisfied, discontented, displeased, sorry, despondent, despairing. Priv. 𐬀 + 𐬑𐬎𐬭𐬯𐬀𐬧𐬛 = Per. خرسند = satisfied.

𐬀𐬑𐬎𐬭𐬯𐬀𐬧𐬛𐬁𐬭 અ-ખુરસંદાર, a-khursandâr. Pah. Shah. ના૦ નારાજી રહેનાર, અસંતોષી માણસ. Subs. One who is dissatisfied, a discontented person.

𐬀𐬑𐬎𐬭𐬍𐬛𐬀𐬥 અ-ખુરીદન, a-khurîdan. ક્રિ૦ નહીં ખાવું—પીવું; લગનમાં નોતરૂં નહીં દેવું; નહીં ખવડાવવું. V. Not to eat —drink, not to take food; not to invite to nuptials; not to cause to eat, not to feed. Prohib. 𐬀 + 𐬑𐬎𐬭𐬍𐬛𐬀𐬥 = Per. خوریدن

𐬀𐬑𐬎𐬭𐬍𐬛𐬆 અ-ખુરીદે, a-khurîdê. ભૂ૦ કૃ૦ નહીં ખાધેલું, નહીં પીધેલું, લગનમાં નોતરૂં નહીં કીધેલું. Past part. Not eaten—drunk, not invited to nuptials.

𐬀𐬀𐬎𐬭𐬀𐬧𐬔 અ-અવરંગ, a-avrang. વિ૦ દબદબા વગરનું, સાદું, સા-ધારણ, ચમત્કાર ભરેલું નહીં. Adj. Destitute of pomp, plain, simple, common, not marvellous.

𐬀𐬋𐬭𐬀𐬧𐬛 અ-ઓરંદ, a-ôrand. વિ૦ મક્કર-ફરેબ-દગા વગરનું. Adj. Artless, not crafty—treacherous, undeceitful.

𐬀𐬵𐬎𐬭𐬋𐬯𐬙𐬆 અહુ-રોસ્તે, ahu-rôstê. વિ૦ સારાં કદનું નહીં, ખુબ-સુરત નહીં, એબદાર સુરત વાળું. Adj. Not well-formed, not beautiful, of an ugly shape—size. Prohib. 𐬀 + 𐬵𐬎𐬭𐬋𐬯𐬙𐬆 = Av. 𐬵𐬎𐬭𐬀𐬋𐬛𐬀 = beautiful.

હોરૂન, હઉર્વે, horûn, hourva. વિ૦ પાશબાંની કરનાર. Adj. Guarding. Comp. Av.

ખાવરે, khâvarê. ના૦ આસાની, રાહત. Subs. Facility, ease, quiet.

અખો-રજીન, akhô-rajîn. ના૦ ખરાબ-બુરો-કએ-આશ-અંદેશો. Subs. An evil design, evil thought.

અહુ-રચીન, ahu-rachîn. વિ૦ ઘણું બુરૂં. Adj. Very bad.

અ-ખોર્દ, a-khôrd. વિ૦ ન્હાનું નહીં, મ્હોટું; નીચ—હલકો—પાજી નહીં; બારીક નહીં, નહીં ખાધેલું. Adj. Not small—short; not low—base—mean; not minute; not eaten. Prohib. + = Per. خورد

અહુરદ, ahurad. ના૦ ખોદા, દસ્તુર. Subs. God, *Dastur*.

આવોર્દ, âvôrd. ક્રિ૦ લાવ્યો. V. Brought (past tense 3rd sing.).

અ-ખુરદાર, â-khurdar. Gram. Dr. Spiegel. ના૦ ખાનાર. વિ૦ નહીં ખાધેલું; નહીં ખાનાર—ખાતો, ભુખ્યું; નહીં ભાંજનાર, અણઘટતું કરનાર, રોશની નહીં કરનાર—રાખનાર. Subs. One who eats. Adj. Not eaten; not having any food, hungry; not breaking, doing an unworthy act; not lighting; not keeping light.

અ-ખુરદારી, a-kurdârî. વિ૦ નહીં ખાનારૂં; ના૦ બુરો ખોરાક; ભુખ. Adj. Not eating. Subs. Bad food; hunger.

અખો-રદી, akhô-radî. ના૦ ઉત્તમ—નેક દુનિયાં. Subs. The best world, the morally good world.

અ-ખુરદે, a-khurdê. See

અહુ-રદ, ahu-rad. ના૦ સાહેબ અને સરદાર, ગુરૂ અને ધણી. Subs. The master and the leader, the religious preceptor and the leader. Av.

અ-ખુરદન, a-khurdan. ક્રિ૦ નહીં ખાવું, ભુંખું રહેવું. V. Not to eat, to remain hungry. Prohib. + = Per. خوردن

અ-ખોરદે, a-khôrdê. See a-khôrd. નહીં કુટેલું—પીસેલું. Past part. Not pounded—ground.

હુરમે, hûramê. વિ૦ એક સારા ચાકર નફર વાળું, મીનોઈ ધજા. Adj. Having a good retinue; divine banner—flag.

અહુરમજ્દ, âhurmazda. ના૦ માહા જ્ઞાની સાહેબ, તમામ જાણનાર; સાસાની તબક્કાના એક પાદશાહનું નામ. Subs. The Omniscient Lord, the All-knowing Master; name of a king of the Sâsânîan dynasty. Comp. Av.

અયુક, ayuk. Bund. વિ૦ એક, ૧. Adj. One, 1, single. Comp.

અશ્ક, ashka. ના૦ આંસું. Subs. A tear. Comp. Av. , Per. اشک

અશક, ashak. વિ૦ હૅંસી, ૮૦. Adj. Eighty, 80.

અહક, ahak. વિ૦ સાચ્ચું નહીં, જુઠું, ખોટું. Adj. Not true, false, untrue. Comp. + = Ar. حق ; نا حق

આક, âk. ના૦ એબ; આફત, આસીબ. Subs. Blemish, defect, a calamity, affliction, trouble.

આહક, âhak. વિ૦ ઘણું સજાવાર, ઘણું લાયક, ઘણું સાચ્ચું. Adj. Very worthy—dignified, very suitable—competent, very true—honest.

આહક, âhak. ના૦ કલીચુનો, ખરચી ચુનો. Subs. Quicklime, cement. Per. آهک

ખાએ, khâê. S. G. ના૦ એંડું, ઈંડું. Subs. An egg.

ખાક, khâk. ના૦ જમીન, ભોંય, કાંકરો, મટોડી, મિટ્ટી; નમનતાઈ, ફરમાબરદારી. Subs. Land or ground, earth, a pebble, a large grain of stone, clay, dust; humility, obedience, submission. Comp. Per. خاک

ખાગ, khâg. ના૦ એક મોરગની જાત. Subs. A kind of bird.

ખાહ, khâh. ના૦ ચાહ, પ્યાર, ચાહનાર. Subs. Love, affection, one who loves, one who regards with tenderness.

ખુશ્ક, khushk. Vand. IX. વિ૦ સુક્કું; નો બગડેલો આકાર. Adj. Dry. Corrupt form of as in

ગઝાક, ગઝાર, gazâk, gazâr. Niâ. Ard. ના૦ વેહેતું જેમકે:— આવ ગઝાક. Subs. Flowing; as in âv-gazâk. Comp. Av.

[illegible] ગઝે, gazê. Nîâ. Ard. ના૦ નાળું. Subs. A rivulet.

[illegible] જાક, જાયે, jâk, jâyê. ના૦ જગો. Subs. A place. Comp. Per. جا ; جاي

[illegible] દાક, dâk. G. R. ના૦ આપનાર. જેમકે [illegible] નેકી આપનાર. Subs. Giver; as in [illegible] = bestower of virtue—goodness.

[illegible] દાક, dâk. Vand. VII. ના૦ દાનાઈ, અક્કલ. જેમકે [illegible] = દુશ્દાક = બુરી દાનાઈનું. Subs. Wisdom, prudence, sense, understanding; as in [illegible] = dushdâk = of an evil—perverted understanding.

[illegible] દાક, dâk. એ બોલ સમાસ રૂપમાં આવેછે; પેદાયશનું, પેદાયશને લગતું. This word is used in a compound form, with the prefix [illegible] or [illegible], and means belonging to the creation; as [illegible] = of good creation, created by the good principle. Comp. Av. [illegible], [illegible]

[illegible] દેઆક, dêâk. Dâd. ના૦ દશ એબ વાળું, જોહાક; જેમકે:—[illegible] (વઝદ દેઆક, vazad dêâk) જોહાકનું નુકસાન. Subs. Having ten vices, Zohâk. Comp. Per. ضحاك

[illegible] યાક, yâk. પ્રત્યય૦ આએ પ્રત્યય નામને લગાડવાથી તેનું વિશેષણ બને છે; આપનાર, કરનાર; જેમકે.—[illegible] બરાઝઆક = ચલકાટ ભરેલું, ભભુકદાર, રોશન કરનારૂં. [illegible] તનુયાક, તનહાક = એખલો, તનહા, [illegible] જયાક જન્મ આપનારૂં. A suffix which, when joined to a noun, makes

it an adjective; a suffix denoting the doer or giver of a thing, as— barâjîak = full of light—brilliancy; tanuyâk, tanhâk = alone, separate. zyâk = birth—giving.

સસક, sasak. Dink. સંખ્યા૦ વિ૦ નેવું, ૯૦. Numer. Adj. Ninety, 90.

હાક, ખાગ, hâk, khâg. ના૦ મોરગનું તોખમ, કોહેલું ઈંડું —બેદું. Subs. An egg, a rotten egg.

અ-આગાહ, a-âgâh. વિ૦ નાવાકેફ, બેસમજ. Adj. Inexperienced, unskilful, ignorant, senseless.

આકાશી, âkâshi. Dink. ના૦ આગાહી, ખબરદારી. Subs. Knowledge, notice, vigilance. Comp. Av. Rt. + (in , see Vand. Farg. 22, paras. 2 and 9).

અ-ખનાઈ, a-khanâî. વિ૦. See a-khanâi.

ખાકી, khâkî. વિ૦ ખાકવાળું, ખાકને મળતું, નાશ પામે તેવું, આ દુનિયાંનું, હીંયાંનું. Adj. Made of dust or earth, perishable, sublunary, earthly.

યાજગી, yâjagî. ના૦ પરસ્તેશ કરનાર, પુંજનાર. Subs. An adorer, a worshipper, one who offers divine honours.

ખાકાન, khâkân. ના૦ સનીશ્ચર સેતારો; બરેહમન અને કેસવાદનાં વડાવાનું નામ. Subs. Saturn; the name of a person who was considered to be the ancestor of Barêhman and Kêsvâd.

ખાકાની, ખાગાની, khâkâni, khâgâni. ના૦ હલી-

મી, ખાકપણું, ખાકસારી. Subs. Humility, meekness, lowness.

અસ્કાનીયાન, askânîyân. ના૦ અશ્કાની ટોળાનું. Subs. Ashkanîan (the family name of the third dynasty of Persian kings). Per. اشکانیان

અશ્કહુનીગાન, ashkahunîgân. ના૦ પામનારા, હાંસેલ કરનારા. Subs. Those who acquire—obtain—get.

ખાકાનીઆન, khâkânîân. Dâd. ના૦ ખાકાનને લગતા ટોળાનું નામ છે. વિ૦ ખાકને લગતા, મિટીને લગતા, દુનિયાંને લગતા, પાદશાહી ખાનદાનના. Subs. Name of a tribe called Khâkân. Adj. Belonging to dust—earth, belonging to the world, belonging to the royal family. Per. خاقاني = royal.

યશ્કાનીઆન, yashkânîân. ના૦ અદેખાઈ રાખનારાઓ. Subs. Jealous persons.

ખાકાનીઆન, khâkâniân. Dâd. See khâkâniân.

અહકામ, ahkâm. ના૦ હોકમો, ફરમાનો, કાનુનો; પાદશાહ ગુશ્તાસ્પના વઝીર જમાસ્પનો ખેતાબ. Subs. Mandates, orders, precepts of the law; title given to Jâmâsp, the vizier of king Gushtâsp.

ખાકી, khâkî. વિ૦ ખાકવાળું, ધુળવાળું, કમીનું, હલકું, નીચું, મિદ્દીને લગતું, આ દુનિયાંને લગતું; ના૦ ભુખ. Adj. Full of dust—earth, low, humble, mean, belonging to earth—dust, terrestrial. Subs. Hunger. Per. خاكي

યાની, yânî. Hôshbâm. ના૦ નેકી, ખુબી. Subs. virtue, goodness, excellence.

યશ્કી, યશ્કશ, yashkî, yashkash. ના૦ અદેખાઈ, આજાર; વિ૦ આજારવાળું, દુઃખી. Subs. Envy, harm, injury. Adj. Hurtful, injurious, afflicted, unhappy. Comp. Av.

હાકી, હાગી, hâkî, hâgî. વિ૦ મોરગનાં તોખમવાળું. Adj. Relating to an egg.

ખાકદાન. khâkdan. ના૦ દુનિયાં, આલમ; કચરો નાખવાની જગા. Subs. The world, the whole of Nature, mankind, everything which the world contains; a place where rubbish is deposited. Per. خاکدان

ખાકીયાન, khâkîyân. ના૦ આબરૂ વગરનાં પુરૂષો. Subs. Dishonourable—disreputable men.

ખાકેસ્તર, khâkêstar. ના૦ રાખ. Subs. Ashes. Per. خاکستر

ખાકી-તર, khâkî-tar. ના૦ ભીનું મટોડું. વિ૦ વધારે નમનતાઈ ભરેલું. Subs. Moist earth. Adj. More humble.

ખાકીનીહા, khâkinihâ. Dâd. વિ૦ ખાકને-દુનિયાંને લગતાઓ. Adj. Belonging to dust (plu.), the worldly (plu.); as in

ખાકીને, khâkînê. ના૦ પક્ષીની એક જાત. Subs. A kind of bird.

ખાગીને, khâgînê. ના૦ કોહેલું ઈંડું. Subs. A rotten egg.

ખાક-બુદન, khâk-budân. ક્રિ૦ નમનતાઈ કરવી. V. To be humble—modest, to condescend, to stoop. Per. خاک بودن

હાદેર, hâdêr. ના૦ પોંહચનાર ; આશ્રો. Subs. One who goes—reaches; support, protection, aid.

ખાકગરાન, khâkgarân. Dâd., Dink. ના૦ કુંભારો, મિટ્ટીના વાસણ બનાવનારા. Subs. Potters, those whose occupation is to make earthen vessels.

અયોખ્શોસ્ત, ayôkhshôst. Dink. ના૦ ધાતુ. Subs. Metal.

હકે, hakê. વિ૦ સાચ્ચું, વાજબી, હક. Adj. True, just, right, equitable.

અખ્કુદને, akhkudanê. ના૦ બોરીઉં, બતન. Subs. A cloth-button, a brooch, a button.

અશ્કુનીહા, ashkunîhâ. ક્રિ૦ અ૦ પામવા, હાંસેલ કરવા. Adv. By obtaining—getting.

અશ્કુનતન, ashkunatan. ક્રિ૦ પામવું, હાંસેલ કરવું. V. To get—acquire—obtain.

અશ્કુફે, ashkufê. ના૦ છજ્જીઉં, છાપરૂં, ઝરૂખો, તાલકું. Subs. The edge or lower border of the roof which overhangs the walls, a roof, eaves, a little window, a portico, the crown of the head. Comp. Per. شقف

અશ્કુફે-રોએશ્મન, ashkufê-rôêshman. ના૦ માંથાનું તાલકું. Subs. The crown of the head.

અશ્કુફ્ત, ashkuft. ના૦ થામલો, થાંબ, સ્તંભ, છજ્જીઉં,

ઝરૂખો. Subs. A pillar, post, column, eaves, a portico. Comp. Av. , Sans. स्कम्भ.

ખાક-જદન, khâk-zadan. ક્રિ૦ પખોડવું, ઝાડવું, કચરો વારવો. V. To whisk, to flop—sweep, to clean.

યાફ્તે, yâftê. Dink. ભૂ૦ કૃ૦ પામેલું. (નો બીગડેલો આકાર.) Past part. Obtained, acquired (corrupt form of).

આહુકતન, âhaktan. ક્રિ૦ સજાવાર—લાયક થવું. V. To be fit, to be qualified, to be worthy.

અશ્કપોબ, ashkapôb. આ બોલ દીનકર્દમાં નીચલી એબારતમાં આવેલો છે. This word occurs in the following sentence in the Dinkard:—

જાક-પોબ, jâk-pôb. ના૦ ખાંધ—ખભાંના હાડકાંની જગા. Subs. The place of the shoulder-bone, shoulder-bone.

જાક-ફોબ, jâk-fôb. ના૦ સરનશીનની જગા, અંજુમનનાં સરદારની જગા. Subs. The seat of the president, the seat of the head of an assembly.

અખકુલ, akhkul. ના૦ અનાજ ઉપર જે કુસું થાયછે તે, કણસલું: થુલું. Subs. A beard or ear of corn; chaff. Per. اَخکل ।

અખ્ગાર, akhgar. ના૦ આતશની ચીનગારી. A spark of fire. Per. اخگر , اخکر ।

[illegible] અખ્ગર, akhgar. Per. Vajar. ના૦ આંગળું. Subs. A finger.

[illegible] અ-અગરજે, a-agarjê. ક્રિ૦ અ૦ હરગેજ નહીં, કદી નહીં. Adv. Never, not at all.

[illegible]

[illegible] અહ, aha, Gloss. આએ શીકલે એક જોડાક્ષર લખાયલો છે. Form of compound letters made up of [illegible] and [illegible]

[illegible] આખેઝ, âkhêz. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ઉઠ, ઉઠાવ; ના૦ ઉઠનાર. V. imper. Lift up, get up, rise, raise. Subs. One who gets up.

[illegible] આઝ, âz. Dâd. ના૦ લોભ. Subs. Avarice, covetousness. Per. آز Av. [illegible]

[illegible] આવ, âv. ના૦ પાણી, આબરૂ, દરજ્જો, ઝલકાટ. Subs. Water, lustre, dignity, honour, grace, splendour.

[illegible] ખાજ, khâj. ના૦ કાનનો ચાપડો; ખ્રીસ્તીધર્મની નીશાન; ફસ, સંઘરાહ. Subs. The flap of the ear, the Christian cross, venesection, phlebotomy, bleeding, opening a vein.

[illegible] ખાવ, khâv. ના૦ ઉંઘ, નિદ્રા, ખોઆબ. Subs. Sleep, slumber, dream. A corrupt form of [illegible]

[illegible] ખીઝ, khiz. Gloss. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ઉઠ. V. imper. Get up, rise.

ગાવ, gâv. Dink. નાo ગાય, ગોસ્પદ. Subs. A cow, a bull, a sheep, a goat. Another form of (Comp. Av. , , Sans. गो, Per. گو)

દાજ, dâj. નાo રાતનું અંધારૂં. Subs. Darkness of *night.*

દાવ, dâv. નાo સેતરંજની રમત, કોઈબી રમત-દાવ. Subs. A game at chess, any game, play.

યાજ, yâj. નાo પરસ્તેશ કરનાર, વખાણ કરનાર; બુજોરગ થનાર; ઈરાદો કરનાર; પામનાર, મેલવનાર; માપનાર. ક્રિo આજ્ઞાo બુજોરગ થા; માપણી કર. Subs. An adorer, a worshipper, a praiser; one who becomes great; one who makes an intention; one who obtains —gets; one who measures. V. imper. Adore, worship (thou); be great; measure (thou). Comp. Av. (in)

યાવ, yâv. ક્રિo આજ્ઞાo મેલવ, પામ, હાંસેલ કર. નાoપામનાર, મેલવનાર. V. imper. Get, obtain, acquire (thou). Subs. One who obtains, acquires. Per. یاب

હાઝ, hâz. Pah. Shah. નાo ખરાબ ચીજ-વસ્તુ. વિo ખામુશ, સરગશ્તે, હેરાંન. Subs. A bad thing. Adj. Silent, wandering, astonished, confounded.

હેખ્ઝ, hêkhz. ક્રિo ચલાવવું, માર્ગે બતલાવવો, રસ્તો દેખાડવો, તાકીદ કરવી. V. To lead, to guide, to show the way, to enjoin. Comp. Av. Rt. (in)

આખેઝી, âkhêzî. Dink. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ તું ઉઠ-ઉભો થા. V. imper. Get up, rise, stand up.

યાઝી, yâzî. ક્રિ૦ તું ઈજે, આરાધના કરે. V. You may invoke—offer divine honours to. Comp. Av. Rt.

યાવી, yâvî. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ તું પામ-મેળવ. V. imper. Obtain—acquire (thou). Inf. Comp. Per. یابی

યાવેદ, yâvêd. ક્રિ૦ તે પામે. V. He may get; as in

સાઝી, sâzî. ક્રિ૦ તું સમારે-બનાવે. V. You may mend—repair, you may make. Comp. Per. سازي

અ-અવાખ્શ, a-avâkhsh. ક્રિ૦ પસ્તાવો નહીં કરવો, પસેમાન નહીં થવું, સુરોખરૂહી રહેવું. V. Not to atone, not to repent, not to make amends, not to be cowed down, to be fearless. Contrast Pâz.

અ-અવાખ્શીન, a-avâkhshîn. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ગુનાહથી પાછો ના ફર, પસ્તાવો ના કર. V. imper. Do not turn away from sin, do not repent.

અ-અવખ્શાઈ, a-avakhshâî. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ના બક્ષાવ, માફ ના કર. V. imper. Don't cause to give—bestow; don't forgive.

અ-આવાયશ્ની, a-âvâyashnî. વિ૦ નાલાયક, અઘટીત. Adj. Unworthy, unbecoming, not befitting.

ચાવહેદ, yâvhêd. ક્રિ૦ પામેછે, હાંસેલ કરેછે, આયપત —આવક કરેછે. V. Gets, obtains, acquires, earns (pres. 3rd sing.).

આખેઝાન, âkhêzân. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ઉઠ, ઉઠતો રહે. ના૦ ઉઠનારા, ઉભા રહેનારા. V. imper. Get up, rise, continue to rise, get up continually. Subs. Those who get up—stand up.

આવાન, âvân. ના૦ પાણીઓ. Subs. Waters (plu.).

યાંવાન, yâvân. ના૦ પામનારા, હાંસેલ કરનારા. Subs. Those who obtain—acquire.

આખેઝાની, âkhêzânî. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ તું ઉઠ. V. imper. Get up—rise (thou).

આખેઝાનદ, âkhêzânad. ક્રિ૦ ઉઠે, પામે, (બીજા પાસે) ઉઠાવે. V. May get up—rise, may obtain—again, may make to rise, may raise (pres. 3rd sing.).

યાવહન્દ, yâvhand. ક્રિ૦ તેઓ પામેછે—હાંસેલ કરેછે. V. They obtain—acquire—get (pres. 3rd plu.).

યાવાનદ, yâvânad. ક્રિ૦ પામે, પામેછે. V. May get—acquire; gets (pres. 3rd sing.).

હખ્ઝાની, hakhzânî. Yas. VIII. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ તું મદદ કર, (તેઓને) પુઠે ચલાવ. V. imper. Assist thou, make (them) to follow. Comp. Av. Rt. = to follow.

હેઝન્દ, hêzand. M. K. ના૦ ખેંચનાર, તાણનાર. Subs. One who pulls—draws.

આખેઝાનીનાક, akhêzânînâk. Dâd. ના૦ ઉઠાડાવનાર. Subs. One who wakes, one who causes another person to rise from his seat.

આખેજાનીના-કુનશને, âkhejânînâ-kûnashnê. ના૦ કોઈબી કામ માથે લેનાર. Subs. One who undertakes any business.

આખેઝાનીનીદન, âkhêzânînîdan. ક્રિ૦ ઉઠડાવવું, ઉભું કરાવવું. V. To have raised, to have roused (from sleep), to cause to raise (causal). Comp. Per. برخیزانیدن

યાવાનીનીદન, yâvânînîdan. ક્રિ૦ પમાડવું, હાંસેલ કરાવવું. V. To cause to be obtained—acquired. Causal of

આખેઝાનીદન, âkhêzânîdan. Bund. ક્રિ૦ ઉઠાડવું, ઉઠવું. V. To raise, to lift up; to arouse—awake.

આઝાનગર, âzângar. ના૦ લોભીઓ. Subs. An avaricious person.

યાવાન-ગર, yâvângar. ના૦ હાંસેલ કરાવનાર. Subs. One that causes to acquire or gain.

આખેઝાન, âkhêzân. ક્રિ૦ ઉઠાવ; ના૦ ઉઠનાર. V. Raise—lift up. Subs. One who gets up.

યાવાન, yâvân. ક્રિ૦ પ્રયો૦ આજ્ઞા૦ હાંસેલ કરાવ. V. causal imper. Cause to be obtained.

યાવાની, yâvânî. વિ૦ હાંસેલ કરાવનારૂં. Adj. Causing to be obtained.

યાવાનચ, yâvânacha. ના૦ પામનારાભી. Subs. Even those who obtain—acquire.

આખેઝાનુમ, âkhêzânum. ક્રિ૦ હું ઉઠાડું. V. I may raise, I may arouse—awake.

યાવાનચ, yâvânacha. Dink. ના૦ પામનારાભી. Subs. Even obtainers.

આઝોમન્દાન, âzômandân. ના૦ લોભીઆ. Subs. Those who are avaricious.

આવઓમન્દાન, avômandân. પાણી રાખનારા, ઈજ્જત વાલા, આબરૂદારો. Adj. Holding, containing—keeping water (plu.); respectable, honourable, worthy of esteem and honour (plu.).

ખાવોમન્દાન, khâvômandân. વિ૦ ખાબવાલા, ઉઘરેટા. Adj. Sleepy, drowsy (plu.).

આખેઝોમન્દીહાતુમ, akhêzômandîhatum. વિ૦ અતિશય ઉઠવા લાયકનાઓ, અતિશય માલુમ કરવા લાયકનાં, ઘણા હાંસેલ કરવા લાયકનાં. Adj. super. Most liable to get up, most subject to make known, most worthy of acquiring (plu.).

યાઝેમન્દીહાતુમ, yâzômandîhâtûm. વિ૦ ઘણા બુજોરગ થવા લાયકનાં, ઘણા વધારો કરવા લાયકનાં, ઘણા ઈરાદો કરવા લાયકનાં, ઘણાં બુલંદ થવા લાયકનાં. Adj. super. Most worthy of being great—exalted, most worthy of increase, most worthy of making an intention, most worthy of being exalted.

અ-અવા, a-avâ. વિ૦ સાથે નહીં; જુદું. Adj. Not in company with, not in concert with, separate.

અ-અપાર, a-apâr. વિ૦ દુર—આઘું નહીં, નજદીક. Adj. Not distant—remote, nigh, near.

અએવાર, aêvâr. ના૦ સાંહાંજનો વખત. Subs. The evening time, eventide, evening.

અહવાર, ahvâr. ના૦ મેહબુબ, માશુક. વિ૦ સરગરદાન. Subs. A sweetheart, a mistress, a lovely woman. Adj. Wandering, confounded.

અ-અપારી, a-apârî. વિ૦ દુરી વગર, રદ થયા વગર. Adj. Without being distant, without being rejected—annulled.

અહવારી, ahavârî. ના૦ સરગરદાંની, હેરાંનગતી. Subs. Wandering, distress, misfortune.

અ-અવારીન, a-avârîn. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ નેકી ના કર. V. imper. Don't practise virtue.

અએવારે, aêvârê. See aêvâr.

યાઝી, yâzî. વિ૦ બુજોરગ થનારૂં, ઈરાદો કરનારૂં. Adj. Becoming great—exalted, extending.

યાવશ, yâvash. ઉભયા૦ અ૦ અથવા તે, યા તે. Conj. Or he.

યાવી, yâvî. વિ૦ પામનારૂં, હાંસેલ કરનારૂં જેમકે. "પાદી આવી"=બદલો પામનારૂં. Adj. Obtaining, acquiring; as in padyâvî = Obtaining reward.

અ-હોશી, a-hôshî. Dâd. ના૦ અમર્ગી. Subs. Immortality. Comp. Av.

આખેઝીહેદ, akhêzîhed. ક્રિ૦ ઉઠેછે. V. Gets up, rises (pres. 3rd sing.).

યાવશેદ, yâvashêd. ક્રિ૦ પામશે, મેળવશે, હાંસેલ કરશે; V. He will get—make profit, he will gain, he will reap an advantage.

યાવીહેદ, યાવીહેત, yâvîhêd, yâvîhêt. ક્રિ૦ પામેછે, આએપત હાંસેલ કરેછે. V. He gets—obtains, he gains advantage.

આખેજ઼શ્ન, âkhêzashna. ના૦ ઉઠવું તે, ઉઠાંણ, ઉભાંણ. Subs. Act of rising—getting up, rising.

યાવદાન, âvdân. ના૦ પાણી રાખવાનું વાસણ, પાણી પીવાનું વાસણ; પાણીનું મથક. Subs. A water-vessel, a drinking vessel; any reservoir of water, as a lake, pond, &c. Per. آبدان

યાવશ્ને, yâvashnê. ના૦ પામવું તે, હાંસેલિયત. Subs. Obtaining, gaining, profit.

આખેજ઼શ્નાન, âkhêzashnân. ના૦ ઉઠનારાં. Subs. Those who rise—get up.

યાવશ્નાન, yâvashnân. ના૦ પામનારાં, હાંસેલ કરનારાં. Subs. Those who obtain—gain.

આખેજ઼શ્ની, âkhêzashnî. ના૦ ઉઠાવવાનું કામ, (ઉંઘમાંથી) જગાડવું, ઉશ્કેરવું; ફરીઆદ, શોર, પોકાર; નેહેસ્ત—નાબુદ—નાફ્તેહમંદ—કોશેશ, એક કામને મજબુત પકડવું. Subs. Act of raising—lifting up—arousing—exciting; complaint, uproar, a loud cry; an unsuccessful effort; laying hold of a work.

યાવશ્ની, yâvashnî. ના૦ પામવું, આએપત, ફાયદો. Subs. Act of gaining—obtaining, profit, benefit.

આખેજ઼શ્ની, âkhêzashnî. Dink. વિ૦ ઉઠવું, ઉઠી

શકે તેવું, ઉભરાતું, પસંદ કરતું. Adj. Rising, capable of rising; overflowing, choosing, selecting.

યાવશ્ની, yâvashnî. વિ૦ ઉમેદ ધરાવનારૂં. Adj. Expectant of hope.

આખેજશ્ને, ખેજશ્ને, âkhêzashnê, khêzashnê. ના૦ ઉઠાણ, ઉઠવું; માલમ કરવું. Subs. Act of getting up; act of making known.

ખેજશ્ની, khêzashni. Dâd. ના૦ માલુમ કરવું, વાકેફ કરવું; ઉઠાવવું. Subs. Giving information, making known, acquainted with; raising, lifting up.

યાવશ્ને, yâvashnê. ના૦ મેલવવું, હાંસેલિયત, જે કાંઈ મેલવેલું તે. Subs. Act of gaining, profit, what is obtained.

યાવશ્ને-મીનશ્ને, yâvashnê-mânashnê. વિ૦ વિચારને મલતું. Adj. Coinciding with one's views.

યાવશ્ત, yâvasht. Vand. XX. ક્રિ૦ પામ્યું. V. Obtained, acquired (past tense).

હાવેશ્ત, hâvêsht. Afg. Ghâm. ના૦ ચેલો, શિખનાર, શિષ્ય, શાગેરદ, બેહેદીન. Subs. A disciple, a pupil, a learner, a scholar, a layman. Av.

સાજેશ, sâzêsh. Dink. ના૦ બનાવ, સંજોગ; બનાવવાનું કામ, બંધ બેસાડવું; તૈયારી. An event, coincidence; act of making—performing, adapting; preparation. Per. سازش

હેખ્ઝેશ, hêkhzêsh. Vand. XIX. ક્રિ૦ તુને ચલાવવું જોઈએ, તુને માર્ગે બતલાવવો જોઈએ. V. You

should guide—show the way. Comp. Av.

આહેસ્તે, âhêste. ક્રિ૦ અ૦ હલવે, હલવે રહીને. Adv. Slowly, gently. Per. آهسته

અ-અવસ્પાર, a-avaspâr. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ના સોંપતો —સપુરદ કરતો. V. imper. Don't entrust, don't give in charge of, don't deliver over to. Contrast Pâz. , Per. سپردن

અ-અફસ્તુન, a-afastun. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ના ફેરવ. V. imper. Don't change—turn.

આહેન, આહીન, âhen, âhîn. Yas. XXX. ના૦ લોહું. Subs. Iron. Comp.

આહેન, આહીન, âhen, âhin. See

આખેઝીનાની, âkhêzînânî. Dâd. ક્રિ૦ હું ઉઠાડીશ, હું જાગૃત કરીશ. V. I will make (him) rise—get up, I will arouse.

આખેઝીનાનદ, âkhêzînânad. ક્રિ૦ ઉઠાડે, જગાડે. V. May make (him) rise—get up, may arouse.

યાવીનદ, yâvînad. ક્રિ૦ મેલવે, પામે. V. He may get—obtain—acquire.

યાવેન્દ, yâvênd. ક્રિ૦ મેલવશે, પામશે. V. Will gain —acquire. Comp. Per. یابند

હેખ્ઝીનદ, hêkhzînad. Vand. XIX. ક્રિ૦ હું મારગે ચલાઉં. V. I may guide—direct.

હેખ્ઝેન્દ, hêkhzênd. Vand. ક્રિ૦ તે ચલાવે—માર્ગ બતલાવે. V. He may guide—lead the way.

આખેજીનશની, âkhêzînashnî. ના૦ ઉઠાડવાનું કામ, જાગૃત કરવું. Subs. Raising, lifting up, arousing.

આવીનશની, yâvînashnî. ના૦ પમાડવાનું-હાંસેલ કરાવવાનું કામ. Subs. The act of causing acquisition or gain.

આખેઝીનદ, akhêzînad. ક્રિ૦ ઉઠે, પામે; V. He may get up—rise, he may obtain.

ખેઝીનમ, khêzînam. ક્રિ૦ હું ઉઠું. V. I may rise —get up.

અ-અવીજે, a-avîzê. વિ૦ ગડલું, અપવિત્ર, નાપાક, અશુદ્ધ. Adj. Turbid, foul, polluted, impure, unclean, inaccurate, incorrect.

આખેઝેદ, ખીઝેદ, âkhêzêd, khîzed. ક્રિ૦ ઉઠે, ઉભો થાય, ચાહે. V. May rise—get up, may wish.

ખેઝીદ, khêzîd. ના૦ ફીકર, ચીંતા. Subs. Anxiety, concern, solicitude. Pâz.

યાવેદ, yâvêd. ક્રિ૦ પાંમે—હાંસેલ કરે; જાણે. V. May get—obtain; may come to know.

હાઝેદ, hâzêd. ક્રિ૦ તે આપે છે. V. He gives.

ખેઝીદે, khêzîdê. ભૂ૦ કૃ૦ ઉઠેલું, ઉભું થયલું. Past part. Risen, got up, stood up.

આખેઝીદન, âkhêzîdan. ક્રિ૦ ઉઠવું, ઉભું થવું, ઉઠી જવું; માથે લેવું; માલમ કરવું; પામવું, હાંસેલ કરવું. V. To rise—get up, to leave one's seat, to stand up; to undertake, to take upon one's self any business; to make known; to obtain—acquire.

[illegible] યાઝીદન, yâzîdan. ક્રિ૦ બુજોરગ-બુલંદ થવું; ઈરાદો કરવો; હાથ લંબાવવા, કોટી કરવી. V. To be great—exalted; to make an intention, to be at, to have an eye to; to stretch out the arms, to embrace. Per. یازیدن

[illegible] સાઝીદન, sâzîdan. ક્રિ૦ બનાવવું, તૈયાર કરવું; સાચું કરી આપવું, ફાંફાં મારીને શોધવું; હથિયારબંદ કરવું. V. To make, to mould, to prepare; to verify; to search for by groping; to arm. Per. سازیدن

[illegible] હખ્ઝીદન, hakhzîdan. ક્રિ૦ ઉઠવું, પુઠે જવું, જાગવું, પાછળ લાગવું. V. To get up—rise, to follow, to awake, to pursue. Comp. Av. Rt. [illegible], [illegible]

[illegible] હાઝીદન, hâzîdan, Pah. Shah. ક્રિ૦ રડવું; શોક કરવો; જોવું, નેધાહ કરવી. V. To weep, to cry, to bemoan; to see, to observe, to mark, to direct the mind.

[illegible] હાઝેમ, hâzêm. ક્રિ૦ હું આપુંછું. ના૦ જુલમ કરવો, નહસાડી મુકવું. V. I give. Subs. Oppressing, putting to flight. Comp. Ar. هازم

[illegible] હાજેર, hâjêr. ક્રિ૦ અ૦ નજદીક આવેલું, હાજેર, ના૦ રોકડ; રહેનાર, પડોસી. Adv. Being at hand, close at hand, present. Subs. Ready money, an inhabitant, a neighbour. Per. حاضر; as in [illegible]

[illegible] અ-અજદરૂન, a-ajdarun. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ના કાપ, ના ફાડ. V. imper. Don't cut, don't tear—rend.

આખેજે, âkhêzê. ભૂ૦ કૃ૦ ઉઠાવેલું. Past part. Raised, lifted up.

યાવ, yâv. ક્રિ૦ તું પામ; ના૦ પામનાર. V. imper. Acquire (thou). Subs. One who acquires. Comp. Av. Rt. Per. بیاب, یاب

સાજ, sâz. ક્રિ૦ તું બનાવ—કર, ના૦ બનાવનાર, કરનાર. V. imper. Do—make (thou). Subs. One who does—makes. Per. ساز

યાજવાર, yâjvâr. Pah. Shâh. વિ૦ પરસ્તેશ કરનારની મીશાલે, પરસ્તેશ—વખાણ કરનાર તરીકે. Adj. Like an adorer, in the capacity of a worshipper—praiser. Av. Rt. = to adore. Comp. to Per. وار (possessing, resembling as شاهوار)

હખ્તે, hakhtê. Bund. ના૦ પીડુ. એ નો બગડેલો આકાર. Subs. The abdomen. Corrupt form of

હાઝુઈદન, hâzuídan. ક્રિ૦ હેરાન થવું, હલકાઈમાં રેહેવું. V. To be harassed, to suffer pains, to remain in meanness.

હાચુનાન, hâchunân. ના૦ એક નદીનું નામ છે? Subs. The name of a river?

આખેઝુમ, âkhêzum. ક્રિ૦ હું ઉઠું—ઉભો થાઉં; હું પામું. V. I may get up—stand up—rise; I may get—acquire.

હેઝુમ, hêzum. Gloss. ના૦ કાઠી, બાલવાનાં લાકડાં. Subs. Firewood, fuel. Comp. Per. هیزم Sans. इध्म. Comp.

યાવીનદ, yâvinad. ક્રિ० see

યાવાં, yâvân. ના० પામનારા, હાંશેલ કરનારા. Subs. Those that obtain—acquire.

અખ્જે, akhjê. ના० દેરમનો છાપ. Subs. The stamp of a *deram*.

યાઝે, yâzê. ના० આરાધના કરનાર. Subs. One who invokes—pays homage to (celestial spirits).

યાઝે, yâzê. વિ० આરાધના-વખાણને લગતું. Adj. Pertaining to adoration—praise.

યાફે, yâfê. Pah. Shâh. વિ० બેહુદું, મુરખાઈ ભરેલું, ફોકટનું. Adj. Absurd, foolish, stupid, vain. Per. یاوه

યાવે, yâvê. વિ० ગુમ થયલું, પાયમાલ થયલું ના० મદદ; જોડી કહાડેલી વાત. Adj. Lost, ruined, destroyed. Subs. Assistance, help; a fiction.

હાઝે, hâzê. ના० વાલી, મુતવલી, નેઘાહ રાખનાર. Subs. A guardian, a patron, the superintendent or administrator of any charitable institution, a keeper.

આવકશ, âvkash. ના० પાણી ખેંચનાર—લઈજનાર, પાણી ભરવાની ચામડાંની બાટલી. Subs. A drawer or carrier of water; a leather water-bottle. Per. آبکش.

યાજગી, yâjgî. ના० પરસ્તેશ, આરાધના, નામનું સ્મરણ કરવું (જેમકે દેવ યાજગી). Subs. Worship, adoration, act of invoking (as in dêv-yajgi).

યાવગી, yâvagî. ના૦ આએપત, આવક, પામવું. Subs. Gain, income, earnings, gaining.

આહૂ, અહી, âhû, ahî. Gloss. ના૦ એબ, ખામી, કસૂર, ઈલ્લત ; હરણ. Subs. Imperfection, blemish, defect, failing, fault ; an antelope, a deer.

આખેજીનદ, âkhêjînad. ક્રિ૦ ઉઠે, ઉભરાય. જેમકે વાદે આખેજીનદ (શરીરનો) પવન ઉભરાય. V. May sprout—issue, may rise, break forth ; as vâdê âkhêjînad.

યાઝ્ગી, yâzgî. See yâjgî.

હજંદ, hajand. ના૦ ખેંચનાર, તાણનાર. Subs. One who pulls—draws.

અ-અવજારોમન્દાન, a-avjârômandân. ના૦ નાહીમ્મતીઓ, હીચકારા ; વગર ચમત્કારનાં. Subs. Cowards, those who fear danger, timid persons ; having no miracles—wonders.

અ-અફ્ઝુલ, a-afzul. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ પરેશાન—હેરાંન ના કર. V. imper. Don't make distracted—sad, don't harass.

દો-હફ્ત, બી-હફ્ત, dô-haft, bî-haft. વિ૦ બે સાત-હફ્તા, ચૌદ. Adj. Twice seven fourteen. Av.

યાફ્ત, yâft. ના૦ મોરાદ, આએપત, નફો, હાંસેલ, ક્રિ૦ પામ્યું, મેલવ્યું. Subs. Wish, desire, income, gain, profit, winnings. V. He obtained—acquired. Av. , Per. یافت.

યાફ્તશ, આયપ્તી, યાફ્તી, yâftash, âyaptî, yâftî.

નાo આએપત, આવક, કમાણી, નફો, હાંસેલિયત. Subs. Gain, income, earnings, profit, advantage. Av. , Per. آیفت

ચાફતગી, yâftagî. નાo મેળવવું, હાંસેલ કરવું, હાંસેલિઅત. Subs. Obtaining, acquiring, gain.

ચાફતીનેદ, yâftînêd. Dâd. ક્રિo પામેછે, હાંસેલ કરેછે. V. He gains—obtains—acquires.

ચાફતીનીદંન, yâftînîdan. ક્રિo પામવું; પમાડવું. V. To obtain; to cause to obtain.

ચાફતે, yâftê. ભૂo કૃo પામેલું, મેળવેલું, હાંસેલ કરેલું. Past part. Got, obtained, acquired. Per. یافته

ચાફતન, આયપ્તન, yâftan, âyaptan. ક્રિo પામવું, હાંસેલ કરવું, આએપત કરવી, નફો મેળવવો. V. To gain,—acquire, to make money by, to earn, to get profit. Av. Rt. (as in), Per. یافتن

ચાફતે, yâftê. Khord. Av. See yâftê.

અચાવચ, ayâvacha. ઉભયાo અo યા, વળી, અથવા. Conj. Or, also.

ચાવ, અચાવ, yâv, ayâv. S.G. See ayâvacha.

આખેઝમ, âkhezam. See âkhêzum.

ચાવમ, yâvam. ક્રિo હું પામું-હાંસેલ કરૂં. V. I may obtain—acquire. Per. یابم

સાઝમ, sâzam. ક્રિo હું બનાવું—કરૂં—સમારૂં, હું તૈયાર કરૂં—હથિયારબંદ કરૂં. V. I may make—perform, I may prepare—arm. Per. سازم

ખાવર, khâvar. Per. Vajar. નાo મેહેરબાની રાખનાર, બરદાશ્ત કરનાર, પરવરેશ કરનાર, સાહેબ; સોસનાર;

ઉગમણ—પૂર્વ દિશા. Subs. One who shows kindness—regard, a protector, a guardian; one who endures; the east, the eastern region. Per. خاور

યાવર, yâvar. ના૦ મેળવનાર, પામનાર; મદદગાર. Subs. One who obtains—gets; a helper. Per. یاور

યાવેર, yâvêr. વિ૦ હંમેલદાર. Adj. Pregnant.

ખાવરાંની, khâvarânî. વિ૦ મેહેરબાની—બરદાસ્ત કરનારાઓ. Adj. Those who are kind, those that are hospitable, those who treat with care and attention.

યાવરાંની, yâvarânî. વિ૦ મદદ કરનારા. Adj. Those who assist—help.

ખાવરી, khâvarî. ના૦ મેહેરબાની, પરવરશી, દયા. વિ૦ દયાળુ. Subs. Favour, grace, protection, compassion, mercy. Adj. Merciful. Pâz.

યાવરી, yâvarî. ના૦ મદદગારી. Subs. Aiding, helping. Per. یاري

અ-અવરદાર, a-avardâr. વિ૦ વગર હંમેલનું, ગર્ભવાળું નહીં. Adj. Not pregnant, not conceived.

અ-અજરૂન, a-ajrun. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ના ખોદ—ખણ. V. imper. Don't dig, don't excavate.

ખાજ, khâj. ના૦ કાનનો ચાપડો; ક્રૂસ. Subs. The flap of the ear; the Christian cross. Per. خاج

યાચ, yâch. Dâd. એક પ્રત્યય છે જેનો અર્થ "લગતું"

થાયછે :—જેમકે કાએદાને લગતું. An affix denoting *pertaining to;* as = pertaining to law.

હાજત, hâjat. ના૦ મોરાદ. Subs. Need, necessity, desire.

યાઝાન, yâzân. ના૦ ઈરાદો—ધારણા કરનાર. Subs. One who makes an intention, one who proposes to himself.

અ-સઝદા, a-sazdâ. વિ૦ નિરપરાધી, ગુનાહ—તકસીર વગરનું, પાક. Adj. Innocent, guiltless, sinless, pure.

યાઝીદન, yâzîdan. ક્રિ૦ ઈરાદો કરવો, ધારણા કરવી; અફશોસ કરવો; બુલંદ થવું; હાત લંબાવવો, કોટી કરવી. V. To intend, to propose to oneself; to desire, to feel sorrow, to suffer grief, to be exalted—elevated; to stretch out the arms, to embrace. Per. يازيدن

અહઝુન, ahazun. Gloss. ક્રિ૦ અ૦ આએ જમાને—વખતે, આએ પલે, હમણા. Adv. At this age—time, at this moment, presently.

ખાઝને, khâzanê. ના૦ પોતાની ઓરતની બેહેન, સાલી. A wife's sister, sister-in-law.

ખાઝે, khâzê. વિ૦ ખમીર કીધેલું. Adj. Leavened.

યાઝે, yâzê. ના૦ ધ્રુજરી, ધ્રુજારો. Subs. Trembling, shivering, trepidation, woe, horror.

યાઝગી, yâzagí. નાo પુજનાર, ઈજનાર, આરાધના કરનાર, પરસ્તેશ—વખાણ કરનાર. Subs. A worshipper, adorer, one who pays divine honours to, one who praises.

અ-અત, a-at. ક્રિo અo જો એમ નહીં, નહીં તો. Adv. I wish you would not, if not.

અખ્ત, akht. નાo ઝુંડો. (અખ્તરનો ટુંકો.) Subs. A banner, ensign (contraction of akhtar).

અખ્ત, akht. નાo એક મ્હોટા જાદુગરનું નામ છે. Subs. The name of a great conjuror, called *Akht-Jâdu*.

અખ્ત, akht. Gloss. નાo મીસાલ; ઉઠાડવું, ઊઠવું; દોસ્ત; નજર, નેગાહ; ઉપર ખેંચવું. વિo ખરાબ; એકમલતું, નજદીક. Subs. Simile; raising, lifting up, getting up; a friend; the eye, a look; pulling up. Adj. Bad, evil; similar, near.

અખ્ત, akhta. Dâd. ક્રિo અo તુરત, જલદી; જેમકે "અખ્તચાર" = તુરત ઉપાય કરનાર. Adv. Immediately, quickly; as = akhtachâr = one who adopts remedies—measures immediately.

અખ્ત, akht. નાo ગલીચાઈ, નજીસાત, કાદવ, કચરો. વિo બુરૂં, ખરાબ. Subs. Filthiness, rubbish, refuse. Adj. Bad, wicked, ill. Av.

અખ્ત, akhta. નાo ભાઈ. Subs. A brother.

આખ્ત, âkht. નાo અજમાયશ, તપાસ. ક્રિo તપાસ્યું. Subs. An experiment; experience, trial. V. Made an experiment, experienced.

ઈશ્ત, isht. ના૦ મરજી, ઈચ્છા, ખાહેશ ; જેમકે, = સર્વેથી સારી મરજી. Subs. Wish, desire, choice, will ; as = the best wish. Av. = Sans. इष्टि. Av. Rt. = S. Rt. इष् = to wish.

ઈહેદ, ihêd. એક પ્રત્યય છે કે જે વર્તમાનકાલ ત્રીજા પુરૂષ એકવચનની નિશાની તરીકે વપરાય છે. જેમકે આસ્તુની હેદ = તે જુવેછે. A verbal termination denoting present tense third person singular ; as âstunîhêd = he sees.

ઓખ્ત, ôkht. ના૦ બેહેન. Subs. A sister. Ar. أخت

ખાદ, khâd. ના૦ ચીલ, સોરી, ગરૂડપક્ષી. Subs. A kite, a rapacious bird of the hawk kind, an eagle. Per. خاد

ખાદ, khâd. ના૦ સ્વાદ લેવો તે, ખાવું તે. Subs. Eating, tasting. Av. Rt. = Sans. Rt. स्वाद् = to taste.

ગશ્ત, gasht. ક્રિ૦ ફર્યું, બદલાઈ ગયું. V. Turned (round), altered. Per. گشت

દશ્ત, dasht. ના૦ જંગલ, વેરાન. Subs. A forest or wood, a plain without water. Per. دشت

દસ્ત, જસ્ત, dast, jast. ના૦ હાથ, જોર, કુદરત, કાબુ, મજબુતી. Subs. Hand, strength, power, restraint, vigour. Av. = Sans. हस्त = Per. دست

દાદ, dâd. ના૦ કાપનાર, ભાંજનાર ; જેમકે અસ્ત-વી-દાદ = હાડકું ભાંજનાર, દેવનું નામ છે. Subs. One who cuts—breaks ; as ast-vî-dâd = one who breaks the bones, name of a Dev. Av. Rt. , = S. Rt. दो, दा = to cut.

દિશ્ત, disht. Vand. XVII. ના૦ દેખાડનાર ; હાથનું આંગળું ; અરધી બીલ્લસ. Subs. That which shows; a finger; half a span. Av.

યઝદ, yazad. ના૦ ઈશ્વરી માનને લાયકનો, ઈજવાને લાયકનો (અસલ અર્થ), ખોદા; ઈઝદ, ફરેસ્તો. Subs. Worthy of divine honours—adoration (lit.), God; an angel. Av. = Per. ایزد Av. Rt. = to adore.

યશ્ત, yasht. ના૦ યશ્ત, આરાધના, બંદગીઓનું નામ છે, જેમકે. "અહુરમજદયશ્ત," ક્રિ૦ ઈજ્યું. Subs. Yasht, invocation, praise (to celestial spirits), name of certain prayers, as Ahurmazd yasht. V. Invoked. Av.

યાત, yât. ના૦ એક ગુનાહનું નામ છે કે જેનો વજન એક સો હેંસી (૧૮૦) અસ્તેરનો છે. Subs. The name of a crime whose heaviness is equal to 180 *Astêrs.*

યાદ, yâd. ના૦ યાદદાસ્ત, અજબર, યાદ; જાગૃતી, બેદારી; નકશ, ચિતાર ; દિલમાં નેગાહ રાખવી. Subs. Remembrance, recollection by heart, memory; the state of being awake, vigilance; painting, picture; keeping in the heart. Per. یاد

શેદ, shêd. એક પ્રત્યય છે કે જે ભવિષ્યકાલ ત્રીજા પુરૂષ એકવચનની નિશાની તરીકે વપરાય છે, જેમકે "આસ્તુનશેદ = તે જોશે. A verbal termination denoting future tense third person singular; as astunashêd = he will see.

સખ્ત, sakht. વિ૦ કઠણ, મજબુત, અઘરૂં, સખત, જોરસા-

વાણું. Adj. Hard, solid, strong, difficult, firm, violent, intense. Per. سخت

હખ્ત, hakht. ના૦ પીરૂ, મરદની જાત, ગાંડનું સુરાખ. Subs. The abdomen, the male organ of generation, the anus. Comp. Av.

હખ્ત, hakhtâ. ના૦ જનાકાર, છીનાલ. Subs. An adulteress.

હસ્ત, અસ્ત, hast, ast. ક્રિ૦ છે. V. Is. Av. = Sans. अस्ति = Per. هست , است

હાત, hât. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ઉઠ, ઉભો થા. V. imper. Get up, rise, stand up.

હાત, hât. Yas. IX. ના૦ બાજુ, દંડ; જેમકે. ફરાહાત = પોહોલી—કુશાદે—બાજુ. Subs. The arm from the shoulder to the elbow; as farâhât =developed—expanded arm from the shoulder to the elbow.

હાત, hât. ના૦ હા, ભાગ. Subs. A chapter, a portion, a section. Av.

હાદ, hâd. ક્રિ૦ છે. V. Is. Pâz.

હાદ, hâd. ભૂ૦ કૃ૦ યજદાંએ રાખેલું. Past part. Preserved by God.

હાદ, hâd. ક્રિ૦ હોતે. M. K. chap. I. Had been, would have been. Pâz.

હેખ્ત, હાત, hêkht, hât. Gloss. ના૦ આઈન, રવેશ; રોનક; યાદદાસ્ત, જાગૃતી; નકશ, ચિતાર. Subs. Usage, custom; elegance, beauty; memory, wakefulness; painting, picture.

[Avestan] હેદ, hêd. ક્રિ૦ હોય. V. May be.

[Avestan] અસ્તા, astâ. નાo જરથોશ્તની અવસ્તાની કેતાબો. Subs. Avastâ, Books of Zoroaster.

[Avestan] અહદા, ahadâ. Gram. Das. Pêsh. વિ૦ એક, ૧. Adj. One, 1.

[Avestan] એસ્તા, êstâ. Per. Vajar. નાo સેતાએશ, વખાણ. Subs. Praise, encomium.

[Avestan] અહદા-અસરીઆ, ahadâ-asarîâ. Gram. Das. Pêsh. વિ૦ અગીઆર, ૧૧. Adj. Eleven, 11.

[Avestan] અહદા-અસરીન, ahadâ-asarîn. Gram. Das. Pêsh. સંખ્યા૦ વિ૦ એકવીસ, ૨૧. Numer. adj. Twenty-one, 21.

[Avestan] યથા-અહુ-વઈરીઓ, yathâ-ahu-vairîô. Nyâ. Khur. નાo એક બંદગીનું નામ છે. "યથા અહુવઈર્યો." Subs. Name of a prayer, *Yathâ Ahu-Vairyô.* Av. [Avestan]

[Avestan] યશ્તે-ગેહાંન, yashtê-gêhân. નાo ગેહેસારણું. Subs. Prayer for the dead body before final disposal.

[Avestan] યશ્તે-ગાહ, yashtê-gâh. નાo આરાધના કરવાની જગા. Subs. Place for adoration—invocation.

[Avestan] અખ્ત-અએત, akht-aêt. ક્રિ૦ ખરાબ—નઠારૂં છે. V. Is bad—evil—hurtful.

[Avestan] અખ્ત-હેદ, akht-hêd. ક્રિ૦ ખરાબ થાયછે, વિ૦ ખરાબ, નઠારૂં, બુરૂં. V. Becomes bad—evil. Adj. Bad, evil, foul, wicked.

દશ્તાન, dashtân. ના૦ ઓરતની જવાંનીનું ચિન્હ-નિશાની, દશ્તાન. Subs. Menses, menstrual discharge, marks—signs of youth in women. Av. Per. دشتان

હસ્તાન, hastân. ના૦ જેઓ હઈયાત છે તેઓ, હેયાતી વાલાઓ. Subs. Those who exist—live, the existing people. Comp. Av.

હાતાન, hâtân. Vîsp. ના૦ યજશ્નેનાં હાઓકરદાઓ. Subs. Chapters of Yaçna. Comp. Av.

આસ્તાનીહા, âstânîhâ. ના૦ આફતો, વઘનો. Subs. Calamities, afflictions, misfortunes, impediments.

અ-અતીબુન, a-atîbûn. ક્રિ૦ ના! બેસ. V. Don't sit.

આસ્તાને, âstâne. See âstânîha.

અયુતાક, ayutâk. ના૦ એક કકડો—ટુકડો; એકલું. સાદું. (એ શબ્દ અયોતાકનો બીગડેલો લાગેછે.) Subs. One piece—part, single, solitary, simple. (This word seems to be the corrupted form of ayôtâk.) Comp. Per. یکتا

ગશતાકે, gashtâkê. વિ૦ ફરતું, હીલતું. Adj. Turning, moving.

ચેહાર તાકે, દોદો તાકે, chêhâr tâkê, dôdô tâkê. ના૦ ચાર કકડા—ટુકડા. Subs. Four pieces—divisions; four parts.

યશ્તાકે, yashtâke. વિ૦ યજશ્ને—આરાધના કરવા

લાયક ; ના૦ આરાધના કરનાર. Adj. Worthy of adoration—divine homage. Subs. One who performs Yaçna, an adorer of celestial spirits.

સેદ-તાકે, sêd-tâkê. ના૦ સીત્તેર ટુકડા. Subs. Seventy pieces—parts.

સાતુનેદ, sâtunêd. Nyâ. Atash. ક્રિ૦ તે ચાલે—પોહોંચે. V. He may go—pass—reach.

હખ્ઝેદ, hakhzêd. Vand. XVIII. ક્રિ૦ પાસે જાય ; ઉત્પન્ન થાય ; પરીણામ નીપજે. V. May go by ; may be produced ; may result.

હાતાદ, હસ્તાદ, hâtâd, hastâd. Nyâ. Atash. ક્રિ૦ થાજો, હોજો. V. Be, may it be (benedictive).

હાદુખ્ત, hâdukht. Dink. ના૦ એકવીસ નુસ્ક મધેનાં એક નુસ્કનું નામ છે ; એક બંદગીનું નામ છે. Subs. One of the names of the twenty-one Nosks ; the name of a prayer. Comp. Av.

હાતામ, hâtâm. Vîsp. ના૦ હસ્તી—હૈયાતીવાલાઓ; બીજાઓ, લોકો ; એક કરદાનું નામ, જેમકે·— Subs. Those who are living—existing ; others, people ; the name of a chapter of Yaçna. Av.

આખ્તાર, âkhtâr. ના૦ ઉપર ખેંચનાર, બાહેર લાવનાર, અજમાવનાર, છાંટનાર, ખરાબ કરનાર. Subs. One who pulls up, one who brings forward, one who makes an experiment—trial, one who sprinkles, one who does evil—harm.

𐬌𐬱𐬙𐬁𐬭 ઈશ્તાર, íshtâr. Yt. Sîrôz. ના૦ ચાહનાર. Subs. One who wishes—desires. Av. Rt. 𐬌𐬱 = to desire.

𐬌𐬱𐬙𐬁𐬭 ઈશ્તાર, îshtâr. Vand. V. ના૦ ઉભું રહેનાર; જેમકે 𐬭𐬀𐬚𐬀𐬉𐬱𐬙𐬁𐬭 = ગાડીમાં ઉભો રહેનાર, પેહેલવાન. Subs. One who stands; as 𐬭𐬀𐬚𐬀𐬉𐬱𐬙𐬁𐬭 = one who stands on the chariot; a hero.

𐬛𐬁𐬱𐬙𐬁𐬭 દાશ્તાર, dâshtâr. Yas. I. ના૦ રાખનાર; જેમકે 𐬑𐬭𐬀𐬚𐬡𐬋𐬛𐬁𐬱𐬙𐬁𐬭 = અક્કલ રાખનાર (અસલ અર્થ), પાહાડનું નામ છે. Subs. A keeper, as 𐬑𐬭𐬀𐬚𐬡𐬋𐬛𐬁𐬱𐬙𐬁𐬭 = one who possesses sense (lit.), name of a mountain.

𐬫𐬀𐬱𐬙𐬁𐬭𐬁𐬥 યશ્તારાન, yashtârân. Gram. Dr. Spiegel. વિ૦ ઈજવા લાયકના. Adj. Worthy of being invoked—praised—adored.

𐬵𐬀𐬑𐬙𐬌 હખ્તી, hakhtî. ના૦ પીડું. Subs. The abdomen. Av. 𐬵𐬀𐬑𐬙𐬌 = Sans. सक्थि.

𐬵𐬁𐬛𐬉 હાદે, hâde. Sad. Bund. ના૦ એક હા૦ Subs. A chapter (of Yaçna). Av. 𐬵𐬁𐬌𐬙𐬌

𐬁𐬑𐬙𐬉𐬵 આખ્તેહ, âkhteh. ના૦ બાહેર ખેંચવું, ટાંગવું, પોંહોંચવું. Subs. Pulling out, suspending, reaching. Comp. Per. آختن

𐬁𐬙𐬀𐬱 આતશ, âtash. Gloss. ના૦ આતશ. Subs. Fire. Av. 𐬁𐬙𐬀𐬭, Per. آتش

𐬫𐬀𐬱𐬙𐬀𐬱𐬥𐬉 યશ્તશ્ને, yashtashne. ના૦ ઈજવું, ઈજાણ. Subs. Act of invoking—praising; adoration.

[illegible] અખ્ત-ગાવ્યાન, akhta-gâvyân. ના૦ એ બોલ [illegible] "અખ્તર" નો ટુંકો થયલો છે; ગાવ્યાની જુંડો, કે જે પાદશાહ ફરેદુને જોહાકની સાથે લડાઈ કીધી તે વખતે "ગાવે આહંગર" નામના લોહારે ચામડાનો બનાવ્યો હતો. Subs. (The first part of this word ([illegible]) is the contraction of [illegible] "akhtar.") The Gâvyânî banner —flag, which the blacksmith Gâvê had made of leather during the fight between Farêdûn and Zohâk.

[illegible] અખ્તજાદૂ, akhtjâdû. ના૦ એક ખરાબ માણસનું નામ છે, કે જેને અખત જાદુ કહેછે. Subs. Name of a wicked man, the name of a notorious magician generally called Akht the sorcerer. (See the tale of Gôshta Faryân.) Av. [illegible] Pâz. [illegible] Per. اخت جادو

[illegible] આખ્તીક, âkhtîk. વિ૦ ખેંચતું, તાણતું. Adj. Pulling, drawing.

[illegible] આખ્તી, âkhtî. ભૂ૦ કૃ૦ ખેંચેલું, ઉપર લાવેલું. ના૦ દુરી; મેહેનત, કોશેશ. વિ૦ આઘે, છેટે. Past part. Drawn, pulled up, brought up. Subs. Distance, trouble, endeavour. Adj. Distant, remote. Comp. Per. آخته

[illegible] યાતી, યાઈતી, yâtî, yâîtî. Dink. ના૦ ચાલચલણ, રીતભાત; પેશો—ધંધો કરનાર, ઉદ્યોગ કરનાર, રોજગાર ચલાવનાર, જીંદગીની રીત. Subs. Behaviour, demeanour, manners; a professional man, a man of business, a man carrying on some trade, course of life. Av. [illegible], Sans. यात.

[illegible] યાદી, yâdî. ના૦ નોંધ, યાદદાસ્ત. Subs. Memorandum, remembrancer, *memento, souvenir.* Per. یاد

[illegible] યશ્તે-ગાથ, યશ્તે-ગાસ, yashtê-gâth, yashtê-gâs. ના૦ ગાથાની આરાધના. Subs. Adoration—praise of the *Gâthâ*.

[illegible] હાતે-ગાથ-ગાસ, hâtê-gâth-gâs. ના૦ ગાથાનોહા—ભાગ, ગીતાનો ભાગ. Subs. A chapter of the *Gâthâ*, a section of the hymn or religious song in verse.

[illegible] અખ્તે-યાતૂ, akhtê-yâtû. See [illegible] akht-jâdu.

[illegible] દાદ-દીનાઈ, dâd-dînâî. ના૦ ઈનસાફી મજહબ, ઈનસાફી કાયદો, દીનને લગતો ઈનસાફ. Subs. The true religion, a just law, religious justice, justice conformable to religion.

[illegible] દાદે-ગવાહી, dâdê-gavâhî. ના૦ દીનને લગતી ગવાહી, મહજબી સાક્ષી. Subs. Religious evidence—testimony. Comp. Per. داد + گواهي

[illegible] યશ્ત-દીનાઈ, yashta-dînâî. ના૦ કાયદાસરની આરાધના, મહજબી આરાધના, દીનને લગતી આરાધના. Subs. Proper—just adoration, religious adoration—worship.

[illegible] સખ્ત-ગવાહી, sakht-gavâhî. ના૦ સખ્ત—કઠણ—મજબુત સાક્ષી. Subs. A powerful witness, strong evidence. Comp. Per. سخت + گواهي

[illegible] સખ્ત-દીનાઈ, sakht-dînâî. વિ૦ કરદા—સખ્ત

ઈનસાફવાળું, મજબુત ઈનસાફી. Adj. Strictly just, rigidly equitable.

સખ્ત-સનેહી, sakht-sanĉhî. વિ૦ મજબુત હથિયાર રાખનાર. Adj. Possessing a powerful weapon.

આએ બોલ દીનકર્દ મધે નીચલી એબારતમાં આવ્યો છે. This word occurs in the following sentence in the Dinkard:—

હાતસ્ત, અખ્તસત, હાતેદ, hâtast, akhtast, hâted. Gloss. ક્રિ૦ ચાલે, આવે. V. May walk—come.

ગશ્તીન, gashtîn. ના૦ ફેરાવો. Subs. A circuitous turn, winding, circumference. Per. گشت

ગશ્તીનાદ, gashtînâd. Yas. XXVIII. ક્રિ૦ (ખોદા કરેને) તે ફરે—ચકરાવો લે. V. May he take a circuitous turn, may he take a round.

ગશ્ત-દદ, gasht-dad. ક્રિ૦ ફરવું આપે—કરે. V. May give a walk, may take a walk.

યશ્તેદ, yashtêd. ક્રિ૦ ઈજ્ને, આરાધે. V. May invoke—praise—offer divine honour. Av. Rt. , Per. یشتن

યસ્તેદ, yastêd. ક્રિ૦ કાયમ રહે, રહે. V. May remain permanent, may last for ever, may continue.

યશ્તેદ, yashtêd. Nêrang. See yashtêd.

અ-અતીતુન, a-atîtun. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ના બેસ. V. imper. Don't sit.

યશ્તે-ફરદુમ, yashtê-fardum. ના૦ પેહેલી યશ્ત, યજશ્નેની શરૂવાત. Subs. The first *Yasht*, the beginning of *Yaçna*. = Av. = first.

યશતે-માનસ્ર-ચ, yashtê-mânsra-cha. ના૦ યશતનાં અવસ્તાબી—પણ. Subs. Even the Avastâ of Yasht.

અ-અતીમુન, a-atîmun. ક્રિ૦ ના ભર, ના પુર કર, ના રેડ, ના ગાલ, ના પઢ. V. Don't fill up, don't make full, don't pour, don't sift—strain; don't recite.

ખાતેર, khâtêr. ના૦ ખાતર, દિલ. Subs. Sake, regard, consideration, the heart, mind. Per. خاطر

હાદેર, hâdêr. Gloss. ના૦ ફરસંગ, દુરી; ફકીર વિ૦ પુષ્કલ, ઘણું; સંગીન દેહનો. Subs. *Farsang* (a league); distance; a mendicant, a Fakir. Adj. Plentiful, abundant; of a firm compact body. Comp. Ar. حادر

અખ્તિ, akhtî. ના૦ ખરાબી, અપવિત્રાઈ. Subs. Badness, evil, corruption, impurity, uncleanness. Comp. Av.

અખ્તે, akhtê. ના૦ અખ્ત જાદુ. Subs. Akht (name of a well-known sorcerer).

ગાતુ, gâtû. Vand. V. ના૦ જગા. Subs. A place, a spot, a site. Comp. Pehl. , Av.

હખ્તી, hakhtî. See hakhtî.

હખ્તે, hakhtê. ભૂ૦ કૃ૦ ખેંચીને, ખેંચેલું. Past part. Having pulled, dragged.

હાતે, hâtê. ના૦ હા, કરદો, ભાગ. Subs. A chapter, a portion, a section. Av.

હાતેહાત, hâtêhât. ના૦ દરએક હા—કરદો. Subs. Every chapter.

હાદે-હાદે, hâdê-hâdê. Dink. See hâtêhât.

હાદુખ્ત, hâdukht. ના૦ જરથુશ્ત સાહેબનાં લાવેલા એકવીસ નુસ્ક મધેના એક નુસ્કનું નામ છે, એકવીસમો નુસ્ક. Subs. The name of one of the twenty-one Nôsks of Zoroaster, the 21st Nôsk called *Hâdôkht*. Av.

હાદોખ્તી, hâdôkhtî. વિ૦ હાદોખ્તને લગતું. Adj. Pertaining to the *Hâdôkht* Nôsk.

હાદોખ્તેચ, hâdôkhtêcha. Nêrang. ના૦ હાદોખ્તજ. Subs. *Hâdôkht* itself. Av.

યશ્તે-સતોરદે, yashtê-satôrdê. ના૦ સતુદગર યશ્ત, એક નુસ્કનું નામ. Subs. The *Satûdgar Yasht*, name of a Nôsk. As in

અસ્તોયાદ, astôyâd. ના૦ મોત, એક દેવનું નામ છે કે જેને અરબીમાં "મલેકુલ મોત" કરી કહેછે. Subs. Death, the angel of Death, called in Arabic *Malékul-Môt*.

અખ્તે જાદુયાન, akhtêjâduyân. ના૦ અખત નામનો જાદુગર. Subs. Akht the sorcerer.

અખ્તે જાદુ, akhtêjâdu. See akhtjâdu.

દસ્તે-દશ્ને, dastê-dashnê. ના૦ જમણો હાથ; ખરો કાબુ, ખરૂં જોર—કૌવત. Subs. Right hand, proper restraint—strength, right force.

સાતુનેદ, sâtunêd. ક્રિ૦ તે ચાલે. V. He may go—walk.

અખ્તન, akhtan. ક્રિ૦ ઉઠાવવું, બર આવવું. V. To raise, to lift up, to be fulfilled.

આખ્તન, âkhtan. ક્રિ૦ અજમાવવું; ઉપર ખેંચવું, ખેંચવું, ઉપર લાવવું, બાહાર ખેંચવું; તલવારને મ્યાનમાંથી બહાર કાઢવી; છાંટવું, ખરાબ કરવું. V. To experience, to pull up, to bring up; to pull out, to unsheathe; to sprinkle; to cause evil, to do evil. Per. آختن

ખજીદન, khajîdan. Per. Vajar. ક્રિ૦ ચાખવું, સ્વાદ લેવો, લેજત લેવી; એકઠું થવું. V. To taste, ...e perceive by means of the tongue, to tr... relish—flavour of; to assemble, to ... Per. خاجید

ખાતુન, khâtun. ના૦ ઘરની ...ધણીઆણી, શેઠાણી, બાઈ. Subs. The mistress ... a house or family, the female head of a ...ily, a matron. Per. خاتون

ગશ્તન, gasht... Vand. VI. ક્રિ૦ ફરવું, સીંપવું; બદલાઈ જવું; ... V. To turn; to besprinkle; to be chan...d; to become. Per. گشتن as in

દાદન, dâdan. ક્રિ૦ આપવું. V. To give, to offer, to bestow. Comp. Per. دادن

યશ્તન, yashtan. ક્રિ૦ ઈજવું, આરાધવું, બોલાવવું. V. To invoke, to praise, to offer divine honours, to adore. Av. = Sans. यज् = Per. یشتن

યાદન, yâdan. ક્રિ૦ યાદ રાખવું. V. To remember.

યાદી, yâdî. ના૦ યાદ, યાદી, નોંધ. Subs. Remembrance, memorandum, a note-book. Per. یاد

હખ્તન, hakhtan. Vand. VI. and Dâd. ક્રિ૦ સીપવું, છાટવું; ખેંચવું. V. To sprinkle, to scatter in drops; to pull—draw.

હાતન, hâtan. ક્રિ૦ દેવું, આપવું. V. To give, to let, to allow, to bestow. See dâdan.

હેતન, hêtan. ક્રિ૦ ઉઠાવવું; ચાવવું; આપવું; ખેંચવું; છોડવું; મુકવું; મ્યાનમાંથી તલવાર યા ખંજરને ખેંચવું. V. To raise, lift up; to masticate, to grind with the teeth; to give; to pull; to let loose, to leave; to put, to unsheathe a sword or scabbard.

સાતુનાદ, sâtunâd. Dâd. ક્રિ૦ થાય, ચાલે; તે ચાલજો—થજો. V. May become—pass—walk; may he walk, may he become.

જાતુનાદી, jâtunâdî. ક્રિ૦ આવતા રેહેજો, આવજો. V. You may come (whenever you like) you are welcome.

સાતુનાદી, sâtunâdî. ક્રિ૦ ચાલતા રેહેજો. જજો. V. You should be going, do go.

હાદુખ્તી, hâdukhtî. Sad. Bund. વિ૦ હાદોખ્ત નુશ્કને લગતું. Adj. Pertaining to the *Hâdukht Nosk.*

યશ્તન-બુન yashtan-bun. નામ૦ બંદગી—આરાધના કરવાની શરૂઆત. Sûbs. The beginning of invocation—adoration.

હાતે-નેરંગ, hâtê-nêrang. નામ૦ મંત્ર—અફ્શુનનાં કરદા—હા. Subs. Verses used in spells or incantations.

આખ્તુનતન, અજીતુનતન, âkhtunatan, ajîtunatan. ક્રિ૦ લપેટવું, ઘડી કરવું. V. To roll up, to enwrap, to fold up.

સાતુનતન, sâtunatan. ક્રિ૦ ચાલવું, જવું, વર્તવું. V. To go, to walk, to behave.

ખાતુમ, khâtum. નામ૦ બેહેન. Subs. A sister.

નાહુદુમ, ન્યાદુમ, nahdum, nyâdum. Sad. Bund. નામ૦ "ન્યાદુમ" નામનું નુશ્ક. Subs. Name of a Nôsk called "*Nyâdum.*"

હાદુમ, hâdum. S. L. S. નામ૦ એક નુશ્કને કેહેછે, કે જેને "હાદુખ્ત" કરી કેહેછે. Subs. Name of a Nôsk called *Hâdokht.*

ખાતુલે, khâtulê. નામ૦ મક્કર, ઠગાઈ, કાવતરૂં, નીચઈ. વિ૦ કાવતરાંખોર, દગાબાજ, ઠગારો. Subs. Cunning, treachery, machination, trick, vileness. Adj. Deceitful, perfidious, treacherous. Per. خاتول

અખ્તેમુનીહા, ખાતમુનીહા, akhtemunîhâ, khâ-

tamunîhâ. ક્રિ૦ અ૦ બેહેનપણાંથી. Adv. With a sisterly affection—regard.

અખ્તેહ, અખ્તે, akhtêh, akhtê. ભૂ૦ કૃ૦ ખેંચેલું, તાણેલું, ઉપર લાવેલું. Past part. Drawn, pulled up, brought up.

અશ્તે, ashtê. Nêrang. વિ૦ ૮, આઠ; આઠમું; આઠમું વરસ. Adj. Eight, 8; eighth; eighth year.

આખ્તેહ, âkhtêh. ભૂ૦ કૃ૦ અજમાવેલું; બહાર ખેંચેલું, ઉપર નીકળી આવેલું; કુટાઈ ગયલું. Past part. Experienced; pulled out, come up, risen up; bruised, beaten, pounded. Per. آخته

આશ્તે, âshtê. Nêrang. ના૦ સુલેહ, મસલેહત, સલ્લાહ. Subs. Peace, amity, counsel, advice; as in

Comp. Pehl. , Av. , Per. آشتي

ઓખ્તે, ôkhtê. વિ૦ ખેંચેલું, ઉપર લાવેલું. Adj. Pulled up, brought above.

ખાદે, khâdê. Per. Vajar. ના૦ વહાણનું ડોલ; ઝાડની શાખ; શિંગડું. Subs. A mast of a ship, a branch of a tree; a horn. Comp. Per. خاده

ગશ્તે, gashtê. ભૂ૦ કૃ૦ ફરેલું, થયલું Past part. Turned, become. Per. گشته

દાદે, dâdê. ભૂ૦ કૃ૦ આપેલું, પેદા કીધેલું. Past part. Given, created.

યશ્તે, yashte. Dink. ના૦ વખાણ, આરાધના, કીર્તિ ગાવી. ભૂ૦ કૃ૦ આરાધનાં કીધેલું, વખાણેલું, કીર્તિ ગાયલી. Subs. Praise, adoration, glorifying. Past part. Adored, praised, glorified. Comp. Av.

યાદે, યાદી, yâdê, yâdî. ભૂ૦ કૃ૦ યાદ કરેલું. ના૦ યાદ, યાદદાશ્ત. Past part. Remembered. Subs. Remembrance, memory.

હાદે, hâdê. ના૦ હા, કરદે, ભાગ. Subs. A chapter, a section, a division.

અયુદગી, અખ્તેશ, ayudagî, akhtêsh. Dâd. ના૦ ગલીચાઈ, કાદવ, કચરો. Subs. Filthiness, foulness, mud, rubbish; as in Comp. Av.

ગશ્તગી, gashtagi. ના૦ ફરવું, ગોલ ફરવું. Subs. Turning, going in a circular motion, revolving.

દાદેઈ, દાદેગી, dâdêî, dâdêgî. વિ૦ ઈનસાફવાલું, ઈનસાફી. Adj. Conformed to justice, equitable, just.

યશ્તગી, yashtagî. ના૦ આરાધના કરવી, ઈજવાનું કામ. Subs. Act of adoring, invoking.

યાદગી, yâdagi. ના૦ યાદ રાખેલું તે, યાદી. Subs. That which is remembered, a memorandum—scrap.

સખ્તિ, sakhti. ના૦ સખ્તી, મુશ્કેલી. Subs. Difficulty, hardship.

હેખ્તે-મસા, hêkhtê-masâ. ના૦ આપેલી હદ, ઘેરી બાંધેલી સીમા—મર્યાદા. Subs. Circumscribed boundary, enclosed limit.

અખ્ત-ચાર, akhta-châr. Dâd. ના૦ તુરત ઉપાય કરનાર—ઈલાજ શોધનાર. Subs. One who adopts prompt measures—remedies.

અખ્ત-જાર, akhta-jâr. ના૦ ખરાબ પાસબાન, ખરાબ નેગેહબાંની કરનાર. Subs. A bad guardian, an unfit keeper—watch.

અશ્ત-ચાર, ashta-châr. ના૦ આઠ ઈલાજ-ઉપાય. Subs. Eight remedies. Per. هشت چارهٔ

આખ્ત-ચાર, âkhta-châr. ના૦ અજમાવવાનો ઉપાય, ઉપર ખેંચવાનો ઈલાજ કરવો. Subs. Experiment, tentative measure, means for pulling up.

દસ્ત-જાર, dasta-jâr. ના૦ નીઘેહબાંન હાથ, યાને નીગેહબાની કરનારો હાથ, બંચાવનો સાએઓ, મજબુત પાસબાંનીનો કરનાર. Subs. The hand which protects, the protecting hand, the shadow of protection, a powerful watch—guardian.

દશ્ત-ઝાર, dashta-zâr. ના૦ જંગલનો પાસબાન. Subs. One who keeps watch over woods—forests.

યશ્ત-ચાર, yashta-châr. ના૦ આરાધના કરવાનો ઈલાજ. Subs. The means of invoking—adoring.

યાદ-ચાર, yâd-châr. ના૦ યાદદાસ્તનો ઉપાય—ઈલાજ. Subs. The means of remembering.

અ-અતતુન, a-atatun. ક્રિ૦ ના ઊઠ, ના સીવ. V. Don't rise—get up, don't sew.

ખાતમ, khâtam. ના૦ વિંટી, મોહોર સાથની વિંટી, મોહોર. Subs. A ring, a seal-ring, a seal. Per. خاتم

ખાદમ, khâdam. ના૦ નોકર, ચાકર, ગોલામ, સેવક, સંભાલનાર. Subs. A servant, a domestic, a

menial, a slave (a term of politeness in letters), one who takes care. Per. خادم

યશ્તમ, yashtam. ક્રિ૦ મેં આરાધ્યું—ઈજ્યું. V. I invoked—adored, I offered divine honours. Per. یشتم ; Av. Rt.

અખ્તમાન; ખાતમાન, akhtamân, khâtamân. ના૦ બેહેનો (એ શબ્દ [Pahlavi] "ખાત્મુરાન" નું બગડેલું રૂપ છે). Subs. Sisters (corruption of [Pahlavi] khatmôran). Comp. Ar. اخت

યશ્ત-માંસ્રી, yasht-mâñsrî. Dâd. ના૦ અવસ્તા—મંત્રની આરાધના. Subs. Invocation to the Avastâ-Mânthra. Comp. Av. +

અખ્તમન, ખાતમન, akhtaman, khâtaman. ના૦ બેહેન. Subs. A sister. Ar. اخت Pâz.

અ-અદ્મુન, a-admun. ક્રિ૦ નજર—નેધાહ ના કર. V. Don't observe, don't look—glance on.

અ-અત્મુન, a-atmun. ક્રિ૦ તું ના જો. V. Don't see.

અખ્તમુન, ખાતમુન, akhtamun, khâtamun. See [Pahlavi] akhtaman.

અખ્તમન-વ-ઓખ, akhtaman-va-ôkh. ના૦ ભાઈ અને બેહેન. Subs. Brother and sister. Comp. Ar. اخت و اخ

અખ્તમુનીહા, ખાતમુનીહા, akhtamunîhâ, khâtamunîhâ. ક્રિ૦ અ૦ બેહેનપણાંથી. Adv. With a sisterly affection—regard.

અખ્તમોર, ખાતમોર, akhtamôr, khâtamôr. See akhtaman.

ખાત્મર, khâtmar. Bund. ના૦ બેહેન, દીકરી. Subs. A sister, a daughter.

અખ્તમરાન, akhtmarân. See akhtaman.

અખ્તર, akhtar. ના૦ રાસી. ધરેહ, ખુરૂજ, નક્ષત્ર; ઝુંડો, ધજા, વાવટો, નિશાંન; નસીબ, ભાગ્ય, તાલે, ફાલ; ગતી. ગરેદેશ, ચંદ્રની મંજલ; સેતારો; બલવો; નેકફાલ; Subs. A sign of the zodiac; a planet, constellation; ensign, flag, banner; lot, luck, fortune, an omen, augury; the house or station of the moon; a star; revolution, turning round, motion. Av. Per. اختر ।

અશ્ત્ર, ashtra. Vand. XVII. મારવાનું હથિયાર, ચાબુક, ખંજર:—જેમકે Subs. An instrument for striking, a whip, a dagger, a poniard. Comp. Av. , Sans. अस्त्र.

ક્ષત્ર, khshathra. ના૦ રાજા, પાદશાહ, શેહેનશાહ. Subs. A king, a monarch, a ruler, an emperor. Av. ; Av. Rt. = to rule.

ખાતેર, khâtêr. ના૦ દિલ. Subs. The heart, conscience. Per. خاطر

યશ્તે, yashtê. Vand. VIII. comment. ના૦ એક યજશ્ને. ('યશતે' નો બગડેલો આકાર.) Subs.

One Yaçna. (Corrupt form of) Comp. Av. ,

હાતર, hâtar. ના૰ જોરેમંદ-કૌવતમંદ મરદ; સુમાર કરનાર; પાછો રાખનાર. Subs. A powerful—strong man; one who makes an estimate; one who keeps back.

હાતર, hâtar. વિ૰ ઘણુંજ, સર્વથી ઘણું. જેમકે:— અવઝુની હાતર. Adj. Very much, a great deal, excessive; as avzunîhâtar.

હાદર, hâdar. ના૰ ફરસંગ. Subs. A league.

અખ્તરાનરાન, akhtarânrân. ના૰ સેતારાઓની ચાલનો હીસાબ કાહાડનારાઓ. Subs. Those who make astronomical calculations, astronomers. Corruption of akhtarmârân.

અખ્તરાન-રોબશ્ને, akhtarân-rôbashnê. ના૰ સેતારા-ગરેહોની ચાલ-ગતી. Subs. The revolution of planets or stars.

ક્ષથ્રી, khshathrî. ના૰ રાજ્ય, પાદશાહી. જેમકે:— . Subs. A kingdom, monarchy, principality. Comp. Av. ,

અખ્તર-શનાશ, akhtar-shanâsh. ના૰ નજુમી. Subs. An astrologer. Per. اخترشناش

અખ્તર-ગાવ્યાન, akhtar-gâvyân. ના૰ ગાવ્યાની ધજા. Subs. The Gâvyânî flag—banner. (See) Per. اخترگاویان

અખ્તર-યાવશ્ની, akhtar-yâvasnî. ના૦ સેતારાની પીછાંણત. Subs. The knowledge of the stars. Comp. and from Per. يافتن

અખ્તરી, akhtarî. વિ૦ સેતારા—ગરેહને લગતું; અસર કીધેલું, બેસાડેલું, પેવસ કીધેલું. Adj. Planetary, belonging to the stars—planets, starry; made an effect—impression; fixed, fastened; made to enter, inserted, driven in. Per. اختري

અખ્તરી-ખેરદ, akhtarî-khêrad. ના૦ સેતારાને લગતો એલમ—વિદ્યા; નજુમ, જોતીશ. Subs. Astrology, astronomy, the knowledge or science of the stars.

અખ્તરસ્તાન, akhtarastân. ના૦ ગરેહ—સેતારા—બુરૂજ—નક્ષત્રનું મથક; જોતીશ તથા નજુમ શિખવાનું મથક; વાવટો—નીશાન રાખવાનું મથક; જન્મકુંડલી; બલવાનું મથક. Subs. The starry sphere, the planetary system, the diagram representing the aspects of the planets; the place of keeping the banner—flag; the figure drawn of the signs of the zodiac in determining a horoscope; the seat of mutiny, the hotbed of sedition. Per. اخترستان

અખ્તર-સેતાનીદાર, akhtar-sêtanîdâr. ના૦ ગરેહ મંડલનો રાખનાર—ધણી, ગરેહનાં મથકનો પાસબાન. Subs. Guard—guardian of the planetary system. Comp. and = Sans. स्थान and = Per. دار

અસ્તર્વર, astarvar. ના૦ એક પાહાડનું નામ છે. Subs. Name of a mountain.

અખ્તર-માર, akhtar-mâr. ના૦ રાશીનો વરતારો કરનાર, જોશી, સેતારે શનાસ. Subs. An astrologer, an astronomer. Per. اختر شمار

અખ્તર મારાન, akhtarmârân. ના૦ Subs. plu. See akhtarmâr.

અખ્તર-મર્જ, akhtar-marz. ના૦ બુરૂજની સરહદ, સેતારાની હદ. Subs. The boundary of the zodiac; the limit of a star.

આખેઝ, âkhêz. Bund. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ઊઠ. V. imper. Get up, rise.

યાવ, yâv. ઉભયા૦ અ૦ અથવા, યા. Conj. Either, or.

ખેઝેદ, khêzêd. ક્રિ૦ ઊઠે. V. May rise—get up.

અહવાર, ahvâr. વિ૦ હેરાંન, સરગરદાન; મેહબુબ. Adj. Troubled, confounded, wandering; beloved.

અસ્પારે, aspârê. ના૦ સૂર્ય અસ્ત પામવાનો વખત. Subs. The time of sunset.

યાફ્ત, yâft. ક્રિ૦ પામ્યું, મેલવ્યું, હાંસેલ કર્યું. V. Obtained, got, acquired. Comp. Per. یافت

યાવ-ત, yâv-t. ઉભયા૦ અ૦ અથવા તું, યા તું. Conj. Either—or thou.

અ-અપપુન, a-apapun. ક્રિ૰ ના પકાવ—રાંધ. V. Don't cook.

અ-અમ, a-am. વિ૰ હું નહીં, હું વગર. Adj. Not I, beside me. + = Per. ام

અ-ખમ a-kham. વિ૰ વાકું ટેડું નહીં, વાળેલું નહીં, સીધું; જુઠું નહીં. Adj. Not crooked—curved, straight; not untrue. Priv. + = Per. خم = crooked.

અયામ, ayâm. Dink. ના૰ દહાડા, વખત, મોસમ. Subs. Days, times, seasons. Per. ایام (plu. of یوم = Peh. = a day).

અહમ, aham. ના૰ સખત કામ; સાથે—એકઠું નહીં; વધારે મુશ્કેલ, વધારે જરૂર, ખસલત, ઈલત. વિ૰ તમામ. Subs. A hard—difficult work; not in company with, not conjointly; very urgent—pressing; innate quality, hereditary temperament. Adj. Whole, all. Comp. = Per. خیم = Av.

અ-હમ, a-ham. ક્રિ૰ અ૰ નહીંભી, કદાચ. Adv. Perhaps not, seldom.

આઈએમ, âiêm. ના૰ See ayâm.

આમ, âm. ના૰ આલમ, ખલકત, દુનિયાં; આંમ લોકો. Subs. Common people, the world, mankind, the whole creation, *tout le monde*.

ખશ્મ, યશ્મ, khashma, yashma. Dink. ના૰ ગુસ્સો, ગજબ, કેહેર, દેહેશત. Subs. Anger, wrath, rage; fear, terror, dread, awe. Av. , Per. خشم

ખામ, khâm. વિ૦ કાચું, અધુરૂં, ખામી ભરેલું, ફ્રોકટ. ના૦ કમંદ. Adj. Uncooked, unripe, raw; defective, deficient, wanting, vain. Subs. A noose, a halter, a snare. Per. خام

ખામ, khâm. ના૦ ગંધવાળું ગોશ્ત, બોમારતું શાખ—માંસ- Subs. Unwholesome flesh (of animals), stinking meat. Per. خام

દહમ, daham. ના૦ See daham-jâtan.

દામ, dâm. ના૦ પૃથ્વી, ધરતી, જમીન, પેદાયશ. Subs. The earth, land or ground; creation, production. Comp.

દેહમ, dêham. ક્રિ૦ હું આપું, હું આપું છું. V. I may give, I give. Per. دهم

સહમ, saham. ના૦ ધાસ્તી, ભય; મરતબો. Subs. Terror, dread; dignity. Per. سهم

સામ, sâm. ના૦ એક નામીચા પેહેલવાંનનું નામ છે, કે જે જાલનો બાપ થાએછે; એક મરજનું નામ છે; એક પાહાડનું નામ; આતશ, વરસાદની કમાન. Subs. Name of a celebrated hero, father of Zâl; name of a disease; name of a mountain; fire; the rainbow. Per. سام

હમ, ham. ના૦ ખસલત, આદત, ટેવ. વિ૦ તમામ, સઘળું. Subs. Innate quality, characteristic, nature. Adj. All, whole.

હમ, હામ, ham, hâm. શબ્દ૦ અ૦ સાથે; વિ૦ તમામ, સઘળું; પુરૂં, પુખ્ત, બેહદ; એક, એકદમ, એકઠું, આખું. Prep. With, along with. Adj. All, whole, sufficient,

mature, ripe; one, unlimited, entire, altogether, complete. Av. = Sans. सन्, सम् = Per. هم , ان

હમ, ham. વિ૦ સંબંધ રાખનાર, માંહોમાંહે. Adj. Connecting, in relation with, mutual.

હીમ, hîm. Vand. XIII. ના૦ ખસલત, ખાસીઅત, ખવાસ. Subs. Wonted character, innate nature, habit. Av. = Per. خیم :—as in dush-him = bad nature—quality.

હેમ, hêm. સર્વ૦ તે, તેજ. Pron. That, the same.

હમેશે, hamêshê. ક્રિ૦ અ૦ સદા, જથુક, હમેશાં. Adv. Always, ever, perpetually. Per. همیشه

હમ્યાક, hamyâk. ના૦ દોસ્ત, મિત્ર, ભાઈબંધ. Subs. A friend, a brother, a kinsman.

હમ્યાગાન, hamyâgân. ના૦ દોસ્તો, મિત્રો, ભાઈબંધો. Subs. plu. Friends, kinsmen, brethren.

અ-આમાર, a-âmâr. વિ૦ શુમાર—ગણત્રી વગરનું. Adj. Numberless, countless. Comp. Per. بی شمار

હમ્યાર, hamyâr. ના૦ દોસ્ત, ભાગીઓ, મદદ કરનાર, ખરો દોસ્ત. Subs. A friend, a partner, a helper, a friend in need.

હમ્યારાન, hamyârân. ના૦ દોસ્તો, મદદ કરનારા. Subs. Friends, helpers.

આ-હમ-અસ્તુનતન, a-ham-astunatan. ક્રિ૦

નહીં જોવું—તપાસવું, ગણવું. V. Not to see—inquire after, not to inspect, not to regard—reckon.

[Pahlavi] હમ્યાગાન, hamyâgân. See [Pahlavi] hamyâgân.

[Pahlavi] દહમાન, dahmân. ના૦ નેક લોકો, ભલાઓ; 'દહમ' ફરેસ્તાનું નામ. Subs. Good—virtuous people; name of a gôod spirit called *Daham*. Comp. Av. [Avestan], Pehl. [Pahlavi], [Pahlavi]

[Pahlavi] દામાન, dâmân. ના૦ પેદાયશ, ખલકત; દુનિયાંઓ. Subs. Creation, the whole world. Comp. Av. [Avestan], [Avestan]

[Pahlavi] વહમાન, vahamân. ના૦ ફલાણું-ચીનું. Subs. Such a one, such and such a person—thing. Pâz. [Avestan]

[Pahlavi] સામાન, sâmân. ના૦ સામની ઓલાદના, જેઓને કોઈ વખતે "સામાન્યાન" કરીનેબી કેહેછે. અવસ્તા પ્રમાણે સામ એ "કરેસાસ્પ" નો છોકરો હતો. તરતીબ; અસબાબ, સામાન; આરાએશ, શીંગાર; નીશાન, અંદાજો; તરફ, હદ; આરામ; શેહેર; સમજ, બુધ્ધિ; ધીરજ; માપ, પ્રમાણ; ગુનાહથી પરહેજ રેહેવું; કુદરત, કૌવત, જોર. Subs. Descendants of Sâm, sometimes called Sâmânyân. According to the Avesta, Sâm was the son of Kershâsp. Managing, ordering; goods and chattels, kit; decoration, ornament; a mark; regard, respect; direction, limit; rest; a city; understanding, reason; patience; measure, proportion; abstaining from sin—crime; power, strength, vigour. Per. سامان

હમાન, hamân. દર્શક૦ સર્વ૦ તેજ, પેલી:—જેમકે Demon. pron. The same, she.

હમાન-ગાહ, hamân-gâh. ક્રિ૦ અ૦ તેજ વખતે, તુરત. Adj. At the same time, instantly. Per. همان گاه

દહમાન, dahmân. નાં૦ નેકો, ભલાઓ, અશો લોકો; એક ફરેસ્તાનું નામ છે. Subs. Virtuous—honourable men, pure—righteous persons; the name of an angel (Dahamân). Comp. Av.

સામાન, sâmân. See

હમાન, hamân. વિ૦ સઘલાઓ, બધા. Adj. All, every one.

દહમાન-યાતન, dahmân-yâtan. નાં૦ દહમ યજદ નામનો એક ફરેસ્તો. Subs. *Daham yazed.*

અ-હમ-ખુરશ્ને, a-ham-khurashnê. નાં૦ સાથે નહીં ખાવું; જુદું ખાવું. Subs. Not eating together, eating separately.

અહમાવર્દ, હમાવર્દ, ahmâvard, hamâvard. વિ૦ સખ્ત, કઠણ, નહીં કરડાય—ચવાય તેવું. Adj. Hard, that cannot be bitten—masticated. Compare Av.

હમાક, hamâk. વિ૦ તમામ, સઘલું. Adj. All, whole.

હમ-અતુ, ham-atu. વિ૦ પુરી—સઘલી શક્તિવાલું. નાં૦ પુરતું કૌવત, પુરૂં બલ. Adj. All-powerful. Subs. Sufficient strength, adequate vigour.

અ-આમાદન, a-âmâdan. ક્રિ૦ નહીં બનાવવું, તૈયાર નહીં કરવું. V. Not to make ready—prepare. Priv. + = Per. آمادن

અ-હમ-દીદન, a-ham-dîdan. ક્રિ૦ સઘળું નહીં જોવું, પુરી નેઘાહ નહીં કરવી. V. Not to see all, not to see minutely.

આમાદન, âmâdan. ક્રિ૦ તૈયાર કરવું, સરંજામ તૈયાર કરવો, શેતાબી કરવી. V. To make ready, to prepare, to equip, to expedite.

આમિખ્તન, âmikhtan. ક્રિ૦ મેલવવું, આમેજ કરવું; સાથે મલી જવું. V. To mix, to mingle, to be intermixed. Comp. Per. آمیختن

ખામ-દીદન, khâm-dîdan. ક્રિ૦ કાચી રીતે નેઘાહ કરવી, અધુરી નજરે જોવું; બારીકીથી ધીઆન નહીં આપવું. V. To see imperfectly—superficially, not to inspect closely. Comp. Per. خام + دیدن

હમ-દીદન, ham-dîdan. ક્રિ૦ સઘળું જોવું—તપાસવું, પુરી નેઘાહ કરવી. V. To see everything, to inspect minutely.

હમીદુન, hamîdun. ક્રિ૦ અ૦ તેજ પ્રમાણે, એવીજ રીતે, આએ વખતે, આએ પલે, હમણાંજ. Adv. In the same manner, at this time—moment, just now. Comp. Per. همیدون

હમ-આતરે-ગાશ, ham-âtarê-gâsh. ના૦ સઘલાં આતશખાનાંઓ. Subs. All fire-temples.

અ-આમાર, a-âmâr. વિ૦ શુમાર વગરનું; ગણત્રી વગરનું. Adj. Countless, innumerable. Per. بی شمار

અ-હમર, a-hamar. વિ૦ બેશુમાર, બેહદ. Adj. Countless, beyond all bounds, unlimited.

હમાર, આમાર, અએમાર, hamâr, âmâr, âêmâr. ના૦ શુમાર, ગણત્રી, તોલ. Subs. Estimate, calculation, reckoning, weight. Av. Rt. = Sans. Rt. स्मृ = Per. شمردن , شماریدن

હામાલ, hâmâl. ના૦ ભાર ઉંચકનાર, હમાલ. Subs. A porter, one who carries burdens. Per. حمال

હમારાન, આમારાન, hamârân, âmârân. ના૦ શુમાર—ગણત્રી—અંદાજો કરનારા. Subs. Those who count—calculate, those who form an estimate.

આમારીગાંન, âmârígân. ના૦ શુમાર કરનારા. Subs. Those who count—judge—estimate.

આમારેશ્ન, âmârêshna. ના૦ શુમાર કરવો, ગણત્રી કરવી, અડસટો કાહાડવો. Subs. Counting, calculating, estimating.

આમારીનીદન, âmârínídan. ક્રિ૦ શુમાર કરવો, ગણત્રી કરવી, વજન કરવું, અડસટો કાહાડવો. V. To count, to reckon, to weigh, to estimate. Comp. Per. شماریدن

આમારીદન, âmârídan. ક્રિ૦ શુમાર કરવો, ગણત્રી કરવી, અડસટો કાહાડવો. V. To count, to calculate, to estimate.

આમારના, âmârnâ. ના૦ પાક પરવરદેગારનાં નામોમાંનું એક નામ છે, કે જે સાહેબ આદમીઓનાં સવાબ તથા ગુનાહોનો શુમાર કરનાર છે. Subs. One of the

names of the Supreme Being, the Righteous Judge of men's good and evil actions.

આમારનીદન, âmârnîdan. ક્રિ॰ See

આમાર-વજારદન, âmâr-vajârdan. ક્રિ॰ શુમાર કરવો, ગણત્રી કરવી, હીસાબ આપવો. V. To count, to calculate, to compute, to give an account of. Per. گذاردن+شمار

અ-આમારે, a-âmârê. વિ॰ તોલ્યા વગરનું, અડસટો કાહાડ્યા વગરનું. Adj. Without being weighed, not estimated.

અ-આમાર-કશી, a-âmâr-kashî. વિ॰ શુમાર નહીં ખેંચનાર, અડસટો નહીં કાહાડનાર. Adj. One who does not count—estimate.

અ-આમારગીએ, a-âmârgîê. ના॰ જેનો શુમાર નહીં તે, બેહદપણું. Subs. Countlessness, infinity.

અ-આમારગીહા, a-âmârgîhâ. ક્રિ॰ અ॰ શુમાર વગરનું, બેહદ રીતે. Adv. Countlessly, *ad infinitum* (L.).

અ-હમારદ, a-hamârd. વિ॰ નહીં ચવાઈ શકાએ તેવું, સખ્ત. Adj. That cannot be chewed—masticated, hard. Comp. Pehl. , Av.

આખ્મે, આસ્મે, âkhmê, âsmê. ના॰ ખુશી, શોખ, મજાહ. Subs. Pleasure, wish, desire, liking, relish, pleasantness.

ખામી, khâmî. ના॰ ભુલ, ચુક, ખામી. Subs. Error, mistake, imperfection, defect.

હમે, hamê. વિ૰ તમામ, સઘલું, પુરૂં. Adj. All, whole, entire. Comp. Av. , , Per. همه

અ-હમ્યા, a-hamyâ. વિ૰ સાથી—સોબતી વગરનું. Adj. Friendless, destitute of companions—associates.

હમી, hamî. સર્વ૰ આએ; સર્વેથી નજદીકની નીશાંની. Pron. This; the nearest mark—sign.

હમ્યા, hamyâ. ના૰ દોસ્ત, મિત્ર, સ્નેહી, બંચાવનાર. Subs. A friend, an intimate acquaintance, a well-wisher, a protector, a defender. Comp. Per. حامي

હામી, hâmî. વિ૰ મગરૂર, કોઈને ગણકાવે—ગાંઠે નહીં તેવું, સરકશ. Adj. Haughty, arrogant, proud, not caring for anybody.

હામીહ, hâmih. ના૰ વીછુનું જેહેર. Subs. The venom of a scorpion.

આમીહા, âmîhâ. ના૰ ખલકના લોકો, આમ લોકો. Subs. People of the world, the common people.

ખામીહા, khâmîhâ. ના૰ ભુલો, ચુકો, ખામીઓ. ક્રિ૰ અ૰ ખામી ભરેલી રીતે, અધુરી રીતે. Subs. Errors, mistakes, imperfections. Adj. In a defective way, imperfectly.

દામીહા, dâmîhâ. વિ૰ પેદાયશ—દુનિયાંને લગતા. Adj. Relating to the creation—world (plu.).

આમીહા,, âmîhâ. ના૰ ખલકનાં લોકો, આએ દુનિયાંની ચીજો. Subs. People of the world, things of this world.

ખામીહા, khâmîhâ. ના૦ See khâmîhâ.

હમ-શહા-શીદા, ham-shahâ-shîdâ. ના૦ સઘલા —તમામ દેવો ; દેવો સાથે. Subs. All *Dêvs*—evil spirits ; in company with *Dêvs*.

હમ-શાખ, ham-shâkh. વિ૦ શીંગડાં સાથે—સહીત. Adj. With horns.

હમીહા, hamîhâ. ક્રિ૦ અ૦ હેરાન—દુઃખી—સરગસતે રેહેવાથી. Adv. Being troubled—harassed, being in a wandering state.

હમેશહા, hamêshhâ. ક્રિ૦ અ૦ હમેશાં, જાવેદાંન સુધી. Adv. Always, ever, for ever. Comp. Per. همیشه

હમ-શાદી, ham-shâdî. ના૦ એકાએક ઉપજેલી ખુશાલી, તમામ—પુરી ખુશી. Subs. Sudden joy, perfect satisfaction—gladness. Comp. = Av. = Per. هم + = Av. = Per. شادي

હમ-બેહેર, ham-bêhêr. વિ૦ નસીબવાંન, ભાએગશાલી ; બદલા—મોજુદ સાથનું. Adj. Having good luck, fortunate ; gaining a good reward.

હમ-બેહેર, ham-bêhêr. ના૦ સારૂં નસીબ—ભાએગ. વિ૦ ઘણું અજબ. Subs. Good luck—fortune. Adj. Very wonderful. Per. همبهره

અ-હમ-બેહેરે, a-ham-bêhêrê. વિ૦ નસીબવંત—ભાએગશાલી નહીં, બેનસીબ, અભાગીઊં. Adj. Unlucky, not fortunate, ill-starred.

હમ-બેહેરે, ham-bêhêrê. See ham-bêhêr.

અ-હમ-દેહેશ્ન, a-ham-dêhêshna. ના૦ સઘલી પેદાયશ નહીં; સાથે નહીં આપવું, એકઠું નહીં આપવું, જુદું જુદું આપવું. Subs. Not the whole creation; not giving together, act of giving separately.

આમ-દેહેશ્ન, હમ-દેહેશ્ન, âm-dêhêshna, ham-dêhêshna. ના૦ સઘલીપેદાયશ; તમામ આપી દેવું. Subs. The whole creation; giving away altogether.

આમ-શિનીદન, âm-shinîdan. ક્રિ૦ લોકોની એબ—નિંદા કરવી. V. To run down people, to backbite men.

ખામયાઝે, khâmyâzê. ના૦ અવાચી. Subs. Yawning, yawn.

અ-હમદાદેસ્તાન, a-hamdâdêstân. ક્રિ૦ ફરી ના આવ. V. Don't go round about, don't go the round.

અ-હમ-દાદેસ્તાની, a-ham-dâdêstânî. વિ૦ એકમલતા વિચારનું નહીં. Adj. Not being of one mind, not agreeing in opinion.

હમ-દાદેસ્તાન-બુદન, ham-dâdêstân-budan. એકમલતા થવું, એક વિચારના થવું. V. To be of one mind, to go with, to concur. Contrast Per. همداستان شدن

અ-આમીખ્તે, a-âmîkhtê. ભૂ૦ કૃ૦ નહીં મેલવેલું, નહીં ભેલાયલું, અસલ મુજબ. Past part. Not mixed up, not united, as original. Per. نیامیختہ

આમ-દાદ, âm-dâd. ક્રિ૦ ભૂ૦ દુનિયાં—જગત પેદા કીધી. V. Created the world (past tense).

દહમ-જાતન, દહમ-યાતન, દહમ-યજદ. daham-jâtan, daham-yâtan, daham-yazad. ના૦ See

દામ-દાદ, dâm-dâd. ક્રિ૦ પેદાયશ પેદા કીધી, ખલકત બનાવી. ના૦ એકવીશ નુસ્ક મધેનાં એક નુસ્કનું નામ છે. V. Created the world—people. Subs. Name of one of the twenty-one Nôsks. Comp. Av.

હમ-જાત, ham-zât. વિ૦ પોતાની જાતનો, એકજ કોમનો; સાથે હયાતી ભોગવતો. Adj. Of one's own caste, of one race; co-existent. Comp. Per. همذات

હમ-દાદ, ham-dâd. ના૦ એકસરખો ઈનસાફ. Subs. Even-handed justice. Comp. Av. +

દહમ-જાતન, daham-jâtan. ના૦ દહમ યજદ નામનો ફરેસ્તો, જે મીનોઈ જેહાંનનો કોટવાલ છે. જે કોઈ આદમી ગુજરેછે તેનું રૂવાન ચોથે દિવસે બામદાદ પેહેલાં એના સ્વાધીનમાં જાયછે; પછી તે રૂવાનને એ ફરેસ્તો ઈનસાફી દરબારમાં ઊભું કરેછે. Subs. The angel Daham yezed; this angel is the high sheriff of the next world. The soul of him who dies goes into his custody on the dawn of the fourth day, and is afterwards produced by him before the tribunal of justice.

સામ-શતન, સામ શત્ર, sâm-shatan, sâm-shatra.

નાο સામનું શેહેર. Subs. The city of Sâm (lit.). Comp. Av. [Pahlavi] + [Pahlavi]

[Pahlavi] સેહમ્-દાદન, sêham-dâdan. ક્રિο બીહીક—ધાસ્તી—દેહેસત આપવી. V. To strike terror, to frighten, to affright. Comp. Per. سهم دادن

[Pahlavi] હમ-દાર, ham-dâr. નાο તમામ—સઘલું રાખનાર. Subs. One who keeps all—everything.

[Pahlavi] હમ-યાર, ham-yâr. નાο દોસ્ત, પુરો દોસ્ત; માણસનું નામ છે. Subs. A friend, an intimate friend; name of a person.

[Pahlavi] અહમી, હમી, ahmî, hamî. નાο પુરતાપણું. વિο તમામ. ક્રિο અο હમેશે. Subs. Sufficiency, completeness. Adj. All. Adv. Always.

[Pahlavi] આમી, âmî. વિο આમ-લોકને લગતું, સઘલા લોકોને લગતું. Adj. Belonging to the common people, belonging to all.

[Pahlavi] ખામી, khâmî. વિο ભુલ ભરેલું, ચુકવાલું. નાο ચુક, ભુલ, અધુરાપણું, વગર અનજમાએશ વાલું, માહેતગારી વિનાનું. Adj. Erroneous, faulty, full of mistakes. Subs. Error, blunder, imperfection, want of experience—practical knowledge.

[Pahlavi] દામી, dâmî. વિο પેદાયશને લગતું. Adj. Relating to the creation.

[Pahlavi] સામી, sâmî. વિο સામને લગતું. Adj. Relating to Sâm (a celebrated Persian hero).

[Pahlavi] સેહમી, sêhmi. વિο દેહેશતનાક, બીહીક—ધાસ્તી ભરેલું. Adj. Dreadful, formidable, fearful. Per. سهمگین , سهمناک

હમી, hamî. ક્રિ૦ અ૦ તેજ પ્રમાણે, તેમજ, તેવીજ રીતે, તેજ. વિ૦ તમામ, સઘલું; ધીરજવાલો, મગરૂબી વગરનો. Adj. In like manner, the same, exactly so. Adv. All, whole; patient, modest. Per. همي

હમી, હમે, hamî, hamê. ક્રિ૦ અ૦ હમેશે. વિ૦ તમામ, સઘલું. Adv. Always. Adj. All, whole. Per. همه

હામી, hâmî. વિ૦ હેરાંન રહેલું, સરગશ્તે થયલું; રડતું, આંસુ પાડતાં. Adj. Troubled, harassed; weeping, shedding tears. Comp. Per. همي See hamin.

દામે-ગેહાન, dâmê-gêhân. ના૦ દુનિયાંની પેદાયશ. Subs. The creation of the world.

હમ-ગેહાન, હમે-ગેહાન, ham-gêhân, hamê-gêhân. ના૦ સઘલી દુનિયાં—જગત, તમામ ખલક—પૃથ્વી. Subs. The whole world, the entire creation, the wide world. Comp. Per. همه كيهان

હમસાયાન, hamsâyân. ના૦ એકજ છાયાં તલે રેહેનારા (અસલ અર્થ), પડોસીઓ; ખેશીઓ, સગાંઓ. Subs. Living under the same shade (lit.), neighbours; relations, kinsmen. Comp. Pâz. , Per. همسايگان

હમેશાન, hamêshân. ક્રિ૦ અ૦ હંમેશે, સદા, જાવુક. Adv. Always, ever, perpetually, permanently, for ever.

હમેશે, hamêshê. See hamêshê.

આમી-દીન, âmî-dîn. ના૦ સાધારણ લોકોને અનુસરતી દીન. Subs. Religion of the common peo-

ple, religion made suitable to the common people.

ખામીએ-દીન, khâmîê-dîn. ના૦ દીનની ખામી ભરેલી હાલત; દીન—કાયદાનું અધુરાપણું; ચુકવાલા—અધુરા કાયદા. Subs. The imperfect state of religion, the imperfection of the law—religion.

હમી-દીન, hamî-dîn. ના૦ દીનનું—કાયદાનું પુરતાપણું; પુરતા—સંપૂર્ણ કાયદા. Subs. The perfect state of religion—laws; perfect—sufficient laws.

ખામીસ્ત, ખામેસ્ત, khâmîst, khâmêst. વિ૦ પુરૂ, સઘળું, તમામ. ના૦ હદ, સીમા, મર્યાદા. શબ્દ૦ અ૦ સિવાય, વગર; સાથે. Adj. Whole, all, entire, complete. Subs. Limit, boundary. Prep. Except, besides, without; together with.

હામીસ્ત, hâmîst. ના૦ તમામ લશ્કર; બીજા સઘલા. Subs. The whole army, all others.

અ-હમ-બસ્ત-હોમ્નાદ, a-ham-bast-hômnâd. ક્રિ૦ તેણે સાથે બાંધ્યું નહીં હતે, તેણે સાથે જોડી નાંખ્યું નહીં હતે. V. He would not have bound—joined together.

હમેસ્તાર, hamêstâr. ના૦ દુશ્મન, શત્રુ, હરીફ. Subs. An enemy, a foe, an antagonist, a rival. Comp. Pehl. Av.

હમેસ્તારી, hamêstârî. ભાવ૦ ના૦ દુશ્મની, હરીફાઈ, શત્રુતાઈ, સાંભે થવું તે. Abstr. subs. Enmity, antagonism, rivalry, opposition.

અ-હમ-દીના, a-ham-dînâ. વિ૦ વાજબી ઈનસાફને લગતું નહીં; એકસરખા વિચાર-મરજીવાળું નહીં. Adj. Not pertaining to even-handed justice; not of one accord—mind.

હમ-દીના, ham-dînâ. વિ૦ વાજબી ઈનસાફને લગતું, એકસરખા વિચારનું. Adj. Having even-handed justice, of one accord—mind.

હમ-દીન, ham-dîn. વિ૦ એક દીન—પંથવાળું; એકજ રીત—કાએદાને લગતું. Adj. Having the same religion—persuasion; pertaining to the same custom—law. Comp. Pehl. Av. , Per. همدین

અ-હમ-સજાઈ, a-ham-sajâî. વિ૦ લાયકી સાથનું નહીં. Adj. Devoid of propriety—worth—excellence.

ખામ-સેપાહ, khâm-sêpâh. ના૦ કાચું લશ્કર, કવાયદ વિનાનું લશ્કર. Subs. An undisciplined—undrilled army. Comp. Per. خام + سپاه

હમ-સજાહ, હમ-સજાક. ham-sajâh, ham-sajâk. વિ૦ પુરતી રીતે લાયક. Adj. Sufficiently worthy, fully deserving.

હમ—સેપાહ, ham-sêpâh. ના૦ ઘણું લશ્કર, તમામ લશ્કર; લશ્કરનો ઝુંડો. Subs. A large army, the whole army; an army's flag—colours.

ખામિસ્ત, khâmist. See khâmîst, khâmêst.

આમીન, âmîn. કેવલ૦ અ૦ એમ થાઓ! ફલો! આમીન! Interj. So be it, so let it be! amen! Per. آمین

હામિન, hâmin. ના૦ ઉનાલો, ગરમીની મોસમ, રપીથ્વનનો વખત; તાપ, તડકો, ગરમી. Subs. The time of summer, the hot season, summer; the heat of the sun, warmth, heat.

આમીનિ, âmîni. ના૦ સલામતી, આમીનપણું. Subs. Security, safety. Comp. Per. امینی

હામિની, hâminî. વિ૦ ઉનાલાને લગતું, ગરમીની મોસમને લગતું. Adj. Belonging to summer, pertaining to the hot season. Comp. Pehl. = Av. , , Sans. **समा,** Per. هامین

અ-હમ-દોબારશ્ન, a-ham-dôbârashna. ના૦ સાથે નહીં દોડવું, સાથે દોડીને એકઠું નહીં થવું. Subs. Not running together. Comp. prohib. + = Av. + from Av. Rt. = to run.

હામિની, hâminî. See hâminî.

હામિનિન, hâminin. વિ૦ હામીન—રપીથ્વન—ગરમીને લગતું. Adj. Belonging to summer—Rapithwan, summerly. Av.

અદેમીનીદન, અદમીનીદન, adêmînîdan, admînîdan. Dink. ક્રિ૦ ચાહાવું. V. To wish, to desire, to love.

અ-હમ-દવીદન, a-ham-davîdan. ક્રિ૦ સાથે—એકઠું નહીં દોડવું. V. Not to run together. Prohib. + + = Per. دویدن = to run.

[Pahlavi] આમીનીદન, âmînîdan. ક્રિ૦ લોકના વિચારને મળતું થવું; ચાહવું, ઈચ્છવું; આમીન—મુબારક થવું. V. To agree with the generality of people; to wish, to desire; to be fortunate—propitious.

[Pahlavi] ખામીનીદન, khâmînîdan. ક્રિ૦ ભુલ કરવી, ચુકવું, ગફલતી કરવી. V. To mistake, to blunder, to err.

[Pahlavi] દામીનીદન, dâmînîdan. ક્રિ૦ પેદા કરવું; જાહેર કરવું. V. To create; to make known. Comp. Per. دامیدن

[Pahlavi] હમ-દવીદન, ham-davîdan. ક્રિ૦ સાથે—એકઠું દોડવું. V. To run together.

[Pahlavi] હામીનીદન, hâmînîdan. ક્રિ૦ સરગશ્તે થવું, હેરાન થવું; ગરમીવાળું થવું, ગરમી શરૂ થવી. V. To be wandering, to be harassed—troubled; to be warm, to begin summer.

[Pahlavi] હમ-બુઈ, ham-bui. ના૦ બધા ગુણો. વિ૦ સ્વભાવિક, જાતી, ખુદરતી. Subs. All the qualities. Adj. Innate, natural, inborn.

[Pahlavi] હામીન, hâmîn. ના૦ See [Pahlavi] hâmin. Comp. Pehl. [Pahlavi] Per. هامين

[Pahlavi] હમ-બોઈ, ham-bôi. વિ૦ એક તરેહનું, એક આદતનું. ના૦ એક ઓરતનું નામ છે, કે જેણીએ પોતાના ભાઈને જોહાકના જુલમ ભરેલા બંદથી મરદાંનગી કરી છોડવ્યો હતો. Adj. Uniform, of one habit—custom. Subs. Name of a woman, who by her valour released her brother from the heavy chains of *Zohâk*.

[Pahlavi] હમ-બુંનીનીદન, ham-bunînîdan. ક્રિ૦ મૂલ

સાથનું થવું, થડવાળું થવું. V. To be rooted, to take root, to be fixed. Comp. Av. 𐬠𐬎𐬥, Sans. बुध्न, Per. بن

𐬵𐬀𐬨𐬠𐬎𐬌𐬗𐬀 હમ-બુઈ-ચ, ham-bui-cha. ક્રિ૦ અ૦ સ્વભાવિકબી, ટેવ સાથનુંબી; એ રવેશે—રીતેબી; એકજ તરેહથીબી. Adv. Even inherent—characteristic; even in this manner—way, even uniformly.

𐬵𐬀𐬨𐬠𐬎𐬥𐬉𐬗𐬀 હમ-બુને-ચ, ham-bunê-cha. ક્રિ૦ અ૦ મૂલ સાથનુંબી, એક થડનું—એક જડનુંબી. Adv. Even with the root, even of the same stem or trunk.

𐬀𐬵𐬀𐬨𐬠𐬎𐬥𐬉𐬗𐬉𐬗 અ-હમબુને-ચે-ચ, a-hambunê-chê-ch. ક્રિ૦ અ૦ જરાકબી નહીં, થોડુંએક પણ નહીં, તદનજ—બીલકુલજ નહીં; કોઈબી જડ—મૂલ સાથનું નહીં. Adv. Not even a little, not even in a small or slight degree; not entirely; even not with the very root.

𐬀𐬵𐬀𐬨𐬠𐬎𐬥𐬉𐬗𐬉𐬗 હમ-બુનેચે-ચ, ham-bunêchê-ch. ક્રિ૦ અ૦ વલી થોડુંક, અને જરાકબી, તદનજ, બીલકુલજ; જડ—મૂલ સાથનુંબી. Adv. Even a little, and even in a small degree or quantity; altogether, wholly; even with the very root.

𐬀𐬵𐬀𐬨𐬠𐬎𐬥𐬀𐬗𐬀 અ-હમ-બુન-ચ, a-ham-buna-cha. વિ૦ શરૂઆત સાથનું નહીં. Adj. Having no beginning.

𐬵𐬀𐬨𐬠𐬎𐬥𐬀𐬗𐬀 હમ-બુન-ચ, ham-buna-cha. વિ૦ પુખ્ત જડમૂલ—બુનિયાદ સાથનું; સાથે મળી ગએલું. Adj. Having a firm root, of good birth—origin; mixed up together.

અ-હમ-બુદન, a-ham-bûdan. ક્રિ૦ એકઠું—એક ઠેકાણે-સાથે નહીં મલવું—નહીં થવું, સાથે નહીં રેહેવું. V. Not to congregate in one place, not to meet together, not to live together. Prohib. + = Av. , Sans. सम् + भू.

અ-હમ-બુદે, a-ham-budê. કૃ૦ વિ૦ સાથે નહીં મલેલું; હરીફ વગરનું; પાક—પવિત્ર નહીં તે. Part. adj. Not congregated in one place; having no rival; not pure—holy.

દહમ-બન્દે, daham-bandê. ના૦ સારો બંદો, નેક ચાકર. Subs. A good slave, a faithful servant.

હમ-બુદે, ham-budê. ભૂ૦ કૃ૦ તમામ—પુરૂં થયલું; સેવટ આવેલું. Past part. Finished, completed; come to an end.

અ-હમ-બુદન, a-ham-budan. See a-ham-bûdan.

ખામ-બુદન, khâm-budan. ક્રિ૦ કાચું—અધુરૂં રેહેવું; ખામીવાળું થવું, ગફલત—ચુક બનવી—થવી. V. To be raw, to remain unripe; to be defective, to err, to blunder. Comp. Per. خام + بودن

દહમ-બુદન, daham-budan. ક્રિ૦ અશો—પાક થવું; નેક બનવું. V. To be pure—holy; to become virtuous.

હમ-બુદન, હામ-બુદન, ham-budan, hâm-budan. ક્રિ૦ એક ઠેકાણે સાથે મલવું, એકઠું થવું. V. To congregate in one place, to meet together.

આમેજ઼, âmêz. વિ૦ સામેલ, ભેલેલું. ક્રિ૦ સામેલ કર. Adj. Associated with, united in company or in interest, joined. V. Associate thou (imper.). Comp. Per. آمیز, بیا میز

હમીજ઼, hamîz. ના૦ તાબેસ્તાન, ઊનાળો. Subs. The summer, the hot season.

આમીજ઼ી, âmîzî. ના૦ સામેલગીરી, મેલાપપણું; મીલનસારી. Subs. Association, correlation, union; mildness, affability, amiability.

આમીજ઼ે, âmizê. See

અદમીદ, admîd. ના૦ ઉમેદ, આશા, ભરૂશો. Subs. Hope, expectation with desire, confidence, assurance. Comp. Pehl.

અ-ઉમીદાન, a-umidân. વિ૦ નાઉમેદ, મુરાદ વગરનાઓ. Adj. Hopeless; disappointed (plu.).

આદમીદાન, ઉમીદાન, âdmîdân, umîdân. ના૦ ઉમેદવારો, ઉમેદ—આશા રાખનારા; એક નામીચા દસ્તુરનું નામ છે, કે જે "આદર ફરોબગ ફરોખજાદાન" ના બાપનો બાપાવો થાયછે. Subs. Those that entertain hopes, those who expect; name of an illustrious Dastur, who was the great-grandfather of *Ader Farobag-farokhzâdan.*

અ-ઉમેદીહા, a-umêdîhâ. ક્રિ૦ અ૦ નાઉમેદીથી Adv. Hopelessly.

અ-ઉમેદી, a-umêdî. ના૦ નિરાશા, નાઉમેદી. Subs. Hopelessness, despair. Per. نا اُمیدی

અદમીદી, admîdî. વિ૦ ઉમેદવાર, આશાવંત. ના૦ ઉમેદવારી. Adj. Hopeful, confident, supported by hope. Subs. Hopefulness.

અદમીદે, ઉમેદ, admîdê, umêd. વિ૦ (See admîdî). ના૦ આશા, ઉમેદ. મુરાદ. Subs. Hope, expectation with desire, wish.

અ-ઉમિદીનીદન, a-umidînîdan. ક્રિ૦ નાઉમેદ—નિરાશ થવું. V. To be disappointed, to despair.

અદમીદીનીદન, admîdînîdan. ક્રિ૦ ઉમેદવાર—આશાવંત થવું. V. To be hopeful, to expect with desire.

સહમીદિનિદન, sahmîdinidan. ક્રિ૦ ફીકરમંદ—ચિન્તાતુર થવું; બીહીવું. V. To concern, to be solicitous; to dread, to fear.

હમિદુન, hamidun. ક્રિ૦ અ૦ તેજ વખતે; તેજ જગોએ; એ રવેશે, એવી રીતે; હમેશાં. ના૦ સંભાલ; કોશેશ; મદદ. Adv. At that very time; at that very place; in this manner, thus; always. Subs. Care, attention; endeavour; assistance. Per. همید ون

હમીદે, hamîdê. વિ૦ વખણાયલું; વખાણવા જોગ, કીર્ત્તિવાલું. Adj. Praised; laudable, glorious. Per. حمید، حمیده

અદમિદ-રોશન, admid-roshan. ના૦ ખરી આશા, રોશન ઉમેદ. Subs. True—real hope, a bright prospect.

હમિમાલ, hamimâl. ના૦ દુશ્મન, શત્રુ, હરીફ; લડવું;

તોહમત, બોહોતાન. Subs. An enemy, a foe; fighting; a false accusation, a fabricated charge.

હમિમાલી, hamimâlî. ના૦ હમનબરદી, દુશ્મની, અદાવત; એક ગુનાહનું નામ છે; તોહમત મુકનાર. Subs. Rivalry, enmity, spite, hatred; name of a crime; an accuser.

હમેમાલી, hamêmâlî. ના૦ પુરેપુરો નીવેડો આવેલો; પુરેપુરૂં બનેલું. Subs. That which is wholly decided; that which has resulted or been brought about wholly.

હમિમાલેન્દ, hamimâlênd. ક્રિ૦ તેઓ દુશ્મની—હરીફાઈ કરેછે. V. They make enmity—rivalry.

ખામે, khâmê. ના૦ ઘર; ખાંન; કલમ; સીહાઈ; તોડદો. Subs. A house, edifice, mansion; a mine, a quarry; a pen, a writing-reed; ink; a pack, a package. Per. خامه

હમુ, hamu. સર્વ૦ આએ, એજ, Pron. This, the same;—as hamu-gâs, hamu-gâh.

હામુ, hâmu. ના૦ અચરતી, ચમત્કાર, આશ્ચર્યતા. Subs. Wonder, marvel, surprise.

હામીન, હમો, hâmîn, hamô. ના૦ ઉનાલો, ગરમી, રપીથ્વનનો વખત. Subs. Summer, heat, the hot or dry season. Comp. Pehl.

એ-અમ્ના-દીનોદે, ê-amnâ-dînôdê. ના૦ એક ઘધેડી. Subs. A she-ass. Comp. Ar. حماره; Pehl. = Av. Sans. धेनु.

આખમુનાક, âkhmunâk. વિ૦ ખુશી ભોગવનાર, મોજ કરનાર. Adj. Enjoying pleasure, making merry.

અ-હમવાર, a-hamvâr. ના૦ ઉલટું જનાર, આડું ચાલનાર. વિ૦ નાલાયક, પ્રમાણ વગરનું, બેહુદુ. Subs. One who goes in a wrong direction, one who goes astray—in a wrong path. Adj. Unworthy, unsuitable, disproportionate, absurd. Per. ناہموار

હમવાર, હામવાર, hamvâr, hâmvâr. ના૦ રાસ્ત—બરાબર ચાલનાર, સીધો જનાર; હમેશગી; માયા; બીજાઓ સાથે ભલમનસાઈથી ચાલવું. વિ૦ બરાબર, પ્રમાણ મુજબ, લાયક; મલેલું. ક્રિ૦ અ૦ હમેશે, કાયમ, સઘલો વખત. Subs. One who goes to the right path, one who walks straight; eternity; lenity, behaving gently or tenderly with others. Adj. Proportionable, suitable, worthy; equal, alike; mixed up, combined. Adv. Always, continually. Per. ہموار

હામ્વારે, hâmvârê. ક્રિ૦ અ૦ હમેશાં, સદા. વિ૦ મલેલું; બરાબર, સાદું Adv. Always, ever. Adj. Mixed up; plain, equal. Comp. Per. همو ار
همو ار ه

આખ્મને, આસ્મને, âkhmanê, âsmanê. ના૦ મરજી, શોખ, મજાહ. Subs. Liking, will, desire, relish, pleasantness.

આખ્મની, âkhmanî. ના૦ See

ખામુશ, khâmush. વિ૦ ચુપ, મુગું, થમ, શાંત, સ્થીર. Adj. Silent, dumb, hushed, mute, quiet, still. Per. خامش , خاموش

દામની, dâmanî. ના૦ બુરખો. Subs. A veil or mantle.

દામ-વેહ, dâm-vêh. ના૦ ભલી પેદાયશ. Subs. Good creation. Contrast Av.

દામી, દામીએ, dâmî, dâmîê. ના૦ શેકારી, શેકાર કરનાર. Subs. A hunter, a sportsman.

દુશ્મની, dushmanî. ના૦ દુશ્મની, અદાવત. Subs. Enmity, spite, hatred, animosity, pique. Per. دشمني

હમુઈ, hâmuî. ક્રિ૦ અ૦ એ તરેહથી, એવી રીતે, એ મીસાલે. Adv. In this manner—way, thus.

હામુઈ, hâmuî. ના૦ અચરતી, ચમતકાર, આશ્ચર્યતા. Subs. Wonder, marvel, surprise.

ખામુશી, khâmushî. ના૦ ચુપકીદી, મુગાપણું. Subs. Silence, taciturnity. Per. خاموشي

હમુઈએ, hamuîê. ના૦ તે વખતે કરવું. Subs. Doing at that time.

હમુદીન, હામુદીન, hamudîn, hâmudîn. ક્રિ૦ અ૦ તેજ પ્રમાણે, એ રીતે. Adv. In this manner—way, thus.

આસ્મુન, âsmun. ના૦ આસ્માન. Subs. The sky, the firmament. Comp. Pehl. Av. = Per. آسمان

હામીન, hâmîn. ના૦ See

હામુન, hâmun. ના૦ જંગલ, મ્હોટું મેદાન, ખોલ્લી જગા. Subs. An extensive plain, level ground, an

open place, a meadow, an esplanade. Per. پامون

આખ્મુની, âkhmunî. ના૦ ખુશી, ખુરમી. Subs. Delight, pleasure, gladness, pleasantness.

ખામ-નોશ, khâm-nôsh. ના૦ કાચો—હલકો દારૂ. Subs. Raw—undistilled liquor.

આખ્મુનીહા, âkhmunîhâ. ક્રિ૦ અ૦ ખુશીથી, મોજ મજાહની રીતે. Adv. Willingly, with pleasure—mirth.

દહમ-વન્દાન, dahm-vandân. ના૦ સારૂં—ભલું—પામનારાં, નેક હાંસેલ કરનારાં—મેલવનારાં. Subs. Recipients of goodness, gainers of good.

હામુન્યાન, hâmunyân. ના૦ જંગલ—સપાટ મેદાન ઉપર રેહેનારા. Subs. Those that inhabit the level ground—forest.

આદમુનશ્ને, âdmunashnê. ના૦ પામવું, હાંસેલ કરવું, નફો, ફાયદો, હાંસેલ. Subs. Gaining, act of obtaining—acquiring, profit, advantage, gain.

અદમુનેદ, admunêd. ક્રિ૦ આશાં—ઉમેદ રાખે. V. May hope, may expect with desire.

હમુન, hamun. ક્રિ૦ અ૦ તેમજ, હમણા, એ રવેશે. Adv. Just so; now; in this manner.

હામીન, hâmîn. ના૦ See

હામુન, hâmun. ના૦ See hâmun.

હામીની, હામીને, hâmînî, hâmînê. ના૦ ગરમીની રૂતુ, ઉનાલો, રપીથ્વનનો વખત. Subs. The hot season, summer.

હમુન-બુદ, hamûn-bud. ક્રિ૦ હમણા થયું, એ રવેશે હતું. V. Just became—happened, was in this manner—way.

હામિનિદન, hâminídan. Bund. ક્રિ૦ ગરમી પડવી; જવું, ચાલવું. V. To be warm; to go, to walk.

આશ્મોગ, âshmôgh. ના૦ અશોઈ—પવિત્રાઈ તોડનાર, આશ્મોગ. Subs. A destroyer of purity—truthfulness, *Âshmôgh*. Comp. Pehl. ; Av. , Pâz.

આશ્મોગાન, âshmôgân. Yt. Hôr. ના૦ પવિત્રાઈ—અશોઈનો નાશ કરનારા: આશ્મોગો. Subs. plu. Destroyers of purity—righteousness; *Âshmôghs*. Pâz.

અ-આમુજશ્ને, a-âmujashnê. વિ૦ શિખ્યા વગર, વગર કેળવણીનું. Adj. Without learning, having no education.

આમોર્જશ્ને, âmôrzashnê. ના૦ બક્ષવું, માફ કરવું, જવા દેવું. Subs. Forgiving, pardoning, passing over, excusing (a fault). Per. آمرزش

અ-આમુર્જીદે, a-âmurzídê. વિ૦ નહીં બક્ષાએ—માફ થાય તેવું; તકસીરવાર. Adj. Unpardonable, what cannot be forgiven; guilty, criminal, culpable. Priv. + = Per. آمرزیده

અહમે, ahmê. વિ૦ ફાટી ગયલું, ટુકડા થયલું; નાકેસ, અધુરૂં; તમામ. Adj. Torn, broken in pieces, defective, imperfect; all, whole.

અહમક, ahmak. વિ૦ નાદાન, બેવકુફ, અવિચારી. Adj. Ignorant, thoughtless, foolish, inconsiderate, childish. Per. احمق

આમહ, âmah. ના૦ જે શખ્સ નાવર નહીં થયલો તે; ઓસ્તો. Subs. One who has not undergone the *Nâver* ceremony ; an *Ostâ*.

ખામે, khâmê. ના૦ કલમ; સીહાઈ. Subs. A pen, a writing-reed ; ink. Per. خامه

હમે, hamê. વિ૦ તમામ, સઘળું, પુરૂં. Adj. All, whole, entire, perfect. Comp. Pehl. , Av. , , Per. همه

ખામે, khâmê. Bund. ના૦ દુનિયાં ; ઘર, મથક, મકાન; રોશનીવાલી દુનિયાં ; ખોદાના તખ્તની જગો. Subs. The world ; a house, an abode, a dwelling-place ; the world of light ; the place of the throne of God.

હમકાર, હામકાર, hamkâr, hâmkâr. ના૦ સાથે કામ કરનાર, સાથી, એકજ ધંધો—રોજગાર કરનાર. Subs. Working together (lit.), a colleague; following the same profession. Comp. Av. + , Pâz.

હમ-કેશ્વર, હામ-કેશ્વર, ham-kêshvar, hâm-kêshvar. ના૦ દુનિયાંના સઘલા મુલકો, બધા ખંડો. Subs. All the regions (of the world), all continents. Av. + = Per. همکشور

ખામે, khâmê. See

અ-હમકોશ, a-hamkôsh. વિ૦ વગર સાથીનું, વગર

ભાગીયાનું; કાંઈ ચીજ વગરનું. Adj. Having no companion—partner; destitute of anything.

આમ-કોશ, દામ-કોશ, âm-kôsh, dâm-kôsh. ના૦ ખલકનો નાશ કરનારો, પેદાયશનો નાશ કરનારો. Subs. One who destroys the people—creation. Comp. = Ar. عام + = Av. Rt. = to kill.

ખામ-કન્યા, khâm-kanyâ. ના૦ કાચો—લીલો વાંસ. Subs. Raw bamboo; green—wet bamboo.

ખામ-કોશ, khâm-kôsh. ના૦ કાચી કોશેશ, અધુરી મેહેનત. Subs. An abortive attempt, imperfect pains.

હમ-ગોશે, ham-gôshê. વિ૦ એક જાતનું—ટોલાને લગતું. Adj. Belonging to the same caste—tribe.

આમ-કોસ, âm-kôs. See âm-kôsh. A corrupt form of

હમ-કોહ, ham-kôh. ના૦ તમામ—સઘલા પાહાડ. Subs. All mountains.

હમ-ગોહર, ham-gôhar. વિ૦ એક જાત—બુનિયાદ—તોખમ—ઓલાદ—પેહેડી—મૂલનું. Adj. Of the same kind—nature—source—family; of one descent—origin. Comp. + = Per. گوهر

આખ્મ-ગર, âkhma-gar. ના૦ મજાહ—મોજ કરનાર, ખુશી ભોગવનાર. Subs. One who enjoys pleasure, one who revels.

ખશ્મ-ગર, યશ્મ-ગર, khashma-gar, yashma-gar. ના૦ ગુસ્સે થઈ જનાર, ક્રોધ—કેહેર કરનાર. Subs. One

who becomes exasperated ; one who flies into a passion.

દામ-ગર, dâm-gar. ના૦ તમામ જગતનો પેદા કરનાર. Subs. The Creator of the whole world.

હમ-ઘનશ, ham-ghanash. ક્રિ૦ અ૦ તે પ્રમાણે, એમ. Adv. In that manner—way, thus.

ખામ-ચ, khâma-cha. ક્રિ૦ અ૦ કાચુંબી, અધુરૂબી. Adv. Even raw—unripe—crude, even imperfect.

અ-હમ-જશ્ને, a-ham-jashnê. વિ૦ ખુશી સાથનું નહીં, ગમગીન. Adj. Unpleasant, unpleasing, sorrowful, afflicted.

આમુજશ્ની, âmujashnî. ના૦ શિખવું. Subs. Learning, teaching.

ખામ-ચે, khâm-chê. ના૦ જે કાંઈ કાચું હોય તે. Subs. That which is raw—unripe.

અદમત, admat. ક્રિ૦ અ૦ કયાં ? કેમ ? કયું ? નીબગડેલી શીકલ. Adv. How, where? which? Corrupt form of

આમત, âmat. Vand. XIII. ક્રિ૦ અ૦ કેવારે ? ત્યારે. When ? then.

અ-હમતાક, a-hamtâk. વિ૦ વગર ભાગીયા—સાથી—જોડીયાનું, સરખાવી નહીં શકાએ તેવું. Adj. Having no partner—colleague, without an equal; incomparable. Per.

હમતાક, hamtâk. ના૦ ભાગીયો, જોડીયો, સાથી, મળતું. Subs. A co-partner, a colleague, an associate ; resembling.

સહમ્તાક, sahamtâk. વિ० ધાસ્તી ભરેલું, ભય ભરેલું. Adj. Dreadful, horrible, fearful.

ખશ્મતાર, khashmatâr. વિ० જોસ્સાવાલું, ધાસ્તી ભરેલું, બીહીક ભરેલું; કીનો રાખનારૂં. Adj. Angry, wrathful, indignant; dreadful, harbouring revenge in the mind.

ખશ્મ-દાર-તર, khashma-dâr-tar. વિ० વધારે ગુસ્સાવાલું, વધારે દેહશત—ધાસ્તી ભરેલું. Adj. More enraged, more dreadful—fearful.

ખશ્મતાર-તર, khashmatâr-tar. વિ० વધારે સખ્ત—મુશ્કેલ; વધારે ગુસ્સે થનાર, વધારે કીનો રાખનાર. Adj. More difficult—hard; becoming more angry, breathing revenge in a greater degree.

જામતુનતન, jâmtunatan. ક્રિ० પહોંચવું; થવું; જવું. V. To reach; to become, to be; to go.

અ-હમ-પતીદન, a-ham-patîdan. ક્રિ० એકઠા—સાથે મલી નહીં જવું, એકઠા નહીં રહેવું; સાથે નહીં પડવું. V. Not to join—unite together, not to associate; not to fall together. Prohib. + = Av. + = Av. Rt. = Sans. Rt. पत् = Per. افتادن = to fall.

અ-અમર, a-amar. વિ० ઘણું નહીં તેમ થોડું નહીં. Adj. Neither too much nor too little, moderate, in a limited degree.

અહમર, ahmar. ના० સીઆલ જાનવર, કોહલું. Subs. A fox, a jackal.

હામ-રાહ, hâm-râh. ના० સાથે મુસાફરી કરનાર,

રસ્તાનો સોબતી, ભોમીયો. Subs. A fellow-traveller, a companion on the road. Per. همراه

હામ-રાહ, hâm-râh. See

હુશ્મરશ્ને, હોશ્મોરશ્ને, hushmarashnê, hôshmô-rashnê. ના૰ ભણવું, પઢાણ. Subs. Reciting, reading, studying. Comp. Pehl.

હેલુબાન, hêlubân. એ શબ્દ "હેલુબાન" નો બગડેલો આકાર છે. A corrupt form of hêlubân.

શામ્રુતી, shâmrutî. ના૰ (આટલી) મરતબે—વાર પ-ઢવું. Subs. Reciting—reading so many times:—as bishâmrutî.

આમરોગ, âmrôg. ના૰ મરતબો, દબદબો; ફાયદો, નફો; પુંજી. Subs. Dignity, magnificence, grandeur; profit, gain; capital, fund.

હામેલે, hâmêlê. વિ૰ હમેલદાર, ગર્ભવંતી. Adj. Pregnant, being with young (as a female). Per. حامله

અ-અમર્ગીએ, a-amargîê. Dink. વિ૰ હમેશગીનું નહીં તે, બેહશ્તી નહીં તે; દોજખી, મોત વાળું. Adj. Not eternal, not residing in heaven; infernal, hellish, mortal, full of death. (Comp. + both prohib. and = Av. = Per. مرگ +)

અ-હમર-કુશ, a-hamar-kush. વિ૰ સાથી વગરનું; કાંઈબી ચીજ વગરનું. Adj. Having no companion—colleague; without anything.

𐬀𐬀𐬨𐬀𐬭𐬆𐬖𐬥𐬀𐬱𐬥𐬌 અ-અમર-ઘનશ્ની, a-amar-ghanashnî. ના૦ બેશુમાર મારવું; અગણીતપણું. Subs. Striking innumerable times; innumerable times. Comp. Av. 𐬀𐬨𐬀𐬭𐬆 𐬖𐬥𐬀𐬱𐬥𐬌

𐬵𐬁𐬨𐬆𐬭𐬆𐬰 હામર્ઝ, hâmarz. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ઊઠ, ઉભોથા. V. imper. Get up, rise, stand up.

𐬵𐬁𐬨𐬆𐬭𐬆𐬰𐬌𐬛𐬀𐬥 હામર્ઝીદન, hâmarzîdan. ક્રિ૦ ઊઠવું, ઊભું થવું. V. To get up—rise, to stand up.

𐬵𐬀𐬨𐬭𐬀𐬨 હમ-રમ, ham-ram. વિ૦ એકજ જાત—ટોલાંને લગતું. Adj. Belonging to the same caste—tribe.

𐬵𐬀𐬨𐬭𐬀𐬨𐬉 હમ-રમે, હામ-રમે, ham-ramê, hâm-ramê. See 𐬵𐬀𐬨𐬭𐬀𐬨

𐬀𐬭—𐬀𐬀𐬭

𐬀𐬀𐬭 અ-અર, a-ar. વિ૦ સેવટ નહીં, આખેરી નહીં. ક્રિ૦ અ૦ ના નહીં, કદી નહીં, નહીંતો. Adj. Having no end—conclusion. Adv. Not at all, never, if not, or else.

𐬀𐬖𐬭 અગ-ગર, અંઘ્ર, ag-gar, aṅghra. ના૦ ખરાબ—બુરૂં કરનાર, ઓછું—કમી—કોતાહ કરનાર, દુઃખ દેનાર; આબાદી ઓછી કરનાર—તોડનાર:—જેમકે 𐬀𐬢𐬭𐬀. Subs. An evil-doer, a mischief-maker, one who decreases—lessens; a tormentor, destroyer—diminisher of prosperity. Comp. Av. 𐬀𐬢𐬭𐬀 Av. Rt. 𐬀𐬢𐬵 = Sans. Rt. अंह् = to torment.

𐬀𐬯𐬀𐬭 અ-સર, a-sara. વિ૦ સરદાર—ધણી—શેઠ—મુરબી વ-

ગરનું. Adj. Destitute of a leader—master—owner—patron. Comp. Pehl. , Av.

અહલ, અષ, ahal, asha. ના૦ સચ્ચાઈ, સત્યતા; અશોઈ, પાકીજગી; વિ૦ મીઠાસપર આવતું; છુટકારો પામતું. Subs. Truth, veracity, integrity; purity, freedom from moral defilement. Adj. Ripening to sweetness; getting release—freedom.

અહેલ, ahêl. ના૦ બુજોરગી, મ્હોટાઈ. Subs. Eminence, greatness.

આખુર, âkhur. ક્રિ૦ અ૦ પછી. Adv. Afterwards.

આખેર, આહેર, અપર, âkher, âhêr, apar. ક્રિ૦ અ૦ પાછું, પછી, છેલ્લે સરવાળે, સેવટે, અંતે, આકેબત; ત્યાર પછી, ત્યારે, હવે, તોએ, તે ઉપરથી, તેથી. શબ્દ૦ અ૦ પછ-વાડે, પીઠે, પુઠે; વિ૦ કમ, ઓછું; છેલ્લું; હલકું, નીચ; દુરનું. Adv. Afterwards, after that, then, now, thereupon, on account; therefore, back, again; last, latest. Prep. Behind, backward. Adj. Less, wanting; last; base, mean; distant, remote. Per. آخر

આખેર, âkhêr. વિ૦ સેવટ—આખેરી—છેડો નહીં. Adj. Having no end—conclusion.

આહર, âhar. વિ૦ ખરાબ, બુરૂં; ઉલટું, પાછું; જેમકે "આહર્મન" યાને 'બદમન', એટલે બદીની રેહનુંમાઈ કરનાર; ઉલટો—ખરાબ વિચાર રાખનાર. Adj. Bad, evil, wicked, opposite, reverse; as Aharman, *i.e.* evil mind, a misdirector, an evil thinker.

આહાર, âhâr. ના૦ ખોરાક; સરસ, લાહી, હાર; ઝાલર;

અપવિત્રાઈ. વિ૦ ગરમ, તાતું. Subs. Food, victuals; glue, paste, starch; a border or fringe of cloth; defilement. Adj. Warm, hot. Per. آهار

ઈશર, ishar. વિ૦ આશાન, સેહેલ; થોડું. Adj. Easy, convenient; little.

એહેર, હેહેર, êhêr, hêhêr. ના૦ હેર નસો, સુક્કો નસો (નખ, બાલ, ઈત્યાદિ). Subs. Uncleanness—impurity (as hair, nails, &c.). Av. = Pâz.

ખાર, khâr. ના૦ નેકી, ખુબી, કાંટો, કાંટાનું ઝાડ. વિ૦ ખુબ, નેક, સારૂં, આસાન. Subs. Virtue, goodness; a thorn, a thistle, a bramble. Adj. Good, virtuous, honest; easy, convenient. Per. خار

ખાર, khâr. ના૦ કાંકરી. Subs. A pebble.

ખાર, khâr. ના૦ ચઉદમી રાતનો ચંદ્ર; માશુકનું નખરૂં; સખત પથ્થર. Subs. The fourteenth day's moon; airs and blandishments of a sweetheart; a stone of extreme hardness. Comp. Per. خارا

ખાર, khâr. ના૦ બેહેન; સીસોલીઉં. વિ૦ નીચું, હલકું, સર્વેથી ન્હાનું, કમીનું. Subs. A sister; a porcupine. Adj. Contemptible, mean; smallest, servile. Comp. Pehl. , Per. خوار

ખાલ, khâl. ના૦ કાલો તલ, કે જે આદમીઓનાં મોઢાં અથવા શરીર ઉપર હોય છે; મામો; લશ્કરનો વાવટો; ધણી; વિચાર; મ્હોટાઈ; વીજલી; બુરખો; હુશિયારી. Subs. A black mole on the face or some other part of the body; an uncle (on the mother's side); the standard of an army; a lord or master; great-

ness; lightning; a veil; natural aptitude—intelligence. Per. خال

ખાહન્દ, khâhand. Vand. XIII. ક્રિ૦ ચાહે, પ્યાર રાખે. V. May love—hold dear:—

ખુર, khur. Nêrang. ના૦ કોઈના શરીર ઉપર હડી આંગલનો ઊંડો જખમ કીધાથી જે ગુનાહ થાયછે તે ગુનાહનું નામ. Subs. The name of the crime caused by the infliction of a wound 2½ inches deep on the body of any person:—as in

ગાર, gâr. એ એક પ્રત્યય છે, જેનો અર્થ "કરનાર" કરીને થાયછે:—જેમકે = ગુનાહ કરનાર, ગુનેહગાર. A suffix denoting the doer of a thing:—as = one who commits crimes. Comp. Per. گار in گنهکار, ستمگار, &c.

ગુજાર, guzâr. ના૦ કરનાર; મારગ; જવું; ઉતાવલ. Subs. A doer, agent; a passage, transit; haste. Comp. Per. گذار

નાબર, nâbar. ના૦ મીનો નાવરની ખુબ, મ્હોટી ખુબ; હેરબદનો દરજ્જો. Subs. The *Khûb* of *Mino Nâver;* the dignity—rank of a *Herbad:*—as in

યાર, yâr. ના૦ મદદગાર, સાહેતા આપનાર; દોસ્ત, મિત્ર; બરાબરીઓ. Subs. A helper, one that gives assistance, a helpmate; a friend, a companion, an associate; an equal. Per. یار

હઝાર, hazâr. સંખ્યા૦ વિ૦ હજાર, ૧૦૦૦ :— જેમકે Numer. adj. One thousand, 1000:—as Comp. Pehl. , Per. هزار

હર, har. વિ૦ દરેક, સઘલા. ના૦ કરનાર; ખોદનાર, ખણનાર. Adj. Every, all. Subs. A doer; one who digs. Comp. Per. هر

હાર, hâr. ના૦ ગરદન, ડોકું; હરેક ચીજ; હાર; સિલસિલો; મોતી; મોતીનો હાર; ચાહવું, પ્યાર રાખવો. Subs. The neck, the head; any—every thing; a row, series; a pearl; a string of pearls; loving, holding dear, setting one's affections on. Per. هار

હાર, hâr. ના૦ હાડકાં, હાડ :—જેમકે = હાડમંદ. Subs. Bones; frame, structure, make (of a man).

હાલ, hâl. ના૦ કરાર, આરામ, સુખ, નચીન્તાઈ; મજબુતી; હાલત, રીત, કામ; હાલનો વખત. Subs. Undisturbed tranquillity, ease, comfort, freedom from anxiety; firmness; state, condition, an affair; the time present. Comp. Per. هال and حال

હેર, hêr. વિ૦ હલકું, ઉતરતું. Adj. Inferior, insignificant, lower.

અહેલીઅ, અશ્ય, ahêlîa, ashya. ના૦ પાકીજગી, પવિત્રાઈ, ચોખ્ખાઈ, સફાઈ. Subs. Holiness, purity, cleanness, faultlessness. Comp. Av. ,

અહેલુબ, અષવ, ahêlub, ashava. વિ૦ અશો, પવિત્ર, પાક, નેક, સાચ્ચું બોલનારૂં. Adj. Pure, virtuous,

free from moral defilement, faultless, virtuous, truth-speaking. Comp. Pehl. , , Av. , Sans. ऋतावन्.

ખારા, khârâ. ના० (See = khâr.) સખત પથ્થર. Subs. A stone of extreme hardness. Per. خارا

યારા, yârâ. ના० કુદરત, જોર, શક્તિ, તવાનાઈ, કૌવત, બહાદુરી; ફુરસત; જખમ. Subs. Strength, power, vigour, physical force, potency, bravery, valour; leisure; a wound. Per. یارا

સારા, sârâ. વિ० ખાલેસ, સ્વચ્છ, ભેરભાર વગરનું; મિશ્રીત નહીં; મીઠા વાસવાળું. Adj. Pure, guileless, innocent, unmixed, unalloyed; sweet-smelling. Per. سارا

હેરી, hêrî. વિ० સુક્કા નસાવાળું—ભરેલું. Adj. Full of dry uncleanness (as hair, nails, &c.). Comp. Pehl.

હેરી, hêrî. See hêrî.

હેહરહા, hêharhâ. ના० હેર નસાઓ, સુક્કા નસાઓ. Subs. plu. Dry impure—unclean things (as hair, nails, &c.).

હેલ-અષ, હેલ-અદશ, hêl-ash, hêl-adash. ના० પવિત્ર શખ્સ. Subs. A pure—holy man.

હેલહીયે, અષહીએ, hêlhyê, ashhyê. વિ० પાક, પવિત્ર, સાફ. Adj. Pure, holy, faultless, clean.

હેલાએશ, અષાઈએ, hêlâêsh, ashâîê. ના० અ-

શોઈ, પાકી, પવિત્રાઈ, ચોખ્ખાઈ; સચ્ચાઈ, સત્યતા; ભલાઈ; અરશસવંગ; લક્ષમી; સવાબ, દીન, એલમ, વિદ્યા; સવાબ, નેકી; 'અષેમ' નામની બંદગી; ખાલેસ નઈઅત; સખાવત; અશોઈ કરનાર. Subs. Purity, cleanness, freedom from defilement; truth, goodness; *Ashis-vanguhî;* wealth; merit arising from virtuous actions; faith, religion; knowledge, science, learning; virtue; the *Ashem* prayer; pure intention—thought; one who practises purity. Comp. Pehl. [Pahlavi], Av. [Pahlavi]

[Pahlavi] હેલાએશીનીદાર, hêlâêshînîdâr. ના૦ અશોઈ—નેકી કરનાર. Subs. One who practises purity—virtue.

[Pahlavi] હેલાએ, અષાએ, hêlâê, aṣhâê. ના૦ પાકી, સવાબ, અશોઈ. વિ૦ પાક, અશો, પરહેજગાર. Subs. Purity, virtue, freedom from guilt. Adj. Pure, virtuous, pious. See [Pahlavi] hêlâêsh.

[Pahlavi] હેલુબે, hêlubê. ના૦ એક પાક—પરહેજગાર માણસ. Subs. A pure—pious man.

[Pahlavi] આહેર-આહેર, âhêr-âhêr. ક્રિ૦ અ૦ એકેક પછી—પુઠે, પેદરપે, એક પછી એક. Adj. One after another, one by one, step by step.

[Pahlavi] દારાએ, dârâê. ના૦ પરવરદેગાર, પાલનાર. Subs. Providence, nourisher, supporter.

[Pahlavi] યારાઈ, yârâî. વિ૦ કૌવત—તવાનાઈ—શક્તિવાળું, બહાદુર, દલેર. ના૦ જોર; કૌવત. Adj. Powerful,

strong, robust, brave, courageous. Subs. Strength, vigour. Per. ياراي

હરાશ, harâsh. ના૦ ઓક, ઓકારી, વામીટ ; કલી; જીઆદતી; ગરીબાઈ; ખેતર. Subs. Vomit, vomiting; a bud; increase, surplus; poverty; a field. Comp. Per. هراش

હેલાએ, અષાએ, અષાય, hêlâê, aṣhâê, aṣhâya. ના૦ પાકી, સફાઈ, અશોઈ, સવાબ, નેકી. Subs. Purity, cleanness, righteousness, merit arising from virtuous actions, righteousness. Comp. Pehl.

હેલાએશ, hêlâêsh. See hêlâê.

અહેલાએઈનીદારી, ahêlâêinîdârî. ના૦ અશોઈના કામો કરવાં. Subs. Practising pure—righteous deeds.

હેલાએ, આષાએ, hêlâê, aṣhâê. ના૦ પાકી, શફાઈ. Subs. Purity, cleanness of heart, rectitude.

હેલાએશ, અષાઈએ, hêlâêsh, aṣhâiê. See

અહેલાએશ-ખારેહ, અષહી-ખારેહ, ahêlâêsh-kharêh, aṣhahî-kharêh. વિ૦ પવિત્ર ચલકાટવાળું. Adj. Of holy brightness. Av.

અહેલાએશ-ખારી, ahêlâêsh-khârî. વિ૦ પવિત્ર ખજાનો રાખનાર. ના૦ એક પહાડનું નામ છે કે જે ખજાનાનો ભરેલો છે. Adj. Keeping the holy treasure. Subs. Name of a mountain full of treasures.

[illegible] અહેલાએશાન, અશોએચાન, ahêlâêshân, ashôêyân. ના૦ અશો—પાક લોકો, પરહેજગારો, સવાબકારો; સવાબો. Subs. Pure—righteous persons, devout men ; merits arising from virtuous actions, meritorious acts.

[illegible] હેલાઈ-દેહાનદ, અહેલાઈ-શાનદ, અષાએશાનદ, hêlâî-dêhânad, ahêlâi-shânad, aṣhâêshânad. ક્રિ૦ તેઓ પવિત્રાઈ અપાવે. V. They may cause to give purity (to others).

[illegible] અહેલાએશોમંદ, અષાઈઓમંદ, ahêlâêshômand, aṣhâiômand. વિ૦ સવાબકાર, પુણ્યવાન, પાકીવાળું, પવિત્રાઈ—પાકીજગી ભરેલું. ક્રિ૦ અશો છે. Adj. Virtuous, righteous, pure, holy. V. Are pure (plu.).

[illegible] હેલાએશ-ખારી, hêlâêsh-khârî. ના૦ પવિત્રાઈથી નીપજતું સુખ. Subs. Happiness—comfort derived from being pure—righteous.

[illegible] હેલાએશીનીદાર, hêlâêshînîdâr. ના૦ અશોઈ—સચ્ચાઈ રાખનાર. Subs. One endowed with purity—righteousness.

[illegible] હેલાએશ-સેતાએશ્ની, અષાહી-સેતાએશ્ની, hêlâêsh-sêtâêshnî, aṣhâhî-sêtâêshnî. ના૦ પવિત્રાઈની તારીફ—વખાણ; 'અષેમ' બંદગીની વખાણ ગાવી. Subs. Praise of righteousness, singing praises of *Asha*. Av. [illegible]

[illegible] હેલાએશીઅન્દ, hêlâêshîand. ક્રિ૦ તેઓ

સવાબ—પવિત્રાઈ કરે. V. They may do any good work (as worthy of reward); they may practise purity.

[illegible] હેલાએશીનીદારી, hêlâêshînîdârî. ના૦ અશોઈ, પાકીજગી, સચ્ચાઈ, પાપ વગરની હાલત. Subs. Purity, devoutness, truth, verity, sinlessness.

[illegible] આરાએશ્ને, ârâêshnê. ના૦ સણગાર, સણગારવું. Subs. An ornament, embellishment, adorning.

[illegible] હેલાએશ્ને, hêlâêshnê. ના૦ પાક—સાફ કરવું; અશોઈ કરવી. Subs. Purifying, cleansing from impurities; practising righteousness.

[illegible] અહેલાએશ્ની, અષાએશ્ની, ahêlâêshnî, aṣhâêshnî. ના૦ અશોઈ, પવિત્રાઈ, સચ્ચાઈ; પાક કરવાનું કામ. Subs. Purity, undefiledness, righteousness; the act of purifying.

[illegible] હેલાએશ્નીનીનદ, અષાએનીનીનદ, hêlâêshnînînad, aṣhâênînînad. ક્રિ૦ સવાબનાં કામો કરે, અશોઈ—પાકી—પરહેજગારી કરે. V. May do good works (as worthy of reward); may practise purity—righteousness.

[illegible] હેલાએશનીનીદન, અષાઈએનીનીદન, hêlâêshnînîdan, aṣhâiênînîdan. ક્રિ૦ અશોઈ કરવી, સવાબ કરવો. V. To practise purity, to do any good work (as worthy of reward).

[illegible] અહેલાએશ-ચ, અષાઈએ-ચ, ahêlâêsh-cha, aṣhâîê-cha. ના૦ પવિત્રાઈબી, અરદી બેહેશ્તબી, પુણ્યબી.

Subs. Even purity, purity itself; *Ardibêhêsht* itself; even moral or religious merit; also a meritorious act.

હેલાએશ-પેદાકી, hêlâêsh-pêdâkî. વિ૦ પાક–અશોઈના ચેહરાનું, સત્યતાના દેખાવનું, અશોઈનાં તોખમ —મૂલનું. Adj. Having a pure—holy face, having a countenance beaming with righteousness, having a source—origin in purity. Comp. Av.

હેલાએશ-મીઅજ઼્દ, hêlâêsh-mîazd. ના૦ પાક ખોરાક; સોજો મેવો. Subs. Pure food—offering; good fruits. = Av.

અહેલાઈએનીદારી, અષાઈએનીદારી, ahê-lâiênîdârî, ashâiênidârî. ના૦ આદમીઓને અશોઈ અને નેક કામ શીખવવું, કોઈને નેક રાહમાં બેહસ્તની રેહનુમાઈ કરવી. Subs. Teaching men to go to the path of purity and virtue ; guiding one to the right path of heaven.

હેલાએસનીદાર, અષાઈનીદાર, hêlâêsnîdâr, ashâinidâr. ના૦ અશોઈ કરનાર—રાખનાર. Subs. One who practises righteousness, one who keeps purity.

આહેર-એસ્તીનદ, âhêr-êstinad. ક્રિ૦ ઉલટું જાય, પાછું રેહે. V. May go in a contrary direction, may go back, may remain back.

અહરાઈન, aharâîn. ના૦ સુરાખદાર—આંધલાં—કાણાંવાલી રકાબી કે જે પાવ મહેલમાં ક્રિયાના કામમાં આવેછે.

Subs. A dish or plate with holes used in religious ceremonies.

આખેર-આઈન, âkhêr-âîn. ના૦ છેલ્લી દીન—ધર્મ, પાછલો રેવાજ—રસમ—રીત. Subs. The latter usage—custom, the last religion. Comp. = Per. = آخر + = Per. آئين

આરાઈન, ârâîn. ના૦ સણગાર, આરાએશ. ક્રિ૦ સણગારે, સમારે. Subs. Decoration, ornament, embellishment. V. May decorate—adorn.

હર-આઈન, har-âîn. ક્રિ૦ અ૦ હરેક તરેહ—રીતે, દરેક રીતે. Adv. Anyhow, anywise, in any way.

હેલાઈન, અષાઈન, hêlâîn, aṣhâîn. Nêrang. ક્રિ૦ પાક—પવિત્ર—સાફ કરે. ના૦ અશોઈ, સત્યતા. V. May purify—consecrate—cleanse. Subs. Purity, righteousness.

અહેલાઈનદ, અષાઈનદ, ahêlâînad, aṣhâînad. ક્રિ૦ પાક થાય; પાક—સાફ—પવિત્ર કરે. V. May become pure, may purify—cleanse.

આરાયંદ, ârâyand. ક્રિ૦ તેઓ સમારેછે—સણગારે છે. V. They adorn—decorate. Per. آرايند from آراستن

હેલાયન્દ, hêlâyand. ક્રિ૦ તેઓ અશો છે. V. They are pure—righteous.

અહેલાઈનીદાર, અષાઈનીદાર, અષ-રાઈનીદાર, ahêlâînidâr, aṣhâînîdâr, aṣh-râînidâr. ના૦ અશોઈ

—પરહેજગારી કરનાર ; અશોઈ વધારનાર ; અશોઈનાં કામો કરનાર. Subs. One who practises purity—righteousness; one who promotes purity—righteousness; one who practises pure—righteous actions.

અહેલાઈનીદન, અષાઈનીદન, ahêlâîmîdan, ashâîmîdan. ક્રિ૰ સવાબનાં કામો કરવાં, અશોઈ પવિત્રાઈ કરવી V. To perform virtuous actions, to practise purity – righteousness, to perform righteous deeds (as worthy of reward).

આરાઈનમ, ârâînam. ક્રિ૰ હું સમારૂં—સુધારૂં—સણગારૂં. V. I may rectify—mend, I may adorn.

હેલાએઓમ, hêlâêôm. Dink. ક્રિ૰ હું અશો છું. V. I am pure—righteous.

આહેર-આઈન, âhêr-âîn. See

હેલાઈયે, hêlâîyê. S. Am. ના૰ અશોઈ, પાકી. Subs. Purity, righteousness, sinlessness.

યારાન, yârân. ના૰ દોસ્તો, સોબતીઓ, આશકો, બચાવનાર, મલતીયા. Subs. plu. Friends, comrades, lovers, defenders, followers. Per. یاران

અ-અર-એવ્યાસ્ત, a-ar-êvyâst. Nêrang. ક્રિ૰ તારપછી—સેવટે આસપાસ બાંધ્યું—પેહેરયું. V. Afterwards girded round; at last put on.

ખાહરાન, ખારાન, khâharân, khârân. ના૰ બેહેનો. Subs. Sisters.

યારાન, yârân. See yârân.

આહર-હુફરાશ્મો-દાદ, âhar-hufarâshmô-dâd. નાo ઉશહેન ગેહેનો વખત, રાત્રે બાર વાગ્યા પછીનો વખત. Subs. The time of the *Ushahîn Gêh*, the time after midnight. Compare Av.

યારોમન્દ, yârômand. વિo મદદ કરનારૂં, મદદ વાળું. Adj. Helping, helpful.

એહેર-ઓમંદ, êhêr-ômand. વિo નસા—આલાએશ—ભરેલું, સુક્કા નસાવાળું. Adj. Full of dry impurities (as hair, nails, &c.).

હારોમંદ, hârômand. વિo હાડવાળું—રાખનારૂં. Adj. Corporeal, material, bodily.

હલાક, halâk. નાo નાશ, હેરાનગતી, પાયમાલી, મોત. Subs. Ruin, distress, privation, destruction, death.

અહેલા-ચ, અષા-ચ, ahêlâ-cha, ashâ-cha. નાo (એ શબ્દ અહેલાએશ-ચ નો ટુંકો આકાર છે.) અશોઈબી, અરદીબેહેશ્ત પણ. Subs. (Contracted form of ahêlâêsha-cha.) Even purity, righteousness itself, even *Ardîbêhêsht*.

આરામ, ârâm. નાo રોશની, ઉજાસ; આસાએશ, સુખ, નચીંતાઈ, આરામ, ખાબ. Subs. Light, glitter, glare; rest, ease, happiness, joy, repose, sleep. Per. آرام; Av. Rt. = to rest.

ખારામ, khârâm. વિ૦ લેહેજતદાર, સ્વાદિષ્ટ, સ્વાદદાર. ના૦ લાયક ખોરાક. Adj. Tasteful, sapid. Subs. Proper food. Pâz.

હરામ, harâm. વિ૦ હરામ, મના કીધેલું. Adj. Unlawful, forbidden, prohibited. Per. حرام

આરામી, ârâmî. ના૦ સુખ, નચીંતાઈ, સંતોષ, તંદરોસ્તી, શાંતપણું. Subs. Happiness, ease, contentment, health, tranquillity. Per. آرامي

આરામી-તનુ, ârâmî-tanu. વિ૦ તનની સુખી હાલત, તંદરોસ્ત શરીર. Subs. Happy state of the body; a healthy body.

આરામીદન, ârâmîdan. ક્રિ૦ આરામ લેવો, સુખ પામવું, સુખી થવું, સુખ હાંસેલ કરવું; ઠરીઠામ રેહેવું; તંદરોસ્ત થવું. V. To take repose, to settle, to acquire—enjoy happiness; to take pleasure, to delight in; to be happy—healthy. Per. آراميدن Av. Rt. + (in , see Vand. V., para. 21).

આરામી, ârâmî. વિ૦ સુખી, રોશનીવાળું. ના૦ આશાએશ, સુખી હાલત, શાંતપણું, આરામ, તંદરોસ્તી. Adj. Happy, full of light. Subs. Rest, happy state, tranquillity, ease, quiet, health. آرامي

અ-આરામશ્ને, a-ârâmashnê. ના૦ આસાએશ ન લેવી, સુખ ન પામવું. Subs. Not taking rest, not acquiring happiness.

આરામશ્ને, ârâmashnê. ના૦ આરામ—સુખ

પામવું, આસાએશ લેવી. Subs. Reposing, taking one's ease, recovering one's breath.

આરામીદન, ârâmîdan. See ârâmî-dan.

આહરે-મન, અન્ગ્ર-મીનુ, âhrê-man, anghra-mînu. ના૦ હેરેમન, શેતાન; બદનફસ; બદીની રેહનુમાઈ કરનાર; બદમન; બદ જાત; બદીનું મૂલ, આબાદીનો ઘટાડો કરનાર. Subs. *Ahrêman, Satan;* evil spirit; the source of wickedness; evil mind; a low-born—vicious person; one who misdirects—misleads; the invisible evil-doer; an evil-minded person; one who decreases prosperity. Comp. Pehl. , Av. = Per. آهرمن

અહેલુબ, અષો, ahêlub, aṣhô. Afr. Gâh. વિ૦ પાક, અશો. Adj. Pure, righteous. Comp. Pehl.

હેલી, અષી, hêlî, aṣhî. ના૦ લક્ષમી; પચીસમાં રોજનું નામ; ખોદાની એક શકિત. Subs. Wealth, prosperity; the twenty-fifth day of every month; one of the powers of God.

આખેરશ, આખેર-શ, âkhêrash, âkhêr-sha. ક્રિ૦ અ૦ સેવટે, છેડે, અંતે, પછવાડે, પાછલ, પછી, પાછલ તલક, હવે પછી. Adv. In the end, finally, behind, backward, after, in the rear, till the end, hence. Comp. Per. آخر

આખેરી, âkhêrî. ના૦ સમાપ્ત થવું, પુરૂં થવું, સેવટે બનવું. Subs. Ending, finishing, happening in the end.

આહેરી, âhêrî. ના૦ હલકાઈ, નીચાઈ, પસ્તી. Subs. Baseness, meanness, lowness.

ખારી, khârî. ના૦ આસાની, સેહેલાઈ; સુખ. Subs. Easiness, facility; happiness.

ખારશ, khârash. ના૦ અદેખાઈ, અદાવત; રૂશવાઈ, નીચાઈ. Subs. Envy, spite; ignominy, baseness. Comp. Per. خاري and خوري

દારશ, dârash. ના૦ નેઘાહ રાખવી, માહાવજત કરવી; મેહેલ, દરબાર; ઘઊંનું ચોકસ માપ. Subs. Watching, protecting, preserving; a palace, a court; a certain measure of wheat. Comp. Per. داري

યારી, yârî. ના૦ યારી, દોસ્તી, મદદ. Subs. Friendship, companionship, help, assistance. Per. ياري

હારશ, hârash. ના૦ ભય, ડર, ધાસ્તી ખાવી, આપમતલબ, ખુદનુમાઈ, ખુદપસંદી. Subs. Fear, dread, apprehension, taking fright; self-interest, self-conceit, self-complacency.

હારી, hârî. ના૦ હલાલખોર, ઢેડ. Subs. A cleaner of jakes, a sweeper, a *halâlcore.*

આખેર ગાહ, âkhêr-gâh. ના૦ સઊથી છેલ્લો વખત. Subs. The last or final point of time.

આખેરીહા, âkherîhâ. ક્રિ૦ અ૦ આખેરીએ, છેલ્લે સરવાલે. Adv. At last, in the end.

આહેરીહા, âhêrîhâ. ક્રિ૦ અ૦ પછવાડેથી, ફરીને. Adv. From behind; subsequently, once more, a second time.

ખારીહા, khârîhâ. ક્રિ૦ અ૦ આસાનીથી, સેહેલાઈથી. Adv. With easiness—facility, easily.

યારીહા, yârîhâ. ક્રિ૦ અ૦ મદદની રીતે. Adv. By way of help.

અહેલાએશ, અષાએશ, ahêlâêsh, aṣhâêsh. See ahêlâêsh.

ખારીએ, khârîê. ના૦ આસાની, શાંતપણું. Subs. Easiness, facility, ease, tranquillity.

યારીએ, yârîê. ના૦ મદદ, સહાયતા. વિ૦ મદદગાર, સહાયકારક. Subs. Assistance, help. Adj. Helpful, helping.

હારશી, hârshî. વિ૦ બીહીકણ, ધાસ્તી—ડર રાખનારૂં, બીહીનારૂં. Adj. Fearing, apprehending, timid, timorous.

આરાયંદ, ârâyand. See

દારશીનદ, dârshînad. ક્રિ૦ નેઘાહ રાખે, માહાવજત રાખે. V. May keep watch, may preserve—protect.

હારશીનદ, hârshînad. ક્રિ૦ બીહે, ડરે, ધાસ્તી રાખે. V. May fear, may be afraid, may dread.

ખારીહેદ, khârîhêd. ક્રિ૦ પુનમના ચંદ્રની મીશાલનો થાયછે. V. Assumes the shape of a full moon or resembles a full moon.

યારશેદ, yârshêd. ક્રિ૦ દોસ્ત—મિત્ર થશે, મદદ—સાહેતા કરશે. V. Will become a friend—an associate—a companion; will assist—help.

યારીહેદ, yârîhêd. ક્રિ૦ મદદ કરેછે, દોસ્તી કરેછે. V. Helps, assists, befriends.

આખ્રીયાન, âkhriyân. ના૦ સરસામાન, પૈસા, દોલત, અસબાબ; બાંગ, પોકાર, આવાજ. Subs. Furniture, money, wealth, baggage; bawling, a loud cry, sound.

અ-ખુરશ્ની, a-khurashnî. વિ૦ વગર ખાવે, કાંઈબી ખોરાક લીધા વગર, ભુખ્યું. Adj. Without eating, without taking any food, hungry.

આહેર-દાનેશ, âhêr-dânêsh. ના૦ સેવટનો વિચાર કરનાર. Subs. One who thinks of the future—end.

આહેર-દાનશ્ની, âhêr-dânashnî. ના૦ સેવટનો વિચાર, દુર અંદેશો. Subs. Thought of the end—future, forethought, providence.

અખર્યાન, આહેર્યાન, આખેર્યાન, akharyân, âhêryân, âkhêryan. ના૦ સરસામાન, માલ, અસબાબ, મતા, પોકાર, શોર, આવાજ. Subs. Furniture, baggage, property; a loud cry, uproar, sound.

અહેલીઆન, ahêliân. ના૦ પાક—અશો લોકો. Subs. Pure—righteous men.

આખેર-દાન, આહેરદાન, âkhêr-dân, âhêrdân. (અવ્યયીભાવ સમાસ) ના૦ આગલનું જોનારૂં, સેવટનો વિચાર કરનારૂં. Subs. One who looks forward, provident; one who thinks of or pries into the future.

ખારશ્ને, ખારીઆન, khârashnê, khâriân. વિ૦

કાંટાવાળું. ના૦ આસાની, સેહેલાઈ; કંગાલીઅત. Adj. Thorny. Subs. Easiness, facility; ruin, wretchedness.

ખારશ્ને, khârashnê. ના૦ ખુજલી; કીડ, શરીર ઉપર ઊઠેલી ઝીણી ફુલ્લી. Subs. Itches, inclination to scratch the skin; eruption on the skin. Comp. Per. خارش

ખારશ્ને, khârashnê. ના૦ ખોરાક. Subs. Food, victuals, meal. Comp. Pehl. Per. خورش

ખા-રોશ્ને, khâ-rôshnê. ના૦ કુદરતી રોશની. Subs. Natural light. Av.

યારશ્ને, yârashnê. ના૦ યારી—મદદ કરવાનું કામ. Subs. Act of helping—assisting.

હેલ્યાન, hêlyân. ના૦ અશો લોકો, પરહેજગારો. Subs. Pure—righteous persons.

અહરશ-વંગ, અષશ-વંગ, ahrash-vang, ashash-vang. ના૦ અર્શીસ્વંગ ફરેસ્તો, લક્ષમી; પચીસમાં રોજનું નામ, એક માણસનું નામ. Subs. *Ashi-vanguhî*, the name of an angel presiding over wealth; wealth; the 25th day of every month; the name of a man. Av.

આહેર-જાનુનતન, âhêr-jânunatan. ક્રિ૦ કમ—ઓછું થવું, ઘટવું. V. To decrease, to grow less, to abate.

એહર્બદ, êhrbad. ના૦ આતશકદેહનો જાલવનાર, દરેમેહેરનો પંથકી, બોએવાલો. Subs. The guardian of

the fire-temple, the chief priest of the fire-temple, one who offers sandalwood, incense, &c. to the sacred fire. Comp. Pehl. 𐬵𐬀𐬭𐬠𐬆𐬛, Av. 𐬀𐬉𐬚𐬭𐬀-𐬞𐬀𐬌𐬙𐬌𐬱, Per. هربد

𐬔𐬀𐬰𐬀𐬭𐬍 ગઝરી, gazarî. વિ૦ નાલાં—નેહરને લગતું. Adj. Pertaining to a rivulet—canal.

𐬯𐬁𐬭𐬍 સારી, Sârî. ના૦ માઝંદરાનની નજદીકનાં એક શેહેરનું નામ છે. Subs. The name of a city near Mâzendrân.

𐬀𐬵𐬮𐬆𐬱 અહલેશ, ahlêsh. વિ૦ અશો, પવિત્ર, પાક. ના૦ સવાબ, અશોઈ, નેકી. Adj. Pure, righteous, holy, pious. Subs. Righteousness, purity, virtue.

𐬀𐬵𐬎𐬭𐬆𐬵 અહુરેહ, ahurêh. ના૦ સાહેબ, ધણી. Subs. A lord, master, owner, ruler.

𐬀𐬑𐬆𐬭𐬍𐬆 આખેરીએ, âkhêriê. વિ૦ આખેરના ભાગને લગતું, છેવટનું. Adj. Belonging to the latter portion—end.

𐬵𐬁𐬭𐬆𐬱𐬥𐬆 હારેશને, hârêshnê. ના૦ અર્શીસ્વંગ ફરેસ્તો. Subs. *Ashi-vanguhî* (name of an angel).

𐬁𐬵𐬭𐬆𐬱𐬬𐬀𐬢 આહરેશવંગ, હારેશવંગ, âhrêshvang, hârêshvang. ના૦ બંદગીનો ખજાનો. See 𐬀𐬵𐬭𐬀𐬱𐬬𐬀𐬢 ahrashvang. Subs. The wealth of prayers, the rich store of prayers.

𐬀𐬀𐬭𐬆𐬯 અ-અરેસ, a-arês. વિ૦ બેઅક્કલ, ઠોઠ, બોઠડ, નાચાલાક. Adj. Unwise, senseless, dull, stupid, wanting intelligence; not clever—brisk.

𐬑𐬁𐬮𐬆𐬯 ખાલેસ, khâlês. વિ૦ નિર્મલ, નીતરૂં, સાફ, સ્વચ્છ.

Adj. Void of dirt or impurity, pure, unsullied, guileless.

યારીએ, yârîê. ના૦ મદદ, સહાયતા, યારી. Subs. Help, assistance, succour.

આખેરસંગીન, âkhêrsangîn. ના૦ પડતલ જગ્યા. Subs. Waste—uncultivated land.

આહેરી-ચ, âhêrî-cha. ક્રિ૦ અ૦ છેક અન્તે, છેલ્લે સરવાલે. Adv. Last of all, in the end, at last.

અએરેચપદ, aêrêchpad. ના૦ એરવદ, ધરમગુરૂ. Subs. A *Herbed*, a religious teacher, a spiritual guide.

આગેરેફ્ત, âgêrêft. ના૦ એક ગુનાહનું નામ છે. Subs. Name of a crime.

આહરસ્વદ, âhrasvad. See

અએરી-પત, aêrî-pat. See aêrêchpad. Comp. Pehl.

આગેરેફ્તે, âgêrêftê. See âgêrêft.

યાર-સજ્દ, yâr-sazad. ક્રિ૦ દોસ્તને લાયક થાએ. V. May become worthy of a friend, may be qualified to be a friend.

એહર-ગેતી-ગેથ્ય, êhâr-gêtî-gêthya. ના૦ દુનિયાઈ આલાએશ, દુનિયાંનો સુકો નસો (જેમકે બાલ નખ.) Subs. Worldly contamination, dry impurities of the world (as hair, nails, &c.).

યારસ્તન, yârastan. ક્રિ॰ શકવું, શક્તિવાન થવું, સારી નીતિ મનમાં ઠસાવવી, હાથચાલાકી કરવી. V. To be able, to be powerful, to inculcate good manners, to perform sleight-of-hand tricks. Per. یارستن

કારીગરી, ખારીગરી, kârîgarî; khârîgarî. નાο કારીગરી, યુક્તિ, હીકમત, કસબ, હોન્નર. Subs. Skill, art, workmanship, contrivance.

અખ્રે-રોદ, akhrê-rôd. નાο એક નદીનું નામ છે. Subs. Name of a river.

હેલુબ, hêlub. See

અહલબુબ, હેલબુબ, ahalbub, hêlbub. વિο સ્વર્ગવાસી, કૈલાશવાસી, બેહેશ્તી. Adj. Residing in paradise—heaven (used of a deceased person), celestial.

ખાલ્બૂ, khâlbû. સંખ્યાο વિο ૪૦, ચાલીસ. Numer. adj. Forty, 40.

ખાલેક, khâlêk. નાο પેદા કરનાર, તમામ ચીજોનો બનાવનાર. Subs. The Creator, the Maker of all things. Per. خالق

આખેરીએ, âkhêrîê. ક્રિο અο સેવટે, છેલ્લે સરવાલે, અન્તે, પછી. Adv. Last of all, in the end, at last, afterwards.

હેલુબે, hêlubê. વિο પાક, અશો, (એ નો બગડેલો આકાર છે.) Adj. Pure, righteous (a corrupt form of)

[Pahlavi] ખાલીગર, khâlîgar. ના૦ બબરચી, રસોઈઓ. Subs. A cook. Per. خالیگر

[Pahlavi] અએરેચ, aêrêch. ના૦ એરચ (પાદશાહ ફરેદુનનો સઉથી ન્હાનો છોકરો.) Subs. Erach (youngest son of Farêdun, king of Persia). Comp. Av. [Avestan], [Avestan] (see Farvardin Yt. para. 131). Per. ایرج

[Pahlavi] આખેરીચ, âkhêrîch. ક્રિ૦ અ૦ ત્યાર પછી, સેવટેબી, છેલ્લે મરવાલેબી, તોપણ. Adv. Afterwards, even in the end—at last, however.

[Pahlavi] ખારેજ, khârêj. વિ૦ બાતેલ, રદ કીધેલું, નકામું; બાહારનું. Adj. Rejected, excluded, shut out, useless; external. Per. خارج

[Pahlavi] યારીચ, yârîcha. ના૦ દરેક મદદ, મદદબી. Subs. Every assistance, even help.

[Pahlavi] ખરીદ, kharid. ક્રિ૦ ખરીદ કીધું. ના૦ ખરીદી :— જેમકે [Pahlavi] V. He or she bought. Subs. Buying :—as [Pahlavi]

[Pahlavi] ખાલેદ, khâlêd. ના૦ માણસનું નામ છે. વિ૦ કાએમ, જાથુકનું. Subs. Name of a person. Adj. Everlasting, perpetual.

[Pahlavi] ખરીદન, kharîdan. ક્રિ૦ વેચાતું લેવું, ખરીદ કરવું. V. To purchase, to buy. Comp. Pehl. [Pahlavi], Per. خریدن

[Pahlavi] યારીદન, yâridan. ક્રિ૦ મદદ કરવી—આપવી. V.

To help, to give assistance—succour. Comp. Per. یاریدن , یاري کردن and یاري دادن

હેરી-તન, hêri-tan. નાo નસાવાળું તન, મુવેલાના શરીરને લાગ્યાથી રીમન થએલો શખ્સ. Subs. A polluted body; one whose body is affected with impurity by coming in contact with a dead body.

આહરીમે, આહરેમન, âhrimê, âhrêman. See […]

આખેર-ગરેહ, âkhêr-garêh. નાo છેડેનો ગાંઠ. Subs. The last knot. Comp. Per. گره (a knot).

અહરન, ahran. નાo હેરેમન. Subs. *Ahrêmen*, evil spirit (abbrev. of […])

ખલુ, khalu. નાo આલુ. Subs. A plum.

ખાલુ, khâlu. નાo મામો; અડીએલ ઊંટ; વાજંત્ર. Subs. A maternal uncle; a stubborn camel; a wind musical instrument. Per. خالو

હરૂ, haru. નાo ખરાબ—બુરો પુરૂષ. Subs. A bad—depraved person.

હારૂ, hâru. નાo એક જાદુગર ઓરતનું નામ છે, કે જે "અંદરૂશ" ની બાઈડી થાયછે, જેણી દરીઆની વચમાં એક ટાપુમાં રેહેતી હતી. Subs. The name of a sorceress, wife of Andarûs, who dwelt in an island situated in the midst of the sea.

હલુઈબે, haluibê. નાo એક શેહેરનું નામ છે. Subs. Name of a city.

અહેલાએશ, અષાઈએ, અહેલવાએશ, ahêlâêsh, ashâiê, ahêlvâêsh. See hêlâêsh.

હેરો-ઓમંદ, hêrô-ômand. વિ૦ સુકકા નસા (જેમકે બાલ, નખ) થી ભરેલું. Adj. Full of dry impurities (as hair, nails).

હર-વાદરન્ગ, har-vâdrang. ના૦ દરેક તોરંજ. (લીંબુની જાતનું એક ફલ). Subs. Every citron.

અ-સરોબ, a-sarôb. ના૦ ખરાબ—નાલાયક સખુન—શબ્દ. Subs. An unworthy—bad word. Contrast Av. , , Pehl.

અહરૂબ, હારૂબ, ahrub, hârub. ના૦ માફી. કૃ૦ વિ૦ માફ કીધેલું, છોડી દીધેલું. Subs. Pardon, remission. Partic. adj. Pardoned, remitted, absolved.

અહેલુબ, યશરૂબ, અષો, ahêlub, yashrub, ashô. વિ૦ સાચું બોલનાર, અશો, પાક, પવિત્ર, પુણ્યવાન, પાકીજેહ, ભકિતમાન, આજાદ; બેઆજાર; તદન ગુનાહથી વેગલું—બાતેલ; ના૦ ખાલેશ—બેહેસ્તી લોકો, નેક એખલાસ રાખનારા, રોશન દીલનાંઓ. Adj. Righteous, pious, religious, holy, pure, virtuous; free, independent; innocent, harmless; quite free from guilt. Subs. Those who are pure—righteous—undefiled; those who reside in paradise; those whose hearts are pure; truth-speaking. Av. Sans. ऋतावन्. Comp. Pehl.

આખેર-વદ, âkher-vad. ક્રિ૦ અ૦ સેવટ—આખેરશ સુધી. Adv. Till the end, up to the end.

𐬁𐬭𐬋𐬔 આરોગ, ârôg. ના૦ અટકાર ; અવાચી ખાવી ; મ્હોટું ઘુવડ. Subs. Belching, after-taste ; yawning; a large owl. Comp. Per. آروغ

𐬀𐬵𐬆𐬭𐬎𐬠𐬁 અહેલુબા, અષોઆ, ahêlubâ, aṣhôâ. ના૦ ઓ તું અષો ! અરે તું પરહેજગાર ! Subs. O thou pure—righteous—pious!

𐬀𐬵𐬆𐬭𐬎𐬠𐬍 અહેલુબી, હેલુબી, ahêlubî, hêlubî. ના૦ અશોઈ, પાકી, પવિત્રાઈ. Subs. Purity, righteousness, piety. Comp. Av.

𐬀𐬑𐬭𐬎𐬱 અખ્રુશ, અ-ખરૂશ, akhrush, a-kharush. ના૦ પોકાર, શોર, ઘોંઘાટ, આવાજ. વિ૦ પોકાર—ઘોંઘાટ વગરનું, ચુપ, મુંગું. Subs. Noise, uproar, a loud cry, voice. Adj. Making no noise—uproar, silent, mute. Contrast Per. خروش

𐬑𐬀𐬭𐬎𐬱 ખરૂશ, kharush. See 𐬀𐬑𐬭𐬎𐬱 akhrush.

𐬁𐬑𐬆𐬭𐬥𐬀𐬌𐬌𐬁 આખેર-નયા, âkhêr-nayâ. ના૦ વાંસ-બાંબુનો છેડો. Subs. The end of the bamboo. Comp. Per. آخر
نای ، ونی

𐬫𐬁𐬭𐬬𐬆𐬵 યાર-વેહ, yâr-vêh. ના૦ ભલો દોસ્ત,—સાથી. Subs. A good friend—companion.

𐬵𐬆𐬭𐬎𐬠𐬍𐬥𐬍 હેલુબીની, hêlubînî. વિ૦ પવિત્ર, અશોઈ—પાકી-જગીને લગતું. Adj. Pure, pertaining to piety—righteousness.

𐬀𐬵𐬆𐬭𐬎𐬠𐬁𐬯 અહેલુબ-આસ, ahelubâs. ના૦ સોજ્જો—નીતરો દારૂ, સારો દારૂ. Subs. Pure wine, good liquor.

અહેલુબાઈ, અહેલુબીએ, અષોઈએ, ahêlubâî, ahêlubîê, aṣhôîê. ના૦ પવિત્રાઈ, પરહેજગારી, પાકીજગી. Subs. Purity, righteousness, undefiledness, piety.

અહેલુબ-જાક, અષો-જાક, ahêlub-jâk, aṣhô-jâk. વિ૦ પવિત્ર જનમેલો, અષો પેદા થયલો. Adj. Born pure.

અહેલુબાક, અષોયાક, ahêlubâk, ashôyâk. વિ૦ પવિત્ર થયલો. Adj. Become pure.

અ-ખરોશીદન, a-kharôshîdan. ક્રિ૦ નહીં પોકારવું, શોર નહીં કરવો. V. Not to bawl out—shout. Contrast Per. خروشید

ખરોશીદન, kharôshîdan. ક્રિ૦ પોકાર—શોર કરવો. V. To bawl out, to vociferate.

અહેલુબ-ગબ્ના, અહેલુબ-ગબ્રા, ahêlub-gabnâ, ahêlub-gabrâ. ના૦ અશો—પવિત્ર પુરૂષ—મર્દ, જરથુશ્તી મજહબવાલો તે ; ગયોમર્દ. Subs. A pure—righteous man; one who is in the Zoroastrian religion; Gayômard. Comp. Av.

હેલુબાની, hêlubânî. વિ૦ અશો લોકોનું, પરહેજગારોને લગતું. Adj. Relating to pure—righteous persons.

અહેલુબાંન, યશરૂબાન, અષોબાન, ahêlubân, yashrubân, aṣhôbân. ના૦ પવિત્ર માણસો, ખરા યજદાં પરસ્તો, અશો લોકો, પુણ્યવાનો, બેહેશ્તીઓના અને નેક લોકોના રૂહો, નેક ખસલતનાં પુરૂષો, બેહેશ્તીઓ. Subs. The pious—

true Mazdayasnians, righteous persons, the pure, the souls of the righteous who reside in paradise; those whose innate quality is morally good; those who are pure—righteous; those who reside in heaven—paradise.

હેલુબાન-નેહીદ, hêlubân-ṇêhîd. ક્રિ૦ અશો લોકોએ ગમ ખાધો, સાચ્ચા લોકો ચિંતાતુર થયા. V. Pious men condoled, righteous persons became solicitous.

અહેલુબાન-જકરાંન, અષોબાન-જકરાંન, ahêlubân-jakarân, ashôbân-jakarân. ના૦ અશો મરદો. Subs. Pure—virtuous—righteous men. = Av. ; = Ar. ذکر = male, masculine.

અહેલુબાન-નાઈરીગાન, ahêlubân-nâirîgân. ના૦ અશો—પવિત્ર ઓરતો. Subs. Pure—virtuous—righteous women. Comp. Av.

અહેલુબ-ઓમંદ, અષો-ઓમંદ, ahêlub-ômand, ashô-ômand. વિ૦ અશોઈ—પાકી ભરેલું. ક્રિ૦ તેઓ અશો છે. Adj. Full of purity—piety. V. They are pure—righteous.

અ-આલુદી, a-âludî. વિ૦ નજીશાત—ચરકીણ—રીમની વગરનું. Adj. Free from filth—pollution—contamination. Contrast Per. آلودگي

અહલુઈ, અષોઈ, અહેલુબી, હેલુબી, ahluî, ashôî, ahêlubî, hêlubî. ના૦ અશોઈ, પાકી, પવિત્રાઈ, પાકીજગી. Subs. Purity, righteousness, undefiledness, holiness.

[illegible] આલ્વી, âlvî. નાo બુલંદી, ઉંચાઈ. Subs. Elevation, loftiness:—as in [illegible]

[illegible] ખરૂસ, kharus. See [illegible] kharush.

[illegible] ખલુજી, khaluji. નાo આલું. Subs. A plum.

[illegible] ખાલુઈ, khâluî. વિo મામાને લગતું. Adj. Pertaining to one's maternal uncle. Comp. Per. خالو

[illegible] અહર્વેશ, aharvêsh. Gloss. નાo મરતબે, વખત. ક્રિo અo પાછું, ફરીથી. Subs. Time, turn. Adv. Again, back.

[illegible] અહેલુબી, અષાઈ, ahêlubî, ashâî. See [illegible] hêlubî.

[illegible] આરોએશ, ârôêsh. નાo ફરીફરીથી આવનાર. Subs. One who visits often, a frequenter.

[illegible] આરોગી, ârôgi. વિo વારેઘડીએ અટકાર ઉત્પન્ન કરતું—લાવતું; રોગીષ્ટ. Adj. Producing continual belching; diseased. Comp Per. اروغ

[illegible] આહરન્દી, âhrandî. વિo હુરેમંદી. Adj. Ahrimanism, Satanism. Comp. Per. اهرمني

[illegible] આહેર-વેશ, âhêr-vêsh. ક્રિo અo વધારે પાછલ—પછવાડે. Adv. More behind—in the rear.

[illegible] યારન્દેહ, yârandêh. નાo મદદ કરનાર, સહાય થનાર. Subs. A helper, one who gives assistance.

યારેગી, yârêgî. ના૦ તવાનાઈ, શક્તિ, જોર. ફુરસત, Subs. Power, strength, vigour; leisure. Comp. Per. یارا

હર્નીઝ, harnîz. ના૦ વચન—કોલકરાર—સખુન આપવો. Subs. Giving an oral promise—one's word.

હેર-નસા, hêr-nasâ. ના૦ સુક્કો નસો (બાલ, નખ, ઈત્યાદિ.) Subs. Dry uncleanness (as hair, nails, &c.). Comp. Pehl. , Pâz.

હેર્વદી, hêrvadî. ના૦ કૌવત, જોર. Subs. Strength, vigour.

હેલોએશ, હેલુબી, hêlôêsh, hêlubî. Dînk. ના૦ અશોઈ, પાકી, પવિત્રાઈ. Subs. Purity, righteousness, freedom from moral defilement. Comp. Pehl.

હેર-નસા, hêr-nasâ. See hêr-nasâ.

હેલોબ્શીનદ, હેલોબીયન્દ, hêlôbshînad, hêlôbîyand. ક્રિ૦ તેઓ પવિત્રાઈ—અશોઈ કરે. V. They may promote purity—exercise righteousness.

હેલુબીએન્દ, hêlubîênd. ક્રિ૦ તેઓ પવિત્ર—અશો થાએ. V. They may become pure—righteous.

અહેલુબ-દેહેદ, અષો-દેહેદ, ahêlub-dêhêd, ashô-dêhêd. ક્રિ૦ અશો લોકોને આપે. ના૦ આશોદાદ,

દક્ષણા. V. May give to the pure—righteous. Subs. Money or presents given to worthy—righteous persons.

અહેલુબ્શેદ, ahêlubshêd. ક્રિ૦ અશો—પવિત્ર—પરહેજગાર થશે. V. Will become pure—righteous.

અહેલુબીહેદ, ahêlubîhêd. ક્રિ૦ અશોઈવાલું થાય-છે; અશો થાયછે. V. Becomes pure—righteous.

અહેલુબ-જાન, અષો-જાન, ahêlub-jân, ashô-jân. ના૦ પવિત્ર આત્મા, અશો રૂહ. Subs. Pure—undefiled soul.

અહેલુબશ્ને, ahêlubashnê. ના૦ પવિત્ર કરવાનું કામ; અશોઈ. Subs. Act of purifying, purity, freedom from defilement.

અહેલુબ્યાન, અષોયાન, ahêlubyân, ashôyân. ના૦ અશોઈ રાખનારા, અશો લોકો. Subs. Those who are morally pure—undefiled; righteous persons.

અહેલુબ-દાદ, અષોએ-દાદ, ahêlub-dâd, ashoê-dâd. ના૦ અશો માણસને કાંઈ ચીજ ખોદાની રાહમાં આપવી; ધર્મ—બક્ષેશખાતું; અશો પુરૂષની દાદ લેવી; સાચ્ચા—અશો શખસની હાજત પુરી પાડવી, અશો માણસને ઈનસાફ આપવો; આશોદાદ, દક્ષણા. Subs. Act of giving something to a righteous man in the name of God; a charitable institution—establishment; giving protection to a virtuous man, supplying the wants of a truth-speaking person, giving

justice to a righteous man; money or presents given to priests. Pâz.

અહેલુબી, ahêlubî. See ahêlubî.

ખલુજી, khalujî. See khalujî.

અહેલુબીએ, ahêlubîê. વિ॰ અશોઈ—પવિત્રાઇ વાળું. Adj. Full of purity—righteousness.

અહેલુબીની, અષોઈની, ahêlubînî, aṣhôînî. વિ॰ પવિત્ર, અશોઈ રાખનારૂં; તું પવિત્રને. Adj. Pure, righteous, possessing purity—virtue; to thee (who art) pure.

અહેલુબીની, ahêlubînî. See ahêlubînî.

અહેલુબીનીદન, અષોઈનીદન, ahêlubînîdan, ashôînîdan. ક્રિ॰ સવાબનાં કામો કરવાં, આશોઈ—પવિત્રાઈ કરવી. V. To perform righteous—virtuous deeds, to practise virtue—purity—righteousness, to make pure.

હેલુબીન, અષોબીન, hêlubîn, ashôbîn. વિ॰ અશો, અશોઈ રાખનાર. Adj. Pure, undefiled, possessing purity—righteousness.

અ-હર્વસ્પ, a-harvasp. વિ॰ તમામ—પુરૂં નહીં, અધુરૂં. Adj. Not total—whole; imperfect.

હર્વસ્પ, harvasp. વિ॰ તમામ, સઘળું, પુરૂં. Adj. All, whole, entire. Av. =Per. هروسپ; comp. Pehl. ,

હર્વેસ્પ, harvaspa. See harvasp.

હર્વેસ્ત, harvast. See harvasp.

અ-ખ્રુસ્તન, a-khrustan. ક્રિ૦ પોકાર મારી દુર હાંકી નહીં કાહાડવું, દફે નહીં કરવું. V. Not to drive away by bawling out, not to chase away. Comp. prohib. + = Av. Rt. = Sans. क्रुश् = Per. خروشیدن

અ-ખરૂસ્તે, a-kharustê. વિ૦ ગુસ્સા—ક્રોધ વગરનું; પોકાર મારીને નહીં હાંકી કાહાડેલું. Adj. Free from anger—resentment—indignation: not driven away by bawling out.

અહેલુબન, અષવન, હેલુબ, ahêluban, ashavan, hêlub. વિ૦ પાક, અશો, દીનદાર; બેહેશ્તી, સ્વર્ગ-વાસી. Adj. Pious, righteous, one who has given his heart to his own religion; celestial, residing in heaven. Av. , Sans. ऋतावन्; comp. Pehl.

હારૂબ, hârub. ના૦ માફી, ક્ષમા. Subs. Pardon, forgiveness. See hârub.

હેલુબીએ, hêlubîê. વિ૦ અશોઈથી ભરપૂર. Adj. Full of purity—righteousness.

હેલુબ્વાન, hêlubvân. ના૦ અશો લોકો. Subs. Pure—righteous persons. Comp. Av.

અહેલુબ-નયા, અશો-નયા, ahêlub-nayâ, ashô-

nayâ. ના૦ પાક બપાવો—મમાવો ; પવિત્ર વડવો. Subs. A pious grandfather, a righteous ancestor. Comp. Av.

અહેલુબીએ, અષોઈએ, હેલુબની, ahêlubîê, ashôîê, hêlubanî. ના૦ અશોઈ, પવિત્રાઈ. વિ૦ અશો. Subs. Purity, righteousness, freedom from moral defilement. Adj. Pure, righteous.

હેલુબ-દેહેદ, hêlub-dêhêd. See hêlub-dêhêd, ashô-dêhêd.

અહેલુબેશીનદ, અશોએઈનદ, ahêlubêshînad, ashôêînad. ક્રિ૦ પવિત્રાઈ—પરહેજગારી—અશોઈ કરે. V. May practise purity—virtue—righteousness.

હેલુબ-દાદ-બવીહુનસ્તન, hêlub-dâd-bavîhunastan. ક્રિ૦ આશોદાદ—ભીક્ષા ઉપર ગુજરો કરવો. V. To subsist on money or presents given away in charity.

હેલુબીની, અષોઈની, hêlubînî, ashôînî. See ahêlubînî.

અ-સરોબીનીદન, a-sarôbînîdan. ક્રિ૦ સખુન—શબ્દ નહીં ઓચરવો, ખરાબ વાણી નહીં બોલવી. V. Not to utter a word, not to use any foul language.

હેલુબીનીદન, hêlubînîdan. ક્રિ૦ અશોઈ વધારવી,

પરહેજગારી કરવી. V. To promote purity, to practise righteousness.

[illegible] હેલુબન, hêluban. વિ૦ અશો, પાક, પવિત્ર, સાફ, સ્વચ્છ. Adj. Pure, righteous, pious, guileless, exceedingly clean.

[illegible] હેલુબીયે,* hêlubîyê. S. Ras. વિ૦ અશોઈથી ભરેલું. Adj. Full of purity—righteousness.

[illegible] અહેલુબે-કશ, અષોએ-કશ, ahêlubê-kash, aṣhôê-kash. ના૦ અશોઈ—સવાબ કરનાર. Subs. One who practises purity—religious deeds.

[illegible] અહેલુબગી, ahêlubgî. ના૦ અશોઈ, પાકી, પવિત્રાઈ. Subs. Purity, righteousness, piety.

[illegible] હેલુબ-કોશ, hêlub-kôsh. ના૦ અશોઈના મારગમાં (જવાની) કોશેશ કરનાર; અશોઈનો નાશ કરનાર. Subs. One who endeavours (to go) in the path of purity—truth; one who destroys purity. Comp. Av. [illegible] + Av. Rt. [illegible] (in [illegible] [illegible], see Vend. Farg. 5, para. 34).

[illegible] અહેલુબે-કન, ahêlubê-kan. ના૦ અશોઈ—પવિત્રાઈને મૂલમાંથી ઉખેડી નાખનાર. Subs. One who roots out purity, one who destroys righteousness from its very root. [illegible] + [illegible] = Av. Rt. [illegible] (= to dig).

[illegible] અહેલુબે-કુન, અષોઈ-કુન, ahêlubê-kun, aṣhôî-kun. ના૦ અશોઈ—પવિત્રાઈ કરનાર. ક્રિ૦ પવિત્ર—

સાફ કર. Subs. One who practises purity—promotes righteousness. V. imper. Make pure—undefiled. = Av. Rt. (=to do).

અહેલુબે-ગન, અષોએ-ગન, ahêlubê-gan, aṣhôê-gan. ના૦ અશો માણસને મારનાર; પવિત્રાઈ—પાકીજગીને ખરાબ કરનાર. Subs. One who kills a pure—righteous man, one who defiles—violates purity—virtue. = Av. Rt. , (=to kill).

અહેલુબે-ગુન, અષોએ-ગુન, ahêlubê-gun, ashôê-gun. ના૦ ચોખ્ખો—સફેદ રંગ. Subs. Genuine—white colour. Comp. Pehl. (=colour).

હેલુબ-ઘાન, hêlub-ghân. ના૦ અશો—પાક લોકોને મારી નાખનારા; અશો માણસોને દુઃખ દેનારા. Subs. plur. Those that kill pure—righteous persons; those that torment pious men. Comp. Av.

અહેલુબે-તુમી, અષોએ-તુમી, ahêlubê-tumî, aṣhôê-tumî. વિ૦ ઘણુંજ પવિત્ર, સર્વેથી વધારે અશો—પરહેજગાર. Adj. Most pure, most truthful—righteous.

અહેલુબ-ગીની, અષો-ગીની, ahêlub-gînî, ashô-gînî. ના૦ અશોગીની ગુનાહ, અશોને હેરાન કરવાનો તથા મારી નાખવાનો ગુનાહ. Subs. The crime of harassing and killing a pious—righteous man.

અહેલુબં-કના-ચ, અષો-કના-ચ, ahêlub-kanâ-

cha, aṣhô-kanâ-cha. ના૦ દરેક અશો—પવિત્ર પુરૂષ. Subs. Every pious—righteous person.

અહેલુબ-ગનીચ, અષો-ગનીચ, ahêlub-ganîcha, aṣhô-ganîcha. ના૦ બેગુનાહ—અશો માણસને હેરાન કરનાર—મારી નાખનાર; જુલમગાર. Subs. One who harasses—kills an innocent—pious man; a tyrant.

હેલુબ-ગેન, hêlub-gên. See the preceding word.

અહેલુબ-ઘની, અષો-ઘની, ahêlub-ghanî, aṣhô-ghanî. See hêlub-gên.

અહેલુબ-ઘન, અષો-ઘન, ahêlub-ghan, aṣhô-ghan. See helub-gên.

અહેલુબ-ઝાહક, અહેલુબ-ઝીઆક, અષો-ઝાહક, અષો-ઝીઆક, ahêlub-zâhak, ahêlub-zîâk, aṣhô-zâhak, aṣhô-zîâk. See

અહેલુબ-ઝાક, અષો-ઝાક, ahêlub-zâk, aṣhô-zâk. વિ૦ પવિત્ર જનમેલું, અશોઈનો પેદા કરનાર, અશોઈની ઉત્પત્તી વાલું. Adj. Born pure, one who affects purity, producing—creating purity. Av.

અહેલુબ-તુમ, અષો-તુમ, ahêlub-tum, aṣhô-tum. વિ૦ સર્વેથી પવિત્ર, ઘણોજ પરહેજગાર. Adj. Purest (morally); most pious, most undefiled. Comp. Av.

અહેલુબ-તુમી, ahêlub-tumî. See ahêlub-tum, ashô-tum.

અહેલુબ-તર, અષો-તર, ahêlub-tar, ashô-tar. વિ૰ વધારે પાક—પવિત્ર. Adj. Purer, more righteous. Per. اشوتر ; comp. Av. (see Yasna, chap. 47, para. 4).

અએરૂન, અહરૂન, aêrûn, ahrûn. ક્રિ૰ અ૰ આએ વખતે—ઘડીએ—પલે. Adv. At this time, now, at this moment.

ખારૂન, khârûn. ના૰ બાજ઼ જાનવર, ચલ્લી, મસ્તીખોર ઘોડો. Subs. A falcon, a hawk, a hen-sparrow, a restive horse. Per. خارون

હારૂન, hârûn. ના૰ કાસદ ; અચરતી, હેરત, હેરાન ; મુસાના ભાઈનું નામ. Subs. A courier, messenger; wonder, surprise, amazement; the name of Moses' brother.

હેલુબ, અષો, hêlub, ashô. Dâd. See ahêlub.

આસ્રુનશ્ને, âsrunashnê. ના૰ બાંધણ, બાંધવું; મુકવું. Subs. Act of binding—tying, act of putting.

હારૂનીદન, hârûnîdan. ક્રિ૰ આશ્ચર્ય પામવું, હેરત રેહેવું ; નીચું રેહેવું. V. To be astonished—astounded, to be amazed ; to be meek—humble.

અહેલુબે, અષોએ, ahêlubê, ashôê. નો બગડેલો આકાર. A corrupt form of ahêlubê.

અહેલુ-વન, અષ-વન, ahêlu-van, asha-van. ના૰ પવિત્રાઈને તોડનાર, અશોઈનો નાશ કરનાર. Subs. One

who destroys—annihilates purity—righteousness.

દારૂ, dârû. નાo દવા, ઓખડ. Subs. Medicine, physic, drug.

શીલુને, shîlunê. Dâd. નાo કાચબો. Subs. A tortoise, crab:—as in

આખેર-વઘદાન, આહેર-વઘદાન, âkhêr-vaghadân, âhêr-vaghadân. નાo માથાનો પાછલો ભાગ, પાછલું માથું. Subs. The back part of the skull, the hind part of the head. = Per. آخر and = Av.

ખલુજી, ખાલુજી, khalujî, khâlujî. નાo જરદ આલુ, મ્હોટું આલુ. Subs. An apricot, a large plum.

ખાલુઝી, ખલુઝી, khaluzî, khâluzî. See khalujî.

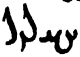
ખારૂમ, khârûm. નાo આસાની—સુખ આપનાર. વિo આસાએશ ભરેલું, સુખી, નચીંત. Subs. That which gives comfort—ease—facility. Adj. Comfortable, happy, easy.

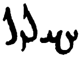
અશ-રોમન્ગાન, ash-rômangân. સર્વo હમો જેઓ. Pron. We who.

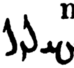
આહરેમોગાન, âhrêmôgân. See âharmôgân.

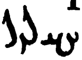
ખાર્વર, khârvar. નાo 'જરેહ કરાંકરદ' નામના દરિ-

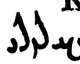
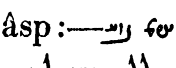
આની નજદીક આવેલા એક પાહાડનું નામં. એ ઠેકાણે કેરશાસ્પ નામના જાણીતા ઈરાંની પેહેલવાને "ગંધર્વ" નામના દેવને મારી નાખ્યો હતો. વિ૦ કાંટાદાર. Subs. The name of a mountain near the Zarêhfarâkêrd Sea. Here the Dêv Gundharv was killed by the famous hero Kêrshâsp. Adj. Thorny, full of thorns. Comp. Per. خار

 ખાલ-વર, khâl-var. વિ૦ મોહોડાં ઉપર તલ રાખનારૂં. Adj. Having a mole on the face. Comp. Per. خال

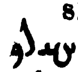
 હાર્વેર, hârvar. વિ૦ હાડમંદ. Adj. Corporeal, material.

 હારૂન, hârûn. ના૦ મુસા પેગમ્બરનો વડો ભાઈ. Subs. The elder brother of Moses the prophet.

 હારૂર, hârûr. ના૦ એક દેવનું નામ છે, કે જેને કેરશાસ્પે માર્યો હતો. Subs. The name of a Dêv, whom Kêrshâsp killed.

 હાર્વેરે, hârvarê. ના૦ આએ બોલ કેરશાસ્પની બાબદમાં 'દાદેસ્તાને દીની' ના પેહેલા બાબમાં આવેલો છે. This word occurs in the first chapter of the "Dâdastânê-Dînî," treating of Kêrshâsp:—

 અહેલે, ahêlê. ના૦ લોક; માટી અથવા બઈએર; કુટુંબ; રેહેવાસી; ઘેરનું માણસ. વિ૦ લાયક, હુશિયાર. Subs. People; spouse, consort; a family; an inhabitant, a domestic. Adj. Worthy, fit, skilful. Comp. Per. اهل

 ખારેહ, khârêh. ના૦ ઓરત, બાએડી, વહુ, ધણીઆંણી.

Subs. A woman, female; a wife; a daughter-in-law; a female owner or ruler, a mistress.

ખારે, khârê. ના૦ સખત પથ્થર, વાહાંણનું ડોલ, લાકડી સાથે બાંધેલી ઝાડુ—સાવરણી. Subs. A stone of extreme hardness; a mast of a ship; a broom tied to a stick.

યારે, yârê. ના૦ હાથના ચુડા—ચીતલ; શક્તિ, કૌવત; દોસ્તી; જરૂર; કર, જગાત; મદદગાર, દોસ્ત, સાથી, સોબતી. Subs. A glass bangle or wristlet; power, strength; friendship; necessity; tax, toll; a helper, a friend, a companion, an associate. Per. یاره

હલક, halak. ના૦ ગલું. Subs. The throat.

હલે, halê. વિ૦ ઘેલું, દેવાનું. Adj. Mad, lunatic, insane.

હેલ-કામગી, અષ-કામગી, hêl-kâmagî, aṣh-kâmagî. Yas. વિ૦ પવિત્ર ખાહેશવાલું, પાક મુરાદવાલું. Adj. Of holy wish, of pious desire:—as in

અહેલુઈ, અષોઇ, ahêluî, aṣhôî. ના૦ અશોઈ, પરહેજગારી, સચ્ચાઈ. Subs. Purity, piety, truthfulness.

ગીરીયે, gîrîyê. ના૦ પકડવું, ધરવું. Subs. Seizing, grasping, holding:—as dastagîrîyê.

યાર્ગી, yârgî. ના૦ મદદ, યારી, દોસ્તી. Subs. Assistance, help, friendship.

હાલકી, હાલગી, hâlakî, hâlagî. વિ૦ પસવાડેલું,

મસલેલું. Adj. Moved the hand smoothly and gently; rubbed.

[illegible] હાલ્ગીએ, hâlgîê. નાo મસલવું, મોહોર ચઢાવવો, ઘુંટવું. Subs. Rubbing, glazing, polishing, rubbing smoothly in order to polish.

[illegible] હેલગી, hêlagî. See [illegible] ahêluî.

[illegible] ખાલી, khâlî. Nêr. વિo ખાલી; ખેડયા વગરનું, વસ્યા વગરનું, આલસુ. નાo મોહોડા ઉપરનો તલ; મામો; પોશાક; વાવટો. Adj. Empty, vacant, uncultivated, uninhabited, sluggish. Subs. A mole (on the face); a maternal uncle; garments; a banner.

[illegible] આખેર-કોસ્તે, âkhêr-kôstê. નાo પાછલી તરફ. Subs. The back side.

[illegible] એહર-કન, êhar-kan. ક્રિo આજ્ઞાo સુકો નસો ઉખેડી કાહાડ. V. imper. Dig up—take out dry impurities (as hair, nails, &c.). Comp. Av. [illegible] + Av. Rt. [illegible] (=to dig).

[illegible] ખાર-કુન, khâr-kun. ક્રિo આજ્ઞાo ખુવાર—પાયામાલ કર; ધિક્કારવા જોગ કર. V. imper. Ruin, destroy (thou); make (him or her) contemptible.

[illegible] યારે-વન, yârê-van. નાo મદદગારને મારનાર. Subs. One who kills a helper.

[illegible] ખાર-કુનશ્ને, khâr-kunashnê. નાo ખુવાર—પાયામાલ કરવું, બુજાવવું. Subs. Ruining, extinguishing.

[illegible] આખેર-કત્રુનમ, âkhêr-katrunam. ક્રિo પાછો રેહું—ફરૂં. V. I remain behind, I turn back.

અખ્રે-રોદ઼, akhrê-rôd. See

દો-દો-રઘ-રઘ, dô-dô-ragh-ragh. સંખ્યા૦ વિ૦ ચાલીસ લાખ, ૪૦,૦૦,૦૦૦. Numer. adj. Four millions, 4,000,000.

અ-અર-ચ, a-ara-cha. Vand. VIII. સર્વ૦ કોઈ નહીં. Pron. No one.

આખેરચ, âkhêracha. ક્રિ૦ અ૦ પછવાડે—પાછલ કેમ—કાંએ? શામાટે પછવાડે? સેવટે, અંતે, આખેરે; તોપણ, તો, પછી, તે છતાં, કેમકે. વિ૦ સૌથી દુરનું. Adv. Why in the end—at length? why behind? after all, in the end; however, indeed, afterwards, notwithstanding, because. Adj. Remotest.

આહરચ, âharacha. ના૦ વસંતરુતુ બી. Subs. Even the season of spring.

આહેર-ચ-શ, âhêr-cha-sha. ક્રિ૦ અ૦ પછવાડેથીબી તેને, પછી તેણે. Adv. Even afterwards to him; afterwards he.

આખેર-ચ-મીન, akhêr-cha-mîn. ક્રિ૦ અ૦ પછી, મોડેથી, ત્યાર પછીબી. Adv. Afterwards, late, even after that.

આખર-ચરબ, âkhar-charb. ના૦ રોજની ફરાખી, એશ અશરત. Subs. Plenty of worldly goods, easy circumstances; pleasure.

દો-દો-રજ઼, dô-dô-raz. સંખ્યા૦ વિ૦ ચારસો, ૪૦૦. Numer. adj. Four hundred, 400.

આખેર-જક, âkhêr-zak. ક્રિ૦ અ૦ તેની પછી, તે પછી. Adv. After him—that. = آخر; کو = Ar. ذاک (= he, that).

દો-દો-રજ-એ, ચેહર-રજ-એ, dô-dô-raz-ê, chehar-raz-ê. સંખ્યા૦ વિ૦ ચારસો એક, ૪૦૧. Numer. adj. Four hundred and one, 401.

ખાર્જમ, khârzam. ના૦ એક ગોફાનું નામ છે. Subs. The name of a cave.

દો-દો-રજ-રઘ, dô-dô-raz-ragh. સંખ્યા૦ વિ૦ ચારસો હજાર, ચાર લાખ, ૪,૦૦,૦૦૦. Numer. adj. Four hundred thousand, 400,000.

અ-ખેરદ, a-khêrad. વિ૦ અક્કલ વગરનો, હેમક. Adj. Deprived of judgment, stupid. Comp. Av. Per. بی خرد

આરદ, ârad. ક્રિ૦ લાવે. V. May bring.

ખેરદ, khêrad. Dînk. ના૦ અક્કલ, બુદ્ધિ. Subs. Sense, judgment. Comp. Pehl.

દારદ, dârad. ક્રિ૦ રાખે. V. May keep.

આબરતાર, âbartâr. ના૦ મોબેદોના એક પંથનું નામ છે. Subs. The name of one of the orders of Mobeds. Comp. Av., Pehl. (See Vend. Farg. 5, paras. 57, 58.)

અ-અર્દી, a-ardî. વિ૦ ગુસ્સા—કેહેર વગરનું. Adj. Void of anger—wrath.

અ-ખેરદીતુમ, a-khêradîtum. વિ૦ અતીશય

નાદાન—બેવકુફ—મૂર્ખ. Adj. Most senseless, most imprudent—foolish. Contrast Av. [Avestan]

[Pahlavi] આર્તીનશ્ને, ârtînashnê. ના૦ પીસી નાખવું, ઘુંટી નાખવું. દળી નાખવું, મેળવી નાખવું. Subs. Act of grinding—pounding, reducing to powder, mixing up.

[Pahlavi] એહેર-દીનશ્ને, êhêr-dînashnê. ના૦ નસાની ચીજ નાખી દેવી. Subs. Throwing any dead matter.

[Pahlavi] ખાર્તીનશ્ને, khârtînashnê. Nêr. ના૦ પીવું; ખાવું, ખવડાવવું. Subs. Drinking; eating, feeding, furnishing provisions.

[Pahlavi] અ-ખેરદ, a-khêrad. (See [Pahlavi] a-khêrad.) વિ૦ અક્કલ—બુદ્ધિ વગરનું. Adj. Senseless, unwise, foolish, injudicious. (Comp. prohib. [Pahlavi] + [Pahlavi] = Av. [Avestan] = Pâz. [Pazand] = Sans. क्रतु = Per. خرد ; Av. Rt. [Avestan] = to see, to examine.)

[Pahlavi] આરદ, ârad. See [Pahlavi] ârad.

[Pahlavi] યારદ, yârad. ક્રિ૦ યારી—મદદ કરે. V. May assist—help.

[Pahlavi] હેર-તન, hêr-tan. ના૦ રીમન તન, તનનો હેર નસો. Subs. An impure—polluted body; dry impurities of the body (as hair, nails, &c.).

[Pahlavi] અ-અર્તન, a-artan. ક્રિ૦ નહીં પીસવું—દળવું. V. Not to grind, not to reduce to powder in a mill.

[Pahlavi] એહર-તન, êhar-tan. ના૦ અપવિત્ર તન, નસાવાળું

શરીર. Subs. An impure body, a body that has become polluted by coming in contact with any dead matter.

ખાર્પોશ્ત, khârpôsht. ના૦ શીસોલીઊં, સાહુડી. Subs. A porcupine. Per. خارپشت

ખાર્પોર, khârpôr. See

આગેરફ્ત, âgĕraft. ના૦ એક ગુનાહનું નામ છે. Subs. Name of a crime (*âgĕrĕpta*).

હેર્પતે, hêrpatê. ના૦ હેરબદ, એરવદ, ઉસ્તાદ. Subs. A teacher, professor, master, *Herbed*. Av. = Per. هربد. Comp. Pehl.

આખેર-મીન, âkhêr-mîn. ક્રિ૦ અ૦ પાછળથી, જ્યાંસુધી, અવારૂં, મોડેથી. Adv. Afterwards, subsequently, till, late.

આહર-મન, અંગર-મન, âhar-man, aṅgar-man. ના૦ આબાદાની ઓછી કરનાર—ઘટાડનાર, છુપો નાશ કરનાર, ખરાબ વિચાર કરનાર, માણસોને ઉલટે મારગે ચલાવનાર; હારેમન. Subs. One who decreases prosperity, the invisible destroyer, an evil-thinker; one who misdirects men; *Ahriman*, Satan. (Comp. = Av. = Pâz. = Per. آ + = Av. = Pâz. = Per. من

હારમન, hârman. વિ૦ દલેર, મરદાંનગીવાલો, બહાદુર. Adj. Brave, manly, courageous, daring.

હેરેમના, hêrêmanâ. ના૦ હારેમન્દી, શેતાનનાં કામો. Subs. *Ahrimanism*; Satanic deeds.

આહેર-મેન-ખુરશ્ને, âhêr-men-khurashnê. ક્રિ૦ અ૦ ખાઈ—જમી રહ્યા પછી. Adv. After eating. Comp. Per. پس از خوردن

હેરેમની, hêremanî. ના૦ હેરેમન્દી. Subs. Devilism, Satanism. Comp. Per. اهرمني

આહેર-મુદાઈ, âhêr-mudâî. ના૦ પીઠ પછવાડે ગીબત કરવી, ચુતડું કરવું, બે મોહોડે બોલવું. Subs. Tale-telling, backbiting, speaking equivocally.

આહરમોગી, અષમોગી, આહરમુઈ, આષમુઈ, âharmôgî, ashamôgî, âharmuî, âshmuî. ના૦ અશોઈને તોડવું, આશ્મોગી. Subs. Violation of purity—righteousness. Comp. Av. Pâz. (See Patit Aderbâd.)

હેરેમની, hêrêmanî. See hêrêmanî.

આહરમોગી, âharmôgî. ના૦ જુઠી સમજાવત. Subs. Misinterpretation, misconstruction. Comp. Pâz. , Per. آشموغي

આહરમન, હેરેમન, âharman, hêrêman. See âharman.

હેરેમની, hêrêmanî. See hêrêmanî.

હેરેમન્દી, hêrêmandî. હેરેમની. Subs. Satanism, devilism, *Ahrimanism*.

હેરેમનીએ, hêrêmanîê. ના૦ હેરેમન—સેતાન—દેવને લગતું થવાની હાલત. Subs. State of being like *Ahriman*.

આહરમોઘ, આશ્મોઘ, âharmôgh, âṣhmôgh. ના૦ અશોઈને તોડનાર, જુઠું સમજાવનાર, આશ્મોઘ. Subs. One who violates—defiles purity, one who misinterprets, one who puts a false construction on anything. Av. = Per. آشموغ

આહરમોઘાન, આષમોઘાન, âharmôgân, âṣhmôgân. ના૦ અશોઈ—પવિત્રાઈને તોડનારા, રાસ્તી—સચ્ચાઈનો નાશ કરનારા. Subs. plur. Those who violate purity—moral virtues.

હારમોગાન-ચ, hârmôgân-cha. ના૦ પવિત્રાઈ—સચ્ચાઈનો નાશ કરનારાબી, આશમોગોબી. Subs. plu. Even destroyers of purity—righteousness, even Âshmoghs.

આહરમોગી, આષમોગી, âharmôgî, âṣhmôgî. ના૦ ભાવ૦ આશમોગી, આશમોગપણું. Subs. abs. Defilement of purity, violation of moral virtue. Paz. , Per. آشموغي

આહરમોગીહા, આષમોગીહા, âharmôgîhâ, âshmôgîhâ. ક્રિ૦ અ૦ અશોઈ તોડવાથી, ઉલટી ચાલથી, આશમોગીથી. Adv. In a manner to defile—violate purity—righteousness.

હારમોગીએ, hârmôgîê. See âharmôgî.

આહરમોઘ, અષરમોઘ, અષમોઘ, âharmôgh, aṣharmôgh, aṣhamôgh. ના૦ પવિત્રાઈ—સચ્ચાઈનો નાશ કરનાર, આશ્મોગ નામનો દેવ; ફીતનાખોર, ફીતનો ઉઠાવનાર; જુઠું બોલનાર; બે આદમીઓ વચ્ચે ટંટો કરાવનાર; અવસ્તાની

જુઠી માએની' સમજાવનાર; ફ્રેબનો દેનાર; આપમતલબીઓ; સુખનપરવર, જાહેલ, બોહસીલું; જાણીજોઈને અસલ મતલબને ઉલટાવનાર; ફ્રેબ ખાનાર; આશમોઘીનાં કામને ટેકો આપનાર; સવાબનાં કામો કરીને તે ઉપર ઈમાન નહીં રાખનાર. Subs. One who destroys purity—righteousness, Âshmogh (the name of a Dêv); a rebel, an insurgent; a liar; one who produces disagreement between two persons; a misinterpreter of the Avastâ; a treacherous man; an impostor; a self-interested person; a self-willed man; an ignorant—unlearned man; an obstinate—stubborn person; one who intentionally perverts the meaning; one who is deceived; one who abets evil actions; one who after performing virtuous actions puts no faith in them. Av. , Per. آشموغ

આહરમોઘી, અષરમોઘી, અષમોઘી, âharmôghî, aṣharmôghî, aṣhamôghî. See âharmôghî.

આહેર-મેન-જ઼ક, આખેર-મેન-જ઼ક, âhêr-men-zak, akhêr-men-zak. ક્રિ૦ અ૦ ત્યારપછી, સેવટે, આખેરસ. Adv. In the end, after that, afterwards.

આખેર-રવી, âkhêr-ravî. ના૦ પાછલ ચાલનાર, પુઠે લાગનાર. Subs. A follower, a dependant, an adherent.

યાર-રસ, yâr-ras. ના૦ મદદગાર; મુરબ્બી. Subs. A helper, an assistant; a patron.

અઈશ, aish. સર્વં૦ આએ, હરેક કોઈ. Pron. This, any, anybody.

અએશ, aêsh. ના૦ એક જાતનું માપ—ભરત, વેંત. Subs. A kind of measure—measurement; a span. Av. (in = Pehl. , see Vend. Farg. 19, para. 19).

અખા, akhâ. ના૦ અંધારૂં, તારીકી. Subs. Dark, darkness, obscurity.

અશ, ash. Nîâ. Khûr. સર્વં૦ તે, જે. Pron. He, who.

ખાએ, khâê. ના૦ ઈંડું. Subs. An egg. Comp. Per. خایه

ખાહ, khâh. ના૦ ભાઈ. Subs. A brother.

ગદા, ગદ, gadâ, gada. ના૦ એક જાતની બીમારી—માંદગી—રોગ; લુટારો; ખુની; લશ્કર; ગુરજ, સોટો. Subs. A sort of sickness—disorder—disease; a plunderer; a murderer; an army; a mace of iron, copper, &c., a cudgel. Comp. Av. = Sans. गद.

શા, shâ. ના૦ વાર, વખત, મરતબે. Subs. Time:—as (*i.e.* one time said—recited).

સસ-દો, sas-dô. સંખ્યા૦ વિ૦ બેઆસી, ૮૨. Numer. adj. Eighty-two, 82:—as

હખ, hakh. ના૦ પગનું તળિયું. Subs. The sole of a foot. Comp. Pehl. , Av.

હોશ, hôsh. Niâ. Ât. ના૦ અક્કલ, બુદ્ધિ, વકુફ. Subs. Sense, understanding, intellect. Comp. Av. , , Per. هوش

અખ-અખ, akh-akh. વિ૦ ખુશ ખુશ. Adj. Greatly pleased—satisfied.

આહી, âhî. કેવલી૦ અવ્યં૦ અફસોસ! હાય! અરે! Interj. Alas! Oh! O! Comp. Per. هاي

દો-દો-દો-દો, ચહર-ચહર, dô-dô-dô-dô, chahar-chahar. સંખ્યા૦ વિ૦ આઠ, ૮. Numer. adj. Eight, 8.

શાહ, shâh. ના૦ પાદશાહ, રાજા. Subs. A king, a monarch. Comp. Per. شاه

હાહા, hâhâ. ના૦ શોર, પોકાર. Subs. A loud cry, uproar. Comp. Per. هاي هوي

શાહાન, શીદાઆન, shâhân, shîdâân. Bund. ના૦ દેવો, સેતાનો. Subs. Devils, Dêvs, evil spirits.

અખાનાન, akhânân. ના૦ દુનિયાંના લોકો. Subs. The people of the world.

ખાહાને, khâhânê. ના૦ દોસ્તો, ભલું ચાહનારાઓ. Subs. Friends, well-wishers.

અશાન, ashân. સર્વ૦ તેઓ, જેઓ, તેઓ કે જે. Pron. They, who, they who.

અદશાન, adashân. ના૦ લોકો, બીજાઓ. Subs. People, others.

આશીઆને, âshîânê. ના૦ પક્ષીનો માળો. Subs. A bird's nest. Per. آشيانه

દો-દો-અયુજશને, dô-dô-ayûjashnê. ના૦ ચાર જોડેલા (ઘોડા—બળદ.) Four (horses or bullocks) yoked together in a carriage. Comp. Av.

હાહાવરાન, hâhâvarân. ના૦ યમન નામનું શેહેર કે જે અરબસ્તાનમાં આવેલું છે. Subs. Yemen (in Arabia Felix).

ચહર-ચહર-રજ, chahar-chahar-raz. સંખ્યા૦ વિ૦ આઠસો, ૮૦૦. Numer. adj. Eight hundred, 800.

અદશી, adashî. ના૦ લોક. સર્વ૦ કોઈએક. Subs. People. Pron. Somebody, some one.

અ-યાબ, a-yâb. ના૦ નહીં પામવું—હાંસલ કરવું, પેદા નહીં કરવું. Subs. Not obtaining—acquiring, not producing. Comp. Per. نا یاب

અક્ષી, akhshî. ના૦ નબળું નહીં થવું, ઓછું નહીં થવું, ખસી ન કરવું. Subs. Not becoming weak—less, not castrating.

ચહર-સે, દો-દો-દો-એ, chahar-sê, dô-dô-dô-ê. સંખ્યા૦ વિ૦ સાત, ૭. Numer. adj. Seven, 7.

આહી, âhî. ના૦ હરણ. Subs. A deer, an antelope.

ખાહશ, khâhash. ના૦ દીનના કામમાં રહીને જઈફ થવું, દીનમાં મશગુલ રહીને નાતવાન થઈ જવું. Subs. Becoming old—weak by being engaged in religious works.

અ-આસા, a-âsâ. વિ૦ ઉમેદ વગરનું, આશાભંગ, નીરાશ. Adj. Hopeless, despondent, despairing.

અએ-ગાસ, aê-gâs. ના૦ આએ ગાથા. Subs. This Gâthâ.

અ-જાહ, a-jâh. વિ૦ દબદબા—મરતબા વગરનું. Adj. Devoid of pomp—dignity.

અ-યાસ, a-yâs. વિ૦ નેકી—ખુબી—ભલાઈ વગરનું. Adj. Devoid of goodness—virtue—kindness.

દો-દો-ગાહ, dô-dô-gâh. ના૦ ચાર તખ્ત ; ચાર જગ્યા ; ચાર ગેહ. Subs. Four thrones, four seats ; four *Gâhs* or *Gêhs* (i.e. four different divisions of the day, which are five in number).

શાહી, shâhî. ના૦ પાદશાહી, હકુમત. Subs. The kingly office or dignity, royalty, sway, authority.

હયેયાસ, hayêyâs. ના૦ 'અહ્યા યાસા' નામની બંદગી. Subs. Name of the prayer called *Ahyâ yâçâ*. Comp. Av.

ખાહેશ, khâhêsh. ના૦ ઈચ્છા, ખાહેશ, મોરાદ. Subs. Wish, desire, intention.

દો-દો-અદશ, dô-dô-adash. ના૦ ચાર સખ્શો—પુરૂષો. Subs. Four persons.

ખાહેશ્ને, khâhêshnê. ના૦ ઈચ્છા—નઈઅત કરવી. Subs. Desiring, intending.

અ-યસ્ક, a-yaska. વિ૦ આજાર—દુ:ખ વગરનું. Adj. Free from disease—affliction. Av.

અ-ખાસ્તી, a-khâstî. વિ૦ ખાહેશ—મરજી—ઈરાદા વગરનું. Adj. Having no desire, unintended.

અ-ખ્શેનીન, a-khshênîn. વિ૦ દુર્બલ—નબળું નહીં, જોરાવર, ખસી નહીં કીધેલું. Adj. Not emaciated—weak; strong, uncastrated. Comp. Av.

યાયેજ, yâyêz. ના૦ પરસ્તેશ કરનાર. Subs. A worshipper, an adorer.

યાઈજગી, yâîzagî. ના૦ પરસ્તેશ—પુજા કરવી. Subs. Adoration, worshipping.

આહીદ, âhîd. ક્રિ૦ લાયક થાય, ઘટેછે. V. May be fit—worthy, it becomes, it behoves.

કાહેદ, kâhêd. ક્રિ૦ ઓછું થાય. V. May lessen—decrease.

ખાહેદ, khâhêd. ક્રિ૦ ચાહે, ઈચ્છે, પસંદ કરે. V. May wish—desire, may choose.

દો-દો-દોએ-તાક, dô-dô-dôê-tâk. ના૦ સાત તાએ, સાત તાએની બરસમ, એબરસમ જે કોઈ નાવર થાય, યાને 'હેરબદી' ના દરજ્જામાં પેહેલવેહેલો દાખલ થાય તેની કીરીઆ-માંજ બાંધવામાં આવેછે. Subs. Seven twigs of *Barsam* bound together (used in the *Nâvar* ceremony).

કાહીદન, kâhîdan. ક્રિ૦ ઘટવું, કમી—ઓછું થવું V. To lessen, to abate, to diminish. Comp. Per. کاهیدن and کاستن

ખાહીમ, khâhîm. ક્રિ૦ હમો ચાહીએ, હમો ઈચ્છીએ છીએ. V. We may desire; we wish.

અઍશ-દરાના, aêsh-darânâ. વિ૦ અએશ-ના જેટલું લાંબું. Adj. As long as *Aêsha*. Comp. Av. (See Vend. Farg. 19, para. 19).

ચહર-સે-રજ, chahar-sê-raz. સં૦ વિ૦ સાતસો, ૭૦૦. Numer. adj. Seven hundred, 700.

અશાન, ashân. સર્વ૦ તેઓ. Pron. They.

અ-ખાવ, a-khâv. વિ૦ વગર ઉંઘ—નિદ્રાનું, જાગૃત, સાવધ. Adj. Sleepless, awake, vigilant, alive to. Comp. Pehl. , Av. (See Vend. Farg. 19, para. 20).

ગશાન, gashân. વિ૦ ફરતું. Adj. Turning, revolving.

ગેહાન, gêhân. ના૦ દુનિયાં, જગત, પૃથ્વી. Subs. The world, the earth. Comp. Pehl. Per. کیهان

અખાનાન, akhânân. See gêhân.

દો-અખાન, dô-akhân. ના૦ બંધે દુનિયાં. Subs. Both worlds.

અહાનદ, ahânad. ક્રિ૦ બાલે. V. May burn.

ખાહંદ, khâhand. ક્રિ૦ તેઓ ચાહે—ઈચ્છે; તેઓ પસંદ કરેછે. V. They may wish—desire; they choose.

ગેહાની, gêhânî. વિ૦ દુનિઆઈ. Adj. Worldly.

ગેહાને, gêhânê. ના૦ એક દુનિયાં. Subs. One world.

હખ-દ, હાઉઈ, hakhand, hâuî વિ૦ ભુન્જેલું, પકાવેલું. Adj. Roasted or baked in the oven, cooked. Comp. Av. ; Av. Rt. = Sans. सु.

હાખ-દ, હખ-દ, હાવે, hâkhand, hakhand, hâvê. ક્રિ૦ તેઓ ભુન્જે, પકાવે—તૈયાર કરે. V. They may bake—cook—prepare.

આસાની, âsânî. ના૦ સુખ, આસાએશ, નીરાંત, સેહેલાઈ. Subs. Happiness, rest, quiet, ease, facility. Comp. Per. آسانی

હાવેશ્તી, hâvêshtî. ના૦ શાગેરદી, ચેલાપણું, શિષ્યપણું. Subs. Apprenticeship, pupilage.

અખાન, અહુન, ખાને, akhân, ahun, khânê. ના૦ આ દુનિયાં—જેહાંન—જગત; આ ઘર,—મકાન. Subs. This world—universe—earth; this house—abode—dwelling.

અ-દશ્ને, a-dashnê. વિ૦ જમણી બાજુનું નહીં, ડાબી તરફનું. Adj. Not of the right side, of the left side. Contrast Pehl.

અદશુન, અએશુન, adashun, aêshun. સર્વ૦ કોઈ, કોઈ શખ્સ; તેઓ. Pron. Any, some, any one, anybody, they.

અહાન, આહન, ahân, âhan. ના૦ લોઢું. Subs. Iron. Comp. Pehl. , Av. = Sans. अयस् Per. آهن

આંન, ân. વિ૦ પુશ્કલ, ઘણું; બહુ વચનની નિશાની, જેમકે "દેવાન." Adj. Much, considerable; sign of the plural:—as

ગઝાન, gazhân. ના० નાલાંઓ. Subs. Rivulets.

ગેહાન, gêhân. ના० દુનિયાં, પ્રાણી, જીવજંતુ; મુલક. Subs. The world, a creature, an animal, a country, a region. Comp. Pehl.

હાઉન, hâûn. ના० હાવનીમ, કે જેમાં હોમ કુટે છે તે, છુંદવાની ખાંડણી—ખલ; હાવનગેહ. Subs. A mortar used for ceremonial purposes in pounding the Hôm, the time of *Hâvan* (from sunrise to midday).

અખાંનશ, akhânash. ના० તે દુનિયાં. Subs. That world, the other world.

અખાની, akhânî. વિ० દુનિયાંને લગતું, ઘરસંસારને લગતું. Worldly, earthly, household.

આસાની, âsânî. See âsânî.

આહન-વદાખ્ત, âhan-vadâkht. ના० ગરમ લોઢું, પીગલેલી ધાતુ. Subs. Hot iron, melted metal. Comp. Per. آهن گداخته

આહન-વદાખ્ત, âhan-vadâkht. See âhan-vadâkht.

અહુરાને, ahurânê. ના० સાહેબ, ધણી, ખોદા. Subs. A lord, master, owner, God.

અ-ખાને, a-khânê. વિ० ઘર વગરનું. Adj. House-less.

આઈને, âînê. ના० તરેહ, રીત, રવેશ, ભાંત, ક્રિયા. Subs. Kind, sort, usage, manner, mode, rite :—as in

અખાનગુન, akhângun. ના० 'ફરવરામ,' એ દાડમ-

ડીની ડાંખલીના કટકાને કહેછે, કે જે પાવ મેહેલની ક્રિયામાં તથા હોમ તૈયાર કરવાના કામમાં આવેછે. Subs. A twig of the pomegranate tree, used for ceremonial purposes and in preparing the *Hôm*.

અખાનગુન, akhângun. ના૦ એક જાતનું પાણી. Subs. A kind of water.

આહંજીદન, âhanjîdan. ક્રિ૦ પીવું; ખેંચવું, તાણવું. V. To drink; to stretch. Comp. Av. Rt. (in , see Vend. Farg. 9, paras. 9 and 10), Per. آهنجيدن

અએબે-બુદી, aêbê-bûdî. ના૦ ખોરેહનું ખરાબ થઈ જવું, કીર્તિને ઝાંખ પોહોંચવી. Subs. Effacement of lustre or brightness; glory sullied.

અએબે-બુદી, aêbê-bûdî. See

અએબે-બુદે, aêbê-budê. વિ૦ એબીઅલ થયલું, એબદાર બનેલું, બીગડેલું. Adj. Deformed, become ugly, spoiled.

આશુફીનીદન, âshufînîdan. ક્રિ૦ ઝઘડો ઉઠાવવો, ફેસાદ કરાવવો. V. To raise a tumult, to create a disturbance or quarrel. Comp. Per. آشفتن

અ-આસાનેહ, a-âsânêh. વિ૦ મુશકેલી ભરેલું, દુખિઆરૂં, આસાનીવાલું નહીં. Adj. Difficult, distressed, unhappy, not easy.

આસાનેહ, âsânêh. Vand. III. વિ૦ આસાની, સુખી, મુશકેલી વગરનું. Adj. Easy, happy, having no difficulty.

ગઝાગાન, gâzhâgân. ના૦ નાલાંઓ. Subs. Rivulets.

આખેઝ, âkhêz. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ ઊઠ, ઉભો થા. V. imper. Get up, rise.

અયાવાનદ, અયાવંદ, ayâvânad, ayâvand. ક્રિ૦ તેઓ પામે, હાંસેલ કરે. V. They may obtain—acquire.

આખેઝાનદ, âkhêzând. ક્રિ૦ તે ઊઠે, ઉભો થાય; તે ઊઠશે. V. He may get up—rise, he will rise.

અયાવીવશને, ayâvîvashnê. ના૦ હાંસેલીઅત, પામવું, નફો. Subs. Act of gaining—obtaining, profit.

આખેઝીઝશ્ને, âkhêzîzashnê. ના૦ ઊઠવું, ઊઠાવવું. Subs. Act of getting up—rising; act of lifting up—raising up.

અ-આખેઝેદ, a-âkhêzêd. ક્રિ૦ તે નહીં ઊઠે. V. He may not get up.

અ-આઝેદ, a-âzêd. ક્રિ૦ લોભ નહીં કરે, લોભઈ નહીં જએ. V. May not be avaricious; may not be allured.

અયાવેદ, ayâvêd. ક્રિ૦ મોરાદ પામે, ઈચ્છા બર આવે. V. May have the desire fulfilled.

અ-યાવેદ, a-yâvêd. ક્રિ૦ નહીં પામે—હાંસેલ કરે. V. May not acquire—obtain.

આખેઝેદ, âkhêzêd. ક્રિ૦ ઊઠે, ઉભો થાય. V. May get up—stand up.

યાવેદ, yâvêd. ક્રિ૦ પામે. May obtain—get.

આખેજીદન, âkhêzîdan. ક્રિ૦ ઊઠવું. V. To get up, to rise.

અયાફ્ત, ayâft. ના૦ મોરાદ, ઈચ્છા, ખાહેશ. Subs. Desire, wish, inclination, coveting. Comp. Pâz.

અએબાદ, aêbâd. ના૦ યાદ, યાદદાશ્ત; અજ્બર. Subs. Remembrance, recollection ; getting by heart.

અ-દાદ, a-dâd. ના૦ જુલમ, ગેરઈનસાફ, બેદાદી. Subs. Tyranny, injustice, mismanagement.

આખ્ત, âkht. ક્રિ૦ ખેંચ્યું, તાણ્યું. V. Pulled, stretched. Per. آخت

કશીદ, kashid. ક્રિ૦ ખેંચ્યું, તાણ્યું, લંબાવ્યું. V. Pulled, stretched, prolonged.

ઘઝાદ, ghazâd. ના૦ દુધ. કૃ૦ વિ૦ દોહેલું. Subs. Milk. Partic. adj. Milked.

શાગેર્દ, shâgêrd. ના૦ ચેલો, શિષ્ય. Subs. A disciple, a pupil. Comp. Pehl. , Per. شاگرد

હિશ્ત, hisht. ક્રિ૦ છોડી દીધું, લટક્યું, ટપક્યું. V. Left off; hung loose; fell in drops (past tense). Comp. Per. هشت

હેશ્ત, hêsht. ક્રિ૦ બાહેર કાઢ્યું, ખેંચ્યું. V. Drew out, pulled.

દાસ્તાન, dâstân. ના૦ બ્યાન, વાત, દાસ્તાન. Subs. An account or description, narration.

સીસ્તાન, sistân. ના૦ એક શેહેરનું નામ છે. Subs. Name of a city.

ખાહદ-આવોર્દ, khâhad-âvôrd. ક્રિ૦ લાવશે. V. Will bring.

ખાહદ-ખુફ્ત, khâhad-khuft. ક્રિ૦ સુશે, ઉંઘાશે. V. Will sleep—go to bed.

હાતામ, hâtâm. ના૦ હાઓ, કરદાઓ, પ્રકરણો. Subs. Chapters, sections. Comp. Av.

ખાહદ-આમીખ્ત, khâhad-âmîkht. ક્રિ૦ મેલવશે. V. Will mix.

ખાહદ-આમુખ્ત, khâhad-âmukht. ક્રિ૦ શિખશે, શિખવશે. V. Will learn—teach, will be educated.

આખ્તાર, âkhtâr. ના૦ ખેંચનાર, ઉપર લાવનાર. Subs. One who pulls—drags, one that brings up—pulls up.

ખાસ્તાર, khâstâr. ના૦ ખાહેશ રાખનાર, માગનાર, અરજ કરનાર. Subs. One who desires—asks, a petitioner. Comp. Per. خواستار

દાશ્તાર, dâshtâr. ના૦ રાખનાર. Subs. One who keeps. Comp. Pâz.

યશ્તાર, yashtâr. ના૦ આરાધના કરનાર, પુંજનાર, ઈજનાર. Subs. A praiser, one who offers divine honours, an adorer, a worshipper. Av. = Sans. यष्टृ. Av. Rt. = to worship.

સાખ્તાર, sâkhtâr. ના૦ બનાવનાર, કરનાર, તૈયાર

કરનાર. Subs. One who makes—performs—prepares.

હાખ્તાર, hâkhtâr. ના૦ ખેંચનાર. Subs. One who pulls—draws. See âkhtâr.

અ-ગશ્તારી, a-gashtârî. વિ૦ નહીં ફરનારૂં. Adj. Not turning—moving round.

અ-યશ્તારી, a-yashtârî. વિ૦ આરાધના નહીં કીધેલું, નહીં વખાણેલું. Adj. Uninvoked, not praised.

આખ્તારી, âkhtârî. વિ૦ ઉપર લાવનારૂં, ખેંચનારૂં. Adj. Bringing up, pulling up, drawing.

દાશ્તારી, dâshtârî. વિ૦ રાખનારૂં. Adj. Keeping.

યશ્તારી, yashtârî. ઈજનારૂં, આરાધના કરતું, વખાણતું. Adj. Invoking, giving divine honours to, praising.

સાખ્તારી, sâkhtârî. વિ૦ બનાવનારૂં, કરનારૂં; તૈયાર કરતું. Adj. Forming, modelling, making; preparing.

અએબાદી, aêbâdî. ના૦ યાદ, નોંધ. Subs. Remembrance, memorandum.

ખાહદ-દાનેસ્ત, khâhad-dânêst. ક્રિ૦ જાણશે; બુજશે. V. Will know—understand; will feel.

ખાહદ-શોસ્ત, khâhad-shôst. ધોશે. V. Will wash.

અએબાદશ્ને, aêbâdashnê. ના૦ યાદ, યાદદાશ્ત;

રીસાલો, ચોપડી, કેતાબ, પુસ્તક. Subs. Remembrance, memory; an essay, a book.

અ-એબાદશ્ને, a-êbâdashnê. ના૦ યાદ ન કરવું—રાખવું, ભુલી જવું. Subs. Not remembering, forgetting.

ખાહદ-યાફ્ત, khâhad-yâft. ક્રિ૦ પામશે, મેલવશે, હાંસેલ કરશે. V. Will obtain—acquire, will be profited.

ખાહદ-બસ્ત, khâhad-bast. ક્રિ૦ બાંધશે. V. Will bind—tie.

ખાહદ-દીદ, khâhad-díd. ક્રિ૦ જોશે. V. Will see—observe.

ખેશ્તીનદ, khêshtînad. ક્રિ૦ ઊઠે, ચાલે; પેહેલ કાઢે, આગલ ચાલે. V. May get up, may walk; may set an example, may proceed:—as in

દાશ્તીદ, dashtíd. ક્રિ૦ તમોએ રાખ્યું. V. You kept.

સાખ્તીદ, sâkhtíd. ક્રિ૦ તમોએ બનાવ્યું—તૈયાર કીધું. V. You made—prepared.

હખ્તેદ, hakhtêd. Nêrang. મરદની જાત, પુરૂષનો આલાત. Subs. The male organ.

ખાહદ-ગરદીદ, khâhad-gardîd. ક્રિ૦ ફરશે. V. Will turn—revolve—move round.

આખ્ત, âkht. ક્રિ૦ લટકાવીઉં, મેઆનમાંથી તલવાર બાહાર કાઢી, પોહોંચ્યું. V. Hung; unsheathed (a sword); reached. Comp. Per. آخت

[illegible] આયાદ, âyâd. ક્રિ૦ આવ્યો ; આવો ; આવજો. V. Come in, welcome! good-bye! do come again :- as [illegible]

[illegible] ખાસ્ત, ખાહદ, khâst, khâhad. ક્રિ૦ ચાહ્યું ; ચાહેછે. V. Wished (past tense); wishes (pres).

[illegible] દાશ્તે, dâshtê. ભૂ૦ કૃ૦ રાખેલું. Past partic. Kept, having kept. Comp. Pehl. [illegible]

[illegible] ખાહદ-નેહાદ, khâhad-nêhâd. ક્રિ૦ મુકશે, રાખશે. V. Will put—keep.

[illegible] હાદુખ્ત, hâdukht. ના૦ એક નુસ્કનું નામ છે ; એક બંદગીનું નામ છે, કે જેને હાદુખ્ત હોમાસ્ત કરી કહેછે. Subs. The name of a Nôsk, name of a prayer called *Hâdukht-Hômâst*. Comp. Pehl. [illegible], Av. [illegible]

[illegible] આખ્તન, અહુખ્તન, હુખ્તન, હાખ્તન, âkhtan, ahakhtan, hakhtan, hâkhtan. ક્રિ૦ ખેંચવું, ખેંચાઈ આવવું; લટકાવવું, મેઆનમાંથી તલવાર બહાર કાઢવી ; પોહોંચવું. V. To draw ; to be drawn—pulled up ; to hang, to unsheath (a sword), to reach. (see [illegible])

[illegible] આહેખ્તન, âhêkhtan. ક્રિ૦ ઈરાદો રાખવો, દરખાસ્ત કરવી ; કરવાને . શક્તિવાન થવું, સંભાળ લેવી, માપવું. V. To intend, to propose ; to be able to perform ; to take care of; to measure. Comp. Per. آهیختن (see [illegible] âkhtan, ahakhtan).

[illegible] દાશ્તન, dâshtan. ક્રિ૦ રાખવું. V. To keep. Comp. Pehl. [illegible], Per. داشتن

[illegible] યશ્તન, yashtan. ક્રિ૦ આરાધવું, ઈજવું, વખાણ

કરવી, માનવું, કબુલ કરવું, મનમાં પઢવું. V. To invoke, to praise, to adore, to worship, to recite in a very low voice. Comp. Pehl. Av. Rt. , Sans. यज् Per. یشتن

યાખ્તન, yâkhtan. ક્રિ૦ બહાર ખેંચવું, મ્યાનમાંથી તરવાર બહાર કાઢવી; મારવું; નાખવું; આશકારા કરવું; પુછવું, સવાલ કરવો. V. To pull out, to draw out, to unsheath; to strike; to throw; to make wide, to publish; to ask, to question.

યાસ-તન, yâs-tan. ના૦ નિરાશ થએલું તન, નિશ્ફલ થએલું માણસ. Subs. A broken-down constitution, a disappointed man.

શશ્તન, shashtan. ક્રિ૦ ફેંકવું, નાખવું. V. To throw, to cast.

સાખ્તન, sâkhtan. ક્રિ૦ બનાવવું, કરવું, તૈયાર કરવું. V. To do, to form, to prepare, to model. Per. ساختن

હેખ્તન, hêkhtan. ક્રિ૦ પાણી સીપવું, નેહેર કરવી. V. To sprinkle water; to cut a canal; to water, to irrigate. Av. Rt. =Sans. सिच्. Comp. Av.

હેશ્તન, hêshtan. ક્રિ૦ ખેંચવું, તાણવું, છોડીદેવું—મેલવું. V. To pull, to stretch; to leave off.

હખ્તી, hakhtî. ના૦ પીડુ. Subs. The abdomen. Comp. Pehl. , Av. , Sans. सक्थि.

અએબાદગાર, aêbâdgâr. ના૦ યાદગાર; કેતાબ

ચોપડી, બેત, શ્લોક. Subs. Anything given as a memorial; a book; a verse, a distich. Pâz.

અએબાદગારી, aêbâdgârî. ના૦ યાદગારી. Subs. A remembrance—token.

દાશ્તે, dâshte. ભૂ૦ કૃ૦ રાખ્યું. Past partic. Kept. Comp. Per. داشته

ખાહદ-કન્દ, khâhad-kand. ક્રિ૦ ખોદશે. V. Will dig.

ખાહદ-ફરૂબોર્દ, khâhad-farubôrd. ક્રિ૦ નીચે લઈ જશે. V. Will carry down.

અએશ્મ, ખેશ્મ, aêshma, khêshma. ના૦ ગુસ્સો, ક્રોધ; ગુસ્સાનો દેવ, સરોશ યજદનો દુશમન. Subs. Anger, wrath; the evil spirit of anger (the enemy of *Serosh Yazad*). Av. , Per. خشم; comp. Pehl.

આઈશ્મ, âîshm. ના૦ ચંદ્રમાની રોશની, ચાંદરણી. Subs. The light of the moon.

ખાહમ, khâham. ક્રિ૦ હું ચાહુંછું—ઈચ્છુંછું. V. I wish—desire.

ખેશ્મે, khêshmê. See aêshma, khêshma.

આહામંદ, âhâmand. ના૦ જુઠું બોલનાર, ખોટું ઉભું કરનાર; શક, ગુમાન. વિ૦ બદખુનિયાદ, જાત વગરનું. Subs. A liar, one who utters falsehood, a fabricator; a doubt, a suspicion. Adj. Base, ignoble, low-born.

અ-હમતાક, a-hamtâk. વિ૦ બરાબરીઉં. નહીં, ભાગિયા વગરનું, બેમીસાલ, જેના જેવું બીજું નહીં. Adj. Having no equal, incomparable, having no partner. Comp. Per. بي همتا

હેશ્મતાક, hêshmatâk. વિ૦ ગુસ્સા ભરેલું, ક્રોધાયમાન. Adj. Angry, wrathful.

અ-આહેર, a-âhêr. ક્રિ૦ અ૦ પછવાડે—પુઠે—પાછલ નહીં; આગલ. Adv. Not backward,—behind; in front. Contrast Pehl., Per. آخر

અએ-બાર, aê-bâr. ક્રિ૦ અ૦ એક મરતબે, એક વખત—વાર; એકદમ. Adv. Once, one time; at once.

અએબાર, aêbâr. ના૦ મદદ, સહાયતા, આસરો; ટેકો; દોસ્ત. Subs. Help, assistance, aid; a friend, a companion.

અખાલ, akhâl. ના૦ નકામી—નિરૂપયોગી વસ્તુ—ચીજ. Subs. A useless thing, a trifle, a thing rejected. Comp. Per. اخال

આખાલ, âkhâl. ના૦ એક શેહેરનું નામ છે, કે જેને મદીના બી કેહેછે. વિ૦ બેકાર, ચાકરી—ધંધા વગરનું. Subs. The name of a city, sometimes used for Medinâ. Adj. Out of service, unemployed.

આહાર, âhâr. ના૦ ખોરાક, ખાવાની કાંઈ ચીજ, જોહર રાખનાર ફોલાદ; સરસ, લાહી; આલુદગી, નાપાકી. વિ૦ તાતું, ગરમ. Subs. Food, eatables; steel; glue, starch; contamination, defilement. Adj. Hot, warm. Comp. Per. آهار

આહેર, âhêr. ક્રિ૰ અ૰ પછી, પાછલ, પછવાડે. Adv. Afterwards, behind, backward.

ખાહર, khâhar. ના૰ બેહેન. Subs. A sister. Comp. Av. …, Per. خواهر

અહેલુબ, ahêlub. See … :—as …

અ-આખેરીએ, a-âkhêrîê. વિ૰ સેવટ—છેડા—આખેરી વગરનું, વગર પરીણામ વાળું. Adj. Endless, boundless, having no limit, having no result.

અએબારાન, aêbârân. ના૰ દોસ્તો, મિત્રો, ભાઈબંધો, સનેહીઓ. Subs. Friends, companions, associates, brethren.

હયાર-ઓમન્દ, hayâr-ômand. વિ૰ મદદવાળું, મદદ કરતો. Adj. Helping, helpful.

અ-આખેરી, a-âkhêrî. ક્રિ૰ અ૰ પછાત નહીં, હરોલ. Adv. Not backward—behind, in front, ahead, in the van.

અએબારી, aêbâri. ના૰ મદદ. Subs. Assistance, help.

ખારી, khârî. ના૰ આસાની, સહેલાઈ, શાન્તી, નીરાંત. Subs. Ease, facility, easiness, calmness, quiet.

અએબારેશન-તર, aêbârêshna-tar. વિ૰ વધારે મદદ કરનારૂં, વધારે જોરાવર. Adj. More helping, more powerful.

અએબારીનેદ, aêbârînêd. ક્રિ૰ મદદ કરેછે, સહાય થાયછે. V. Assists, helps (pres.).

અએબારે, aêbârê. નાο સવારી. Subs. Mounting upon horseback, riding upon.

અયારદેહ, ayârdêh. નાο જંદ અવસ્તા ઉપર શરેહ—ઓલાસો. Subs. A commentary on the *Zend Avesta*.

અ-આહેરમેન, a-âhêr-mên. ક્રિο અο પછી નહીં, હમણા. Adv. Not after, now.

આહરમોક-ચ, હારમોક-ચ, âharmôk-cha, hârmôk-cha. નાο આશમોગબી, જાણીજોઈને ખરી બાબદને ઉલટાવનારબી. Subs. Even *Ashmôgh*, even he who intentionally perverts facts.

અએ, aê. દર્શο સર્વο એ, આએ. સંખ્યાο વિο એક, ૧. Demons. pron. This. Numer. adj. One, 1.

અએ, aê. See aê. ક્રિο અο એટલે કે, યાને તે; કેવલο અο અરે! ઓ! અએ! હા; ખરેખર. Adv. That is to say, viz., namely. Interj. Ah! oh! yes, ay, indeed, certainly. Per. اي

અએ, aê. ક્રિο અο ના, નહીં. ઉભયાο અο જો કે, તોપણ, નહીંતર. Adv. No, not. Conj. Although, notwithstanding, yet, or else, otherwise.

અએ, aê. See aê.

અગ, ag. નાο બદ નફસ; ઘઉં. વિο એકઠું, તમામ; ખરાબ, ભુરૂં, ઓછું; કમી. ક્રિο અο એક બારગી; એકદમ, એક જગ્યાએ. Subs. An evil passion; wheat. Adj. Together, entire; bad, evil; less, deficient,

falling short of. Adv. From one point of view; all at once; in one place.

અગ, ag. See ag.

અગ, ag. See ag.

અદ, ad. ક્રિ૦ અ૦ એટલું. Adv. Thus much, so much.

અદ, ad. ક્રિ૦ અ૦ સુધી, લગણ. સંખ્યા૦ વિ૦ એક, ૧. Adv. Till, until. Numer. adj. One, 1.

અદ, ad. See ad.

અબ, ab. ના૦ પિતા, બાપ, મુરબ્બી. Subs. A father, a patron, a benefactor.

અયુ, યુ, ayu, yu. સંખ્યા૦ વિ૦ એક, ૧. Numer. adj. One, 1.

આ, â. Vand. III. શબ્દ૦ અ૦ તરફ, નજદીક, આગલ. Prep. Towards, near, before, close to. Av.

આ, â. ના૦ સત્તરમાં હુસ્પારમ નુસ્કનું નામ. Subs. The name of the seventeenth Nôsk, called *Hôspâram*. Comp. Av.

આઈ, અએ, âî, âê. કેવલ૦ અ૦ અએ! ઓ! Interj. Ah! oh! Av. , Per. اي

આબ, âb. ના૦ પાણી; આબરૂ; ઝરો; રસ, ભીનાસ; ઝલકાટ; હીરાનું તેજ; સાફ કીધેલું પોલાદ; એક તત્વ. Subs. Water; honour, reputation; a fountain; juice, moisture; splendour; the water or lustre of a diamond; polished steel, an element. Av. Per. آب

દે-દો, dê-dô. સંખ્યા૦ વિ૦ ૧૨, બાર, બે અને દશ. Numer. adj. Two and ten, twelve, 12.

યસ, yas. ના૦ ઈજવું, પુજવું, ઈશ્વરી માન આપવું. Subs. Adoring, worshipping, giving divine honours. Comp. Av.

ર-ર-ર, ra-ra-ra. સંખ્યા૦ વિ૦ સાહઠ, ૬૦. Numer. adj. Sixty, 60.

લા, lâ. ક્રિ૦ અ૦ ના, નહીં; લા નો બગડેલો આકાર. Adv. No, not; corrupt form of لا lâ.

સક, sak. સંખ્યા૦ વિ૦ પચાસ, ૫૦. Numer. adj. Fifty, 50.

સે, sê. સંખ્યા૦ વિ૦ ત્રણ, ૩. Numer. adj. Three, 3.

હદ, had. વિ૦ હક, વાજબી; જુનું. ના૦ ફાયદો. Adj. Just, fair, equitable; old or ancient, of long standing. Subs. Profit, gain.

અબા, abâ. શબ્દ૦ અ૦ સાથે. Prep. With, together with. Comp. Per. با, بِ

અયા, ayâ. કેવલ૦ અ૦ અરે! ઓ! સંભાલ! અજબ! ના૦ ઝલકાટ, રોશની. Interj. Ah! oh! take care! strange! wonderful! Subs. Splendour, light. Per. بیا

અશ, ash. સર્વ૦ તે, તેને; તેનું; તેઓ; તેઓનું. ક્રિ૦ અ૦ ત્યારે. સંખ્યા૦ વિ૦ એક. Pron. He, she, it; to him; his; they; theirs. Adv. Then. Numer. adj. One, 1. Comp. Per. اش

અશ, ash. ના૦ આસ્માન, આકાશ. Subs. The sky, the firmament.

𐬀𐬴 અશ, ash. વિ૰ ઘણું, બહુ, અતીષય, પુરતું. Adj. Much, excessive; sufficient. Comp. Av.

𐬀𐬴𐬀 અશ, asha. ના૰ પવિત્રાઈ, પરહેજગારી, પાકીજગી, સચ્ચાઈ. Subs. Purity, piety, devoutness, righteousness. Comp. Av.

𐬁𐬛𐬀𐬑 આદખ, âdakh. વિ૰ નેક, સારૂં, દેખામણું, સોહામણું, ઉમદા. Adj. Virtuous, good; sightly, comely; noble; rare. Comp. Per. آدخ

𐬁𐬛𐬁 આદા, હયા, ખયા, âdâ, hayâ, khayâ. ના૰ જીવ, જાન, આત્મા; હથિઆર; લડાઈ. Subs. Life, vitality, the vivifying principle; an instrument, weapon; battle, war. Comp. Av.

𐬁𐬠𐬁 આબા, âbâ. સર્વ૰ તેને. Pron. To him; to it.

𐬁𐬴 આશ, âsh. ના૰ ખોરાક; શરાબ, દારૂ. Subs. Food, victuals; vinous or spirituous liquor.

𐬉𐬴 એશ, êsh. ના૰ આંખ. Subs. The eye. Av. = Sans. अक्षि. Av. Rt. = To see.

𐬯𐬉𐬛𐬋 સે-દો, sê-dô. સંખ્યા૰ વિ૰ ત્રણ અને બે, પાંચ ; ૫. Numer. adj. Three and two, five, 5.

𐬵𐬀𐬠𐬁 હબા, habâ. વિ૰ બેઅકલી, બેવકુફ, મૂર્ખ. ના૰ ધુળની ઝીણી રજ. Adj. Senseless, unwise, foolish, stupid. Subs. Very fine particles of dust. Comp. Per. هبا

𐬵𐬀𐬴 હશ, hash. વિ૰ આપમતલબી; ખુદનુમાઈ રાખનાર. Adj. Selfish, self-interested; conceited.

𐬵𐬉𐬴 હેશ, hêsh. ના૰ કીચલ, કાદવ; કચરો; મલમ; બીગાડ,

જનું. Subs. Mud, dirt, rubbish; ointment; depravity; going. Comp. Per. هیش

અ-બેશ, a-bêsh. વિ૦ ઈજા—દુશ્મની—નુકસાન—ધિક્કાર વગરનું. Adj. Free from torment—enmity—harm—hatred. Comp. Av. , , (in Yasna XXIX. 3), Sans. अद्वेष.

અશા, ashâ. વિ૦ સાફ, પવિત્ર, ચોખ્ખું. Adj. Clean, clear, pure, holy.

અશા, ashâ. Nêrang. p. 42, l. 4.

આગાહ, âgâh. વિ૦ ખબરદાર, હુશિયાર, વાકેફગાર, સાવધ. Adj. Intelligent, knowing, experienced, vigilant. Per. آگاه; comp. Av. Rt. + (in , see Vend. Farg. 22, paras. 2, 9, and 15.)

આબહા, âbhâ. ના૦ પાણીઓ. Subs. Waters.

આયા, âyâ. કેવલ૦ અ૦ અએ! ઓ! અરે! Interj. Ah! oh! Comp. Per. آیا

દો-બેહેર, dô-bêhêr. ના૦ બે હીસ્સા—ભાગ. Subs. Two shares—portions.

આગાહ, âgâh. See âgâh.

અઝગેહાન, azhgêhân. ના૦ સુસ્ત—આલસુ માણસ. Subs. A lazy—indolent fellow.

અશહબ, ashhab. ના૦ અમબર. Subs. Ambergris.

અશાએ, ashâê. ના૦ પવિત્રાઈ, પરહેજગારી, સફાઈ, સચ્ચાઈ, સાફી. Subs. Purity, cleanliness, righteousness.

આગાહી, âgâhî. ના૦ ખબરદારી, આગાહી, વાકેફગારી. Subs. Intelligence, knowledge, acquaintance with. Per. آگهی

ખેશીએ, khêshîê. સર્વ૦ પોતે, જાતે. Pron. Personally, himself, herself.

અશહી, ashahî. ના૦ સવાબ, પવિત્રાઈ, પરહેજગારી. Subs. Righteousness, virtue, purity, devoutness. Pâz.

અશહીઆ, ashahîâ. ના૦ બે વખત પઢવાની એક નીરંગનું નામ છે. Subs. Name of a *Nêrung* to be recited twice.

ખશખશ, khashkhash. ના૦ ખશખશ. Subs. Poppy-seed. Per. خشخاش

અશહી ખારેશ, ashahîkhârêsh. See ashahîkhârî.

અશહી-ખારી, ashahî-khârî. ના૦ પવિત્ર ખજાનો રાખનાર; એક પહાડનું નામ છે, કે જે ખજાનાનો ભરેલો છે; પવિત્ર સુખ રાખનાર. Subs. Keeping the holy treasure (lit.), name of a mountain full of treasure; possessor of pure—sanctified happiness. Pâz.

અએબાદીનીદન, aêbâdînîdan. ક્રિ૦ મદદ—ચારી કરવી; મોહોડે કરવું, ગોખવું. V. To assist, to help; to get or learn by heart.

અએબાદહેદ, aêbâdhêd. ક્રિ૦ યાદ કરે; યાદ—સ્મરણ કરેછે. V. May remember; remembers (pres. 3rd sing.).

અએબાદહેદ, aêbâdhêd. See

આદાહીગાને, âdâhîgânê. ના૦ સ્વદેશીઓ, એકજ ગામડાના. Subs. Countrymen; those born in the same village. Comp. Pâz. (in Afrin Ardâfarvash).

અએબાદશ્ની, aêbâdashnî. Vand. V. ના૦ મેળવવું; લડાઈ કરવી; દસ્તાન; યાદ; યાદગારી; ચોપડી. Subs. Acquiring; fighting; the menses; remembrance; memento; a book.

અ-શાએશ્ને-તર, a-shâêshnê-tar. Pand. Buz. ના૦ નહીં બક્ષનાર—ભાગ કરનાર. Subs. Not bestowing, not dividing.

અએબાદશ્ની, aêbâdashnî. See aêbâdashnî. ના૦ યારી કરવી, મદદગાર થવું, ભાગીઓ કરવો; યાદગારી. Subs. Helping, giving assistance, making a partner; memento.

અસબાએશને, asbâêshnê. ના૦ મીલનસારી; આમીખતગી. Subs. Sociableness; mixing together.

આદાહીગાને, âdâhîgânê. See âdâhîgânî.

આશાએશગર, âshâêshgar. ના૦ આશાએશ આપનાર, નીરાંત આપનાર. Subs. One who gives rest—ease.

અએબાદી, aêbâdî. ના૦ યાદ; મદદ, યારી. Subs. Memorandum; help, assistance.

અએબાદેશ્ની, aêbâdêshní. ના૦ યાદ કરવું. Subs. Remembering.

અ-શાએસ્ત, a-shâêst. વિ૦ અઘટિત, નાલાયક. Adj. Unworthy, unbecoming.

અ-શાએસ્તીહા, a-shâêstíha. ક્રિ૦ અ૦ નાલાયક રીતે, અઘટિતપણે, અવિવેકથી. Adv. In an unworthy manner, improperly, not courteously. Pâz.

અ-શાયસ્તે, a-shâyastê. See a-shâêst.

અ-શાએદગી, a-shâêdagî. Pand. Buz. ના૦ અઘટિતપણું, નાલાયકપણું. Abstr. subs. Unworthiness, impropriety, unfitness. Contrast Per. شایستگی

અએબાદી, aêbâdî. વિ૦ મદદ—યારી કરવું; યાદદાસ્ત—નોંધ—પુસ્તકને લગતું. Adj. Helpful, assisting; pertaining to a memorandum, relating to a book.

અએબાદગી, aêbâdagî. See aêbâdî.

અએબાદગી, aêbâdagî. See aêbâdî.

અએબાદગી, aêbâdagî. See aêbâdî.

અએબાસ્તાર, અએબાદીદાર, aêbâstâr, aêbâdîdâr. ના૦ યાદી—નોંધ—યાદદાસ્ત રાખનાર, યાદ કરનાર, પુસ્તકખાનાની સંભાલ રાખનાર. Subs. One who notes down—enters in an account book, one

who keeps in mind, one who calls to remembrance ; a librarian.

અશાઈનીદાર, ashâînîdâr. નાo પવિત્રાઈ—અશોઈ કરનાર ; અશોઈ, પરહેજગારી. Subs. One who practises purity—righteousness; purity, devoutness.

અશાએ, ashâê. નાo રવાન ; પવિત્રાઈ ; દાનાઈ ; દીન ; જેમકે = રવાનના પ્યારને માટે. Subs. Soul ; purity ; faith, religion :—as =for the love of one's soul.

અશાબે, ashâbê. કૃo વિo ચીરીને, ફાડીને. Part. adj. Tearing, rending, splitting.

અ-શાએદ, a-shâêd. વિo નાલાયક, અઘટિત, નારવા. Adj. Unworthy, unfit, unlawful. Contrast Per. شاید

એશાએદ, êshâêd. ક્રિo ઘટે, યોગ્ય થાય, લાયક થાય. વિo ઘટારત, લાયક, યોગ્ય. V. May become worthy—fit, may deserve. Adj. Worthy, suitable, deserving.

ખશીનેદ, khashinêd. ક્રિo રોશન-ઝલકતું કરે. V. May make bright—glittering. Comp. Av. Rt.

અ-શાએદે, a-shâêdê. વિo See a-shâêd.

અશ-અદમન, ash-adman. સર્વo તેકે—જે—કેઆરે. Pron. He that, he who ; he at what time? (lit.).

અશ-દેમન, asha-dêman. નાo તેનું દિલ—અંતઃકરણ. Subs. His heart—conscience.

𐬁𐬱𐬁𐬔𐬉𐬭𐬛 આશાગેર્દ, âshâgêrd. નાo ચેલો, શિષ્ય, શિખાઉ. Subs. A pupil, a disciple, a tyro.

𐬀𐬱𐬁𐬥 અશાન, ashân. સર્વo તેઓ; જેઓ. નાo છાંટ. છંટકાવ. Pron. They; who. Subs. Sprinkling, watering. Comp. Pehl. [illegible]

𐬀𐬱𐬋𐬵𐬀𐬱 અશોહશ, ashôhash. Ser. ʾHâd. નાo પારકી દીનની તારીફ કરવી. Subs. Praising a foreign creed or religion.

𐬁𐬔𐬁𐬵𐬥𐬍𐬛𐬀𐬥 આગાહનીદન, âgâhnîdan. ક્રિo ખબર કરવી, વાકેફ—જાણીતું કરવું. V. To inform, to make acquainted with, to warn. Comp. Av. Rt. [illegible] + [illegible], Per. آگاهانیدن ، آگاه دادن

𐬀𐬲𐬵𐬀𐬥 અઝહન, azhhan. નાo સુસ્ત—આલશુ માણસ, નકામું આદમી. Subs. An idle—indolent fellow, a useless person.

𐬀𐬱𐬁𐬥 અશાન, એશાન, ashân, êshân. See [illegible] ashân.

𐬋𐬱𐬁𐬥 ઓશાન, ôshân. સર્વo તેઓ, જેઓ. Pron. They, those who. Comp. Av. [illegible], Per. ایشان ، اوشان

𐬱𐬍𐬛𐬁𐬥 શીદાન, shîdân. નાo દેવો, દરૂજો. Subs. *Dêvs*, *Drujs*, evil spirits. Comp. Pehl. [illegible]

𐬵𐬉𐬱𐬁𐬥 હેશાન, hêshân. નાo છંટકાવ, છાંટવું. Subs. Sprinkling, watering. Comp. Av. Rt. [illegible]?

𐬁𐬱𐬁𐬥𐬙𐬁𐬭 આશાન્તાર, âshântâr. નાo આશાની—સુખ ભોગવનાર. Subs. Enjoying happiness—ease.

𐬀𐬱𐬵𐬎𐬟𐬉𐬛 અશહુફેદ, અશહુવેદ, ashhufêd, ashhuvêd.

ક્રિ૦ ખરાબી—નુકશાન કરે ; ઉકલે. V. May do harm —injury ; may boil, may be heated (as water).

અઈસાક, એસાક, aisâk, êsâk. નાo ઢોરની ઉપર બોજો લાધવો, ઘણો બોજો મુકવો. Subs. Laying burdens on cattle ; loading heavily.

અયાક, ayâk. નાo પ્યાલું ; પાણી પીવાનું કાંઈબી વાસણ ; મરતબો, કીર્તિ ; દયા ; મારગ, રસ્તો. વિo પંકાયલું. Subs. A cup ; any drinking vessel ; dignity, glory ; pity, compassion ; passage, course. Adj. Illustrious. Per. ایاغ

અશાક, ઓશાક, ashâk, ôshâk. નાo ચાકર, નોકર, ગોલામ. Subs. A servant, an attendant, a slave.

અ-શાક, a-shâk. વિo મુશકેલી વગરનું ; દુઃખ નહીં દેતું ; પીડા નહીં ખેંચનારૂં ; શક નહીં લઈ જનારૂં. Adj. Free from any difficulty ; not distressing ; not labouring under afflictions ; not doubting.

અશાગેર્દ, ashâgêrd. See âshâgêrd.

આશાગેર્દ, âshâgêrd. See âshâgêrd.

અએબાદ, aêbâd. નાo યાદ, સ્મરણ ; બીદારી, જાગૃતી ; નકશ, ચિતાર ; દીલમાં ગોખવું ; અજબર ; પુસ્તક. Subs. Memory, remembrance ; wakefulness, vigilance ; painting, a picture; conning, committing to memory; a book.

અ-દાદ, a-dâd. વિo બેઈનસાફ, ગેરવાજબી ; જુલમી. Adj. Unjust; unfair, despotic. Av. , Per. بیداد ; comp. Pehl.

અશાત, ashât. ના૦ મદદ—બંચાવ કરાવવો. To have help rendered; to have defence made.

અશાદ, ashâd. ના૦ 'પાજુન' નુસ્કનું અવસ્તાનું નામ, છઠા નુસ્કનું નામ. Subs. The Avasta name of the *Pâjum* Nôsk; the name of the sixth Nôsk.

અ-શાદ, a-shâd. વિ૦ દીલગીર; ગમગીન, નાખુશ. Adj. Sorrowful, sad, displeased. Contrast Per. شاد , شادان

એશાહદ, એશહદ, eshâhad, êshhad. ના૦ મીઠાસ, ચરબ, દુધ. Subs. Sweetness, fat, milk.

ગઝાદ, gazhâd. ના૦ વેહવું, નેહેર. Subs. Flowing, a stream, a canal. Comp. Av.

અએબાદી, aêbâdî. ના૦ યાદગારી, યાદદાસ્ત, નોંધ. Subs. Memento, remembrance, memory, memorandum.

અ-સખ્તી, a-sakhtî. ના૦ કૌવત—શકિત વગરની હાલત; નબળાઈ; સખ્તિ—ગરીબી વગરની હાલત. Powerlessness, want of physical strength; weakness; freedom from hardship—indigence. Contrast Per. سختي

અ-શાદી, a-shâdî. ના૦ નાખુશી, દલગીરી. Subs. Displeasure, sorrow. Contrast Per. شادي

અએબાદશ્ન, aêbâdashna. ના૦ યાદ રાખવું; લડવું; ચોપડી. Subs. Remembering; fighting; a book.

અએબાદશ્ની, aêbâdashnî. ના૦ યાદ દેવડા-

વવું; ખબર કરવી. Subs. Reminding; informing. See [Pahlavi] aêbâdashnî.

[Pahlavi] અએબાદશ્ને, aêbâdashnê. ના૦ પત્ર; યાદ, યાદ કરવું. Subs. A note, a letter; a memorandum, remembering.

[Pahlavi] અએબાદી, aêbâdi. ના૦ તફસીલવાર—વિગતવાર નોંધ. Subs. Detailed notes.

[Pahlavi] અએબાદીનશ્ને, aêbâdînashnê. ના૦ યાદ કરવું. Subs. Remembering.

[Pahlavi] અએબાદીનેદ, aêbâdînêd. ક્રિ૦ યાદ કરે, ગોખે. V. May remember, may con, may commit to memory.

[Pahlavi] અએબાદીનીદારી, aêbâdînîdârî. ક્રિ૦ અ૦ યાદ કરવા તરીકે. Adv. By way of remembering. Pâz. [Pahlavi]

[Pahlavi] અએબાદીનીદન, aêbâdînîdan. ક્રિ૦ યાદ રાખવું. V. To remember, to recollect.

[Pahlavi] અએબાદીનન્દ, aêbâdînand. ક્રિ૦ તેઓ યાદ રાખેછે, તેઓ મનમાં લાવેછે. V. They remember—keep in mind (pres. 3rd plu.).

[Pahlavi] અએબાદ-ગર, aêbâd-gar. ના૦ યાદગારી; યાદ કરનાર, ચેતવણી આપનાર. Subs. A memento, a remembrancer.

[Pahlavi] અએબાદ-ગર-જાનુનેદ, aêbâd-gar-jânunêd. ક્રિ૦ યાદગાર થાયછે; ચેતવણી આપેછે. V. Becomes a remembrancer; informs previously, hints (pres. 3rd sing.).

અએબાદે, aêbâdê. ના૦ ચોપડી, પત્ર, લેખ, યાદદાશ્ત. Subs. A book, a letter, a document, a writing; memory.

અઘે-બખ્તે, aghê-bakhtê. ના૦ બદબખ્તી, કમ-બખ્તી. Subs. Ill-luck, misfortune. Comp. Av.

અ-શાદ, a-shâd. See a-shâd.

અએબાદ-દાશ્તન, aêbâd-dâshtan. ક્રિ૦ યાદ—અજબર રાખવું, ધ્યાન રાખવું. V. To remember, to learn by heart, to be attentive. Comp. Per. یاد داشتن

અએબાદે, aêbâdê. ના૦ યાદદાશ્ત શક્તિ. Subs. The faculty of retention.

અશાદે, એશાદે, ashâdê, êshâdê. ના૦ બુલંદ કરવું; મ્હોટું નામ કરવું; બુલંદ આવાજે પઢવું. Subs. Exalting; making a great name; praying with a loud—full-toned voice.

અએબાદગાર, aêbâdgâr. See aêbâdê.

અએબાદગારી, aêbâdgârî. ના૦ યાદગારી, યાદદાશ્ત, કેતાબ. Subs. A memento, a remembrancer, a book.

અએબાદગી, aêbâdgî. See aêbâdgî.

અએબાદતર, aêbâdtar. વિ૦ વધારે યાદ રાખવા લાયક. Adj. More worthy to be remembered.

અશાદ-મીનશ્ની, ashâd-mînashnî. ના૦ નાખુશ દીલ, ગમગીન વિચાર. Subs. A sorrowful—discontented heart, a sad thought.

અશામ, આશામ, ashâm, âshâm. ના૦ પીનારો; થોડું ખાવું—પીવું; નહીં ખાવું—પીવું. Subs. A drinker; eating—drinking a little; not eating—drinking. Comp. Per. اشام (in خون اشام , شراب اشام)

અ-દહમાન, a-dahmân. Vand. XXII. વિ૦ અપવિત્ર, નાપાક; ભલો નહીં. Adj. Unholy, impure; not good—virtuous. Comp. Av. , Pehl.

અદબાર, અએબાર, adbâr, aêbâr. ના૦ દોસ્ત, મદદ કરનાર. Subs. A friend, a helper:—as in

અએબેહેર, aêbêhêr. ના૦ એક હિસ્સો; એક ફાએદો. Subs. One share—portion; one advantage. Comp. Per. یک بهره

અ-બેહેર, a-bêhêr. વિ૦ હિસ્સા—ભાગ વગરનું, બેનસીબ, હીણું, માઠાં ભાયગનો. Adj. Having no share, unfortunate, ill-starred. Per. بی بهره

અસ્બાર, asbâr. ના૦ ઘોડેસ્વાર, સવાર. Subs. A cavalier, a horseman. Per. اسوار , سوار

અ-સબાર, a-sabâr. વિ૦ સરદાર—વડા વગર. Adj. Having no leader—chief.

દો-બેહેર, dô-bêhêr. ના૦ બે હિસ્સા, ભાગ. Subs. Two portions—shares. Comp. Per. دو بهره

અએબારા, aêbârâ. ના૦ કૌવત, શક્તિ, તવાનાઈ; પિત્તો; બહાદુરી; ફુરસદ; દોસ્ત થવું. Subs. Power, strength, vigour; a gall-bladder; bravery; leisure; becoming a friend.

અસ્બારાન, asbârân. ના૦ સવારો, ઘોડેસ્વારનું લશ્કર. Subs. Cavaliers, troops; horse. Comp. Per. سواران

અઈબારોમન્દ, aîbârômand. વિ૦ દોસ્તી રાખનાર, યારી કરનાર. Adj. Keeping friendship, helping.

અએબારોમન્દી, aêbârômandî. વિ૦ મદદ કરતું, સહાયતાવાળું. Adj. Helping, helpful.

અએબારોમન્દી, aêbârômandî. ના૦ મદદગારી, મદદ. Subs. Helpfulness, assistance.

અએબારી, aêbârî. ના૦ સવારી, ઘોડેસવારની ટુકડી, આશરો, દોસ્તી. Subs. An equipage, retinue; a body of troops; protection, support, friendship.

અસ્બારી, asbârî. વિ૦ સેવટ આવેલું. Adj. Terminated, ended.

અઈબાર-દેહશ્ને-તર, aîbâr-dêhshnê-tar. વિ૦ વધારે મદદ—કૌવત આપનારૂં. Adj. Giving more assistance—support.

અઈબાર-દેહશ્ને, aibâr-dêhshnê. ના૦ મદદ કરવી, યારી આપવી. Subs. Helping, giving assistance.

અએબારીગશ્ની, aêbârîgashnî. ના૦ કુશ્તી બાંધવી. Subs. Girding up the *Khushti* round the waist.

અંએબારીસ્તન, aêbârîstan. ક્રિ૦ યારી—મદદ કરવી. V. To assist, to help.

અએબાર-શમે, aebâr-shamê. ના૦ નેક નામ, નેક કામ. Subs. A good name, a virtuous deed.

અએબાર-જામતુન, aêbâr-jâmtun. ના૦ યારી-એ પોંહોંચનાર, મદદગાર. Subs. A helper, one who assists.

અઈબારસ્તન, aibârastan. ક્રિ૦ શકવું; દસ્તદરાજી કરવી, મારામારી કરવી; સારી નીતિની વાત મનમાં ઠસાવવી; સારી કેલવણી આપવી. V. To be able; to quarrel, to fight; to inculcate good morals; to educate well. Comp. Per. يارستن

અઈબારીનાક, aíbârînâk. વિ૦ મદદ કરતું. Adj. Helping.

અએબાર-બુદન, aêbâr-budan. ક્રિ૦ મદદ લઈ જવી—કરવી. V. To give assistance.

અ-બેહેરેનીદન, a-bêhĕrênîdan. ક્રિ૦ ભાયગશાલી નહીં થવું; કોઈને માઠા ભાયગવાલું કરવું. V. Not to be fortunate; to render—make one unlucky —unfortunate.

અએબારીદન, aêbârîdan. ક્રિ૦ મદદગાર થવું. V. To become a helper. Comp. Per. ياريدن, ياري كردن , ياري دادن

અએબાર-બરશની, aêbâr-barashnî. ના૦ યારી કરવી, સીફારશ—ભલામણ કરવી. Subs. Hold-

ing out a helping hand; recommending, speaking well of.

અએબારવન્દી, aêbârvandî. વિ૦ મદદ—યારી મેળવનારૂં. Adj. Getting help—assistance.

અએબારોમન્દ, aêbârômand. વિ૦ મદદ કરતું, યારીવાળું. Adj. Assisting, helpful.

અએબારક, aêbârak. ના૦ બાયડીના પેટમાં બચ્ચું રહેવાની જગા. Subs. The womb, matrix.

અએબારગી, aêbâragî. See aêbârbarashnî.

અએબારગી, âebâragî. See aêbârâ.

આશારકશ, âshârkash. ના૦ તે ખુશી ભોગવનારૂં. Subs. He—enjoying pleasure (lit.).

અએબારદ, aêbârad. ક્રિ૦ શકેછે, તેનાથી બનીશકે છે. V. Is able; is within one's means.

અશિ, ashi. ના૦ ચીજ, વસ્તુ, ખમીર. Subs. A thing, an article; leaven.

આદાઈ, âdâi. વિ૦ જાન—જીવ—હયાતીને લગતું. Adj. Pertaining to life—existence.

આદા-એ, âdâ-ê. ના૦ એક જીવ—આત્મા. Subs. One soul. Comp. Av. (in -)

સેશ, sêsh. વિ૦ છ, ૬. Numer. adj. Six, 6.

અ-ગદ, અ-ગાદેહ, a-gada, a-gâdêh. વિ૦ માંદગી—આજાર વગરનું. Adj. Free from sickness—disease.

અઝી, azi. ના૦ કામ; કાંઈ ચીજ; મરવતનો ધણી. Subs. Doing, a work; anything; a faithful—grateful person.

અ-દેહી, અ-દેહેશ, a-dêhî, a-dêhêsh. ના૦ નહીં આપવું. Subs. Not giving.

આદાઈ, âdâî. See âdâî.

અ-દેહી, âdêhî. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ તું આપ. V. imper. Give thou.

આદાઈહા, âdâîhâ. ક્રિ૦ અ૦ જીંદગી આપે એવી રીતે. Adv. In such a manner as to give life.

અશગેહાની, ashgêhânî. ના૦ આલશાઈ, સુસ્તી. Subs. Indolence, laziness.

અશગહાનશ, ashgahânash. ના૦ કાહેલી—સુસ્તી કરનાર; એક દેવનું નામ છે, કે જે શેહરેવર અમશાસ્પંદનો ઉલટો છે. Subs. An idler, a sluggard; the name of a demon opposed to *Shaharêvar Amshâspand*.

અએબઘહાન, aêbaghahân. ના૦ "એવીઅંઘહન"; પાવ મેહેલની ક્રિયામાં બરસમ બાંધવાને માટે ખજુરીની પાતરીના ૭ તાર કાહાડીને તે ૭ તારને સાથે ગુંથવામાં આવેછે તેને "એવીઅંઘહન" કરીને કેહેછે; કુશ્તી. Subs. The *Aêvyanghahan;* the seven threads, drawn from a date-tree leaf and twisted together, which are used in higher religious ceremonies in binding the *Barsom*, are called the Aêvyanghahan; *Khushti;* a sacred girdle worn by a Zoroastrian round the waist.

અશગહાન, ashgahân. નાo આળસુ માણસ, નકામો પુરૂષ. Subs. An idle fellow, a useless person.

શેશ-સે, shêsh-sê. સંખ્યાo વિo છ અને ત્રણ ઈ-આને નવ, ૯. Numer. adj. Six and three=nine, 9.

અયાશશ્ને, આયાદાશને, ayâshashnê, âyâdâshnê. નાo યારી કરવી; હમશરીક—સાથી થવું; બારી આંખે જોવું. Subs. Assisting, becoming a partner; squinting, looking askance.

અ-બખ્શશ્ને, a-bakhshashnê. નાo નહીં બખ્શવું, માફ નહીં કરવું, જવા નહીં દેવું. Subs. Not bestowing, not pardoning; not passing over—excusing (a fault).

અશી-આશ્ને, ashî-âshnê. નાo આંખના ખુણાથી નેઘાહ કરવી, બારી નજરે જોવું; આંખનું ખુણું. Subs. Seeing obliquely, looking askance; the corner of the eye.

એશબાશને, êshbâshnê. See ashîâshnê.

અએબગાએશ્ની, aêbagâêshnî. નાo પેહેરણ; પેહેરવું. Subs. A sort of shirt or frock; putting on clothes.

શેશ-સે-ગરેસ, shêsh-sê-garês. નાo નવ ગાંઠ; નવગર; એ એક બરસનુંમ દેવાનું આલાત છે; એક નવ ગાંઠની લાકડી સાથે ચમચો બાંધવાથી તેને "નવગર" કહેછે, એથી બરસનુંમ લેનારને નેરંગદીન, ખાક—રેતી તથા આવ આપવામાં આવેછે. Subs. Nine knots (lit.); *Navgar*, an instrument used whilst administering the *Barshnoom*. A stick of nine knots to which a spoon

is tied is called the *Navgar*. The person who undergoes the *Barshnoom* ceremony is made to take the *Nirengdin*, ashes or sand and water with this *Navgar*.

આદા—ગયોમર્દ, âdâ-gayômard. ના૦ ગયોમર્દનો જીવ—આત્મા. Subs. The soul of *Gayômard*.

અ-દખ્શેદ, a-dakhshêd. ક્રિ૦ નહીં દેખાડે. V. May not show. Comp. Av. Rt. , Sans. दिश्.

આ-દખ્શેદ, â-dakhshêd. ક્રિ૦ દેખાડે. V. May show.

અ-દાદાની, a-dâdânî. વિ૰ ઠેરવેલા કાયદા—રસમ મુજબ નહીં; નીલાજ્રૂં. Adj. Not according to established principles—rules—customs; indecent, indecorous.

અ-દેહેશ્ની, a-dêhêshnî. વિ૰ વગર આબરૂ—ઈજતનું; વગર હાંસેલનું. Adj. Dishonourable; void of profit—gain. Contrast Per. دهش

અશગાનશ, ashgânash. ના૦ આલસાઈ—સુસ્તીનો દરૂજ. Subs. The *daruj* of indolence—sloth.

એ-દેહેશ્ની, ê-dêhêshnî. ના૦ આએ પેદાએશ—આબાદાની. Subs. This creation—prosperity.

અજહેશ્ની, ajahêshnî. ના૦ ચુગલી કરનાર, ચાડીઓ, નિંદાખોર. Subs. A tell-tale, a slanderer, a reviler.

અશગહનીજ, અશગાનીજ, ashgahanîz, ashgânîz. ના૦ આલશાઈ, સુસ્તી. Subs. Indolence, laziness. sloth.

આબાદાનીદન, âbâdânîdan. ક્રિ૦ તારીફ—વખાણ કરવી, દુવા પઢવી—કરવી; વખણાયલું થવું; કોઈ જગાને વસવા લાએક કરવી; આબાદ કરવું. V. To praise, to bless; to be famous; to make a place habitable; to make prosperous—populous. Comp. Per. آبادان کردن

અઝ્ગાન, azgân. See azêgêhên.

અશ્યાન, આશ્યાન, ashyân, âshyân. ના૦ પક્ષીનો માળો, ઘરનું છાપરૂં. Subs. A bird's nest; the roof of a house.

અશશ્વંગ, ashashvang. ના૦ મહીનાના ૨૫ મા રોજનું નામ; અરશેશ્વંગ ફરેશ્તો, લક્ષમી, દોલત. Subs. The 25th day of every month; name of an angel; wealth, riches. Av.

અશી-વાંગ, ashî-vâng. ના૦ ભલી અશોઈ—પવિત્રાઈ. Subs. Good purity—righteousness.

અએ-આહનજશ્ની, aê-âhanjashnî. કૃ૦ ના૦ યાને કાઢીને—બહાર ખેંચીને. Partic. subs. That is drawing—pulling out (lit.).

અ-દખ્શક, a-dakhshak. વિ૦ કાંઈબી ખાસપણાંની નિશાન વગર, આબાદાની વગરનું; નારાજી. Adj. Having no peculiarity—mark, not thriving—flourishing; displeased, dissatisfied. Contrast Av.

અદાશ્ત, adâsht. ક્રિ૦ રાખ્યું, રેહેવા દીધું. V. Kept, allowed to remain (past tense).

અશ્યાદ, ashyâd. ક્રિ૦ ચાલે, જાય. V. May go—walk—move.

આશ્યાદ, âshyâd. ના૦ રોટલી. Subs. Bread.

ગઝાદ, gazhâd. See gazâd.

અ-દાશ્તાર, a-dâshtâr. ના૦ નહીં રાખનાર. Subs. One who does not keep.

અ-દાશ્તન, a-dâshtan. ક્રિ૦ નહીં રાખવું; રાખવાથી પાછું રેહેવું. Not to keep, to abstain from keeping. Contrast Per. داشتن

ક્ષીઆદનદ, khshîâdanad. ક્રિ૦ તેઓ ખુશી—મોજમજાહ ભોગવે છે. V. They enjoy pleasure, they regale themselves.

અશેમ, ashêm. ના૦ see ashêm.

અ-ગાસ, a-gâs. વિ૦ કવખત, તકસરનું નહીં. Adj. Untimely, unseasonable. Per. بیگاه

અદાસ, adâs. ના૦ ખુશકી, જમીન, સુકી મીટી. Subs. Dry land, ground, dry earth.

આગાહ, âgâh. See âgâh.

અગાએશ, agâêsh. ના૦ બુરો શખ્સ; દેવ. Subs. A bad man, a devil; a *Dêv*.

અદાઈયે, adâiyê. વિ૦ જીવ—આત્માને લગતું. Adj. Pertaining to life—soul.

અ-યાસા, a-yâsâ. વિ૦ આશા—ઉમેદ વગરનું; નાસુરાદ થયલો. Adj. Destitute of hope; disappointed.

આદાએશ, âdâêsh. ના૦ પેલો જીવ; તેનો આત્મા. Subs. That life; his soul.

આદેહી, âdêhî. વિ૦ આએ ગામ—શેહેરને લગતું. Adj. Relating to this village—city. Pâz.

ખશીશ, khashîsh. નાο જીઆદતી, વૃધ્ધિ, વધારો. Subs. Increase, growth, augmentation.

અશગેહાંની, ashgêhânî નાο કાહેલી, સુસ્તી, આલશાઈ. Subs. Indolence, sloth, laziness. Pâz.

અશગેહાંનીહા, ashgêhânihâ. ક્રિο અο આલશાઈથી, સુસ્તપણે, કાહેલીથી. Adv. Lazily, indolently, sluggishly.

અશગેહાંની, ashgêhânî. See ash-gêhânî.

અશગેહાંની, ashgêhânî. વિο આલશાઈને લગતું. Adj. Pertaining to indolence—idleness.

આદાઈગાન, âdâîgân. નાο આએ શેહેરના લોકો. Subs. The people of this city.

અ-દેહેશની, a-dêhêshnî. નાο નહીં આપવું—પેદા કરવું. Subs. Not giving—creating.

અશગેહની, ashgêhnî. See ash-gêhânî.

અ-દેહેશનીગી, a-dêheshnîgî. See adêhêshnî.

આદાઈગાને, âdâigânê. નાο આએ ગામનું—શેહેરનું. Adj. Of this village—city.

અ-દાઈગાને, a-dâigânê. See âdâigânê.

આદહિગાન-ચે, âdahigân-chê. નાο આએ ગામ—શેહેરના લોકોબી. Subs. Even the people of this village—city.

શેશ-ગામ, shêsh-gâm. ના૦ છ. કદમ—પગલાં. Subs. Six paces—steps. Comp. Av. , Per. شش گام

આગાહી, âgâhî. ના૦ વાકેફી, ખબરદારી, આગાહી; વકુફ. Subs. Skilfulness, expertness, knowledge, information. Per. آگہی

આગાહીદાર, âgâhîdâr. વિ૦ ખબર—વાકેફી—આગાહી—રાખનાર. Adj. Intelligent, knowing, conversant with. Comp. Per. آگاہدار, آگاہ

અ-દાએશની, a-dâêshnî. See a-dêhêshnîgî.

અ-દેહેશની, a-dêhêshnî. See a-dêhêshnî.

અયાસશ્ને, ayâsashnê. ના૦ આવવું. Subs. Coming.

આગાહીદાર, âgâhîdâr. See âgâhîdâr.

અએબાદગી, aêbâdagî. See aêbâdî.

અએબીદીગી, અએબાદગી, aêbîdigî, aêbâdagî. ના૦ મદદ, યારી. Subs. Help, succour.

અ-દાદસ્તાન, a-dâdastân. ના૦ બેદાદી, જુલમ; નાખુશી; ભાગિઓ નહીં થવું; ફતવો; હોકમ; મત; વિચાર. Subs. Injustice, tyranny; displeasure; not entering into partnership; a judicial or religious decree; a command; opinion, judgment.

અયાસેરેમ, ayâsêrêm. ના૦ ચોથા ગાહમ્બારનું નામ.

Subs. Name of the 4th Gâhâmbâr. Comp. Av.

અયાસે, અયાસેહ, ayâsê, ayâsêh. ના૦ ખાહેશ, ઈચ્છા, શોખ; શોધ. Subs. Wish, desire, liking, fondness; search. Comp. Av. Rt.

અયાસે, ayâsê. See ayâsê.

અએવ્યાસ્ત, aêvyâst. ના૦ કુસ્તી; પેહેરણ; પેહેરવું. Subs. *Kushtî;* the sacred girdle tied by a Zoroastrian round his waist; a sort of shirt or frock; putting on clothes. Av.

અએબેગદ, aêbêgad. See aêbêgad.

આબ-ખસ્ત, âb-khast. ના૦ ખાટો મેવો, ઉતરી ગયલો મેવો. Subs. A sour—insipid fruit.

અ- દાસ્તાન, a-dâstân. વિ૦ કથા—બયાંન વગરનું. Adj. Having no narration—description. Contrast Per. داستان

અએબેગદ, aêbêgad. See aêbêgad.

અશેમ, ashêm. ના૦ એક બંદગીનું નામ; શવાબ, પવિત્રાઈ, નેકી. Subs. Name of a prayer; righteousness, piety, purity, virtue. Av.

આદા-ગીર, ખયાગીર, adâ-gir, khâyâ-gir. વિ૦ આત્માને પકડનાર. Adj. Laying hold of the soul —life.

અયાસ્રેમ, અયાથ્રેમ, ayâsrêm, ayâthrêm. See ayâsêrêm.

અયાસ્રેમી, ayâsrêmî. વિ૦ અયાથ્રેમ—ચોથા ગાહમ્બારને લગતું. Adj. Pertaining to the 4th Gâhâmbâr (*Ayâthrema*).

અયાસ્રમ, ayâsram. ના૦ See ayâsrêm.

આઈન, âîn. ના૦ રીત, રેવાજ, કાયદો, કાનુન, ક્રિયા; રોનક. Subs. A usage, mode, law, canon, rite; elegance, grace. Comp. Per. آئین

આઈએન, âîên. ના૦ લોહું. Subs. Iron.

ખશીન, khashîn. ના૦ સીહાઈ, કાલો રંગ; ઉંચો આસ્માની રંગ. Subs. Ink, black colour; a rich cerulean colour. Per. خشین

ખશીનાક, khashînâk. વિ૦ શીઆહી ભરેલું. Adj. Full of darkness (lit.), dark.

અશીનીન, ashinîn. વિ૦ નાખુશ થયલું. Adj. Dissatisfied, displeased.

આહીનીન, âhînîn. વિ૦ લોહાનું, લોઢાને લગતું. Adj. Made of iron, pertaining to iron, iron.

આઈનેદ, આઈન-દદ, âînêd, âîn-dad. ક્રિ૦ રોનક—શોભા આપે. V. May give beauty, may grace, may adorn.

ખશીનેદ, khashînêd. ક્રિ૦ રોશન—ઝલકતું કરે. V. May illumine; may make bright.

અઝ્ગન, azhgan. See azhgêhân.

અશગુન, ashgun. ક્રિ૦ અ૦ એ રવેશે—રીતે—પ્રમાણે.

ના૦ આસ્માની રંગ. Adv. In this manner—way. Subs. Sky-colour.

અશાન, ashân. સર્વ૦ તેઓ, જેઓ. Pron. They, who.

અશીન, ashîn. વિ૦ આસ્માની ; આસ્માનની માફક. ના૦ બાવરચી. Adj. Blue; like the sky. Subs. A cook.

આઈનશ્ન, âînashna. ના૦ રોનકદાર કરવું. Subs. Making elegant—graceful.

અ-દાબુનશ્ને, a-dâbunashnê. ના૦ નહીં આપવું. Subs. Not giving.

અશીન-ગુની, ashîn-gûnî. વિ૦ આસ્માની રંગનું. Adj. Sky-coloured, azure.

સે-અએવક, sê-aêvak. સંખ્યા૦ વિ૦ ત્રીજો હિસ્સો, એક તૃતિયાંશ, $\frac{1}{3}$. Numer. adj. One-third; a third part. Comp. Per. سریک

અએ-અએવક-ચ, aê-aêvak-cha. ક્રિ૦ અ૦ આએ એકબી. Adv. Even this one (lit.).

અશક, ashak. ના૦ કતરો, આંસું. Subs. A drop, a tear. Comp. Per. اشک

અશીક, ashîk. વિ૦ નાકૌવત, કમજોર, નબળું. Adj. Powerless, weak, feeble.

આદહીગાન, âdahîgân. ના૦ આએ મકાન—શેહેર—જેહાનમાં રેહેનારા. Subs. The inhabitants of this village—city—world.

આશીહે, âshîhê. ના૦ ઘોડાનો ખંખાર. Subs. The neighing of a horse.

ખશીચ, khashîch. વિ૦ લાયક, ઘટતું, સજાવાર. Adj. Worthy, fit, deserving.

અએબેગદ, અએબ-ગદ, aêbêgad, aêb-gad. ના૦ હેરેમનના નામો મધેનું એક નામ; નુકશાન કરનાર, ફીતને અંગેજ; જાતે બદકાર. Subs. One of the names of *Ahriman;* one who does harm; a seditious man; an evil-doer.

અ-શીદ, a-shîd. ના૦ ખરાબ દવા. વિ૦ બેશરમ; લજ્જા વગરનો; ચલકતું—ખોલ્લું નહીં. Subs. A bad medicine. Adj. Shameless, immodest; not shining—clear. Contrast Per. شید

આઈએદ, âîêd. ક્રિ૦ આવે. V. May come.

આદા-દદ, âdâ-dad. ક્રિ૦ જાન આપ્યો—જાન પેદા કીધો. V. Gave life; created—animated the soul.

અએબગદી, aêbagadî. ના૦ દુશ્મની; એબ. Subs. Enmity; blemish, vice.

અ-શીદેહેદ, a-shîdêhêd. ક્રિ૦ નહીં મજબુત—મકકમ હોએ, નહીં સ્થીર હોએ. V. May not be strong—firm—steady.

ખશીદન, khashîdan. ક્રિ૦ ચાવવું. V. To grind with the teeth, to masticate.

ઓશેદર, ôshêdar. ના૦ હોશેદર નામનો પેગમબર કે જે હવે પછી થનાર છે. Subs. The prophet to come under the name of *Hoshêdar.*

ક્ષથ્રેમચાએ, khshathrêmchâê. ના૦ એક નુસ્કનું નામ છે, કે જેને "ન્યાદુમ" કરી કહેછે. Subs. Name of a Nôsk called in Pehlvi *Nyâdum.*

અશેમ, ashêm. ના૦ See ashêm.

આશીમ, âshîm. ના૦ કાંસું; રૂપું. Subs. Bell-metal, queen's metal; silver.

હશેમ, hashêm. વિ૦ મગરૂર, અહંકારી. Adj. Proud, egotistic, conceited.

અશીમાર, ashîmâr. વિ૦ સખ્ત, કઠણ, બત, નક્કર. Adj. Hard, firm, strong, compact, solid.

અશીમાર્દ, ashîmârd. વિ૦ See ashîmâr.

અશ—દમન, ash-daman. ના૦ તે—જે દીલ. Subs. That heart, the heart which.

આદા-દમુન, âdâ-damun. ના૦ દીલોજાન, અંતઃકરણ. Subs. Heart and soul, the conscience.

આશીમ, âshîm. See âshîm.

એશ-દમુન, êsh-damun. ના૦ દીલની આંખ. Subs. The mental eye.

હેશમ, hêsham. ના૦ ગુસ્સો, મગરૂરી, અહંકાર; ગુસ્સાનો દેવ. Subs. Anger, pride, egotism; the demon of wrath.

અએહીર, એહેર, aêhîr, êhêr. ના૦ ચેહેરો, મુખડો. Subs. Face, features, the countenance.

અશીર, ashîr. Gloss. ના૦ દુધથી છોડવેલું બચ્ચું; બચપણમાં થોડું ધાવ્યાથી નાતવાન થયલું બાલક. વિ૦ દુધ વગરનું. Subs. A weaned child; a child enfeebled on account of insufficiency of milk during infancy. Adj. Having no milk. Comp.

Av. (See Farvardin Yt., para. 127.) Contrast Pehl. , Per. شير (milk).

હેહીર, hêhîr. ના૦ પીશાબ, મુતર. Subs. Urine.

અ-જાન, અ-ગાન, a-jân, a-gân. વિ૦ નિર્જીવ, જીવ વગરનું; નિરૂપયોગી, નકામું. Adj. Destitute of life, inanimate; useless. Comp. Per. بيجان

અજાન, ajân. ના૦ દખ્મું, ઘોર, કબરસ્તાન. Subs. *Dakhma;* a grave; burial-ground.

અ-દાન, a-dân. વિ૦ નહીં જાણનારૂં, નાવાકેફ, નાદાન, મૂર્ખ. Adj. Not knowing, inexperienced, unskilled, foolish. Comp. Per. نادان

અશ્નુ, અશન, ashnu, ashan. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ તું સાંભળ—કાન ધર. V. Imper. Hear, give or lend an ear.

અ-શન, a-shan. ક્રિ૦ તું ના સાંભળ—ધ્યાન ધર. V. imper. Don't hear; don't give or lend an ear.

અશો, ashô. વિ૦ બેહેસ્તી; પાક, રાસ્ત; ખોદાતાલાની એક સિફત. Adj. Residing in paradise, holy, pure, righteous, one of the attributes of God. Comp. Av. , Sans. **ऋतावन्.**

અશો, ashô. ના૦ બેહેશત, સ્વર્ગ, સુખધામ. Subs. Heaven, paradise, the place of bliss and comfort; the land of happiness.

અ-શો, a-shô. વિ૦ ખરાબ કાંજી—લાપી. Adj. Bad paste—starch. Per. شو

આબાન, âbân. ના૦ પાણી; ૧૦ મા રોજનું નામ; ૮ મા મહિનાનું નામ, વક્ષકનો ખુરૂજ. Subs. Water; the

tenth day of every month; the eighth month of every year; Scorpio (the eighth sign of the zodiac). Per. آبان

આશો, âshô. ના૦ શોર, ફીતનો, ગભરાટ. Subs. Commotion, tumult, revolt, confusion. Corrupt form of Comp. Per. آشوب

અશ્ના, આશ્ના, ashnâ, âshnâ. ના૦ દોસ્ત, સોબતી, ઓળખીતું; તારીફ; તરવું; તરનાર. વિ૦ જાહેર, દેખીતું. Subs. A friend, a comrade, an acquaintance; praise; swimming; a swimmer. Adj. Public, manifest, clear. Comp. Per. آشنا

અ-શનાએશ્ની, a-shanâêshnî. ના૦ નાખુશી, અસુખી હાલત. Subs. Displeasure; an unhappy state.

અ-શનાશ્ને, a-shanâshnê. See a-shanâîshî.

અ-શનાખ્ત, a-shanâkht. વિ૦ અજાણ્યું, ઓળખાણ વગરનું. Adj. Unknown, unacquainted. Per. نا شناخت

અશ્નાબ, ashnâb. ના૦ તરનારો. Subs. A swimmer. Comp. Per. اشنا

અશ્વાશ, ashvâsh. વિ૦ ધોયા વગરનું, મેલું. Adj. Unwashed, dirty.

ખશ્વેશ, khashvêsh. સં૦ વિ૦ ૬, છ. Numer. adj. Six, 6. Comp. Pehl.

અ-શનાશ્ને, a-shanâshnê. See asha-nâêshnî.

અ-શનાસેદ, a-shanâsêd. ક્રિ૦ નહીં પીછાણે—

ઓળખે. V. May not know—recognize. Comp. Per. نشناسد

𐬀𐬴𐬀𐬎𐬎𐬀𐬵𐬌𐬱𐬙 અશવહશ્ત, ashavahasht. નાο ત્રીજા રોજનું અને વરસના બીજા મહીનાનું નામ; સઉથી સરસ પવિત્રાઈ, સઉથી ઊંચું બેહેશ્ત; ફરેસ્તાનું નામ છે કે જેને અરદીબેહેશ્ત અમશાસ્પંદ કરી કહેછે. Subs. The third day of every month; the second month of every year; the best purity—righteousness; the highest heaven; name of an angel called *Ardibêhêsht Amshâspand*. Av. 𐬀𐬴𐬀𐬎𐬎𐬀𐬵𐬌𐬱𐬙𐬀 𐬀𐬨𐬆𐬱𐬀

𐬀𐬴𐬀𐬎𐬎𐬀𐬵𐬌𐬱𐬙𐬀 અશવહશ્ત, ashavahashta. See 𐬀𐬴𐬀𐬎𐬎𐬀𐬵𐬌𐬱𐬙 asha-vahasht.

𐬀𐬴𐬀𐬎𐬎𐬀𐬵𐬌𐬱𐬙𐬀𐬗𐬀 અશવહેશ્તચ, ashavahêshtacha. નાο અરદીબેહેશ્તબી. Subs. Even *Ardibêhêsht*.

𐬑𐬱𐬎𐬎𐬀𐬱𐬨𐬃𐬢𐬀𐬥 ખશ્વેશ-માસાન, khashvêsh-mâsân. નાο છ માસ—મહીના—માહ. Subs. Six months.

𐬀𐬱𐬎𐬁𐬱𐬨𐬁𐬥𐬀𐬱𐬥𐬉 અ-શ્વાશ-માનશ્ને, a-shvâsh-mânashnê. નાο ધોયા વગર—સાફ કર્યા વગર રાખવું; મેલું રાખવું. Subs. Keeping unwashed—uncleaned, keeping dirty.

𐬀𐬱𐬎𐬁𐬱𐬨𐬁𐬥𐬛𐬀𐬥𐬉 અશ્વાશ-માન્દને, ashvâsh-mândanê. See 𐬀𐬱𐬎𐬁𐬱𐬨𐬁𐬥𐬀𐬱𐬥𐬉 a-shvâsh-mânashnê.

𐬀𐬱𐬎𐬁𐬱𐬨𐬀𐬐𐬀𐬱𐬥𐬉 અશ્વાશમકશ્ને, ashvâshmakashnê. નાο વસ્ત્ર—કપડાં ચાક કરવાં—ફાડવાં; લુગડાંને ટુકડે ટુકડા કરી જુને દખ્મે નાખવું; ચાક કરવું; ફાડીને ટુકડા કરવા. Subs. Tearing clothes into pieces; tearing clothes to tatters and throwing them into old *Dakhmas*; tearing to tatters.

ખશ્વાશમકશ્ને, khashvâshmakashnê. ના૦ જુનું દુખ્મું, અસલી—પુરાણી ઘોર—કબરસ્થાન. Subs. An old *Dakhma;* an old grave—burial-ground.

અશ્વાશમકશ્ને, ashvâshmakashnê. See ashvâshmakashnê.

ખશ્વશ-મહીઆન, khashvash-mahîân. ના૦ છ મહીના સુધી—લગણ. Subs. Till six months.

અશ-વહીશ્ત, asha-vahîshta. See ashavahasht.

અ-શનાઈનીદારી, a-shanâînîdârî. વિ૦ ના-ખુશ કરનારૂં; દલગીર—શોકાતુર કરે એવું. Adj. Displeasing; causing grief—sorrow.

અ-શનાઈનીદન, a-shanâînîdan. ક્રિ૦ નાખુશ—દલગીર—ઉદાસ થવું. V. To be displeased, to be sorry—sad.

અ-શનાસગી, a-shanâsagî. ના૦ ઓલખાણ—પીછાન વગરની હાલત. Subs. Want of acquaintance—familiarity.

આશ્નાઈદ, âshnâîd. ક્રિ૦ ઓલખ્યું, જાણ્યું. V. Knew, became acquainted with (past tense).

અ-શનાઈદન, અ-શનાસ્તન, a-shanâîdan, a-shanâstan. ક્રિ૦ એબ—ગીબત—બદગોઈ કરવી. V. To slander, to backbite, to find fault with.

આશ્નાઈદન, âshnâîdan. ક્રિ૦ આશકારા—જાહેર થવું; ઓલખાણ—પીછાન થવી; તરવું. V. To become public; to be known far and wide; to be acquainted with, to form friendship; to swim.

અશ્નાન, ઓશ્નાન, ashnân, ôshnân. ના૦ એક જાતનું ઘાસ; ખાર. Subs. A kind of grass; alkali. Comp. Per. اشنان

અ-દાનાક, a-dânâk. વિ૦ દાનાવ—હુશિયાર નહીં તે, અજ્ઞાન, નાદાન. Adj. Unwise, unintelligent, ignorant, unlearned. Contrast Per. دانا

આશ્નાક, âshnâk. See ashnâ. ના૦ તરવાનો હુન્નર; તરવું. Subs. Art of swimming; swimming.

આશ્નાહ, âshnâh. ના૦ તારીફ કરનાર; પીછાન, ઓળખાણ; તરવું. વિ૦ ઉદ્યોગી, મહેનતુ; ચપલ, ચાલાક, ચંચલ; જાહેર, આશકારા. Subs. One who praises; acquaintance, familiarity; swimming. Adj. Industrious, active, brisk; public, manifest.

અ-દાનાગાન, a-dânâgân. ના૦ નાદાનો, મૂરખો, બેઅકલીઓ. Subs. Ignorant persons, fools, senseless men. Contrast Per. دانایان

અશોહગાન, ashôhgân. ના૦ અશો લોકો. Subs. Pious—righteous men.

આશ્નાકાન, âshnâkân. ના૦ જાહેર લોકો; દોસ્તો, સોબતીઓ. Subs. The public; friends, comrades. Comp. Per. آشنان

આશ્નાકીહેદ, âshnâkîhêd. ક્રિ૦ જાહેર કરે, માલુમ પડે. V. May make known, may publish; may come to one's knowledge.

આશ્નાક-તર, âshnâk-tar. વિ૦ વધારે જાહેર—આશકારા—પ્રખ્યાત. Adj. More public—known—renowned.

અશ્વાર, ashvâr. ના૦ સવાર, ઘોડા ઉપર સવારી કરનાર. Subs. A trooper ; a rider.

અ-શુદ, a-shud. વિ૦ ભુખ વગરનું, ધરાયલું. Adj. Having no hunger, satisfied, satiated. Contrast Av. , Sans. क्षुधा.

અશો-એ, ashô-ê. ના૦ એક અશો—પરહેજગાર (પુરૂષ). Subs. A pious—righteous (person).

આશુબ, આશોબ, âshûb, âshôb. ના૦ ફીતનો, પોકાર, શોર, ગભરાટ. Subs. Revolt, tumult, uproar, a loud cry, confusion. Per. آشوب

ખશન્ગ, khashang. ના૦ હીરામણ; દાહામ, દાઘ ; ગરમ લોઢાંથી દઝાડવું; પાહાડની દામન. Subs. A paroquet; a brand, a scar, a stain; burning with a hot iron; the foot or declivity of a mountain. Comp. Per. خشنگ

આયાની, âyânî. ના૦ વૃદ્ધિ, વધારો, આવક. Subs. Increase, addition, income.

અશોઈહા, ashôîhâ. ક્રિ૦ અ૦ અશોઈ—પવિત્રાઈથી, સચ્ચાઈની રીતે. Adv. Piously, purely, righteously.

અશોદેહશ, ashôdêhash. ના૦ અશો (માણસ) ને કાંઈ આપવું. Subs. Giving something to a pious—righteous person. Comp. Pâz. +

અશો-દેહેશની, ashô-dêhêshnî. ના૦ પવિત્ર પેદાએશ. Subs. Pure creation.

આબાન-ગાસ, âbân-gâs. ના૦ ફરવરદીન મહીનાના આવાં રોજને કહેછે. Subs. The tenth or Abân

day of the month of Farvardin is called *Abân-gâs.*

અ-દાનશ્ન, a-dânashna. ક્રિ૦ અ૦ અંજાણપણે, નહીં —વગર જાણવે. Adv. Unknowingly. Comp. Per. بيدانشي

અ-દાનશ્ની, a-dânashnî. વિ૦ નહીં જાણીતું. Adj. Not knowing.

અશો-દાદ, ashô-dâd. ના૦ પવિત્ર—રાસ્ત પુરૂષોને બક્ષેશ આપવી; વાજબી ઈનસાફ. Subs. Something given in charity to pious—righteous persons; fair justice. Pâz.

અશો-દાદહા, ashô-dâdhâ. Plural of âshô-dâd, which see.

ખશવશ-મહયાન, khashvash-mahyân. See khashvash-mahîyân.

અશોઈ, ashôî. ના૦ પવિત્રાઈ, પરહેજગારી, સ્વચ્છતા; રાસ્તી. Subs. Purity, piety, cleanliness; righteousness.

અશોઈ, અશોઈએ, અશોએશ, ashôî, ashôîê, ashôêsh. See ashôî.

અ-દાનેશ, a-dânêsh. ના૦ બેવકુફાઈ, નાદાની, અજ્ઞાનપણું. Subs. Foolishness, childishness, ignorance. Comp. Per. بيدانش

અયાનબશ્ને, ayânbashnê. વિ૦ ઉડનારૂં, પર—પીછાંવાળું. Adj. Flying, furnished with feathers.

અ-શોએશ્ન, a-shôêshna. ના૦ નહીં ધોવું. Subs. Not washing.

અ-શનેશ્ને, અ-શોએશ્ને, અ-શુદશ્ને, a-shanêshnê, a-shôêshnê, a-shudashnê. વિ૦ ભુખ વગરનું, ધરાયલું, તૃપ્તિવાળું. Adj. Having no hunger, satisfied, satiated.

અ-શોએશ્ને, a-shôêshnê. See a-shôêshna.

અશોઈ-તર, ashôî-tar. વિ૦ વધારે પવિત્ર—સાફ—સ્વચ્છ, વધારે રાસ્ત. Adj. More pure—pious, more cleanly, more righteous.

અ-શોસર, a-shôsar. વિ૦ મની—ધાત વગરનું. Adj. Having no *semen virile*. Comp. Av. ; (in Vend. Farg. 3, paras. 19 and 20).

આશોબ, âshôb. ના૦ રંજ, સખ્તી, મેહેનત, ગભરાટ. Subs. Pains, hardship, trouble, confusion.

અશોગની, ashôganî. ના૦ અશો માણસને મારવું. Subs. Striking a pious—righteous man. Comp. Av.

અ-શોઈન, અ-દારીન, a-shôîn, a-dârîn. વિ૦ ખરાબ કાંજીનું—લાહીનું, ચીકટ મટોડીનું નહીં, ખરાબ શીશાંનું. Adj. Made of bad paste—starch; not made of tough clay; made of bad lead.

આશોબગાર, âshôbgâr. વિ૦ કંટાલા ભરેલું, સખ્તી—રંજ ભરેલું. Adj. Tedious, full of hardship—pains.

આશોબકારતર, આશોબ-કારતર, âshôbkârtar, âshôb-kartar. વિ૦ વધારે ચુગલીખોર; વધારે બદગોઈ કરનાર. More slandering—backbiting.

અશ્નીઝે, ashnízê. ક્રિ૰ અ૰ ઘુંટણ સુધી. Adv. Up to the knees.

અશ્વેદ, અશુજદ, ashvêd, ashujad. ક્રિ૰ ખરાબ કરે; ચુંટે, વીણે. V. May do harm—evil; to pick up, to cull.

અ-શોએદ, *a-shôêd. ક્રિ૰ નહીં ધોય. V. May not wash. Comp. Per. نشويد

અશોવેદ, ashôvêd. વિ૰ ખરાબ, બુરૂં, માઠું. Adj. Bad, evil, wrong.

અયાવેદ, ayâvêd. ક્રિ૰ પામે, હાંસેલ કરે; નફો થાએ. V. May get—acquire; may profit. Comp. Per. يابيد

અ-દાન, a-dân. See a-dânâk.

એશુન, êshun. ક્રિ૰ અ૰ એ રવેશે—પ્રમાણે—રીતે. Adv. In this way—manner, thus.

આદખ, âdakh. વિ૰ સારૂં, નેક, ઉમદા, બુલંદ. Adj. Good, virtuous, honest; noble, exalted. Per. ادخ

આબાન, âbân. See âbân.

દો-ઝનુ, dô-zhanu. ના૰ બંધે ઘુંટણ. Subs. Both the knees.

હશ્નુ, hashnu. ના૰ ઘુંટણ. Subs. The knee.

હાવન, hâvan. ના૰ હાવનીમ. 'હાવન'નો બીગડેલો આકાર. Subs. *Hâvanîm;* a corrupt form of hâvan.

અશોવાન, ashôvân. ના૰ અશો—પવિત્ર લોકો;

ગુજરેલાંઓ. Subs. Pure—righteous persons; the deceased.

અશ્નવાકી, અશનાકી, ashnavâkî, ashanâkî. વિ० સાંભળવાને લાયક; ઓળખાણવાળું. Adj. Fit for hearing; acquainted, known.

અશ્વન્દ, ashvand. ના० એક પેહેલવાનનું નામ છે. Subs. Name of a hero.

ખશ્નુદ, khashnud. વિ० ખુશહાલ, રાજી. Adj. Pleased, satisfied, content. Per. خو شنود

અશન્વી, ashanvî. ક્રિ० તું સાંભળે; તું સાંભળ. V. Thou mayest hear; hear (thou).

અશોની, ashônî. ના० ખુબી, દાનાઈ, પરહેજગારી. Subs. Excellence, wisdom, piety, purity.

આશન્વશ્ન, ashanvashna. ના० સાંભળવું. Subs. Hearing.

અ-શનવશ્ને, a-shanvashnê. ના० નહીં સાંભળવું—કાન ધરવો, ધ્યાન નહીં આપવું; સાંભળવું. Subs. Not hearing, not lending an ear, not paying attention to; hearing.

ખશ્નુદી, khashnudî. ના० ખુશાલી, રાજીપણું. Subs. Delight, satisfaction. Per. خوشنودي

ખશ્નુદી, khashnudî. See khashnudî.

અશ્નવેદ, આશ્નવેદ, આશ્નુયેદ, ashnavêd, âshnavêd, âshnuyêd. ક્રિ० સાંભળે. V. May hear.

અશોજેદ, હેંચેદ, ashôjêd, hênchêd. ક્રિ० છાંટયું, સીચ્યું, ઝળકયું. V. Sprinkled, watered; glittered. Av.

અ-શનુદ, a-shanud. ક્રિ૦ નહીં બીહે—ધાસ્તી ખાએ. V. May not fear—dread.

ખશનુદ, khashnud. કૃ૦ વિ૦ ખુશી—રાજી થયલું. Partic. adj. Pleased, satisfied. Av. , Per. خوشنود

ખશ્નુદી, khashnudî. See khashnudî.

અશ્નુદે, ashnudê. ના૦ સાંભળવાની ઈંદ્રી; કાન. Subs. The organ of hearing; an ear.

અશ્નુદન, આશ્નુદન, આશ્રુદન, ashnudan, âshnudan, âshrudan. ક્રિ૦ સાંભળવું, કાન રાખવા—ધરવા. V. To hear, to lend an ear. Av. Rt. = Sans. Rt. श्रु = Per. شنودن

અશ્નુવંદ, ashnuvand. ક્રિ૦ તેઓ સાંભળે—ધ્યાન આપે. V. They may hear—lend an ear.

આશ્નુ-પંદ, âshnu-pand. ક્રિ૦ આજ્ઞા૦ તું શિખામણ સાંભળ. V. Heed advice or counsel.

આશોફ્ત, âshôft. A. V. ક્રિ૦ મોહીત પડચું, આશક થઈ પડચું; ગુસ્સે થયું, ચીરડાયું. V. Became enamoured—captivated; became angry, was provoked. Comp. Per. آشفت

ખશ્નુમન, khashnuman. ના૦ ખશનુમન; ખુશનુદી. Subs. *Khashnuman;* satisfaction. Comp. Av.

અગને, અશોગ, aganê, ashôg. ના૦ ભુખ; ખાવાની રૂચી. Subs. Hunger; a craving of food by the stomach.

અગહને, agahanê. વિ૦ ઘટનારૂં, ઘટાડનારૂં. ના૦

રાહજન. Adj. Decreasing, making less. Subs. A highwayman.

અશ્ને, અશ્નેહ, ashnê, ashnêh. ના૦ એક જાતના ઘાસનું નામ છે કે જેને હીંદુસ્થાનીમાં "જહેલીરે" કહેછે. Subs. Name of a grass, called in Hindustânî *Jahalîrê.*

અશો, ashô. વિ૦ અશો, પવિત્ર, દીનદાર. Adj. Pious, pure, righteous, religious. Comp. Pehl.

અશોગાન, ashôgân. See ashôvân.

અશોગાન, ashôgân. See ashôgân.

અશો-દાદ, ashô-dâd. See ashô-dâd.

અશોએ, ashôê. See અશોએ, ashô-ê.

અશો-ગન, ashô-gan. ના૦ અશોને મારનાર. Subs. One who strikes—kills a pious—righteous man.

અશો-ગની, ashô-ganî. ના૦ અશો—રાસ્ત માણસને મારવાનું કામ. Subs. Act of striking—killing a pious—righteous man. Av.

અશોવાન, ashôvân. See ashôvân.

અશો-ગની, ashô-ganî. ના૦ અશો માણસને મારી નાખવાને—મારવાને માટે ઠેરવેલી શિક્ષા. Subs. The punishment reserved for killing a pious—righteous man.

અગાને-જીવશ્નાન, agânê-zîvashnân. ના૦ રાહજન; બુરી રીતે જીંદગી ગુજારનારા પુરૂષો. Subs. Highwaymen; those who pass their lives depravedly—viciously.

અશો-જ઼ુશ્ત, ashô-zusht. ના૦ એક પંક્ષિનું નામ છે. Subs. Name of a bird. Comp. Av. Pehl.

અશોઘન, ashô-ghan. See ashô-gan.

અશોઘની, ashô-ghanî. See ashô-ganî.

અશોજ, ashôjâ. વિ૦ પવિત્ર—અશો પેદા થયલો; તંદરોસ્ત. Adj. Born pure; healthy.

અશોજાએ, ashôjâê. વિ૦ ઘણું વધારે. Adj. Considerable, much.

અશોજાઈ, ashôjâî. ક્રિ૦ છોડીદે. V. Leave off.

અશોજાશ, હેન્ચાશ, હેન્ચાઈ. ashôjâsh, hênchâsh, hênchâî. ક્રિ૦ ધોયે, ખેંચે, છોડે, મસલે, ફેરવે. V. May wash—pull; may rub—knead; may turn—move round.

હેંચાઈદન, hênchâîdan. ક્રિ૦ ભીંજવવું, ભીનું કરવું, ધોવું, સીપવું; ખેંચવું, છોડવું, મસલવું; સીચવું. V. To wet, to moisten, to wash, to water; to pull, to draw, to leave off, to rub; to pile, to arrange. Av. Rt. = Sans. Rt. सिच.

અશોજાક, ashôjâk. વિ૦ પવિત્ર પેદા થએલો. Adj. Born pure. Comp. Pehl. ; corrupt form of

આહન્જાકે, âhanjâkê. ના૦ બાહેર કાઢનાર, ખેંચનાર. Subs. One who draws—pulls out.

અશોજે, ashôjê. ભૂ૦ કૃ૦ કાહાડેલું, ખેંચેલું. Past partic. Drawn—pulled out.

અશોજશન, ashôjashna. ના૦ ખેંચાણ, તાણ, ખેંચવાનું કામ. Subs. Importunity; the state of being stretched; scarcity.

હેન્જશની, hênjashnî. ના૦ ખેંચવું, તાણવું. Subs. Pulling forcibly, drawing.

અશોજશ્ને, ashôjashnê. ના૦ ઉપર ખેંચવું. Subs. Pulling up.

આહન્જશ્ને, âhanjashnê. See hênjashnê.

અશોજેશ, ashôjêsh. ના૦ છાંટવું. Subs. Sprinkling.

અશોજીનદ, ashôjinad. ક્રિ૦ તે ખેંચે—તાણે, પાણી છાંટે, પાણીનો છંટકાવ કરે. V. He may pull—draw; he may sprinkle water.

અશોજેદ, ashôjêd. ક્રિ૦ જારી કરે, શરૂ કરે; છાંટે. V. May set on foot, may begin; may sprinkle.

હેન્ચેદ, hênchêd. ક્રિ૦ નહવાડે, ધોએ, બરસનુમ આપે—દીએ. V. Have ablution administered; may wash; have *Barashnûm* given.

અશોજીદન, આહેન્ચીદન, ashôjîdan, âhênchîdan. See hênchâîdan.

અશોજીનદ, ashôjînad. See ashôjînad.

અશોજે, ashôjê. See ashôjâk or ashôjê.

આહ-જીએ, âhanjîê. કૃ૦ ખેંચેલું, બાહેર કાઢેલું. Past partic. Pulled, dragged out.

આહ-જીએ, âhanjîê. See âhanjîê.

અશોઝશ, ashôzâsh. See ashôjâsh.

અશોઝેશ્ત, ashôzêsht. ના૦ ઘુવડ, એક પક્ષીનું નામ છે. Subs. An owl; name of a bird. Comp. Pehl.

અશોઝેદ, ashôzêd. See ashôzêsht.

અશોઝીદાર, ashôzîdâr. ના૦ આતશ રોશન નહીં રાખનાર. Subs. One who does not keep the sacred fire burning.

અશો-ઝુશ્તાદ, ashô-zushtâd. ના૦ અશોઈનો દોસ્ત, રાસ્તી ચાહનાર—પસંદ કરનાર; એક પક્ષીનું નામ છે. Subs. A friend to purity; a lover of truth—justice; name of a bird (of the good creation). Comp. Av.

અશો-તુમ, ashô-tum. વિ૦ ઘણોજ—અતીશય પવિત્ર. Adj. Most pious—righteous, purest. Comp. Av.

દો-શોદે, dô-shôde. ના૦ બે ભાગ. Two parts.

આશુપ, âshup. ના૦ દુઃખ, ઈજા, આજાબ. Subs. Affliction, pain; trouble, torment.

આશોફ, âshôf. ના૦ બલવો, ફીતનો, ફેસાદ, ટંટો, ગુલ-

રાઠ, ગડબડાટ; તોફાન; આફત; ઠગારો; નહાસી જનારે. Subs. Riot, sedition, commotion, quarrel, confusion, disorder; storm; misfortune; an impostor; a fugitive. Per. آشوب

અશ્નવેદ, ashnavêd. ક્રિ૦ સાંભળે છે, કાન ધરે છે. V. Hears, lends an ear (pres.).

આશોફેદ, âshôfêd. ક્રિ૦ ગભરાએ, બેચેન થાએ; મોહીત પડે. V. May be confused, may become restless—enamoured.

આશોફીદન, ashôfidan. ક્રિ૦ ગભરાઈ જવું; બેચેન થવું; મૂરખ થવું; મોહીત પડવું. V. To be confused—distracted; to be uneasy; to be foolish; to be enamoured. Comp. Per. آشفتن

આશોફત, âshôft. વિ૦ ખરાબ, બુરૂં, માઠું, બદ. Adj. Bad, evil, ill, wrong, improper.

આશોફત, âshôft. વિ૦ ગરમ, હુંનું. Adj. Warm, hot.

આશોફતાર, âshôftâr. ના૦ ખરાબ કરનાર. Subs. An evil-doer.

આશોફતેદ, âshôftêd. ક્રિ૦ ખરાબ કરે. V. May cause evil, may do harm.

આશોફતે, âshôftê. વિ૦ દેવાનું થયલું, ઘેલું, ગભરાએલું. Adj. Distracted, mad, confounded. Per. آشفته

આશુફતન, આશોફતન, âshuftan, âshôftan. ક્રિ૦ રંજીદા થવું—કરવું, પરાગંદે કરવું; ગુસ્સે કરવું, છેડવું; હીલાવવું; હરકત કરવી; બદલવું, ફેરફાર કરવું; ફરક પડવો; વટાવવું, ખુરદો કરવો. V. To be annoyed—vexed; to